

National
Pedagogical
Dragomanov
University

Jean Monnet Chair
SCAES
Social and Cultural Aspects
of European Studies

With the support of
Erasmus+ Programme
of the European Union

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES
OF UKRAINE**

Українська асоціація дослідників європейських цінностей в освіті (AREVE)
Факультет педагогічних наук DISFOR – Університет Генуї (Італія)
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Київський національний університет культури і мистецтв
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти "Кам'янець-Подільський державний інститут"

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

«В ПОДОЛАННІ СОЦІАЛЬНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ВИКЛИКІВ: ЄВРОПА РАЗОМ З УКРАЇНОЮ»

для студентів, здобувачів, молодих вчених, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів,
представників професійних спільнот та громадянського суспільства

м. Київ, 18-19 травня 2022 року

Конференція проводиться в рамках імплементації проєкту напрямку Жана Монне - Кафедра Жана Монне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій»(SCAES)620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR. Також в конференції та воркшопі відбувається підтримка сталості проєкту напрямку Жана Монне Проєкт Жана Монне «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» Erasmus+ Jean Monnet Project «European values of diversity and inclusion for sustainable development» (EVDISD) 620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT за підтримки Національного Еразмус+ Офісу в Україні

На конференції обговорювалися кращі європейські практики в подоланні соціальних та культурних викликів сучасної геополітичної кризи. Зокрема, розглянуті питання інклюзивної освіти, міжкультурної компетентності та резильєнтності, університетів третього віку, розробки та впровадження соціальних інновацій в освіті та соціумі, актуальної проблематики соціокультурної сфери в умовах війни в Україні та геополітичної кризи в світі.

В рамках конференції відбувся вебінар професора Діани Спунбер (Університет Генуї, Італія) «Європейські практики міжкультурного діалогу в освіті» (19 травня з 11.00 до 12.30), круглий стіл «Європейська практика соціальних інновацій в освіті та суспільстві» (18 травня з 11 до 16.00), круглий стіл «Соціальні та культурні Європейські Студії» 19 травня з 13 до 16.00).

Тривалість конференції 18 -19 травня, 2022 р. з 10.00 до 16.00.
Реєстрація о 9. 45.

Участь та друк тез безкоштовні

Мова конференції - англійська, українська.

Посилання на лінк реєстрації [link is here](#).

Посилання для надання тем доповідей та тез конференції scaes@npu.edu.ua.

Дедлайн для подачі тем доповідей та тез - 28 травня 2022 р.

Вимоги до тез: 1- 5 сторінки Times New Roman, 1.5 міжрядковий інтервал, всі поля 2 см, відступ 1 см. Назва українською та англійською, без анотації. Відомості про автора - ПІБ, посада, місце роботи, ел. пошта.

Конференція буде проведена в Zoom

Запис, детальна програма та матеріали конференції будуть розміщені на сайті проекту www.scaes.info, на сайтах партнерських проектів Жана Монне та на сайтах університетів-партнерів заходу.

За додатковою інформацією:+380662339977 (Viber) scaes@npu.edu.ua

Association of Researchers of EU Values in Education (AREVE)
Faculty of Educational Sciences DISFOR - Genoa University (Italy)
National Pedagogical Dragomanov University
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv National University of Culture and Arts
Educational and Rehabilitation Institution of Higher Education "Kamianets-Podilskyi state institute"

OVERCOMING SOCIAL AND CULTURAL CHALLENGES: EUROPE STANDS WITH UKRAINE

for students, young researchers, PhDs, practitioners and academicians, teachers, general public

Kyiv, 18-19 of May, 2022.

The conference is in the frame of Jean Monnet Chair «Social Cultural Aspects of European Studies» (SCAES) - 620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR and for the support of sustainability of Jean Monnet Project «European values of diversity and inclusion for sustainable development» (EVDISD) 620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT in cooperation with the National Erasmus+Office in Ukraine.

The aim of the conference – to discuss European best practices in overcoming the social and cultural challenges of the current geopolitical crisis. In particular, the issues of inclusive education, intercultural competence and resilience, universities of the third age, development and implementation of social innovations in education and society, current issues of socio-cultural sphere during the war in Ukraine and geopolitical crisis in the world will be considered.

The conference will include a webinar by Professor Diana Spulber (University of Genoa, Italy) "European practices of intercultural dialogue in education" (May 19 from 11.00 to 12.30), a round table "European practice of social innovation in education and society" (May 18 from 11.00 to 16.00) and round table "Social and Cultural European Studies" on May 19 from 13.00 to 16.00).

Duration of the conference 18-19 of May, 2022, 10.00 – 16.00.

Registration - 9.45

Participation and printing of abstracts is free.

Languages of the conference – English, Ukrainian.

The registration [link is here](#).

The conference will be provided in Zoom.

Publishing of abstracts – scaes@npu.edu.ua

For further details:+380662339977 (Viber) scaes@npu.edu.ua

**Програма роботи конференції
18 травня 2022 р.**

Реєстрація учасників конференції – 9.45.- 10.00

10.00 – 11. 30. Пленарне засідання.

*Вітальне слово менеджера напряму Жана Монне Національного Еразмус+ Офісу в Україні **Крайніка П.І.** - «Підтримка Європейської Спільноти для України в межах Еразмус+ та інших програм»*

*Вітальне слово Професора Кафедри Жана Монне, професора, доктора філософських наук **Нестерової М.О.***

*Вітальне слово завідувачки кафедрою менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності доктора філософських наук, професора **Кочубей Н. В.***

***Головко-Гавришева О.І.**, завідувачка Центру досконалості імені Жана Монне, доцентка кафедри європейського права, ЛНУ імені Івана Франка, доцентка кафедри міжнародного і європейського права НаУКМА, президентка УАЄС, visiting professor, University of Augsburg, «Соціальні виклики під час війни: досвід Європи та України»*

***Шинкарук Л.В.**, професор, доктор економічних наук, член-кореспондент НАН України, професор кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України «Європейський досвід в подоланні соціально-економічних викликів»*

***Деліні М.М.**, професор, доктор економічних наук, завідувачка кафедрою виробничого та інвестиційного менеджменту НУБіП «Європейська практика соціальної інклюзії українських мігрантів: освітній вимір»*

11.00 – 11.30. – Перерва на каву та спілкування

11. 30. – 15.45. Круглий стіл «Європейська практика соціальних інновацій в освіті та суспільстві»

*Модератор круглого столу професор **Кочубей Н.В.***

***Кочубей Н.В.**, доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедрою менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності НПУ ім. М.П. Драгоманова «Війна як антиєвропейська практика вирішення конфліктів»*

***Оржель О.Ю.**, доктор наук з державного управління, доцент головний науковий співробітник відділу взаємодії університетів і суспільства Інститут вищої освіти НАПН України, «Роль вітчизняних університетів у відновленні країни»*

***Власенко Т.О.**, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України «Співпраця ЄС з Україною в подоланні соціально-економічних проблем»*

***Власенко Ю.Г.**, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної*

теорії Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Наслідки соціальних викликів для економіки України»

Дергач А.В., кандидат наук з державного управління, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України **«Міграційний рух як соціально-культурний виклик для України та ЄС»**

Алексеева К.А., доцент, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України **«Activation of digitalisation of economy caused by the pandemic and war in Ukraine»**

Артюх Т.О., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України **«Співпраця Великої Британії з Україною в подоланні соціальних викликів»**

Гаврилюк В.П., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Співпраця ЄС та України в освітньому середовищі в сучасних умовах»**

Свердан М.М., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Особливості соціальної інтеграції в сучасному суспільстві»**

Орехівський В.Г., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Logistic European support of Ukrainian agricultural exports»**

Лобунець Т.В., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Роль цифровізації у розвитку інклюзивної освіти»**

Харьков С.В., заступник директора Київського зоологічного парку загальнодержавного значення, аспірант НПУ ім. М.П. Драгоманова **«Роль просвітницької роботи зоопарків у збереженні біорізноманіття»**

Костецька Л. М., кандидат наук з державного управління / доктор філософії, доцент, доцент кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. **«Роль політико - управлінської еліти у подоланні сучасних викликів».**

Федорчук В. М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності імені Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». **«До питання про психологічну стійкість студентської молоді»**

Жиляк Н. В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності імені Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-

Подільський державний інститут». **«Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах сьогодення: досвід Європейських країн на теренах України»**

Волощук М. Б., викладач кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності імені Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», **«Інформаційний простір та соціальна згуртованість у реаліях сучасного розвитку суспільства»**

Михальський А.В., кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності імені Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», **«Закономірності розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я та їх освітні потреби».**

Акула К. Ю., аспірантка Запорізького національного університету, факультет соціології та управління, спеціальність «Публічне управління та адміністрування», **«Інтеграція українців під час російської агресії на прикладі Німеччини: соціальний та культурний формати».**

Атнажева Л. М., аспірантка 3-го року навчання НПУ ім. М.П. Драгоманова, **«Потенційні точки змін для розвитку громад України у післявоєнний період: освітні аспекти».**

Заможський А.Б., аспірант НПУ ім. М.П. Драгоманова **«Сучасні виклики та можливості для соціальної згуртованості українського суспільства»**

Решетюк О. С., студент 3 курсу, спеціальності «Економіка», НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», **«Перспективи розвитку української науки в умовах відновлення економіки країни»**

Близнюк Е., студентка групи 4 зМСКД спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» НПУ імені М. П. Драгоманова **«Культурно-дозвілєва діяльність дітей дошкільного віку в навчальних центрах розвитку дітей»**

Байраковська К., студентка групи 4 зМСКД спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» НПУ ім. М.П. Драгоманова. **«Організаційно-управлінські аспекти ефективності менеджера в індустрії гостинності»**

15.45 – 16.00 – Спільне обговорення, закриття 1 дня конференції.

19 травня 2002 р.

10.00. - 11.00. Пленарне засідання

Добронравова І.С., професор, доктор філософських наук, завідувачка кафедрою філософії та методології науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Голова Українського Синергетичного Товариства, почесна членкиня GSIS (Австрія), **«Міжкультурний діалог як умова самоідентифікації»**

Халецька А.Г., професор, доктор наук з державного управління, професор Києво-Могилянської школи врядування імені Андрія Мелешевича НаУКМА, віце-президент ГО "Асоціація університетів третього віку "Клепсидра", м. Київ

«Кроскультурна резилієнтність»

Троїцька О.М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії МДПУ імені Богдана Хмельницького, **«Діалогічні стратегії як орієнтир і практика швидкоплинного соціокультурного світу».**

Троїцька Т.С., доктор філософських наук, професор кафедри філософії МДПУ імені Богдана Хмельницького, **«Ціннісні константи у пошуках цивілізаційної ідентичності сучасної України».**

11.00 – 12.30. Вебінар «Європейські практики міжкультурного діалогу в освіті»

Спулбер Д. (Spulber Diana), доктор психологічних наук, професор Університету Генуї (Італія),

12.30 – 13.00 – Перерва на каву та спілкування.

13.00 – 16. 00. Круглий стіл «Соціальні та культурні Європейські Студії»

Модератор круглого столу професор М.М. Деліні.

Бевзенко Л.Д., доктор соціологічних наук, провідний науковий співробітник Інституту соціології Академії наук України **«Війна як фактор активізації макрокультурних змін: культура метамодерну, європейські та українські тренди»**

Нестерова М.О., доктор філософських наук, професор, професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності НПУ ім. М.П. Драгоманова **«Європейські практики крос-культурної медіації»**

Стрілець В.В., доктор історичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Визначення поняття «європеїзація» в інтернет-енциклопедії «Вікіпедія».**

Валенса Г. А., кандидат філософських наук, ст. наук. співробітник Відділу організації наукових досліджень НПУ імені М.П. Драгоманова, методолог підтримуючих професій - психотерапія, коучінг, фасилітація, медіація, **«Культурна ідентичність в фокусі євроінтеграційного вектору розвитку України»**

Кравченко В. А., сертифікований тренер з міжкультурної комунікації Crossculture Academy, Німеччина, **«Кроскультурна компетентність»**

Найдьонова Г. О., кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології та медицини ФСЮ НПУ ім. М. П. Драгоманова. **«Співчуття до себе як чинник резилієнтності у умовах війни»**

Артімонова Т.П., к.ф.н., доцент кафедри логопедії та логопсихології НПУ імені М.П. Драгоманова **«Комплексний підхід до заїкання у дітей дошкільного віку»**

Зацерковна О.П., провідний фахівець ВОНД, **Зелена Ольга Василівна**, фахівець 1 категорії ВОНД, **«Підтримка сталості та якості наукових досліджень в умовах військового стану»**

Беляєва Н. П., провідний фахівець охорони праці **«Сучасні європейські практики ефективної організації праці в освітніх установах»**

Запорожченко М.І., студентка спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Національного університету біоресурсів і

природокористування України, **«Визвольна війна України із Росією: Китай - за чи проти?»**

Товкун І.І., студентка спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Українська економічна дипломатія у російсько - українській війні»**

Петрова А.Г., студентка спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Міжнародний вимір Чорнобильської катастрофи та ліквідації її наслідків: перспективи та загрози».**

Шевцова Є. С., аспірантка кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Вплив сучасних цивілізаційних тенденцій на формування нових типів посткласичних університетів»**

Орос Б.В., студентка спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Сталий розвиток та якісна освіта в Європейському Союзі»**

Матвеева Д.І., студентка спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Епохальна роль європейських цінностей у сучасному соціумі»**

Алеєва Я. А., аспірантка кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Культурна дипломатія: інструмент миру чи війни?»**

Закоморна А.І., студентка спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Національного університету біоресурсів і природокористування України, **«Стратегії розвитку інклюзії в освітньому середовищі»**

Семенов Д. О., студент 4 курсу спеціальності «Психологія», НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», **«Вплив культури на формування особистості»**

Ревуцька А., студентка групи 4 МСКД спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» НПУ імені М. П. Драгоманова, **«Соціальні мережі як засіб спілкування з цільовою аудиторією соціокультурного закладу»**

Фанта І., студентка групи 4зМСКД спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. **«Порівняльний аналіз музичних фестивалів України»**

15.45 – 16.00 – Спільне обговорення, закриття конференції.

ОБРАНІ ТЕЗИ КОНФЕРЕНЦІЇ

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Авдимирець Н.В.

аспірант кафедри філософії

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

Фруктівській ліцей Новенської сільської ради,

Мелітопольського району, Запорізької області, Україна

ukrnata71@ukr.net

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2020.1>.

Специфіка трансформаційних процесів у сучасній українській освіті зумовлена насамперед різними реформами. Реформа є лише одним із типів трансформації, який має свій «пункт призначення» – це некардинальна, нефундаментальна зміна правил в одній із сфер життя культурно-освітнього простору.

Будь-яка соціальна трансформація – це процес істотних, глибинних соціальних змін, який має заданої мети. З цього випливає, що визначення ролі євроінтеграції сьогодні є надзвичайно важливим.

Трансформаційний підхід набув особливого значення для постсоціалістичних держав, оскільки глибинні соціальні зміни в них почалися раптово, без попереднього розрахунку можливих втрат, без підготовленої економічної та політичної еліти [3, с. 249]. Звісно, трансформація змінює будь-яку ідеологію. Але розуміння вчених зведено до знання міждисциплінарних наук. Наприклад ми візьмемо інтермедіальну технологію формування комунікативної компетентності вчителів української літератури на шляху до євроінтеграції в Україні.

По-перше, не можна не визначити, що інтермедіальність як специфічна форма інтеграції, що виявляється у поєднанні різних знакових систем, єдності сприйняття людиною різних видів комунікативних засобів – медіа. Її мета закласти основи цілісного уявлення про природу, культуру, суспільство, мислення та сформуванню власне ставлення до законів їх розвитку.

По-друге, в ситуації, що склалася в Україні, об'єкту все складніше донести правдиву інформацію до суб'єкта. Тому що шуканий сенс тексту фактично ототожнює із прихованими інтенціями автора тексту. Як зрозуміти автора в тексті і як текст зрозуміти в авторі? Поняття тексту було головною темою філософії М. Бахтіна про діалог культур, що має важливе значення для нашого дослідження, адже йдеться про гуманітарне мислення як діалог двох суб'єктів (Я – Ти), двох авторів (Один – Інший), двох текстів (Перший – Другий) у відповідному контексті. На думку М. Бахтіна, «гуманітарні науки – науки про людину та її специфіку, а не про безголосу річ і природне явище. Людина в його людській специфіці завжди виражає себе (що говорить), тобто створює текст (хоч би потенційний). Там, де вивчають людину поза текстом і незалежно від неї, це вже не гуманітарні науки (анатомія та фізіологія людини тощо). Людський вчинок є потенційним текстом і можна зрозуміти (як людський вчинок, а чи не фізичне явище) лише у діалогічному контексті свого часу (як репліка, як смислова позиція, як система мотивів) [1, с. 318-319]. Таким чином, зміни, що відбуваються в сучасному світі, повинні відповідати на потреби трансформації освіти, суспільства, людини, інноваційного розвитку науки на шляху до євроінтеграції через поняття іншого.

Тому подібна ситуація створює низку проблем та протиріч і виникає гостра потреба у філософському супроводі.

Сьогодні ж «драма невизначеності» змінилася на «трагедію визначеності» і з'явилися нові соціальні виклики, які важко уявити раніше: суспільство має бути принципово реформовано в умовах постійної загрози зовнішньої агресії, війни на Сході України та економічної кризи. Але саме суспільна визначеність – це перший (із багатьох необхідних) крок до виходу України з глухого кута пострадянського стану».

Наступними кроками мають стати зміни системи влади на всіх рівнях, подолання тотальної корупції, реформування економіки, соціальної інфраструктури, освіти, науки, культури [2, с. 6-13]. З цього випливає, що людина стикається з проблемою необхідності розуміння себе, розуміти іншого, розуміти події, що відбуваються, розуміти історію, розуміти мистецтво на всіх її рівнях від трансформації до євроінтеграції.

Отже, трансформація української освіти на шляху до євроінтеграції тісно пов'язана з поняттям «інтермедіальність», яка суміжно з такими поняттями, як «інтеграція», «поліхудожність», які часто вживаються в сучасному педагогічному просторі, коли йдеться про різного роду взаємодію, взаємовплив, взаємопереходи. Немає сумнівів у тому, що педагогічна наука, зокрема, художня педагогіка має активно долучитися до інтермедіального дискурсу та запропонувати власне бачення інтермедіальності як актуального методу художнього пізнання, а інтермедіальну технологію як інноваційний спосіб організації навчальної діяльності у навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Бахтін М. Проблема тексту у лінгвістиці, філології та інших гуманітарних науках: досвід філософського аналізу. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. С. 318–322

2. Економічні пріоритети модернізації в Україні з урахуванням інтеграційного досвіду країн Центрально- Східної Європи / за ред. О. М. Балакіревої. ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України».- К., 2015. - С. 6-13.

3. Матвієнків С. Трансформація Українського суспільства на шляху євроінтеграційного транзиту / Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II.– Луцьк, Терен, 2019. – 428 с.

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ: ІНСТРУМЕНТ МИРУ ЧИ ВІЙНИ?

Алєєва Яніна Альбертівна

Національний університет біоресурсів і
природокористування України
аспірантка

22 травня культурне середовище України збурила промовакінорежисера Сергія Лозниці на Канському кінофестивалі, де він закликав не бойкотувати російську культуру, як питому і «незнищенну» складову культури української і вчергове провів паралель між Україною та фашистською Німеччиною. Цей крок з боку формально українського режисера Лозниці був досить очікуваним, враховуючи його попередню риторику та фільмографію, але це не робить його вплив менш руйнівним. Застосовуючи словесні маніпуляції на тему демократії, орієнтуючись на поверхневе знання іноземцями ситуації в Україні, пан Лозниця здійснив черговий акт агресії на культурно-дипломатичному фронті по відношенню до України. Згідно з визначеннями «культурної дипломатії», наданими Українською дипломатичною академією, враховуючи використаний для цього інструментарій та статус пана Лозниці, його вчинок являє собою саме свідомий акт агресії по відношенню до держави, громадянином якої він формально є.

Цей випадок не є винятковим, на жаль, але цікавими такі вчинки є через те, що вони являють собою зворотній бік культурної дипломатії, яка за визначення покликана підсилювати імідж держави через промоцію її власного культурного надбання і має слугувати інструментом порозуміння і налагодження конструктивних стосунків між державами. Але в даному випадку ми бачимо спробу представити інтереси держави, яка є агресором, через приниження та перекручування фактів відносно культурного та історичного контексту країни-жертви агресії. Поведінка пана Лозниці має ознаки колоборації з країною-агресором, проте, з наукової точки зору цікавіше те, що вона є частиною послідовної культурно-дипломатичної політики Росії, яка, з одного боку, заснована на героїзації та міфологізації історії та культури

самої Росії, приписуванні собі чужих заслуг, а з іншого - на свідомому багаторічному приниженні і закидуванні неправдивих наративів відносно інших культур, які поширювалися в російськомовному просторі та в країни поза ним. Одним з найобговорюваніших прикладів є персонажі відомого фільму Олексія Балабанова «Брат-2» (2000 рік), де українці зображені як недалекі і жадібні люди, які, на думку головного героя, повинні «ответить за Севастополь». Тобто автор закладає незаперечну думку про наявність якоїсь провини, яка, звичайно, не конкретизована, оскільки є штучною. Також в фільмі виразно видно шовіністичні та неприязні мотиви у ставленні до Америки, яка в цілком радянській традиції зображена, як цинічний та ворожий до чесного «трудового елементу» оплот капіталізму. Допомогу герой, який відчуває щирю ненависть до Америки, знаходить в особі простого американського водія Бена. Знову ж таки, цікавим тут є те, що даний наратив є орієнтованим не тільки на споживача в Росії, а є продовженням політики радянського союзу та РФ з «загравання» з електоратом «лівого» крила в усьому світі та зокрема в країнах старої Європи, яка відчуває певну потребу в перезавантаженні та має комплекс в ставленні до Америки, як суттєвого інфлюенсера на європейському континенті. Ця політика на рівні культурному знайшла своє продовження і в побудові економічних стосунків з деякими країнами Європи і в підтримці Росією політичних популістів в естеблішменті світової політики.

Кінематограф є, звичайно, одним з найпотужніших інструментів культурної дипломатії. Серед всіх видів мистецтва в сучасному світі, він, можливо, навіть найефективніший, проте, поле культурної дипломатії поширюється значно далі, ніж мистецьке середовище. Одним з важливих її інструментів досі залишається релігія. На цьому тлі можна виразно спостерігати ті самі дії з боку РФ по відношенню до України. Кілька століть і останні 30 років Російська Православна Церква безапеляційно поширювала наратив, про «неканонічність» церкви української, приховуючи при цьому правду про власну історію, яка свідчить про зворотнє. Важливим в цій ситуації є те, що церковна ієрархія є предметом світового масштабу і, використовуючи свій вплив та всю «палітру» можливостей, Росія довгі роки

використовувала її, як майданчик для ретрансляції своїх наративів, заснованих на викривленні історичної дійсності.

Слід зазначити, що потужним інструментом впливу, який грає на руку Росії на рівні культурної дипломатії, досі залишається спадок радянської історичної науки, оскільки саме вона наразі є головним джерелом інформації, до якого і нині звертається наука іноземна, за винятком випадків, коли дослідником свідомо здійснюється нове дослідження з конкретної теми з використанням первинних джерел або більш сучасних вторинних. Якщо ж ідеться про отримання довідкової інформації, яка навіть може лягти в основу дослідження і формування вихідної позиції дослідника, то з дуже великою вірогідністю звернення відбудеться ще до радянського джерела, яке є ідеологічно викривленим і не відображує достовірних подій. До прикладу, велика частина іноземних версій Вікіпедії, яка є одним з найпопулярніших джерел інформації в світі, в описі історії України та пов'язаних з неї особистостей звертається саме до радянських або російських джерел інформації, таким чином, формуючи не об'єктивну думку світової спільноти.

Як бачимо, культурно-дипломатичний фронт є ще одним «полем гри», де кожна країна використовує ті методи, які відповідають її морально-етичним межах і цінностям. В контексті такого становища речей, доречним видається висновок, що Україні варто терміново розповсюдити практику успішності своїх збройних сил і на середовище культури та культурної дипломатії, оскільки багаторічна відсутність уваги до цього питання є серйозною небезпекою для роботи на дипломатичному фронті.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕДІАСФЕРИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ УЧАСТІ ЖІНОК PARTICIPATION OF WOMEN IN THE DEVELOPMENT OF CURRENT TRENDS IN THE MEDIA SPHERE

Дарина Базик

студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
darinaaa.bazik@gmail.com

Науковий керівник: к.іст.н., доц. **Родінова Н.Л.**

Онлайн-медіа стали агрегаторами ускладнених соціальних взаємодій, з їх допомогою перебудовується і трансформується сучасна медіакультура, створюються нові форми комунікацій. Сьогодні можна говорити про множинність «всесвітів», існуючих в інтернеті, найрізноманітніших за змістом, що мають свої голоси і способи візуальної самопрезентації в онлайн-просторі. Будучи «великим демократизатором» нові медіа дозволили інтернет-користувачам легко і швидко публікувати свої медіасюжети, знайти свій голос і бачення поза всякою залежністю від статусу, освіти, статі і віку.

На даний момент соціальні мережі стали важливим ресурсом для аналізу повсякденних дій, культурних патернів і комунікацій медіааудиторів, оскільки користувачі інтернету розміщують в мережі велику кількість особистої інформації, яка відображає їх інтереси, бажання, можливості і купівельні цілі. Тільки в YouTube і Instagram завантажується щодня десятки мільйонів відео і фотографій користувацького контенту, який носить приватний характер. Численні зображення, організовані в обширні бази метаданих: медіаколекції, онлайн-галереї і медіасайти, по суті, характеризують наступ нового етапу розвитку медіа, названого епохою «великих даних» (bigdata)[2].

Соціальні медіа спонукають людей до щоденних взаємодій і комунікації, до відтворення та переробки подій, які потрапляють в їх поле зору «тут і зараз». Величезний обсяг користувацького контенту, викладений онлайн, представляє інтерес для дослідження сучасних соціокультурних процесів, що відбуваються в повсякденній комунікативній практиці. В якості ресурсу для проведення дослідження була обрана соціальна мережа Instagram, так як саме тут сконцентрована найбільша кількість візуальних зображень. Так, за даними дослідження, проведеного компанією

BrandAnalytics, в 2019 році кількість завантаження контенту на Instagram зросла в п'ять разів, а його активна аудиторія включає в себе 10,6 млн. Авторів, причому відбувається значне збільшення активності українського сегмента.

У медіаіндустрії жінки стали групою, яку сьогодні не можна ігнорувати. Вони заслуговують на увагу дослідників не тільки через статеву приналежність і з урахуванням властивих їм варіантів спеціалізації в процесі виробництва та розповсюдження медіапродукції. Необхідно також подолати погляд на жінок як на другорядних працівників.

Певним каталізатором посилення ролі жінок у журналістиці став стрімкий розвиток онлайн-медіа. У порівнянні з традиційними медіа, онлайн-ЗМІ розширюють простір комунікації та дозволяють нарощувати виробництво медіаконтенту з меншими витратами. Цифрові технології засобів зв'язку забезпечують ширше охоплення аудиторії, швидкість розповсюдження новин, зручність для користувачів, що веде до глибшого впливу та руйнує межі між учасниками комунікації, відправниками та одержувачами повідомлень [1]. Ми зробили дослідження з метою схарактеризувати іміджжінок, що працюють у мережевих ЗМІ, поєднуючи традиційний порівняльний метод та опис із методикою аналізу з позиції фемінізму. Висновки щодо характеристики жінок-журналісток зводяться до наступного:

Присутність жінок-журналісток онлайн-ЗМІ має традиційні риси. Крім професійної ролі самих журналісток, нерідко виникають й інші громадські ролі. Нерідко сімейні стосунки та почуття відомих журналісток стають об'єктами пильної уваги медіа. У соціальній ролі, з одного боку, жінки-репортери реалізують себе у сфері, яка близька до освіти, сфері послуг та інших галузях, що відповідають традиційним характеристикам жінок. З іншого боку, виникає образ, який насправді суперечить реальним особистісним характеристикам журналісток.

Згідно з дослідженням WomenInWorkplace 2019 року, проведеним компанією McKinsey, серед співробітників американських медіа приблизно рівна кількість жінок та чоловіків. На початковому етапі кар'єри та в міру просування жінки та чоловіки

мають рівні можливості, і 93% співробітників ЗМІ заявляють, що гендерна різноманітність – пріоритет їхньої компанії.

Але при цьому, як показало дослідження, жінки в медіа стикаються з більш ворожим корпоративним середовищем та скляною стелею, яка не дозволяє їм просунути до вищих керівних посад.

Донедавна вважалося, що з погляду політичного впливу та бізнесу жінки посаду головного редактора не потягнуть

Статистика, яку наводить дослідження, показує, що жінки у 2019 році обіймали лише 27% керівних посад. Майже половина учасниць дослідження заявили, що жінки в галузі оцінюються за іншими стандартами, ніж чоловіки, і що гендерні оцінки – це найбільша перешкода на шляху до того, щоб однакова кількість жінок та чоловіків обіймала керівні посади в їхніх організаціях.

В останні роки збільшилася кількість жінок, які виступають як іноземні кореспонденти по всьому світу. Жінки-кореспонденти широко представлені у провідних міжнародних мовних організаціях світу, і багато з них є одними з найвідоміших провідних ефірів.

Кореспондент Бі-бі-сі Керолайн Уайатт дійшла висновку, що жінка-журналіст має особливі переваги при висвітленні подій у конфліктному суспільстві: «Нас приймали в будинках, куди не пускали іноземних кореспондентів-чоловіків, і нам випала честь почути історії та зняти репортажі про жінок на півночі [Афганістану] так, як ніхто з наших колег-чоловіків не зміг би».

Насправді розвиток медіа за роки розвитку відкритості та реформ доводить, що жінки, зайняті у ЗМІ, насамперед журналістки, здебільшого мають стійкі високі культурні та професійні якості. Вони роблять свій внесок у побудову гармонійного сучасного суспільства. Внаслідок цього засоби масової інформації повинні орієнтувати громадськість на виховання та встановлення правильної гендерної поінформованості щодо жінок-журналісток. Громадська думка має отримувати напрямок для розвитку, щоб не сприймати реальність односторонньо. Але для цього ЗМІ було б корисно уникати стереотипів, які спростовує життя. Так медіа можуть

допомогти аудиторії вкорінювати розуміння гендерної рівності, навчитися поважати та будувати гармонійну соціальну культуру.

Список використаних джерел

1. Журналістика: [словник-довідник] / автор-укладач І.Л. Михайлин. Київ: Академвидав, 2013. 320 с.
2. Іванов, В.Ф. Короткий огляд ситуації в українському медіа-полі. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua/upload/1134038407strid.pdf>. (дата звернення: 15.05.2022)
3. Як пандемія COVID-19 змінила роботу журналістів розслідувачів у світі. Detector.media: веб-сайт. URL: <https://detector.media/> (дата звернення: 07.05.2022)

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Бачинська Марина Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри
соціальної роботи, психології
та соціокультурної діяльності імені Т.Г. Сосновської,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
м. Кам'янець-Подільський, Україна
bmj-marisha37@ukr.net,
bmj.marisha37@gmail.com

Безперечно, в умовах сьогодення затребуваним є посилення продуктивності студентської діяльності, розвитку їхніх особистісних якостей і творчих здібностей, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуючись у життєвих викликах суспільства. Це важливо тому, що сучасне соціально-економічне становище країни потребує перебудови вищої школи, формування у молодих фахівців прагнення до мобільності й перманентності освіти, здатності регулярно

поповнювати здобуті у ЗВО наукові знання, вміння швидко пристосовуватися до змін та корегувати професійну діяльність.

Методики та технології оптимізації самостійної роботи студентів розробляли й відшукували різні вітчизняні українські дослідники, зокрема М. Дьяченко, О. Євдокимов, С. Заскалета, Е. Іващик, Б. Іоганзен, Л. Кандибович, В. Козаков, О. Молібог, В. Нечаєв, Р. Нізамов, М. Нікандров, П. Підкасистий, О. Пометун, Л. Рувинський, О. Савченко та інші. Проте, в умовах нових викликів українського суспільства це питання залишається відкритим і продовжує звертати на себе увагу. Що й зумовило наш науковий інтерес до даної проблематики.

Самостійна робота студентів розглядається, з одного боку, як різновид діяльності, яка стимулює активність, самостійність, пізнавальний інтерес, і як основа самоосвіти, поштовх до подальшого підвищення кваліфікації, а з іншого боку – це система заходів чи викладацьких умов, які забезпечують керівництво самостійною діяльністю студентів. Вона виробляє в студента психологічну установку на систематичне поповнення своїх знань і вироблення вмінь орієнтуватися у потоці наукової інформації.

Важливе значення для налагодження ефективної самостійної роботи мають вимоги до її організації, а саме: здійснення планування з урахуванням фізичних затрат часу на самостійну роботу з метою попередження перевантаження студентів з особливими освітніми потребами; запровадження нових інформаційних технологій для науково-методичного забезпечення самостійної роботи студентів; формулювання рекомендацій щодо впровадження таких організаційних форм і методів, які б активізували самостійну роботу; поступове нарощування складності завдань для самостійного виконання; визначення вимог та критеріїв оцінювання різних видів самостійної роботи студентів [4, с. 57].

Хочемо зауважити на тому, що важливо аби більша частина самостійної роботи зводилася до аналізу різних господарських і соціальних ситуацій, які дозволяють студентам засвоїти лекційний матеріал, з'ясувати застосовність теоретичних положень на практиці, формувати компетентності студентів у вирішенні певних

ситуаційних завдань. Тобто, при самостійній роботі студентам важливо набути навиків використання активних методів навчання.

Важливим є запровадження регулярної системи консультаційних занять для студентів. Наприклад, в умовах сучасного дистанційного інклюзивного освітнього процесу консультаційні заняття для студентів можна проводити на різних платформах. Групові консультації проводити через відеопрограму Zoom, Google Meet, в груповій чат-бесіді навчальної платформи Moodle. Індивідуальні консультації можна проводити в Moodle, Telegram, WhatsApp, Viber та ін. Самоосвіта студентів вимагає регулярності проведення консультацій. Важливо, щоб вони були необхідною складовою частиною навчального процесу. Усе це активізуватиме освітній процес, самостійну роботу.

В сучасному суспільстві особливого значення продовжує набувати самостійна навчальна праця за допомогою Інтернету, яка дає змогу розширити можливості самостійного навчання і зробити його повноцінним та всеохоплюючим, особливо якщо це стосується студентів, які навчаються в закладах інклюзивного типу.

В даному випадку зручною та доступною формою здобуття вищої освіти є дистанційне навчання як рішення проблеми для тих, хто за станом здоров'я знаходиться на індивідуальному графіку навчання та знаходиться під домашнім наглядом. Поява дистанційного навчання стала наслідком процесу інформатизації, адаптації суспільства й інклюзивної освіти до сучасних медико-соціальних умов як перспективної, гуманістичної, інтегральної форми освіти, що дає змогу розвивати самостійну діяльність студента, зорієнтовану на індивідуалізацію, особистісно-орієнтоване навчання. Це вид навчання, що відбувається за наявності моделі навчання та використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій для управління даним процесом.

Рекомендуємо методичну схему щодо складання, оформлення та наповнення *електронних курсів дистанційного навчання*, які варто створювати та наповнювати на навчальних платформах. Наприклад, – за подібною схемою радимо працювати на об'єднуючій навчальній платформі Moodle [1]:

1. Організаційно-методичний блок:

- Робоча навчальна програма (довідник для студентів);
- Методичні вказівки до виконання: контрольних робіт, семінарських, практичних, лабораторних занять, самостійної роботи);
- Графік відробіток, консультацій та індивідуальних занять;
- Графік модульного контролю.

2. Навчально-довідковий блок:

- Презентації лекцій;
- «Конспекти» (план-конспект, цитатний (текстульний) конспект, вільний конспект);
- Наочні матеріали (навчальні таблиці та схеми, відеоматеріали, аудіоматеріали).

3. Засоби самоконтролю та перевірки знань:

- Тестування у тренінговому режимі;
- Тестування у контрольному режимі (комплексний контроль, модульний (блочний) контроль, тематичний контроль).

Рекомендовано розробити та ознайомити студентів з єдиними параметрами оцінки завдань. Студенту важливо критично оцінювати результати своєї роботи. Порівняння результатів самооцінки за визначеними критеріями та оцінки викладача сприятиме формуванню вмінь загальної адекватної самооцінки.

З метою отримання максимальної віддачі від самостійної роботи, необхідно правильно визначити цілі, зміст, методи та форми організації процесу навчання, тобто важливо керувати пізнавальною діяльністю.

Організація самостійної роботи буде правильною тільки з урахуванням потреб і бажань самих студентів в оволодінні професійними навичками, при правильній постановці завдань, виконання яких потребує певних зусиль. Завдання викладача – допомогти студенту стати суб'єктом самостійної навчальної діяльності, тобто самому визначати цілі, обирати засоби, корегувати, оцінювати, нести відповідальність за свої дії і результат. У цьому викладачу допоможе особистісно-діяльнісний підхід, який

передбачає в центрі навчання студента як суб'єкта діяльності [3, с. 37]. Тому ціль занять та способи її досягнення повинні визначатися з позицій самого студента, з урахуванням його інтересів, потреб, індивідуальних особливостей. Викладачу важливо

з'ясувати, як студенти уявляють самостійну роботу з того чи іншого предмета, допомогти їм оволодіти раціональними прийомами для її виконання.

Уміло організована самостійна робота дозволяє передбачити результати навчання: оволодіння студентами перцептивними, експресивними та інтерактивними вміннями; рефлексію професійних цінностей, комунікативних установок і очікувань щодо спілкування; вибір дієвих способів і прийомів спілкування, адекватним індивідуальним особливостям; розширення поля усвідомлення ними своєї

особистості; вироблення та закріплення вмінь користуватися знаннями для поглиблення своїх професійних компетентностей та світогляду [3, с. 40-41].

Отже, оволодіння вміннями й навичками самостійної роботи забезпечує і здоровим, і студентам з особливими освітніми потребами розвиток їх творчого потенціалу, становлення емоційної складової особистості, – почуття їх затребуваності в суспільстві, обов'язку, честі, гідності та відповідальності. Тому організація самостійної роботи студентів значить створення умов для формування вмінь планувати, організовувати, реалізовувати та коригувати власну діяльність. Важливою умовою вдалого забезпечення самонавчання студентів є належна організація й забезпечення його необхідними доступними способами (формами, методами, прийомами, засобами) навчання. Варто розуміти що, визначаючи умови організації самостійної роботи студентів закладів інклюзивної освіти, необхідно враховувати те, що до її результатів належать як продукти діяльності та отриманий ними досвід, так і стан особистості та її внутрішні потреби до розвитку самостійності.

Список використаних джерел:

1. Бачинська М.В. Самостійна робота студентів та її місце в інклюзивному освітньо-виховному просторі. Вектор Поділля : наук. журн. Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

редкол.: М. Тріпак (гол. ред.), О. Бачинська (заст. гол. ред.), А. Zielinska та ін. Кам'янець-Подільський : Видавничо-поліграфічний центр Західноукраїнського національного університету «Економічна думка», 2021. Вип. 4. С. 143-155. ISSN 2617-1112.

2. Бачинська М. Формування навичок самостійності студентів в умовах інклюзивного освітнього процесу. *Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму* : збірник матеріалів V Міжнародній науково-практичній конференції. м. Кам'янець-Подільський 27-28 травня 2021 року. С. 156-161.

3. Иващук Е. Самостоятельная внеаудиторная учебная работа студентов как средство совершенствования учебно-воспитательного процесса по иностранным языкам / Е. Иващук. *Формирование коммуникативной иноязычной компетенции*: сб. научн. тр. Моск. гос. линг. ун-та. 2005. Вып. 42. 56 с.

4. Швед М. Самостійна робота студентів: навч.-метод. посібник / Марія Швед. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 184 с.

ВІЙНА ЯК ФАКТОР АКТИВІЗАЦІЇ МАКРОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН: КУЛЬТУРА МЕТАМОДЕРНУ, ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА УКРАЇНСЬКІ ТРЕНДИ

Бевзенко Любов Дмитрівна,
Доктор соціологічних наук
Провідний науковий співробітник
Інституту соціології НАН України
lbevzenko@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4020-1937>

Усі ті тектонічні зсуви, що спостерігаються останніми роками в соціальному і культурному просторі Європи загалом і України як її частині, зокрема, ставить багато питань перед науковцями, які хотіли б опанувати ці процеси в рамках дискурсивних студій різного гуманітарного напрямку – філософських, соціологічних,

освітнянських, психологічних. Але є та територія, на якій інтереси усіх цих дисциплінарних розвідок можуть зійтися – це територія конкретних повсякденних людських практик, де усі ці проблеми актуалізуються в конкретних людських діях і взаємодіях. І справді гарячими вони стають тоді, коли ці практики повсякдення опиняються на межі зустрічі різних культур. Зокрема, усі проблеми інклюзивної освіти – це проблеми саме такого порядку. Актуальним стає те, що П.Штомпка свого часу назвав культурною травмою [Штомпка, 2001]. Ілюзії, що адаптація і культурна асиміляція є простим завданням, вже залишилися позаду, проекти мультикультуралізму теж не виглядають на даний момент дієспроможними саме на рівні повсякдення.

Якою ж може бути та наукова перспектива, яка б дозволила подивитися на усі ці проблеми під іншим кутом зору і, можливо, побачити якісь інші варіанти їх розв'язання?

Метою цієї статті буде запропонувати саме такий підхід, спробувавши вийти за рамки того макрокультурного контуру, в якому і шукаються потрібні відповіді. Таким культурним контуром наразі є культура модерну, яка і диктує нам когнітивну рамку і практичні формати міжкультурних взаємодій. Рефлексія з цього приводу часто не є достатньою, адже це для сучасного європейського мислення є безумовною позарефлексивною даністю. Вважається, що ці культурні зразки за визначенням є такими, до яких мають прагнути усі інші культури в процесі модернізації. Саме тема модернізації в різних її варіаціях до останнього часу постійно звучала і в Україні. Але чи все так однозначно? Чи не настав час масштабних культурних зсувів, які б зачепили і основи культури модерну, запропонували б нові тренди і призвели б до культурних трансформацій в самій Європі? І чи не є війна в Україні тією подією, яка актуалізує ці процеси як на рівні дискурсивних практик, так і на рівні трансформацій повсякдення?

Далі я маю намір обґрунтувати тезу про те, що такі зміни є на часі. Цю нову культурну добу я умовно називаю культурою метамодерну. І основні її характеристики спробую прописати в термінах тих змін, що мають відбутися в

процесі переходу до цього макрокультурного формату в таких сферах, як знання (наука і інші сфери знання, епістемологічні установки), соціальні процеси, механізми творення соціального порядку, людина і її домінуючі переживання своїх стосунків зі світом.

Термін «метамодернізм» було запропоновано голландським філософом Робіном ван ден Аккером і норвежським культурознавцем Тимотеусом Вермюленом в есе «Примітки щодо метамодернізму» [*Notes on Metamodernism*], надрукованому в 2010 році в «*Journal of Aesthetics & Culture*» [Vermeulen, Akker, 2010]. Як самі автори цього есе, так і вже на цей час численні коментатори наголошують на тому, що йдеться перш за все про нове відчуття та переживання реальності, яке, як вони вважають, зароджується в надрах західного культурного простору. Це відчуття вони характеризують як нову щирість, відкритість, простоту, глибину, холістичність і чесність перш за все з собою. Це відчуття стає основою того, як людина метамодерну вибудовує свої стосунки зі світом, і стає певною альтернативою іронічності, відчуженості, скептичності, цинічності, фрагментарності та рухові по поверхні, які сповідувала людина постмодерну. Цей проект виглядає, на мою думку, цікавим і актуальним ще і з тієї причини, що культура постмодерну лише вказала на вичерпаність проекту модерну, але не запропонувала позитивної йому альтернативи. Метамодерн тут може претендувати на спроможність такою альтернативою стати, хоча, як покажемо далі, в досить цікавий і неоднозначний спосіб. Тобто, не зовсім альтернативою, а новим проектом, який спроможний поглинути і розвинути усі здобутки модерну.

Саме базове переживання світу, притаманне людині різних культурних епох, його зміни на шляху культурного просування від Традиції до Метамодерну ми і візьмемо в якості основної характеристики цього аспекту макрокультурних змін. І артикулюємо ми ці зміни в термінах переживання стосунків між Я і Світом (Окреме і Ціле), що характеризує і конституює людину різних культурних макроепох.

В наведеній нижче порівняльній таблиці ми спробувати зафіксувати цю зміну базового світопереживання при просування західної культури по лінії Традиція – Модерн – Постмодерн – Метамодерн. Ця зміна виглядає наступним чином: від повного занурення Я у Світ без чіткої самоідентичності (Традиція), через протистояння і боротьбу Я і Світу в епоху Модерну, хаотизацію Я (множинна ідентичність) і Світу (плинна сучасність) в епоху Постмодерну, до нового діалектичного поєднання Я і Світ в епоху Метамодерну. Саме діалектика, єдність протилежностей, холистичність і синтез виявляються основними характеристиками переживання Світу людиною Метамодерну.

Для окреслення того, що відбувається в царині соціальних змін, трансформації механізмів становлення, збереження соціального порядку, ми звернемося до методологічних можливостей парадигми складності [Cleveland, 1994; de Vasconcelos Guedes, 2021; Byrne, 1998]. В тій адаптації основних положень парадигми складності до соціальних систем, яка видається нам найбільш влучною, виділяються два механізми соціальних змін – організаційний та самоорганізаційний [Бевзенко, 2002]. На відміну від усіх природних систем, в яких діє лише самоорганізація, системи соціальні в якості основного елементу мають людину з її тілесністю, несвідомим (антропологічна складова), та її свідомістю, інтенціональністю, раціональністю та волею (особистісна складова). Першою частиною людина занурена в процеси самоорганізації соціальної системи, друга стає основою організаційних впливів і корекцій щодо природної самоорганізаційної самоактивності соціального середовища.

Різні культурні епохи відрізнялися різним співвідношенням цих двох механізмів в плані впливу на процеси становлення, підтримання і зміни соціального порядку. Логіка змін цього домінування веде нас від Традиції (чиста самоорганізація), через Модерн (організація), Постмодерн (хаос, немає домінування, є взаємне дистанціювання) до Метамодерну – діалектика, взаємна підтримка і напружена узгодженість організації та самоорганізації, єдність

протилежностей, намагання балансувати на межі єдності без ухиляння в бік згубного домінування одного з них (стовпчик 2 в таблиці).

Діалектика організації і самоорганізації в плані соціальному виглядає як діалектика Модерну і Традиції, а на рівні базового переживання світу як діалектика гострого переживання свого Я в поєднанні з переживання єдності його зі Світом. Саме в цій точці і зустрічаються два виміри культури Метамодерну, які можна позначити як трансформація Людини і трансформація суспільства

Такий погляд на сучасні суспільні трансформації дає підстави прогнозувати великі зрушення в різних інституційних полях, що будуть супроводжувати перехід до епохи Метамодерну. Ключовим словом тут є слово Гра, бо саме в такому форматі соціальної взаємодії проявляє себе соціальна самоорганізація. В сфері мистецтва це, перш за все те, що прийнято називати магічним реалізмом, фентезі, детективи – жанри, де автор створює свої Світи, читач живе в них разом з автором. Комп'ютерна ера дає можливість для створення різних варіантів віртуальних світів, де автором і співавтором може стати кожен, зокрема в чисельних комп'ютерних іграх. Гра тут є основним словом, але це не гра - перфоманс, як за доби постмодерну, а гра занурення, яка не вимагає глядача, а лише партнерів і вмотивована самим процесом гри. І при цьому завжди залишається усвідомлення того, що це гра і своєї свободи від того, що бути нею повністю поглиненому.

Від Традиції до Метамодерну – порівняльні характеристики культурних епох

Культурна епоха	Домінуюче переживання світу в термінах стосунків Я- Світ	Домінуючий механізм утворення, утримання та зміни соціального порядку в термінах організація - самоорганізація	Домінуюча епістема, витоки істинного знання, що легітимізує повсякденні практики взаємодії і соціальний порядок
Традиція	Я занурене в Світ, низький рівень самоідентичності	Самоорганізація як домінуючий механізм, організація в зародку і мало проявлена	Релігійний міф як епістемічна домінанта, основа повсякденних практик і ритуалів.
Модерн	Я протистоїть Світові, гостре переживання своєї самоідентичності	Організація як домінуючий механізм, самоорганізація пригнічується і маргіналізується	Раціональність, класична наука як епістемічна домінанта, домінування в обґрунтуванні повсякденних практик.
Постмодерн	Хаотизоване Я і Світ, фрагментоване Я, плинна сучасність, закинутість в Світ	Організація і самоорганізація в стані взаємного дистанціювання, загроза руйнування порядку, хаотизація	Некласична наука, поліпарадигмальність, поліконцептуальність. Прагматизм, локальна результативність, технології як основа повсякденних практик в різних соціальних полях.

Метамодерн	<p>Я і Світ в діалектичній єдності. <i>Запрошеність</i> у Світ для великої Гри, підкорення правилам і одночасне створення їх в процесі Гри</p>	<p>Організація і самоорганізація в режимі діалектичної єдності і взаємодоповнення, рівновага між традицією і модерном з урахуванням досвіду лімінарності, наданого постмодерном</p>	<p>Постнекласична наука, парадигма складності, її епістемічний внесок з боку науки. Синтез знання як такого, повсякденність в режимі діалектичного поєднання міфологічного і науково знання.</p>
------------	--	---	--

З боку науки процес іде в бік переходу по лінії класика (модерн), некластка (постмодерн), постнекластка (метамодерн). При цьому сама епістемологічна ситуація суттєво переміщується в бік синтезу різних видів знання. І перш за все – знання природничого і гуманітарного, хоча і мистецтво, і філософія і навіть релігія як альтернативні форми знання, що зумовлюють соціокультурне конструювання реальності, підтягуються все ближче до цього нового знанієвого синтезу (стовпчик 3 в *таблиці*) [Бевзенко, 2022].

Якщо говорити про ті можливі трансформації, які має пережити, зокрема, освіта в процесі її метамодернізації (якщо такий термін виглядає доречним), то її основною метою буде саме актуалізація у дітей цього переживання єдності зі світом і пошуку свого місця в ньому. Питання, які задає собі людина метамодерну – як влаштований цей світ і як я маю вписатися в нього, щоб бути на своєму місці? Освіта – це вже не буде просвітницьке наповнення знанням без зустрічного запиту (програми одні для усіх, школи однакові для усіх). Спільна Гра у щоденне відкриття світу і занурення в нього зніме протиріччя расового, етнічного, статевого характеру, які виникають зараз і не невілюється організаційними (інституційними засобами) модерної епохи. Хіба пам'ятають гравці однієї команди про ці дрібниці, коли виходять разом на поле? У

них є інші спільні наміри. Саме ці спільні наміри у дітей культури метамодерну мають допомогти зняти зазначені проблеми.

Як ці загальнокультурні тренди можуть проявити себе в Україні, чи не відкине ситуація війни нашу країну далеко назад? Відповідь тут може бути дещо неочікуваною, хоча цілком логічною в рамках нелінійного (а парадигма складності саме про це) погляду на соціокультурні процеси. Моменти високої нестабільності і напруженості (а війна є саме таким моментом) потенційні швидкими і неочікуваними змінами. І можна сказати, що в Україні є усі передумови однією з перших відчутти на собі ці культурні зміни. Для цього є усі передумови, глибоко закладені в нашій історії. Здатність до поєднання організації та самоорганізації є яскравою рисою нашого національного характеру, і про це свідчать майдани, якими Україна дивувала весь світ. При цьому часто звертають увагу на актуалізацію саме самоорганізаційної складової, такої незвичною для модерного суспільства. Але в усіх цих подіях діяли люди, які добре усвідомлювали свій вибір і відповідальність, а це вже елементи організаційного порядку. Саме ця здатність до усвідомленої самоорганізації дозволила нам неочікувано для світу стримати ворога в цій війні і не дати реалізувати плани швидкого захоплення і підкорення країни. Загони добровольців, тероборони, волонтерів демонстрували те, що виявилось дивним і непрогнозованим для спостерігачів, добре обізнаних на соціальних процесах, але за модерними концепціями, де самоорганізація не є працюючим поняттям. Гостре відчуття власної гідності, що притаманне українцям, живить те відчуття власного Я, яке буде притаманне людині метамодерну. Те, що процеси модернізації залишилися у нас незавершеними, може в даному разі теж спрацювати на позитив, оскільки це дозволило зберегтися традиції, яка і має далі йти в ногу з модернізацією, утворюючи такий культурний симбіоз. Саме в Україні на тлі зруйнованого повсякдення, практик повсякденної взаємодії між людьми ми можемо очікувати появи особистостей, які б могли вважатися прототипом того, кого ми назвемо людиною метамодерну. Але не варто очікувати, що ці люди будуть викликати захоплення і переважно схвальне сприйняття. Далеко ні. Перш за все цьому будуть чинити опір інтелектуали. Саме

вони є яскравими представниками епохи Модерну. Але Метамодерн зробить затребуваними усі наявні у людини психічні функції – інтелект (міркування, думки), емоції (почуття), сенсоріку (відчуття), інтуїцію (передчуття). Цілісна людина – це саме про це. І гіпотеза Бога, яку відкинув свого часу Модерн, може знову знадобитися людині Метамодерну. Наука відповідає лише на питання, що було після Великого вибуху. Людина Метамодерну буде задавати питання про те, що було і до цього, бо прагне пізнання Світу в усій його глибині. І робоча гіпотеза на ім'я Бог тут може стати на часі. Але вже не у вигляді Бога як верховної караючої інстанції, а як друга, партнера по Грі, хоча, звісно, такого, що бачить цю гру з тієї перспективи, що для людини є недосяжно. І саме тому наявність такого партнера стає бажаною і захоплюючою.

Але від загальних теоретичних концептуалізацій до реальних практичних дій далеко. Все сказане – лише орієнтир для пошуку і, звичайно, тема для дискусій, які ще попереду.

Список використаних джерел

Бевзенко, Л. Д. (2002). *Соціальна самоорганізація. Синергетическа парадигма: можливості соціальних інтерпретацій*. Київ: Інститут соціології Національної академії наук України.

Бевзенко Л. (2022). Парадигма складності в соціологічному теоретизуванні та культура метамодерну – контури взаємної легітимації. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 1. 45-83.

Штомпка П. (2001). Соціальне изменение как травма. *Соціологіческие исследования*. 1. 6–16.

Byrne, D. (1998). *Complexity theory and the social sciences: An introduction*. London, England: Routledge. <https://dx.doi.org/10.4324/9780203003916>

Cleveland, J. (1994, March 27). Complexity theory: Basic concepts and application to systems thinking. *Innovation Network for Communities*. Retrieved from <https://cupdf.com/document/complexity-theory-by-john-cleveland.html>

de Vasconcelos Guedes, T. S. (2021). Life, complexity, communication: Integrating social systems theory and consciousness. In N. Rezaei (Ed.), *Integrated science: Science without borders* (pp. 281–299). Cham, Switzerland: Springer.

Turner, L. (2011). Metamodernist // Manifesto. Retrieved from <http://www.metamodernism.org>

Vermeulen, T., & van den Akker, R. (2010). Notes on metamodernism. *Journal of Aesthetics & Culture*, 2(1). <https://dx.doi.org/10.3402/jac.v2i0.5677>

ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Близнюк Ельвіра Олександрівна
студентка групи 4зМСКД
elvirablyznyuk@gmail.com

науковий керівник *Коваленко Оксана Миколаївна*
кандидат історичних наук, старший викладач
НПУ імені М. П. Драгоманова
whaitangel2007@gmail.com
ORCID ID 0000-0003-0980-2870

Питання проведення дозвілля у нашій країні не втратило свого значення. Навпаки, проблема стає все більш суперечливою та складною. Суперечності переважно зумовлені різницею між характером культурно-дозвілльєвої діяльності та реально існуючими її формами та методами.

Актуальною та соціально значущою проблемою є проведення дозвілля дітей дошкільного віку.

Дозвілля завжди було об'єктом наукового інтересу. Незважаючи на великий доробок і систематичні дослідження культурної діяльності, питання дитячого дозвілля є актуальним для теоретиків, практиків. Дозвілля має великий вплив на всі сторони життя особистості. Культурно-дозвілльєва діяльність являє собою

комплексну форму та зміст різноманітної творчості та формує потребу у культурному дозвіллі як особливому вигляді задоволення від відпочинку. У вихованні цієї потреби міститься «ключ» до щасливого життя, сповненого прагнення естетичних переживань, радості творчого самовираження.

Переваги культурного відпочинку численні та добре документовані. Вони поєднують у собі відпочинок та культуру. У дитинстві та юності, а потім і у дорослому житті дозвілля є важливим контекстом розвитку низки індивідуальних компетенцій. У вільний час діти займаються різними видами діяльності, залежно від соціального середовища та особистих інтересів.

Діти не народжуються творчими, але вони стають творчими через повсякденну практику, у тому числі завдяки святковим заходам, такими як конкурси, майстерні декоративно-ужиткового мистецтва, майстер-класи. Діти, які відвідують дошкільні заклади, як правило, мають кращі навички читання перед вступом до школи, більший словниковий запас та кращі освітні навички.

Відносини між культурою, дозвіллям та навчанням не зникають, а стають ще більш вираженими в період переходу дітей від раннього до середнього дитинства та юнацтва. Отже, ті, хто зацікавлений у використанні сили культури для сприяння навчанню, мають подбати про те, щоб приділяти стільки уваги культурному збагаченню дітей, скільки їхньому фізичному та психологічному благополуччю.

Особливого значення в культурно-дозвіллевій діяльності набуває взаємодія дитини і дорослого. «Завдяки сумісній правильно налаштованій культурно-дозвіллевій діяльності можна створити середовище взаємопорозуміння дорослих і дітей. Основною ознакою такого середовища має бути розуміння самоцінності дитинства не як швидкоплинного періоду розвитку людини, а як цінності, що залишається з людиною на все життя» [1, с. 21].

У час дозвілля діти займаються цікавою та насиченою діяльністю, внаслідок чого виникає відчуття радості та впевненості, що збільшується коло спілкування з дорослими та ровесниками, поповнюючи його важливим змістом, що формує основу загальної культури. Тому необхідно навчити дитину правильно використовувати

вільний час, даючи можливість займатися різноманітною діяльністю. Емоційно заряджена діяльність може відновити фізичні та розумові сили дитини та допомогти створити емоційно здорову атмосферу.

Як вид культурно-дозвіллевої діяльності розвага має компенсаторний характер, що компенсує психологічні витрати на повсякденне життя та одноманітність середовища. У такій діяльності діти можуть продемонструвати самостійність та набуті впевненості у власних силах. Творчість допомагає розвивати здібності у співі, малюванні та музиці. Вона вчить самовиражатися, знаходити нові рішення в малюванні, ліпленні, конструюванні, співах та танцях. Як правило, чим грамотніший і культурніший індивід, тим різноманітніше його дозвілля, яке він використовує не тільки для розваги, самоосвіти, але й для творчої практики. При цьому кожен використовує свою творчу діяльність для відпочинку, отримання нових вражень, позитивних емоцій та натхнення. Творчість як культурно-дозвіллева діяльність здійснюється в родині та закладах дошкільної освіти та працює на розвиток творчих схильностей та здібностей дітей дошкільного віку.

Щоб забезпечити необхідні умови для самореалізації у процесі дозвілля, необхідно домогтися багатогранності одержуваних дітьми вражень. Чим більше вражень, тим ширша зацікавленість дитини, тим цікавіше. Якщо діти залишаються захопленими, у них буде більше бажання проводити культурне проведення часу.

Список використаних джерел

1. Кочубей Н. В. (2012). Культурно-дозвіллева діяльність дітей у просторі сучасного "дорослого" суспільства. *Культура і сучасність*, (2), 19-23.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЛОГІСТИКИ МІЖНАРОДНИХ МУЗИЧНИХ КОНКУРСІВ

MODERN TECHNOLOGIES OF ORGANIZATION AND LOGISTICS OF INTERNATIONAL MUSIC COMPETITIONS

Данило Бобильов

студент IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
danilbobylev18@gmail.com

Науковий керівник: к.іст.н., доц. *Родінова Н.Л.*

Наша планета ніколи не була настільки цифровою якою є наразі, і ми є неодмінною частиною цього феномену. Всі ми маємо різні інтереси, захоплення, мрії та амбіції. Одним з таких проявів наших захоплень є саме музика. Ще з давніх часів музика для людей була свідомим та несвідомим джерелом емоцій, прибутку та соціокультурної діяльності.

Соціокультурна діяльність - певна система дій, що відображає цілі і функції державної політики в галузі культури і дозволяє, визначає шляхи, методи і засоби їх реалізації; являє собою керований суспільством і його соціальними інститутами процес залучення людини до культури й активного включення самої людини в цей процес [1, 17].

Наразі, музика набула окремого становлення в сучасному суспільстві та є одним з найпопулярніших видів мистецтва. Ми можемо зробити певну хронологію, а саме: музика є найбільш розповсюдженим захопленням, отже – неперевершене джерело прибутку. Заради того, щоб послухати улюблену композицію люди ладні витратити велику кількість грошей, які підуть до гаманця її виконавця або творця.

Здавна людям також подобались конкурси, адже бути лідером, першим – прагнення багатьох мешканців планети. Так само і з музичними конкурсами, що були важливою складовою людського побуту. Так, у грецьке та римське суспільства вважали їх центральною складовою поклоніння богам, їх поєднували з релігійними обрядами та жертвопринесеннями.

Роль музичного конкурсу полягає, перш за все, у демонстрації творчих досягнень виконавців, оцінюванні професійності «педагогічних сил», налагодженні

творчої комунікації між викладачами, обмін досвідом, перегляд та оновлення цілей, завдань, методів навчання, критеріїв оцінювання, можливість не досить досвідченим виконавцям відвідувати майстер-класи під керівництвом митців світового рівня тощо.

Ми розуміємо, що використання публічного простору є природним способом знайти найбільш сильних молодих виконавців. Навіть за наявності облікового записів у соціальних мережах дає можливості широкого охоплення, проте участь у конкурсах дає набагато більше, ніж мільйон лайків та представленість в мережі.

Тематика конкурсів в сучасні часи дуже різноманітна – вокал, хореографія, гра на музичних інструментах, театр, кіно, кулінарія і т.д. Проте, одним з найпопулярніших змагань сучасності – є саме пісенні конкурси.

Вокальні фестивалі-конкурси є вагомим підґрунтям майбутньої творчої діяльності молодих виконавців, оскільки саме тут співаки мають змогу спілкування з глядачами, набувають навичок роботи на сцені, адаптуються до праці зі звуковим та світловим обладнанням, виконанням творів перед фото- та відеокамерами [2, с. 144-147].

Найбільш популярним сучасним Європейським змаганням є саме Пісенний Конкурс Євробачення, який за 17 років участі України в ньому вже встиг двічі побувати в нашій країні. Саме тому, ця тема і є актуальною для нашої держави, де ми проаналізуємо основні складності та аспекти проектування міжнародного музичного конкурсу Євробачення.

Отже, конкурс Євробачення є щорічним музичним конкурсом, який проводиться серед виконавців з країн, що входять до Європейської Мовної Спілки (ЄМС). Саме тому серед учасників конкурсу ми бачимо виконавців з країн, що знаходяться за територіальними межами Європи, наприклад ізраїльські виконавці. Учасником конкурсу обирається один представник від країни, який виконує одну пісню. Переможця визначають шляхом голосування телеглядачів та голосами журі від кожної країни.

Вперше музичний конкурс «Євробачення» відбувся у Швейцарії в 1956 р. Натхненням створення конкурсу виступав фестиваль Сан-Ремо. Фестиваль в Сан-

Ремо існує і досі. Натомість «Євробачення» сьогодні – це наймасштабніша музична подія Європи, за якою спостерігає понад 150 мільйонів телеглядачів по всьому світу. Євробачення також транслюється у Казахстані, Австралії, Канаді, Киргизії, Єгипті, Гонконзі, Індії, Пд. Африці, Пд. Кореї, США, та у багатьох інших державах, не дивлячись на те, що всі ці країни не беруть участь в конкурсі. Від 2000 р., конкурс активно почав транслюватися в мережі Інтернет.

Процедура попереднього відбору учасників відбувається щорічно. Проте виконавці з країн великої четвірки, – Німеччини, Великобританії, Франції, Іспанії, – на конкурс потрапляють автоматично.

Також назвемо найбільші країни-«везунчики», які отримували найчастіше перемоги у конкурсі – це Ірландія (7 разів) і Швеція (6 разів), Швеція (6 разів), Великобританія (5 разів).

Євробачення має певні вимоги та положення участі:

1. до участі допускається не більше 44 країн
2. учасники з максимум 26 країн змагаються у фіналі.
3. у фіналі має бути шість гарантованих місць (тобто одне для приймаючої країни, яка отримала перемогу у попередньому році та п'ять країн «великої п'ятірки», а саме Франція, Німеччина, Італія, Іспанія, Великобританія).
4. Євробачення складається з трьох лайв шоу: два півфінали, які зазвичай проводяться щорічно, як правило, у травні, по вівторках та четвергах, і один Фінал, що проходить у суботу в країні Ведучого мовника.
5. кожна пісня, яка конкурує в Євробаченні, повинна вибиратися за допомогою національного відбору, який буде організований кожним учасником телерадіомовлення. Національний відбір організовується під виключну відповідальність відповідного мовника.
6. підсумок Євробачення визначається голосами, поданими національними аудиторіями та національними присяжними, призначеними в країнах, що приймають участь в мовниках.

7. максимальна тривалість кожної пісні - три хвилини. Будь-яку пісню /виступ, який триває довше, можуть бути дискваліфіковані постійними службами ЄМС після консультації з референтною групою [4].

Проведення кожного масштабного заходу завжди базується на важливості чітких розумінь питань логістики. Звісно, Євробачення-2017, що пройшло в Україні, не стало виключенням.

Задля розміщення всіх гостей і туристів Євробачення у Києва вистачало номерів у різних типах готелів та хостелів. За словами Антона Тараненко, мережі готелів та 4-5-зіркові готелі насамперед пообіцяли місту, що не підніматимуть ціни під час проведення конкурсу більш, ніж на 10-30%. Загально, зростання вартості складе 15-20%. "Якщо говоримо про немережеві готелі, середньої якості, то вони можуть по-своєму трактувати вартість: є випадки зростання вартості на 100%. Але так робити не дуже правильно – їх, напевно, не навчила ситуація 2012 р., коли підняли ціни і ніхто до них не заїхав, всі жили у кемпінгах", - нагадав Тараненко [3].

З часу отримання незалежності, Україна вступила в еру сучасного розвитку. Ми намагаємося слідкувати за всіма тенденціями та інноваціями, і звичайно, нові речі не обійшли і музичні конкурси. Ми пропонуємо наступні етапи для загального підвищення якості проведення міжнародних музичних конкурсів в Україні:

1. не допускати загального пропуску певних етапів в процесі організації та концентрації лише на питаннях, що мають високе значення;
2. розподілення завдань між фаховими спеціалістами;
3. важливість вдалих маркетингових стратегій та комунікацій;
4. сегментація ринку за музичними жанрами;
5. менеджмент виконавців контролює маркетингову комунікацію та просування;
6. актуалізація потужності засобів онлайн-спілкування.

Список використаних джерел

1. Кочубей, Н.В. Соціокультурна діяльність: Навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2015. 122 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/CHQ3bDI>– Заголовок з екрану.
2. Романенко, А.Р. Музичний конкурс як соціокультурний феномен у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Музичне мистецтво в онтологічному дискурсі, 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/YNQ3EUp> – Заголовок з екрану.
3. Що приготував Київ для туристів та гостей шоу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/SHQ3Qu1>. – Заголовок з екрану.
4. Eurovision: Rules [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eurovision.tv/about/rules/>. – Заголовок з екрану.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕЛЕБАЧЕННЯ США ТА УКРАЇНИ TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF TELEVISION IN THE UNITED STATES AND UKRAINE

Тетяна Болгова

студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
tutty2990@gmail.com

Науковий керівник: к.іст.н., доц. *Родінова Н.Л.*

Сучасне телебачення знаходиться в ситуації, коли з однієї сторони стоїть різнопланове суспільство, а з іншої – різносторонні інтереси глядацької аудиторії. Пошук нових форм показав, що найбільший рейтинг отримують розважальні програми, яким український глядач надає найбільшої переваги. Прикладом таких програм є реаліті-шоу та ток-шоу. Новизна цього жанру, а також викликаний його появою суспільний резонанс приваблюють західноєвропейських та американських дослідників. Разом із тим залишається недостатньо осмисленою специфіка жанру,

його вплив на глядача. Передачі, що нагадують реаліті-шоу, вперше з'явилися на телебаченні в 1940-х рр. У 1948 р. на телебаченні США з'явилося шоу «Прихована камера» (засноване на радіопередачі 1947 р. «Прихований мікрофон»), що досить швидко стало популярним [1, с. 16].

Перше реаліті-шоу у сучасному понятті з'явилося у 1965 р. у США, «Американський спортсмен» (The American Sportsman), у якому брали участь як прості люди, так і знаменитості, інколи з родинами, вони змагались між собою у природному середовищі: на полюванні, рибалці, скелелазінні, перегонах на конях, спортивних машинах тощо.

У наш час телебачення вийшло на новий рівень розвитку, а саме інтернет-телебачення. Якщо донедавна пересічній людині це здавалося дивним, то зараз інтернет-телебачення набирає величезних масштабів. Користувачів приваблює можливість широко використовувати телевізійний контент, що колись було майже неможливим на традиційному ТБ. Телебачення, що віщає в інтернет-середовищі приймається через швидкісні лінії на комп'ютери, комунікатори, мобільні телефони в Інтернеті є багато сайтів, які пропонують перегляд ТБ онлайн, а також можливість пошуку в архівах телевізійних шоу протягом десятиліть [2, с. 6]. Інтерес користувачів до відео сервісу YouTube швидко зріс, що призвело до виходу багатьох серіалів та фільмів невдовзі після цього. В результаті межа між Інтернетом і ТБ поступово стирається. Через два-три роки ноутбук з модемом стане телевізором, який можна дивитися де завгодно. До цього часу з'являться інші технології, які революціонізують обличчя сучасного телебачення та Інтернету.

Шоу-контент стає важливою формою соціальної комунікації. Така увага до нового напрямку візуальної антропології, що зайняв нішу між документалістикою та ігровим компонентом й став своєрідним способом інсценування реальності пояснюється викликами часу [3, с. 22].

Отже, основні характеристики телебачення майбутнього можна звести до двох ключових точок. По-перше, воно буде трансформовано, щоб бути уніфікованим з технічної точки зору, але надавати користувачам максимально персоналізовану

послугу – «розважатися». За запитом особа отримає актуальний для неї вміст; глядачеві не доведеться постійно вибирати цікаві ролики серед мільйонів відеороликів, це буде зроблено системою, відповідно до уподобань конкретної людини. По-друге, процес розробки телебачення тепер спрямовується на покращення якості зображення, розміру, підключення до Інтернету та мобільності.

Розважальна функція журналістики сьогодні найбільш критикується і найменш вивчається, хоча разом з іншими інформаційними функціями ЗМІ завжди була головною. Розважальна функція об'єктивно є необхідною, оскільки людина фізично не може працювати цілодобово, постійно перебувати в напрузі, а тому необхідними є розслаблення і відпочинок.

Комерційна перевага американської моделі, тобто платоспроможність глядача, призвела до того, що телебачення поширює інтереси глядачів. Всі охочі отримали змогу дивитися певний канал і телепрограми, та були зацікавлені в придбанні пакету каналів [4, с. 61]. Такий підхід сприяв появі маркетингової моделі, для якої «меншість» стала визначальним фактором, а успіх телебачення залежним від грошей. Орієнтир на інтереси та потреби «більшості» визначає те, що серед американських телепрограм переважають розважального змісту програми. Тобто розважальні програми різних жанрів займають 70% ефірного часу.

Ток-шоу почали організовувати з кожного, частіше зі скандального, приводу. Це надало новоствореному жанру емоційності, пристрасті та не потребувало значних витрат провінційним телестудіям, які мали жорстко контролювати витрати на їх підготовку.

Різниця між українськими та американськими ток-шоу не в професійній підготовці ведучого й не в підборі гостей. Проте відзначимо, що ведучий є ключовою фігурою ток-шоу, саме від його журналістської майстерності залежить хід бесіди та обговорення головної теми. Україна і США відрізняються менталітетом і рівнем моральної розкнутості людей [13, с. 5]. Це проявляється у тому, що для американців немає заборонених тем, по телевізору можна знайти фільми й передачі на відверту тематику, яких не можливо побачити на українських телеканалах.

Також можемо говорити, що українські ток-шоу, в порівнянні з американськими, мають невеликі відмінності в подачі інформації, але оскільки українські шоу створюються за принципом закордонних передач, відзначимо, що вони не відрізняються від американських передач за форматом і способом наповнення. Принципи подачі інформації залишаються однаковими, так само як і ведучий залишається ключовою особою ток-шоу. Відмінними є теми обговорення в програмах та манера подачі інформації.

Оскільки шоу як жанр в Україні існує близько десяти років, у той час як в США він набув популярності більш ніж п'ятдесят років тому, вітчизняні продюсери ще не дійшли рівня створення оригінального продукту, тому всі розважальні програми, які ми бачимо на українському ТБ, є адаптованими шоу з інших країн і повторюють схему успіху попередників. Розважальні програми американського походження стали основою для українських. Відтак розважальний контент на вітчизняних телеканалах демонструє глядачеві український аналог американських телепрограм [5, с. 34].

Перспективи подальшого дослідження розважального телебачення, а саме дослідження змісту ТБ-шоу, ми вбачаємо у вивченні шляхів гуманізації сучасних програм, адже однаковість та запозичення іноземних цінностей негативно впливають на самосвідомість українців, на формування психологічних констант.

Отже, якщо в американському ток-шоу, з якого почалася «ера» політкоректності, зникли всі табу щодо розкриття інформації, то ток-шоу стало плацдармом для висловлення всіх думок – від антиполітичних до майже порнографічних, в українських ток-шоу ведучий не може бути занадто відвертим, оскільки таку відвертість не буде сприйнято суспільством.

Список використаних джерел

1. Шоріна, А.Ю. Авторське телебачення: жанрові форми і різновиди: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік.: 27.00.04. К., 2008. 17 с. URL: <https://cutt.ly/FGAS56v>
2. Саппак, В. Телевидение и мы. Четыре беседы. М.: Искусство. 1988. 128 с. URL: <https://cutt.ly/vGADouU>

3. Реаліті-шоу [Електронний ресурс] // *Вікіпедія*. URL: <http://uk.wikipedia.org/реаліті-шоу>.

4. Яковець, А.В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: Посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: ВД «Києво-Могилян. акад.», 2009. 262 с.

5. Зверева, В.В. «Настоящая жизнь» в телевизоре: исследования современной медиакультуры. М.: РГГУ, 2012. 224 с.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ ПІДТРИМКИ

INCLUSIVE EDUCATION: REMOTE SUPPORT FORMAT

Борисенко Денис Володимирович

доцент кафедри Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну,
Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків)

denisuiipa@gmail.com

Сучасне освітня платформа перебуває в умовах колосальних трансформацій, повноцінного переорієнтування на дистанційне формат підтримки. Це створило проблематику в забезпеченні рівності отримання освітніх послуг для осіб з особливими освітніми потребами, але наявний потенціал освітніх засобів та дистанційних платформ дозволяє її подолати. З одного боку, дистанційна форма формує високий рівень персоналізації навчального процесу, реалізації індивідуального підходу до навчання через можливість кожному долучитися самостійно до вивчення навчального матеріалу, виконання завдань. Варто зазначити, що у здобувача при використанні дистанційних курсів є широкі права, можливість вибрати виконувати завдання в той чи іншій послідовності, самостійно відслідковувати свою активність та налагоджувати власний графік навчання. З іншого боку, більшість навчальних курсів зорієнтовані на звичайного здобувача освіти без врахування забезпечення особливих освітніх потреб. Це спричиняє великий дисбаланс

в забезпеченні рівних умов та вимагає перегляду наявних практик реалізації дистанційної підтримки.

На сьогодні присутньо великі можливості щодо організації дистанційних навчальних курсів для всіх, але зрозуміло викладачі залучають класичну схему реалізації без врахування осіб з особливими освітніми потребами. Вихід з цієї ситуації можливий декількома шляхами: розробка окремих спеціальних курсів, налагодження окремих завдань, створення додаткових ресурсів підтримки та ін. При цьому, особливу увагу займає розробка мультикурсів, які враховують одночасно залучення різних рівнів подання інформації. Це включає використання традиційних текстових ресурсів, розроблених відеороликів з можливістю увімкнення субтитрів, окремо записаних аудіо файлів та спеціальних анімацій. Але цього не достатньо і потрібен комплексний підхід до кожного слухача дистанційного навчального курсу. Важливою його складовою є створення розгалуженої структури навчальних завдань, які мають за необхідності розподілятися та надавати різні покрокові варіації опанування: якщо здобувачу освіти з особливими освітніми потребами стає важко засвоїти окремий навчальний модуль, він, в свою чергу, повинен трансформуватися в покрокову систему підмодулів за замовчуванням та надати своєрідну адаптаційну структуру опанування навчального матеріалу без виключення всього наповнення модулю. Така варіація збільшує час на опанування, але він вже повинен закладений в самому навчальному курсі. Із навчальними завданнями невід'ємно сполучаються відповідні ресурси контролю, які також повинні мати адаптаційний рівень та мультискладову – питання різного формату інформаційного представлення. Це не просто врахування різних типів питань (текстові, питання з картинками, аудіо-питання та інші варіації), а створення різних шаблонів контрольних завдань, серед яких присутні різні пропозиції для осіб з особливими освітніми потребами. Більш актуальною новацією є розширена додаткова підтримка учасників дистанційних навчальних курсів із включенням надання психологічної допомоги та допомоги від окремих спеціалістів, менторів для осіб з освітніми потребами. Ці впровадження повинні забезпечити ще більш позитивне «входження» в навчальний курс, представлення доброзичливої

атмосфери, взаємодопомоги на кожному кроці опанування. Варто продемонструвати здобувачеві з особливими освітніми потребами його можливу активну роль в курсі за рахунок зміни прав до деяких ресурсів – переходу від звичайного учасника (студента) до співреалізатора (асистента викладача), щоб більш вивчити викладачеві необхідні особливі потреби учасника та адаптації навчального курсу. Всі ці кроки до адаптивного мультикурсу є невід’ємною складовою європейських практик, які варто активно досліджувати та залучати в національній освітній платформі з дистанційною підтримкою.

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

(COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND EU COUNTRIES IN THE FIELD OF SOCIAL POLICY)

Бровко А.Г.

К.і.н., ст. викладач Ніжинського державного
Університету імені Миколи Гоголя
e-mail: alyona_brovko@meta.ua

Обравши курс на європейську інтеграцію, в Україні гостро постало питання реформування соціальної політики держави. Адже, щоб увійти до складу ЄС, необхідно відповідати європейським стандартам та цінностям. Тому, актуальною є адаптація законодавства України з соціальних питань до законодавства Євросоюзу. Прийняття європейських норм в українське законодавство дозволить стабілізувати економіку створити умови нормативно-регуляторної бази змінити соціальну захищеність громадян створивши тим самим високий рівень якості життя в державі.

Базовим документом що визначає механізми двосторонньої співпраці між Україною та ЄС є Угода про партнерство та співтовариство між Україною та

Європейськими співтовариствами та їх державами-членами, яка набула чинності 01.03.1998 р. у даній Угоді зазначається, що Сторони приділяють особливу увагу співробітництву в галузі

соціального захисту, яке, між іншим, включає співпрацю у плануванні та здійсненні реформ у системі соціального захисту в Україні. Ці реформи мають на меті розробку в Україні методів захисту, притаманних країнам з ринковою економікою, і охоплюють всі напрямки соціального захисту [2].

Статті 71 «Співробітництво у соціальній галузі» IV Розділу Угоди, зазначає, що співробітництво між двома сторонами розвивається з метою поліпшення рівня охорони здоров'я та безпеки працівників. Зокрема, співробітництво включає: освіту та підготовку з питань охорони здоров'я та безпеки, причому головна увага має приділятися секторам діяльності високого ризику; розробку та застосування превентивних заходів, спрямованих на боротьбу з професійними захворюваннями та іншими захворюваннями, пов'язаними з роботою; запобіганню ризику великих аварій та регулювання використання токсичних хімічних речовин; дослідженню в галузі розвитку бази знань стосовно умов праці та здоров'я і безпеки працівників.

Важливу роль приділяється й питанню зайнятості населення. Співробітництво у даній сфері включає, головним чином, технічну допомогу в галузях: оптимізації ринку робочої сили; модернізації консультаційних служб та служб, які займаються пошуком роботи; планування та менеджменту перебудовчих програм; заохочення розвитку зайнятості на місцевому рівні; обміну інформацією про програми гнучкої зайнятості, включаючи програми, що стимулюють роботу не за наймом та підприємництво [2].

Наступним документом, який сприяє зближенню України та країн ЄС, є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони ратифікованою 16 вересня 2014 року.

Угода про асоціацію між Україною і Європейським Союзом набула чинності 1 вересня 2017 року. Вона відкрила нову сторінку в стосунках України та Євросоюзу, оскільки, сприяє переходу від простого співробітництва до процедур, які дозволяють Україні повністю інтегруватися до ЄС.

У даній Угоді у Главі 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» сторони визначили зобов'язання з соціальних та трудових питань.

Співробітництво у сфері соціальної політики згідно угоди передбачає покращення якості людського життя; протистояння спільним викликам, зокрема глобалізації та демографічним змінам; збільшення кількості та покращення якості робочих місць з гідними умовами праці; сприяння створенню на ринку праці умов, які б поєднували гнучкість та захищеність; сприяння впровадженню активних заходів на ринку праці та підвищення ефективності служб зайнятості з метою задоволення потреб на ринку; стимулювання розвитку ринків праці, що сприяють залученню малозабезпечених осіб; зменшення обсягів неформальної економіки шляхом трансформації нелегальної зайнятості; покращення рівня забезпечення охорони здоров'я та безпечних умов праці; посилення рівня соціального захисту та модернізації систем соціального захисту; скорочення бідності та посилення соціальної єдності; забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків та жінок сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі прийняття рішень; подолання дискримінації в усіх її проявах та формах; посилення можливостей соціальних партнерів та сприяння соціальному діалогу [3, с.16-17].

17 вересня 2014 р. Уряд затвердив План заходів з імплементації Угоди про асоціацію на 2014 – 2017 роки. Цей документ містить майже 500 завдань органів виконавчої влади з виконання Угоди протягом трьох років. На виконання цього Плану заходів міністерства, інші центральні органи виконавчої влади здійснюють підготовку планів імплементації актів законодавства ЄС, що схвалюються Урядом.

Як відбувається імплементація схвалених планів можна ознайомитись на Урядовому порталі у розділі «Європейська інтеграція – Угода про асоціацію – Виконання Угоди». Схвалений 16 березня 2015 року Радою асоціації між Україною та ЄС оновлений Порядок денний асоціації доповнює зобов'язання щодо повної імплементації положень Угоди про асоціацію, що підпадають під тимчасове застосування, а також фіксує спільне розуміння України та ЄС щодо дій, необхідних для подальшого поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції. Реалізація Порядку денного асоціації буде предметом та частиною процесу щорічного звітування, спільного з ЄС моніторингу та оцінки [1, с.14].

Отже, Україна та країни ЄС посилюють діалог та співробітництво у соціальній сфері, зокрема просувають ініціативи що стосуються поліпшення якості життя та забезпечення гідних умов праці, надання соціального захисту та забезпечення гендерної рівності, а також спостерігається поступове наближення національного законодавства в даній сфері до законодавства та практик країн ЄС.

Список використаних джерел:

1. Кузьо М., Хорольський Р., Черніков Д. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація. К. 2015. 34 с.
2. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text (дата звернення 15 травня 2022 р.)
3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: соціально-трудоий вимір. Книга перша: збірник актів законодавства України та *acquis communautaire* [упорядник З. Я. Козак] . Львів: Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2015. 1144 с.

**ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ В КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ СУЧАСНИХ
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ВИКЛИКІВ**

**POLYCULTURAL DIALOGUE IN THE CONTEXT OF OVERCOMING
MODERN SOCIO-CULTURAL CHALLENGES**

Вольська А.О.

*кандидат економічних наук, доцент,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
(Кам'янець-Подільський, Україна)*

<https://orcid.org/0000-0001-7119-0436>

ел. адреса: a 0973151630 @ gmail. com

Дудченко В.С.

*кандидат філософських наук, доцент,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
(Кам'янець-Подільський, Україна)*

<https://orcid.org/0000-0003-3087-0528>

[ел. адреса: vds190565@ gmail. com](mailto:vds190565@gmail.com)

Поліщук О.С.

*доктор філософських наук, професор,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
(м.Хмельницький, Україна)*

[https:// ORCID 0000-0002-9838-7105](https://ORCID.org/0000-0002-9838-7105)

ел. адреса: Prokurator2007@ukr.net

Перед сучасним цивілізованим світом постала ціла низка небачених викликів, загроз, лихоліть, це: локальні, регіональні, гібридні і гарячі війни, екоцид, геноцид української нації (позначений політиками, задекларований парламентами європейських країн), рецесія світової економіки, техногенні катастрофи, загроза голоду і проблеми з постачанням продуктів харчування з України, внаслідок військової агресії путінської ерефії 24.02. 2022 року. Падіння рівня життя в переважній більшості країн світу, лихоманка Ебола, цілий набір штамів грипу (курячий, свинячий, пташиний), нова пандемія COVID – 19 і похідні мутовані штами (Бразильський, Британський, Індійський, Дельта, Омікрон). Загроза миру і

стабільності в Європі і світі, внаслідок довготривалого конфлікту на українському Донбасі, який перетворився на гарячу фазу війни на нашій землі.

З покон віків концепти смерті і відчаю, вічності і миттєвості, любові, толерантності і людського порозуміння, міжкультурного діалогу є, з одного боку, найбільш уживаними, а з іншого - найбільш складними та багатовимірними за змістом і значенням, суттєво, що горизонт існування людини XXI століття, у тому числі й українського, далекий від гармонії, тим паче на тлі російської військової агресії. Перебування людини в умовах стресу і посттравматичних синдромів жорсткостей війни, повсякденні інформаційні потоки болю і страждань українців на полі бою, мужнього спротиву Маріуполя, жахи військових злочинів в Бучі, Бородянці, Ірпіні і багатьох, менш відомих містах формують нову психо-соматичну реальність українців.

У європейському постмодернізмі (Бодрійяр, Дельоз, Гватарі, Батай), невизначеного номадизму (Ж.Аталі) актуалізується питання гармонізації людського життя як філософсько-релігійну та світоглядну проблему, з вирішенням якої співвідноситься світ життєвих сенсів та цінностей. Сучасній філософії потрібно визначитися із новими військово-політичними реаліями, підходами до цієї одвічної теми, залучаючи до її розуміння релігійні та морально-етичні імперативи, які б підсилили гуманітарні та аксіологічні аспекти, на противагу мілітарним конструктам, з облаштування людського буття знайти порозуміння в річищі міжрелігійного і міжкультурного діалогу.

Тому проблема збереження державного суверенітету, стратегії консолідації національної єдності України, проблема духовної єдності нації, проблема її соборності, в умовах війни належить до визначальних як у плані геополітичної стратегії, теоретичної рефлексії, так і щодо суспільної практики і політичних реалій сьогодення. Бо загострена увага до окреслених проблем постала на чільне місце і в теорії, і на практиці, стала чи не найбільш гострою і значущою для української держави, політиків, волонтерів, захисників Батьківщини, провідної верстви

(В.Липинський) й нації, як суб'єкта світового політичного процесу з офіційною перспективою отримання статусу кандидата на членство ЄС.

Відновлення нашої історичної пам'яті, актуалізація проявів патріотизму, героїзму, жертвності нації формує нову стратегію і тактику новітньої політики. Тому не дивно, що в розвої нашого пострадянського суспільства оживлення позитивних рис ментальності українства проступає здебільше як віртуальна реальність, як рудимент чи слабке і доволі сором'язливе нагадування про нашу частково вже напівзабуту багату духовну спадщину та цінні матеріальні об'єкти нашої історичної пам'яті. Саме вони стали свідченням і певним виміром, а отже результатом діяльності народу, яскравим проявом дії, зокрема, ментальних рис українства, його обдарованості, яскравої характерності, трудолюбства, виявленням навіть в умовах тривалої бездержавності унікальних явищ суспільного розвитку, вагомим доказом високого рівня його культурно-духовних досягнень.

В історичному розвитку український народ пройшов тривалий і складний шлях. Велику роль у формуванні його національної самосвідомості відіграла соціокультурна пам'ять. Це визначало розвиток народної ідентичності, самобутність символізму в образотворчому мистецтві, музично-пісенної культури, а пізніше — соціально-психологічної прози, класичної драматургії, театру і літератури.

Актуальність даного роздуму очевидна: однією з яскравих ознак сучасного духовного життя нашої нації є відродження та формування історичної пам'яті, збереження територіальної цілісності держави в умовах війни. Неспроста вона стала об'єктом наукового дослідження відомих українців: П. Толочка, Л.Губерського, В.Андрущенка, В. Вашкевича, М.Михальченка, В.Романця, Ю.Прилюка, Н.Поліщук, М.Поповича, Г.Грабовського, М.Мальованого, В.Смолія, В.Степанкова та інших.

Рішучий поворот до пробудження історичного минулого народу доволі значний, нам слід вести мову про важливість розвитку історичної пам'яті нації, про необхідність звернення до духовних стрижнів, щоб уявити глибинні причини нашого теперішнього стану, про те, що через осмислення історії реалізується орієнтація особистості в соціальному просторі й часі, без чого неможливе

формування повноцінної національної самосвідомості, а тим самим й утвердження соціокультурної ідентичності.

Які ж сили і механізми можуть розбудити і консолідувати українську націю, підштовхнути до самоорганізації і активного захисту своїх інтересів? Може історична пам'ять про Голодомор і тотальні репресії, про русифікацію і спроби знищити українську мову і культуру? Це сильні ліки хворому постколоніалізмом суспільству. Нашому суспільству потрібні нові ідеї, які не тільки підвищать рівень національної свідомості, але й піднімуть народ на боротьбу за свою країну і долю, покажуть антидержавникам та сепаратистам їх місце на смітнику історії.

На долю нашої держави випали нелегкі випробування. Україна історично сформувалася та розвивалася на перетині світів та комунікацій: «варяг та греків», Європи та Азії, землеробської нації та кочівників дикого поля, православ'я, католицизму й протестантизму, християнської та мусульманської релігії, Західної Європи та Росії. Величезну шкоду формуванню української нації завдавав великоросійський шовінізм, антисемітизм, імперська свідомість, зверхність, нічим не підтверджена пиха і зарозумілість московитів.

Так склалося, що українська нація постійно зазнавала політичних зазіхань та збройної агресії, багато років перебувала під окупацією. Лівобережжя тривалий час було під Москвою, Правобережжя більшість років перебувало у колі інтересів Європейських країн.

Ми вважаємо за доцільне актуалізувати ідеали милосердя, любові, гуманізму, патріотизму під якими розуміємо філософсько-релігійні та морально-етичні принципи, що стверджують відмову від будь-якої конфронтації, агресії, війни та покликані сприяти досягненню синергійної гармонії, діалогу і толерантного ставлення до соціокультурного «Іншого».

За божої любові, підтримки європейської і прогресивної спільноти світу Україна відновить територіальну цілісність, збереже власну ідентичність. Змінивши політичний вектор з орієнтації на східного ворожого сусіда, на цивілізованих західних партнерів, українська політична нація вироблятиме нову соціокультурну

парадигму. Цьому сприятиме оновлена педагогічна наука, цей дискурс буде формуватися як успадкування й продовження дослідження найкращого вітчизняного й зарубіжного педагогічного надбання, використовуючи міжкультурний і міжконфесійний діалог трансформованого до духу сучасної епохи та українських реалій. Це – педагогіка людини як Вселенського людства, педагогіка вселюдності і гуманізму. Базовими цінностями є такі загальнолюдські гуманістичні пріоритети, як Добро, Справедливість, Честь, Гідність, провідними символами - категорії «Віра», «Надія», «Любов» (Андрущенко В. П.). [2].

Список використаних джерел

- 1 Андрущенко В.П. Стратегія для освіти / В.П. Андрущенко // Вища освіта України. № 3. 2006. С. 5 - 9.
- 2 Андрущенко В.П. Педагогіка духовності: погляд за горизонт сучасного. URL: http://www.npu.edu.ua/images/stories/pdf/rector/statti/ped_duh.pdf
- 3 Вольська А.О., Дудченко В.С, Дерлиця А.Ю., Поліщук О.С., Глобальна пандемія COVID-19 і її вплив на сферу туризму. Соціально-філософський аналіз: монографія / Scientific Foundations in Economics and Management: collective monograph / Kovalenko V., Lyutyu I., Zatonatska T., – etc. – International Science Group. – Boston: Primedia eLaunch, 2022. Pp.581-591

ВІЙСЬКОВА АГРЕСІЯ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Глов'юк Оксана Василівна

викладач соціальних дисциплін

ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО КПДІ

Національна ідентичність трактується як усвідомлення людиною приналежності до певної нації та певної держави, так й ідентифікацію власних та групових інтересів з державою. Зміст національної ідентичності передбачає надання державою можливості реалізації культурних, мовних, етнічних, релігійних, політичних, економічних інтересів, відображає характер взаємовідносин між різними групами населення (етнічними, політичними, соціальними, релігійними тощо), ступінь консолідованості та визначеності суспільства щодо майбутнього держави, повагу й довіру до органів влади, державних символів тощо.

Кожна держава реалізує домінуючу ідентичність, яка уособлює і презентує її історичну й соціокультурну частину суспільної цілісності в очах власних громадян та у міжнародній спільноті. Слабкість національної ідентичності призводить до зростання привабливості для представників етнічних груп ідентифікувати себе з народами сусідніх держав. Тому проблема формування та існування національної ідентичності є серйозним фактором як міжнародної, так і національної безпеки країни. Так, передумовою нинішньої військової агресії Російської федерації щодо України став конфлікт двох протилежних ідентичностей “проросійської” та “проєвропейської”.

Ідентичність можна розглядати як динамічний процес людського існування, якому властиві різні етапи, зміни та кризи. «Ідентичність – не лише індивідуальна, а й колективна, в тому національна – не є статичною. Вона змінюється, і ці зміни виникають внаслідок переосмислення...» [1, с. 118].

Агресія зі сторони Російської Федерації спричинила трансформацію ідентичності українського суспільства. Більшість українців, які вважали росіян “своїми братами”, тепер вважають їх “орками” й “рашистами”. Для мільйонів українців остаточно відбулося усвідомлення себе як представника своєї нації, чітке самоототоження як громадянина своєї держави, відбулася консолідація нації перед зовнішньою агресією, що в свою чергу, спричинило зміну уявлення про Україну у всьому світі. Прикладом цього є готовність більшості громадян захищати свою країну ціною власного життя. створення загонів територіальної самооборони та

волонтерство, яке активно функціонує, вирішує багато гуманітарних питань та посилює двосторонню комунікацію з жителями тимчасово окупованих територій.

В умовах війни, в контексті дій спрямованих на інтеграцію східних та південних територій України до Росії, заперечення на окупованих територіях символів української нації, втрати громадянами цих територій віри в спільне з Українською державою майбутнє, наростання міграційних настроїв тощо, питання національної ідентичності набуває особливого значення.

Консолідації національної спільноти срийтиме цілеспрямована державна політика, в основі якої буде визначення політичних, економічних та соціокультурних механізмів і пріоритетів. Геополітичним пріоритетом такої політики має стати цивілізований європейський вибір України, який підтримує переважна більшість її громадян.

Основними завданнями державної політики утвердження національної ідентичності в Україні повинні стати:

1. Забезпечення ефективного реалізації конституційних прав людини.
2. Генерування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовних цінностей Українського народу, національної самобутності.
3. Формування готовності до захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України.
4. Активна діяльність інститутів громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання, яке має ґрунтуватися на національно-історичних засадах і традиціях українського народу.
5. Створення проукраїнських громадських рухів, які формуватимуть український простір, використовуючи місцеві традиції, українську культуру та символіку.
6. Забезпечення інформаційно-психологічної безпеки українських громадян та нейтралізація зомбування російськими засобами масової інформації [2, с. 69-71].

Адже, російські мас-медіа наполегливо і послідовно деформували свідомість мільйонів читачів і глядачів у всьому світі, конструюючи російську візію подій у Росії та Україні.

На тлі зовнішньої агресії значно посилюється роль політичної еліти. Саме від компетентності дипломатів, які спроможні працювати за європейськими стандартами та нормативами, залежить майбутня доля України, її самодостатність.

Зокрема, в майбутньому державній владі та суспільству доведеться докласти чимало зусиль для подолання кризи національної ідентичності в Донецькому регіоні та Криму. Досягнути цього можна впровадивши повноцінну реінтеграцію окупованих територій, завдяки стратегії, націленій на створення комфортних умов життя, внаслідок трансформації регіону, економічному розвитку, створивши привабливі умови для інвестиційної діяльності тощо. Варто показати альтернативу “руського міра” — “європейську цивілізацію”, де головним пріоритетом держави є забезпечення прав та свобод її громадян, а найвищою цінністю є людське життя.

Важливим є пошук точок дотику, які могли б стати основою ідентичності новітньої нації. Очевидним є те, що зміцнення державності та забезпечення єдності неможливе без створення підґрунтя для цієї єдності у вигляді системи базових цінностей, важливих для кожного члена суспільства. Щоб стати важливими, цінності мають бути не лише засвоєними на теоретичному рівні, а ще й трансформуватись у принципи, якими громадяни керуються у повсякденному житті. А це вже результат громадянської освіти та національно-патріотичного виховання.

Таким чином, в умовах війни з набагато сильнішим супротивником важливу роль відіграє національна ідентичність, яка сприяє консолідації нації перед зовнішньою агресією. Формування національної ідентичності в Україні є так само, як і питання суверенітету та безпеки держави, одним з пріоритетних. Реалізація даного питання, насамперед, полягає у досягненні успіхів на фронті, налагодженні двосторонньої комунікації з жителями окупованих територій, орієнтації на потреби внутрішньо переміщених осіб, здійсненні успішних реформ, виробленні ефективної

державної політики щодо утвердження української національної ідентичності, відновленні українського контролю в інформаційному просторі тощо.

Список використаних джерел

1. Великі війни, великі трансформації: історична соціологія 20-го століття, 1914-2014: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції/Укладачі А.А. Мельниченко, П.В.Кутуєв, А.О. Мігалуш.Київ: Політехніка, 2014. 337 с.

2. Ковальчук В. Конституційна, громадянська та національна ідентичність через призму формування політичної нації в Україні//Український часопис конституційного права “Конституційна ідентичність як передумова забезпечення територіальної цілісності та національної безпеки”. Львів, 4/2021 с.65 -76

3. Котенко Я.В., Ткачук А.Ф. Локальна ідентичність і об’єднані територіальні громади (видання друге, виправлене та доповнене) / Я. Котенко, А. Ткачук. Київ: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН», 2018. 56 с

4. Савчин М. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 128с.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА ОСВІТУ І СУСПІЛЬСТВО

Годованюк Альона Володимирівна,
викладач обліково-економічних дисциплін,
ВСП Кам’янець-Подільський фаховий коледж
НРЗВО «Кам’янець-Подільський державний інститут»
Alyona.God2017@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7151-5683>

Гончарук Каріна Вадимівна, студентка,
Київська муніципальна академія естрадного і
циркового мистецтв

karinagoncaruk454@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8450-5238>

В новочасному світі суспільною стала точка зору про те, що наступний крок до розвитку освіти, економіки та суспільства в цілому вимагає набуття ними сучасної

важливої якості, що пов'язана із акумуляцією та використанням знань. Відповідно перед країнами світу існує питання ініціативної розбудови модерної економіки, показовими атрибутами якої є «домінування в побудові ВВП високотехнологічних галузей (інформаційно-комунікаційних та діджитал-технологій, біотехнологій, безвідходних та екологічно чистих технологій в опорних сферах промисловості тощо), а також галузі високоінтелектуальних послуг, котра потребує посиленого використання знань» [2, с. 37]

За останні два десятиліття в країнах, де існує зв'язок між людським капіталом та освітою, людський капітал відіграє значну роль у процесі економічного зростання рівня матеріального та духовного добробуту, що досягає критичного порогу. У цьому плані сильна кореляція між досягненнями освіти та економічним зростанням вказує на те, що показники зростають [1, с. 237]

Співвідношення між людським капіталом та економічним зростанням оцінюється регресією між цінностями різних країн, включаючи пояснювальні змінні, що стосуються фізичного капіталу, освіти, рівня доходу, а в деяких випадках і фіктивних змінних для соціальних та інституційних факторів.

Один із способів оцінити вплив людського капіталу на колективні результати діяльності країни - це вимірювання впливу різних факторів на зростання продукції. Сам по собі ні валовий внутрішній продукт, ні, навіть, економічний добробут не можуть адекватно відображати всі виміри добробуту людини, в які втручається здійснення прав і свобод людини як громадянина, його міцного здоров'я, чистого довкілля та особистої безпеки. Але роль економічного зростання в цьому рівнянні не може бути заниженою.

Зростання економічного виробництва не тільки забезпечує ресурси для боротьби з бідністю, соціальною ізоляцією та проблемами здоров'я, але це також розширює діапазон вибору людини. Тому економічне благополуччя, яке випливає із економічного виробництва, має бути таким, що визнається важливою складовою благополуччя людини [3]

ВВП страждає від значних обмежень економічного виробництва. Він включає поточне виробництво товарів, споживчих та інвестиційних послуг, представлених в національних державних рахунках, але залишає осторонь неринкову діяльність домогосподарства України (наприклад, виховання дітей) та такі види діяльності, як збереження природних ресурсів, що сприяють майбутньому добробуту, чистим внескам до власного капіталу. ВВП також включає товари та послуги, які не сприяють добробуту, наприклад, так звані «сумні» наслідки: забруднення чи злочинність. Тим не менш, очевидно, що ВВП є важливою складовою економічного добробуту незалежно від плину часу.

Аналіз країн, що розвиваються та промислово розвинених країн – це збільшення потужності використовуваних статистичних тестів, завдяки більшій зміні постульованих факторів росту. Однак такий підхід неявно припускає, що фактори зростання є загальними для обох категорій країн.

В середньому покращення людського капіталу може становити близько 0,5% від темпів зростання в рік багатьох країн протягом 2010-х та 2021-х років порівняно з попередніми десятиліттями. В цілому, результати країн свідчать про збільшення річного показника за рік, бо середня тривалість навчання дорослого населення призводить до збільшення 3,7% довгострокових темпів економічного зростання.

Отже, середня та вища освіта важливі для суспільства, бо дозволяють людському капіталу перетворитися на стабільне зростання. Роль людського капіталу зростає з розвитком промисловості та її рівнем загальної освіти, що в даному випадку, є головною рушійною силою економічного зростання країни.

Список використаних джерел

1. Назаркевич І.Б. Людський капітал як чинник структурних перетворень в економіці України. Проблеми становлення інформаційної економіки в Україні. Матеріали наук.-практ. конференції (м. Львів, 23-25 жовтня 2014 р.). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. С. 237 – 238

2. Назаркевич І.Б., Кривень О.В., Ревко А.М. Еволюція структурних трансформацій в світовій економіці: досвід для України. Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал, ЧНТУ. 2019. № 1 (17). С. 33 – 40

3. Стефанишин О.В., Лисяк Л.В., Качула С.В. Пріоритетні напрями фінансування людського потенціалу у процесі модернізації економіки України. Ефективна економіка. 2020. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8187>

ПОДІЄВІ КОМУНІКАЦІЇ В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Гриньків А.П.,

Кандидат філософських наук, доцент кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціально-культурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова (Україна, Київ),

Радикальні економічні, соціальні та культурні зміни наприкінці ХХ століття призвели до змін у професійній структурі українського суспільства. Зміна статусу традиційних професій, поширення нових форм зайнятості, поява раніше невідомих видів діяльності та професійних груп вимагає переосмислення теоретичних підходів, які визначають природу професійних явищ, їх формування та роль професійних груп у професії дизайнера.

Сьогодні поняття «подієва комунікація» активно використовується в міжнародному професійному комунікаційному тезаурусі: Event Communication (англ.), Event Management (англ.), Communication evenementielle (франц.), Erlebnismarketing, Event Management та Event Marketing (нім.). Поняття «спеціальна подія» (або «особлива подія») є перекладом англійського терміну special event, який широко використовується в міжнародній та вітчизняній комунікаційній практиці. Подієві комунікації є різновидом соціокультурних комунікацій [1]. Це тип

комунікації в культурі, де основним способом і формою взаємодії є символічно вибудоване дійство [4].

Для підвищення ефективності класичного просування товарів або послуг часто звертаються до подійного маркетингу. Подієвий маркетинг складається з набору проактивних PR та рекламних прийомів, які можна використовувати на певній події.

Організація заходу дозволяє ефективно створити міцний емоційний зв'язок між споживачами та брендами за відносно короткий проміжок часу. Вибір заходів залежить від місії рекламодавця, тому спецподії можна розділити на групи: робочі, інформаційні, дозвілля. Такі спеціальні події мають величезний емоційний вплив на цільову аудиторію, головним чином тому, що вони дозволяють людям буквально «відчути» бренд і отримати справжній досвід спілкування з брендом.

Характерною особливістю епохи сучасної інформаційної цивілізації є те, що кордони національних культур легко перетинаються та об'єднуються в єдине культурне поле. Етнічні думки, символи та обряди втратили первісну смислову глибину та зміст, відірвавшись від рідного ґрунту народу, знайшли замість ноумена ексцентричні риси орнаменту. Ці фактори дозволяють говорити про існування дивовижної культурної толерантності, з одного боку, і про втрату «справжнього», вкоріненого сенсу подій, з іншого.

Сьогодні можна придумати і створити особливу подію, можна розробити нове свято, що передбачає епоху постмодерну. Конкретна подія за своєю концепцією може послужити основою та використанням традиційних святкових календарів, міфологічних, історичних та етнографічних сюжетів і створити абсолютно новий випадок, сюжет, символ [2].

Використання спеціальних заходів дозволяє зберегти та оновити культурні значення, соціальні уявлення та загальнолюдські цінності. Ініціювати та створити особливий захід може як особа, так і певна громада, комерційна та некомерційна організація. Незалежно від «влади центру», «влади офіційної ідеології», цей засіб комунікації доступний і реальний у втіленні. Сьогодні наявність особистої ініціативи, особистого «голосу» та особистої активності є вирішальним у просуванні будь-якої

ідеї та цінності. Можливість Інтернет-спілкування надає автору ініціативу в реалізації будь-якого проекту, акції, особливого заходу.

Оскільки спеціальні заходи є потужною технікою для просування ідей та формування світогляду та цінностей, важливо зробити подію соціально значимою. Це стає особливо важливим, коли конкретна подія стає подією, і водночас актом особистого життя та досвіду, і кожна людина набуває відчуття справжності та безперервності, почуття ідентичності та любові, зберігаючи індивідуальність, належності до суспільства (корпорації, країни, релігії тощо). Об'єднані спільними цінностями та значеннями.

Кампанії, спрямовані на охоплення емоцій цільової аудиторії, допомагають їй краще «відчути» бренд. На відміну від реклами, яка транслюється для великої і часто надмірної аудиторії і створює лише емоційні стимули для споживачів, подієвий маркетинг має вузьку спрямованість і представлений у більш легкому форматі. Події мають вузьку спрямованість і зазвичай представляють лише один бренд, але вони можуть мати кілька доменів і широку аудиторію. Маркетинг подій передбачає сильний інформаційний драйв, наприклад, стосовно участі медіа-людей у заходах. В результаті подія привернула увагу журналістів і привела до новинних публікацій. Головні гості заходу – журналісти та інші представники ЗМІ, завдяки яким захід зможе отримати PR-підтримку у вигляді подальшої публікації та висвітлення в ЗМІ. Маркетинг подій має довгостроковий вплив, оскільки починається задовго до події.

Спеціальні події можуть бути ефективною частиною всіх комунікаційних зусиль в організації. Охоплюючи аудиторію інакше, ніж інші методи комунікації, наприклад, рекламні матеріали, тобто через пряму взаємодію зі споживачами, Event створює ближче, особисте і глибше «знайомство» з організацією.

Події Events вважаються однією з найперспективніших комунікаційних технологій на ринку, яка може підвищити рівень довіри до організації як до джерела інформації. Вони допомагають споживачам розвивати позитивне сприйняття організації, тим самим підвищуючи довіру.

Головною особливістю Заходу є безпосередній контакт з аудиторією. Наприклад, якщо в рекламних матеріалах взаємодія опосередкована (через ЗМІ: ТБ, друк тощо), то ці заходи дозволяють налагодити безпосередній діалог зі споживачем, залучивши його до процесу та дії. При грамотному плануванні заходу, враження і спогади після нього здатні відчутно підвищити лояльність споживачів: завдяки цьому заходу і вважаються одним з найефективніших методів просування.

Завдяки власній ефективності Event є популярною формою просування товарів і послуг на ринку. Організації часто використовують цей метод для створення позитивного іміджу та впізнаваності бренду. У зв'язку з цим багато фахівців розробляють і впроваджують творчі методи в підготовку та проведення заходів, створюючи нові види спеціальних заходів.

Спеціальні заходи зберігають і поширюють уроки історії нації. В епоху глобалізації збереження та розвиток національної ідентичності є вирішальним. Дізнайтеся про національне коріння, національну історію та повагу до історії – що дозволяє розвивати національну ідентичність та патріотизм у формі особистих почуттів, обміну та засвоєння знань, а не на рівні навчального матеріалу. Цьому сприяють спеціальні заходи, організовані у формі історичних реконструкцій.

Спеціальні заходи можуть підвищити інтерес туристів до країни, її культурно-історичної спадщини, природних особливостей. Використання спеціальних заходів є одним із способів збільшення прибутку від туризму. Нова концепція активного туризму. Коли основним туристичним походом є подія, фестиваль, церемонія, характерна для національної культури.

Ресурс для подійного спілкування як спосіб подолання самотності та соціальної роз'єднаності. Комунікація заходу в місцевих групах. Сьогодні глибина присутності, достовірність подій більш імовірна/досяжна в малих групах, де більше можливостей для ретельного формування особистості. Події в особистому житті пов'язані між собою, тому все більшу роль відіграє відродження традицій сімейних свят.

Створення атмосфери «дому», відчуття світу «близького», «свого», «рідного», «зрозумілого» необхідно і важливо в сфері освіти. Шкільне свято або участь в

шкільному спектаклі також здатні дати людині більше, ніж відчужений, що сприймається як «далекий» і «чужий» державне свято. Сьогодні необхідно це розуміти і усвідомлено, грамотно вибудовувати комунікації в локальних спільнотах, об'єднаних освітніми, професійними, особистими інтересами.

Список використаних джерел

1. Гриньків А. Соціокультурна vs соціально–культурна діяльність / "Гілея: науковий вісник": Збір-ник наукових праць.- К., 2019. Випуск 146 (№ 7) Ч. 2. Філософські науки - 2019 С. 53-56
2. Гриньків А. П. Соціокультурний потенціал подієвих комунікацій "Гілея: науковий вісник": Збірник наукових праць.- К., 2021. Випуск 165 (№ 10). Філософські науки - 2021 С. 7-11.
3. Boorstin D.J. The Image. A Guide to Pseudo-Events in America: 25th ed. - N.Y., 1992. - 167 p.
4. Goldblatt J. Special Events: Event Leadership for a New World (The Wiley Event Management Series). – 2004. – 528 p.
5. Corporate social responsibility as a ethical composition of business management: regulation on the state level / Bekh, Yuliya; Riabeka, Oleksandr; Chepurenko, Yanna; Hrynkiv, Andrii // Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues, suppl. Special Issue 2; Arden Vol. 22, (2019): 1-5.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЕСІЛЬ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Грушко Катерина Миколаївна
студентка 4ЗМ групи
спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Науковий керівник
Кочубей Наталія Василівна

Весілля – один з найважливіших кроків у житті чоловіка та жінки, що бажають офіційно завірити свої відносини й відсвяткувати цю подію. В українській культурі це свято одне з найулюбленіших та, як показують наші традиції, одне з найдовших святкувань. Тому не потрібно зайвий раз нагадувати наскільки цей захід важливий для нас. Звісно, ставлення до цієї події, як і можливості святкування, може бути різним. Усе залежить від виховання, прикладу батьків чи родичів, матеріального стану та особистих поглядів на життя, а також від наявних соціальних та епідеміологічних умов. Останні кілька років ми живемо в світі який зіткнувся з неприємною для нас подією, що має свої наслідки й досі – спалах вірусу COVID 19.

Коронавірусна хвороба 2019 (англ. coronavirus disease 2019, аббревіатура COVID-19 затверджена як офіційна скорочена назва) – інфекційна хвороба, яка вперше виявлена у людини в грудні 2019 року в місті Ухань, Центральний Китай. Хвороба почалася як спалах, що розвинувся у пандемію. Причиною хвороби став коронавірус SARS-CoV-2, циркуляція якого в людській популяції до грудня 2019 року була невідомою.

На сьогоднішній день розроблено достатньо засобів для відслідковування та попередження цієї хвороби (вакцини та експрес тести), що допомагають визначити наявність вірусу в організмі й у разі зараження, уникнути контакту з іншими людьми аби не піддавати їх ризику захворювання.

Тож, коли ми маємо бажання повернутись до колишнього життя, де були відсутні маски, вакцинації та карантини, ми маємо усвідомлювати всю відповідальність поведінки себе у суспільстві і не нехтувати правилами особистого захисту. Тільки так спільними зусиллями ми зможемо подолати цей вірус. Тому необхідно визначити, теоретично обґрунтувати та дослідити інформацію з організації проведення весіль, усвідомити важливість дотримання заходів безпеки при організації та святкуванні події.

Традиційне українське весілля – весільний обряд у системі сімейної обрядовості як складової духовної культури українців є одним із найбільш давніх та складних. Весілля, як указує назва, це радісний та веселий обряд подружнього єднання молодих, який складається з трьох головних актів – Сватання, Заручини і Весілля [1].

Сучасне весілля – це витвір мистецтва. Організація весілля – це уособлення пари й прояв їх індивідуальності, зі своїм баченням сімейних цінностей та рівнем підтримання своєї культури та культури свого народу. Опора, з якої починається вибудовування нового «внутрішнього всесвіту» наречених, шляхом розкриття свого внутрішнього «ми». В подальшому у пари є велика відповідальність не лише зберігати та підтримувати ці звичаї і цінності, а й передавати від покоління до покоління.

2020-й рік став переломним не просто для окремих бізнесів, а й для цілих індустрій. Не став винятком і весільний ринок. Багато пар були змушені перенести урочистість на 2021-й або провести її в скромнішому форматі у зв'язку з карантинними обмеженнями. Карантин не забороняє подавати заявки до реєстрації шлюбу. Це можна зробити онлайн. Якщо такої можливості немає, то це не буде проблемою, в установах також можна подати заяву і прийти розписатись через місяць без урочистої церемонії і не в приміщенні РАЦС. Якщо з оформленням шлюбу на адміністративному рівні питання вирішене, то зі святкуванням події виникають складнощі. Тут постає питання – «Як взяти шлюб у період карантину аби його не порушити?». До них потрібно підлаштовуватись з великою швидкістю, тому що це прямим чином стосується економіки країни й вплину на інші, пов'язані між собою підприємства.

Проте, були і позитивні моменти — криза підштовхнула до реалізації нових проєктів і відкрила можливості, про які раніше ми не замислювалися. Змінився і вибір молодят в бік екологічності та мінімалізму, відбулася переоцінка цінностей і сформувалися нові тренди щодо формату урочистостей. Гравці весільної індустрії не розгубилися і змогли швидко відреагувати на зміни на ринку, проявляючи гнучкість

і фантазію. Все частіше надходили запити на проведення весіль, де не обов'язкова особиста присутність гостей на святі. Тобто за допомогою інтернет ресурсів це можна зробити онлайн.

Список використаних джерел

1. Обрядовість весільна // Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. – Корсунь-Шевченківський: Вид. В. М. Гаврищенко, 2015. – С. 558–560.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ УКРАЇНИ CURRENT PROBLEMS OF YOUTH OF UKRAINE

Гуменюк І. М.,
викладач ВСП Кам'янець - Подільський
фаховий коледж
gumenyuk.inna2017@gmail.com

Гуменюк Д. М.,
студент,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
м. Кам'янець-Подільський, Україна

Молодіжна політика України є системною діяльністю держави у відносинах із особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється у законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України. Вона поширюється на громадян України віком від 14 до 35 років, незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової і національної приналежності, статі, освіти, мови, ставлення

до релігії, роду і характеру занять, і здійснюється через органи державної виконавчої влади, установи, соціальні інститути й об'єднання молодих громадян.

Дослідження проблем молоді в Україні є актуальним, оскільки необхідно на державному рівні створювати умови для самореалізації молоді та включення її у процеси розвитку України. Це розширить соціальну базу перетворень, забезпечить соціальне, культурне і економічне відтворення й розвиток держави.

Дослідженню проблем державної молодіжної політики присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні вчені, політичні діячі. Серед них заслуговують на увагу роботи В. П. Андрущенко, М.О.Багмета, В. П. Беха, Є.І.Бородіна, М. П. Лукашевича, І. І. Мигович, І. М. Пінчука, С. В. Толстоухової та інших. Проте проблеми молоді в нашій державі залишаються актуальними й сьогодні, а тому потребують негайного вирішення

Метою статті є розгляд основних проблем молоді в Україні та пропозиції автора щодо їх вирішення.

Успішний розвиток України повною мірою залежить від усіх тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у всіх суспільних процесах. Молодіжні проблеми набувають останнім часом особливої гостроти. Постійне скорочення питомої ваги молоді у складі населення, високий рівень захворюваності, насамперед на небезпечні хвороби, проблеми зайнятості та працевлаштування, відсутність підтримки молодих сімей, невирішеність житлових питань, зростання злочинності – ось далеко не повний перелік проблем молодіжного сектору.

Традиції вивчення молодіжних проблем та молодіжної політики є доволі багатими і ведуть свій відлік ще від робіт Піфагора та Гіппократа, які займалися визначенням вікових меж молоді.

Сьогодні перемини в суспільному житті, реалізація державної молодіжної політики внесли корективи в життєві орієнтації молоді, в її поведінку. Молодь значно більше від людей середнього та похилого віку підтримує ринкові перетворення. Значно зросли потреби молоді, якісно змінились її уявлення про гідний рівень і стиль життя. Проте, як засвідчують постійні соціологічні дослідження, загальний рівень

соціального самопочуття молоді залишається на досить низькому рівні. Тому сучасна молодь потребує ефективної молодіжної політики, яка покликана реально допомогти у вирішенні нагальних проблем молоді. Сьогодні ж молода людина зіштовхується лише із задекларованими молодіжними програмами, які, на жаль, є не дуже дієвими.

В умовах глибокої економічної та демографічної кризи, кризи культури й ідеології, в якій перебувають країни пострадянського простору, включаючи й Україну, молодіжні проблеми у різних сферах набувають певних специфічних рис, відзначаються важкими та довготривалими наслідками, а відтак, потребують поглибленого аналізу й регулювання, розробки реалістичної, збалансованої, виваженої політики стосовно молодих поколінь. В ринкових умовах перед молоддю постало багато нових проблем. Однак вона, порівняно з іншими соціальними групами, завдяки віковому статусу має найбільшу соціальну, професійну та життєву перспективу. Завдяки своїм психологічним особливостям молодь здатна швидше, ніж інші соціальні групи, оволодівати новими знаннями, професіями, необхідними в період переходу до ринку та інших процесів державотворення.

Молодь – не тільки суб'єкт, спадкоємець матеріальних і духовних багатств суспільства, а й творець нових, прогресивніших політико-демократичних суспільних відносин. Молодь має бути готовою до відтворення і розвитку не тільки матеріальних, а й політичних, духовних цінностей, культури своєї нації, народу. Саме це і робить її основною рушійною силою прогресивного суспільно-політичного розвитку на етапі становлення української нації.

Основними завданнями молодіжної державної політики в Україні є: створення гарантованих соціально-економічних, політичних та інших необхідних стартових умов для соціалізації молоді; реалізація проблем, запитів, інтересів молоді – не за рахунок інших соціальних груп; координація зусиль державних органів, партій, організацій, об'єднань, рухів, соціальних інститутів щодо забезпечення умов для розвитку і самореалізації молоді; соціальний захист груп молоді, неспроможних самотійно розв'язувати власні проблеми або хоча б полегшити своє життя [2].

В сучасних умовах українська молодь є однією з найуразливіших в економічному та найбезправніших у соціально-правовому відношенні соціальних спільнот. Вона живе в умовах підвищеної соціальної напруги і психологічного дискомфорту. Внаслідок цього в молодіжному середовищі поширюються наркоманія, токсикоманія, алкоголізм, проституція та інші негативні явища.

Більшість молодих людей стоїть перед складним життєвим вибором, до якого вона не підготовлена ні психологічно, ні організаційно. Тому мета молодіжної політики в цій галузі – зміцнення соціального статусу молоді в структурах суспільства, які оновлюються або кардинально змінюються, посилення правової, економічної й соціальної захищеності молодого покоління.

Спостерігається нерівність у можливостях здобути загальну освіту, професійну підготовку, обрати місце праці. Причин багато: соціальні наслідки демографічних, організаційних, структурних диспропорцій у країні, які утворювалися історично і поглиблюються в умовах економічної кризи, зростання соціальної нерівності, що особливо позначається на молоді, брак сильної державної соціальної політики тощо. Наприклад, у сільських хлопців і дівчат, у порівнянні з міськими ровесниками, невисокі можливості одержати якісну освіту, престижно працевлаштуватися, змістовно проводити дозвілля. Все це спричиняє помітне зменшення питомої ваги молоді у складі сільського населення, її переміщення у міста.

Для вирішення зазначеної проблеми необхідне вирівнювання стартових позицій, подолання дискримінації окремих груп молодих людей, для чого можуть практикуватися розвиток кредитування молоді та молодих сімей на сприятливих умовах, надання пільг для працевлаштування випускників навчальних закладів у перші два роки після їх закінчення, організація (в тому числі й на селі) служб профорієнтації, перепідготовки та працевлаштування молоді, служб юридичної допомоги і консультування тощо.

Молодь зобов'язана змінити сучасну політику підприємницької діяльності. Вона має для цього необхідні дані: вік, освіту, знання мов, схильність до ризику тощо. Піддаючи аналізу соціальний стан молоді та проблеми професійного вибору,

науковці (як, до речі, і роботодавці) вважають, що період молодості обтяжений такими специфічно віковими моментами, як довиробничий період, що потребує набуття знань і оволодіння професією, труднощі початкового етапу трудової діяльності (передусім – проблема працевлаштування) [4]. У зв'язку з цим молоді громадяни потребують кваліфікованої психологічної підтримки, а також підтримки держави, політичних партій, громадських фондів тощо.

Формування життєвих планів молоді особистості залежить від багатьох обставин. Слід зазначити, що духовність є досить важливим чинником у цьому процесі. Вона безпосередньо пов'язана із світоглядом, прагненнями, ідеалами; вона зумовлює життєвий вибір молоді людини. Проблема в тому, що нині в Україні храми будуються, але ніхто не прагне допомогти молоді знайти дорогу до храму моральності, громадянськості, до чесної політики і практики державотворення. Але ж від спрямованості ціннісних орієнтацій сучасної молоді залежить формування зразків і норм суспільної поведінки, що визначатимуть характер соціального розвитку в найближчому майбутньому.

В нинішніх умовах процеси соціалізації молоді особистості об'єктивно ослаблені, що викликає тривогу, оскільки внаслідок цього зростає кількість проявів антигромадської поведінки, порушень правопорядку, законності, одним словом – девіантності. З цих причин для формування політики сучасного державотворення потрібно виробити й реалізувати Комплексну програму гуманітарного розвитку суспільства.

Таким чином, сучасний стан та аналіз існуючих проблем молоді України показує, наскільки вони значні та багатопланові. Для того, щоб змінити ситуацію на краще, необхідно мати системний план дій, спрямований на розв'язання найбільш важливих молодіжних проблем, які турбують сьогодні молодого українця. У кожного покоління – своя історична місія, своє покликання і тільки йому притаманні світосприйняття і світорозуміння. Кожне молоде покоління вирішує свої завдання в історико-політичному процесі, проходить через певні випробування. Сучасний розвиток цивілізації висуває перед молоддю проблеми не лише національного, а й

глобального, загальнолюдського характеру. Щоб молоде покоління було спроможним завтра успішно, ефективно вирішувати непрості для нації питання, держава вже сьогодні має виробити реалістичну, збалансовану, виважену політику щодо молодого покоління.

Список використаних джерел:

1. Соціологія: Курс лекцій / В. М. Піча, О. М. Семашко, Н. Й. Черниш та ін. За ред. В. М. Пічі. Київ: Заповіт, 2009. 344 с.
2. Павленко Ю. І. Трансформація суспільства і проблеми соціальної політики. Київ Українське суспільство, 2010. 58 с.
3. Пірен М. І. Основи політичної психології: Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2009. С. 217 – 218.
4. Результати опитування громадської думки. URL: www.politik.org.ua

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ ЯК УМОВА САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ.

Ірина Добронравова

Останніми роками за умов війни з Росією, а особливо зараз під час повномасштабного вторгнення Росії, багато людей в Україні переглядають власну ідентичність: переходять в спілкуванні на українську з російської, блокують в мережах прихильників «русского мира» і т.і. Жодним чином не засуджуючи цих дій, і навіть вітаючи їх, я хотіла б попередити типову помилку філософського кшталту. Багатьом людям здається, що мати визначену культурну ідентичність означає визнавати в собі та плекати одну – єдину культуру, відмовляючись від усього іншого відомого тобі культурного надбання. Це ототожнення цілісності з одноманітністю. Насправді ціле – це єдність багатоманітного. В цьому сенсі для самоідентифікації важливо налагодити внутрішній культурний діалог. Кажуть, ти стільки раз людина,

скільки мов ти знаєш. Я б перефразувала: до скількох культур ти дотичний. Відомо, що в мовах первісних людей самоназва часто збігається з поняттям «людина». Така ідентифікація, виражена мовно чи ні, усвідомлена чи неусвідомлена – основа шовінізму, расизму, ксенофобії та інших антигуманних явищ, які ми, на жаль, зустрічаємо у багатьох наших східних сусідів, а зараз, на горе, у окупантів.

Російська пропаганда багато зробила для того, щоб виростити у російському народі паростки цих хибних рис. І якщо ми не хочемо, щоб щось таке виросло у наших душах попри справедливий гнів і гордість за власну героїчну націю, треба мати на увазі ще одну обставину вже наукового характеру. Стабільність цілісних систем, зокрема живих і соціальних, таких, як ми, є динамічною стійкістю відкритих систем, що обмінюються з середовищем речовиною, енергією, інформацією. Живі культури, здатні до саморозвитку, існують у відкритих суспільствах, що вітають культурне спілкування. Ізоляціонізм врешті веде до стагнації і занепаду. Так що вітаємо багатоманітність і у собі, слідуючи гаслу Європейського союзу: “Celebrate diversity!”.

**ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ ФАХІВЦІВ, ЩО
ПРАЦЮЮТЬ З ЛЮДЬМИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРАВМ
PREVENTION OF EMOTIONAL BURNOUT OF PROFESSIONALS, WHO
WORK WITH PEOPLE WITH EXPERIENCE OF PSYCHOLOGICAL INJURIES**

Дужева Олена Григорівна,
викладач Відокремленого структурного підрозділу Кам’янець-Подільського
фахового коледжу
Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти
«Кам’янець-Подільський державний інститут»
e-mail: duzhevaolena@gmail.com

Пещанюк Надія Олексіївна,
викладач Відокремленого структурного підрозділу Кам’янець-Подільського
фахового коледжу
Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти

Термін «травма», яке часто використовується для позначення будь-якої події, що сильно вплинула на душевний стан не завжди відповідає професійним критеріям цього визначення. Американська класифікація психічних розладів (DSM) згадує травму як частину визначення посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Це означає, що для отримання такого діагнозу фахівець повинен підтвердити, що людина пережила травматичну подію.

Травматична подія вважається такою, при якій людина думає, що існує небезпека для життя та здоров'я самої людини або близької їй людини.

У більшості людей, які пережили травматичну подію, сила симптомів знижується і симптоми проходять протягом місяця. У частини людей реакції, що виникли під час травматичної події, зберігаються і сприяють розвитку різного виду розладів адаптації. Соціально-психологічна допомога для людей, які пережили травматичну подію, покликана перш за все знизити ризик виникнення посттравматичних розладів, а також сприяти розвитку стресостійкості, яка надалі допоможе адаптивно долати стресогенні події.

Робота з тими, хто пережив травматичні події, впливає на того, хто з ними працює. У фахівця можуть виникнути переживання, схожі на ті, які відчувають травмовані клієнти. Це явище отримало назву вторинної або вікарної травматизації. Ліза Маккенн та Лаура Перлман описують її як порушення власних уявлень про навколишній світ та про себе як про фахівця, який допомагає травмованій людині. Розповіді клієнтів можуть викликати шоківу реакцію та призвести до стійких змін в особистості фахівця [1].

Вторинний травматичний стрес пов'язаний з так званим “синдромом вигоряння”, хоча і не є його повним аналогом. Відмінності між ними криються в причинах виникнення цих станів: вікарна травматизація найчастіше виникає як вторинна реакція на емпатійне співпереживання клієнта з травматичними чи

проблемними ситуаціями, синдром вигорання може виникати при роботі з будь-якими клієнтами [2].

Термін “вигорання” характеризує психічний стан здорових людей, які знаходяться в інтенсивному і тісному спілкуванні з іншими в атмосфері емоційного перенавантаження у процесі надання професійної допомоги. Вони постійно стикаються з негативними емоційними переживаннями клієнтів. Синдром вигорання визначається як поразка, виснаження, що відбувається в людині внаслідок завищених вимог до власних ресурсів і сил. Визначають основні симптоми емоційного вигорання: емоційне виснаження (почуття емоційного спустошення, втоми від роботи), деперсоналізація (цинічне ставлення до праці та людей) та брак почуття особистого досягнення (почуття некомпетентності, неуспіху) [3].

Поняття вторинної травматизації описує вплив на фахівця співпереживання клієнтові, який отримав психічну травму. Цього впливу важко уникнути: допомога клієнтові часто заснована саме на співчутті його стражданням, що й спричиняє вторинну травматизацію. Крім того, клієнт розповідає про обставини, події, що були травматичними, виражає складні сильні почуття, і, в той же час, швидкі зміни в стані клієнта неможливі, хоча спеціаліст дуже прагне полегшити біль клієнта, і це зумовлює почуття власного безсилля, посилює дію вторинної травми [4]. Саме ця обставина додає вікарній травмі відтінку такого виду шокової травми як “Я-винуватець”. Якщо емоційне вигорання розвивається завжди поступово (накопичений стрес), то вторинна травма може виникнути раптово як реакція на інформацію щодо первинної травми, яку зазнала людина, і без жодної можливості запобігти цьому.

Процес вторинної травматизації супроводжується сильними почуттями жаху та безпорадності. Деякі симптоми вторинного травматичного стресу схожі на класичні симптоми посттравматичного стресового розладу. Симптоми виникають безпосередньо після зіткнення з травматичною подією, їх наявність є природньою впродовж місяця після стресу та може бути ознакою вторинного травматичного розладу, якщо продовжуються довше. Але важливим є те, що, крім стандартних

симптомів посттравматичного стресового розладу, до вікарної чи вторинної травми належать ще і порушення в когнітивних схемах та базових переконаннях терапевта [5].

Вторинна травма це процес, в якому задіяні сильні почуття та особисті способи захисту від них. Тому фахівцям важливо розуміти, що таке психічна травма, посттравматичний стресовий розлад, посттравматичне зростання, вторинна травма, та бути уважними до власних потреб. Це допоможе і не потрапити до пастки вторинної травматизації, і запобігти емоційному вигоранню. Найважливіша профілактика вторинної травматизації – це усвідомлення її проявів та турбота про себе та зниження рівня стресу завдяки релаксації, отримання задоволення, грі, вмінню відволікатися від переживань,

пов'язаних із роботою.

Стратегія роботи з фахівцями, що зазнали емоційного вигорання, будується наступним чином: підвищення мотивації на психологічну роботу; розвиток навичок саморегуляції; відновлення виснажених ресурсів; пізнання себе, усвідомлення власних потреб та бажань; пошуки сенсів життя, вирішення екзистенційних питань.

Список використаних джерел:

1. McCann, I., & Pearlman, L. Vicarious traumatization: A framework for understanding the psychological effects of working with victims. McCann, I., & Pearlman, L. *Journal of Traumatic Stress*, 3. 1990. P. 131–149.

2. Вознесенська О. Л. Арт-терапія у подоланні психічної травми : практичний посібник / Олена Вознесенська, Марина Сидоркіна ; вид. 2-ге, випр. та доповн. Київ : Золоті ворота, 2015. 202 с.

3. Способи підвищення соціально-адаптивних можливостей людини в умовах переживання наслідків травматичних подій : методичні рекомендації / НАПН України, Ін-т соц. та політ. психології ; за наук. ред. Т. М. Титаренко. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. 80 с.

4. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер. з англ. Тетяна Семигіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. Київ : Наш формат, 2017. 1068 с.

5. Плєскач Б. В., Уркаєв В. С. Соціально-психологічні аспекти психотерапевтичної допомоги внутрішньо переміщеним особам / Б. В. Плєскач,

В. С. Уркаєв. *Актуальні проблеми психології. Т. III : Консультативна психологія і психотерапія* : зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. Максименка С. Д. Київ : Логос, 2017. Вип. 13. 264 с. С. 74–91

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

SOCIO-PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF THE INDIVIDUAL IN TODAY'S CONDITIONS: THE EXPERIENCE OF EUROPEAN COUNTRIES IN UKRAINE

Жиляк Наталія Вікторівна,

доцент кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності ім. Т.Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».

Nataliezhyljak@ukr.net

Психологічна допомога і психологічна підтримка – важливі складові мінімального реагування (безпосередньо в екстремальній ситуації) та комплексного реагування (на етапі стабілізації та раннього відновлення). Проте чимало з постраждалих і пізніше можуть потребувати психологічної допомоги, яка має надаватися в межах системи психологічної реабілітації.

Використовуючи найкращі практики, успішні моделі та методи, впроваджені в Ізраїлі, допомога фахівців зосереджується на розвитку компетенцій та короткостроковому травмоорієнтованому втручанні у всьому світі. Українські психологи-практики використовують досвід роботи у Шрі-Ланці, Гаїті, Індії, Франції, Японії, Непалі, Філіппінах, Чечні, Німеччині,

Україні, Йорданії, США та Мексиці. Свою діяльність в Україні закордонні колеги розпочала у 2014 році, коли виникла ситуація, в якій десятки тисяч громадян України були піддані впливу важких стресогенних факторів різного ступеня інтенсивності. Тривала дія нових факторів стресу викликала різного роду симптоми порушення адаптації. У групах ризику опинилися як цивільні особи, так і військовослужбовці і члени їхніх сімей. Для системи надання соціально-психологічної допомоги виникла потреба в підготовці фахівців, що здатні надавати доступну, короткострокову допомогу, засновану на сучасних принципах роботи з людьми, які пережили травматичні події.

Слово «травма» вживається щоденно. Майже будь-яку подію, що значно вплинула на душевний стан, називають «травматичною подією» або «травмою», що не завжди відповідає професійним критеріям цього визначення.

Американська класифікація психічних розладів (DSM) згадує травму як частину визначення посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Це означає, що для отримання такого діагнозу фахівець повинен підтвердити, що людина пережила травматичну подію.

Травматична подія – подія, при якій людина вважає, що існує явна небезпека для її життя, фізичного або психічного здоров'я чи для життя і здоров'я близької їй людини.

Це відчуття виникло в розпал події (навіть якщо пізніше з'ясувалося, що реальної небезпеки не було) і призвело до фізіологічних, поведінкових або емоційних реакцій.

У більшості людей, які пережили травматичну подію, сила симптомів знижується і симптоми проходять протягом місяця. У частини людей реакції, що виникли під час травматичної події, зберігаються і сприяють розвитку різного виду розладів адаптації.

Соціально-психологічна допомога для людей, які пережили травматичну подію, покликана перш за все знизити ризик виникнення посттравматичних розладів, а також

сприяти розвитку стресостійкості, яка надалі допоможе адаптивно долати стресогенні події.

Гостра стресова реакція виникає під час проживання травматичної події і може тривати до 3–4 днів після неї зі згасанням і/або зникненням симптомів.

У гострому періоді людина, що пережила травматичну подію, може демонструвати дуже сильні реакції. Перше завдання фахівця – переконатися в тому, що ці реакції не наносять прямої фізичної шкоди самій людині і її оточенню.

Основні правила комунікації в гострий період:

– Пам'ятати і розуміти, що в цьому періоді людина є дуже схильною до навіювання та впливу і будь-яке слово може спричинити реакцію як миттєву, так і відстрочену.

– Використовувати принцип «приєднання і ведення»: якщо людина сидить, фахівець також сідає; якщо потерпілий рухається – активна психомоторна реакція, то фахівець, «приєднуючись», також починає рухатись, поступово сповільнюючи темп.

– Бути «активною силою», яка повертає людину до ситуації «тут і зараз».

– Використовувати фрази-інтервенції чітко, коротко, впевнено. Нести посил: «Я з Вами, Ви не один... Я можу Вам допомогти».

– Обов'язково представитися: «Я... ім'я... фахівець знадання допомоги в кризових ситуаціях... Волонтер організації... Я знаю, як надавати допомогу у подібних ситуаціях».

– Сфокусувати потерпілого перш за все на фізичних відчуттях. Наприклад, взяти за руку і попросити потиснути вашу руку. Цим фахівець сприяє поверненню контролю до людини й активізує здатність до відчуття свого тіла.

– Використовувати техніку «три “Так”» задля встановлення ефективного контакту: поставити послідовно три прості запитання, на які людина з великою ймовірністю відповідатиме «Так».

– Поставити питання, що передбачає вибір, або попросити про щось, що людина здатна виконати. Наприклад: налити в стакан води для себе, вибрати, що вона хоче випити – чай чи каву, розповісти, куди вона піде, як тільки відчує себе краще.

– Уникати конфронтації, підтримувати будь-які позитивні зміни в поведінці потерпілої людини, заохочуючи словами і жестами.

– Зосередитися на досвіді потерпілої людини в подоланні стресових ситуацій, закінчуючи первинну інтервенцію. Звернутися до того, як у минулому вона долала стреси, що саме допомагало їй справлятися.

– Надати інформацію про можливі стани після травматичної події, контакти фахівців, до яких людина може звернутися в разі потреби. Задіяти психоедукацію.

Важливо! Діагноз ПТСР встановлює лікар-психіатр! за наявності симптомів ПТСР людину необхідно направити на діагностику та комплексне лікування.

Методологія роботи з травмою 75–80 % людей, які пережили травматичні ситуації, де була пряма загроза їх цілісності та життю, згодом не розвивають посттравматичні розлади, а демонструють адаптивне пристосування і подолання наслідків травматичних ситуацій.

Аарон Антоновський – ізраїльський професор медичної соціології – вперше ввів поняття «салютогенез». Це підхід, заснований на душевному здоров'ї та зверненні до ресурсів людини. Такий підхід відрізняється від патогенного, що звернений до патології і способів її лікування.

За теорією Антоновського, людина, яка демонструє ефективну адаптивність, володіє «почуттям пов'язаності» з дійсністю (sense of coherence) – особистісною рисою, що показує здатність бачити світ зрозумілим, осмисленим та керованим. «Зрозумілість» світу можлива лише під час контактування з ним та отримання інформації про нього. Під час та після контакту можливі осмислення та керування. Перешкодою на шляху контакту зі зміненим світом після травматичної події є відчуття розриву безперервності життя і відчуття, що «світ зруйнований» і колишні стратегії поведінки не працюють. При цьому можуть бути загублені або змінені

соціальні ролі і функції. Концепцію опори на здорову частину психіки також підтверджує концепція пошукової активності.

«Активна поведінка в умовах невизначеності (пошукова поведінка) є найважливішим фактором соматичного здоров'я, запобігає виникненню психосоматичних захворювань і підвищує стійкість організму до стресу. Навпаки, відмова від пошуку є... передумовою до розвитку найрізноманітніших форм патології».

Таким чином, моделюючи в консультативному і терапевтичному процесі і навчаючи людину, яка пережила травматичну подію, пошуковій активності, фахівець створює умови для збереження не тільки душевного, а й фізичного здоров'я.

Один із ключових компонентів у роботі з травмою – актуалізація ресурсів, які дозволяють максимально включити механізми подолання та адаптації. Уцьому випадку фахівці використовують мультимодальні моделі, зокрема модель BASIC PH (розроблена ізраїльським професором Мулі Лахадом).

Мультимодальний підхід передбачає пошук та опору на провідні (ресурсні) модальності, дозволяє індивідуально знайти найбільш відповідний засіб подолання та розширити поведінковий репертуар. ресурсні модальності BASIC PH:

Belief (від англ. «віра») – філософія життя, вірування та моральні цінності.

Affect (афект, емоція) – почуття, емоції.

Social support (соціальна підтримка) – суспільство, належність, соціальна організація.

Imagination (уява) – творчість, фантазія.

Cognition (пізнання) – свідомість, реальність, думка.

Physiology (фізіологія) – фізична, чуттєва та діяльна модальність.

Психоедукація та робота з моделлю BASIC PH

Психоедукація (від англ. psychoeducation – «психологічна просвіта», «освіта», «виховання») – необхідний етап у консультуванні/психотерапії, що дає людині знання про шляхи подолання наслідків травматичної події.

Завдання консультанта/терапевта в цьому процесі – не просто дати знання: розповісти людині про те, що з нею відбувається, або про її проблему (розлад, хворобу, кризу), а й навчити, яким чином поводитись з отриманою інформацією, тобто не лише повідомити інформацію, а й задіяти процеси, які сприятимуть розвитку адаптивної поведінки (розв'язанню проблеми).

Травматична подія, що потребувала сильної, а іноді й позамежної мобілізації ресурсів для її подолання, сприяє появі у потерпілої людини відчуття розірваності життя на «до травматичної події» та «після травматичної події». Відновлення відчуття безперервності життя дуже важливе для інтеграції досвіду подолання до історії життя потерпілої людини.

Подальша робота із відновлення відчуття безперервності життя здійснюється в межах соціально-психологічних заходів, що застосовуються в реабілітації наслідків травматичної події. Наприклад, використовуються інструменти:

1. Малюнок «Лінія життя», на якому позначаються основні життєві події і робиться акцент на розповіді про ці події.

2. Метафоричні асоціативні картки. Техніка «Розповідь за трьома картками». Використовують три карти, що символізують «Я у минулому», «Я зараз» і «Я у майбутньому». Завдання – скласти розповідь за обраними картками.

Основні складові консультативної та терапевтичної роботи з травмою

1. Салютогенний підхід. Стимуляція активності у людини, що постраждала, та нейтралізація почуття безпорадності. Звернення до ресурсних станів, пошук адаптивних засобів подолання наслідків травматичної події.

2. Десенситизація. Метод заснований на принципі взаємопов'язаного пригнічення: страх може бути пригнічений, якщо він замінюється антагоністичною активністю. «Якщо в присутності стимулів, що викликають тривогу, може бути здійснена реакція, яка пригнічує тривогу, то вона послабить зв'язок між цими стимулами і реакцією тривоги» (Дж. Вольпе, 1962).

При систематичній десенситизації негативна поведінка (тривога, напруга) заміщається позитивно забарвленої реакцією (релаксацією, спокоєм, почуттям контролю над подіями). При систематичній десенситизації людина, що пережила травматичну подію, поступово, але все більш інтенсивно має стикатись із ситуаціями, що викликають страх, виконуючи при цьому адаптивну поведінку, яка є несумісною зі страхом чи тривогою. Людина навчається реагувати на ці ситуації іншою поведінкою, ніж тривога чи страх.

У результаті вона стає десенситизованою стосовно них. Десенситизація є основним елементом при роботі з експозиціями.

«Захищене місце» («Коллективне місце») – техніка, що сприяє розвитку в людини відчуття захищеності. Вона є частиною протоколів роботи з травмою і спрямована на проведення успішної системної десенситизації. Техніка може бути реалізована за допомогою метафоричних асоціативних карток, малювання, ліплення або через конструювання моделі «Захищеного місця» з підручних матеріалів.

Релаксаційні техніки

Людину, що пережила травматичну подію, важливо навчити технік релаксації і зниження тривоги. З такими навичками вона повертає до себе почуття контролю, відчуття управління власними фізичними реакціями. Декілька універсальних вправ:

1. «Контрольоване дихання». Сядьте зручно, розслабте м'язи обличчя. Зробіть повний видих. Зробіть вдих на рахунок чотири. Затримайте дихання на рахунок чотири. Зробіть повний видих. Важливо! Починати вправу з повного видиху. Повторювати не більше трьох разів, щоб не викликати гіпервентиляцію і не спровокувати запаморочення.

2. «Метелик». Сядьте зручно. Закрийте очі. Покладіть ліву руку на праве плече, а праву руку – на ліве. Почніть ритмічні почергові поплескування по плечах. Під час вправи можна включити спокійну музику. Час на вправу – максимум 2 хвилини.

Техніка: Прогресивна нервово-м'язова релаксація за Джекобсоном. Прогресивна нервово-м'язова релаксація Джекобсона заснована на послідовному напруженні і розслабленні різних груп м'язів. Схема виконується за одним і тим самим алгоритмом: • спочатку потрібно напружити певні м'язи; • потім усвідомити, відчуття цю напругу; • розслабити ці м'язи; • звернути особливу увагу на контраст між станом спокою і напруженням.

Таким чином, соціально-психологічна робота з травмою – комплекс заходів, що спрямовані на запобігання розвитку постстресових розладів, на відновлення функціонування людини, яка постраждала від травматичної події, і на розвиток її стресостійкості.

Комплекс заходів при роботі з травмою починається з першої допомоги, яка має будуватись на принципах легітимації емоцій, нормалізації пережитих станів і, найголовніше, передавати посил: «Ти – нормальна і здорова людина, яка в цей момент переживає реакції на ситуацію, що вимагає максимальної мобілізації особистісних ресурсів». При правильному застосуванні комплексу заходів першої допомоги та вибудовуванні системи підтримки і активізації ресурсів особистості більшість постраждалих не потребуватимуть подальшої психотерапії.

За необхідності подальшої роботи застосовуються психотерапевтичні методи з метою поліпшення якості життя й розвитку стресостійкості. Фахівець фокусується на розвитку нових поведінкових стратегій адаптації, відновленні відчуття безперервності життя і поверненні контролю над власним життям. використовуються салютогенний підхід, актуалізація ресурсів і системна десенситизація.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

SOCIO-PSYCHOLOGICAL TRAINING AS A MEANS OF CONFLICTOLOGICAL COMPETENCE FORMATION OF TEACHERS OF INCLUSIVE EDUCATION

Загалевиц Валентина Леонідівна,
викладач суспільних дисциплін
ВСП Кам'янець - Подільський фаховий коледж
НРЗВО «Кам'янець - Подільський державний інститут»
м. Кам'янець-Подільський, Україна
e-mail: zahalevych.valya@i.ua

Конфлікти у педагогічному процесі надовго порушують систему взаємин між педагогом та учнем, викликають у другого небажання вчитися, а у першого стресовий стан, невдоволення своєю роботою. Такий стан ускладнюється усвідомленням того, що успіх у педагогічній діяльності залежить від поведінки учнів, тобто виявляється стан залежності педагога від особистості учня [5].

Конфліктологічна компетенція визначається як інтегральне особистісне утворення, яке відображає його теоретичну та практичну готовність до попередження й подолання конфліктів. Структура конфліктологічної компетенції викладача містить усвідомлення важливості вдосконалення діяльності в галузі педагогічної конфліктології, засвоєння свідомих або інтуїтивних знань про конфлікти, їх значення, функції, наслідки, а також володіння вміннями здійснення діяльності із запобігання і подолання конфліктів у взаємодії й спілкуванні з іншими людьми [3].

Анлізуючи конфліктологічну компетентність викладача з професійної точки зору, можна її охарактеризувати, як здатність педагога використовувати спеціальні психологічні знання, уміння та навички поведіння у конфліктних ситуаціях та здатність до попередження цих ситуацій.

Тренінг – одна із групових форм роботи з розвитку особистості. Термін «тренінг» (від англійського training) має цілу низку значень – «навчання», «виховання», «тренування», «підготовка». О.В. Сидоренко справедливо зазначає, що «останнім часом тренінгом називають будь-яке навчання, крім, можливо, шкільного й університетського. Цьому є своє обґрунтування, перш за все, лінгвістичне[5].

Цілком закономірно, що тренінг – метод активного навчання, це тренування, це поглиблення знань, напрацювання навичок, умінь і соціальних установок. Він досить часто використовується, якщо бажаний результат – не тільки одержання нової інформації, але й використання отриманих знань на практиці.

В Україні тренінги з'явилися в кінці ХХ століття з приходом великих західних корпорацій, які спочатку були єдиними на ринку тренінгів. Історичний аналіз групових форм роботи свідчить, що Т-групи стали передумовою виникнення більшості видів психологічної роботи з групами, які пізніше одержали назву «соціально-психологічний тренінг» (СПТ).

Погоджуючись з думкою І.В. Вачкова можна стверджувати, що «груповий психологічний тренінг є сукупністю активних методів практичної психології, які використовуються для формування навичок самопізнання і саморозвитку[1. с.15].

Вчені довели, що формування конфліктологічної компетентності можливо лише тоді, коли особистість володіє: певними знаннями про конфлікт, конфліктну ситуацію; уміннями та навичками конструктивного поведіння, виходу та запобігання таких ситуацій. Будь-яка діяльність людини передбачає різні погляди на ситуації, які часто відрізняються один від одного. У такому випадку ймовірно виникнення міжособистісних чи внутрішньоособистісних конфліктів, подолання яких залежить від рівня розвитку конфліктологічної компетентності особистості.

Соціально-психологічний тренінг вважається одним із ефективних методів корекції конфліктної поведінки і навчання конструктивній поведінці в конфліктних ситуаціях. Основними внутрішніми методами соціально-психологічного тренінгу вважаються групова дискусія та рольова гра. Ці методи дозволяють поглянути на ситуацію з різних точок зору, усвідомити і прийняти її. Відмінною особливістю цих

методів є їх груповий характер, що дозволяє використати навчальний ефект групової взаємодії та активізувати пізнавальну діяльність учнів. Отримані нові знання й уміння є основою для зміни сталих знань, стереотипів сприйняття і поведінки.

На думку Л.А. Петровської, соціально-психологічний тренінг орієнтований саме на груповий розвиток за допомогою оптимізації форм міжособистісного спілкування (в єдності його комунікативного, перцептивного, інтерактивного аспектів). При цьому підвищуються вимоги до культури спілкування, уміння швидко й адекватно орієнтуватися в чисельних і різнорідних комунікативних ситуаціях, що передбачає оволодіння ефективною технікою спілкування, навичками глибокого розуміння партнера по спілкуванню[2].

Конфліктологічний тренінг – це метод свідомих змін людини, спрямований на особистісно-професійний розвиток комунікативної компетентності через набуття, аналіз, осмислення і доповнення власного досвіду регулювання конфліктів у груповій взаємодії.

Метою конфліктологічного тренінгу доречно визначити надання можливості учасникам тренінгу отримати досвід конструктивного розв'язання конфліктних ситуацій. У ході тренінгу перед учасниками ставляться завдання: вивчення методів пошуку розв'язання в конфліктних ситуаціях; сприяння формуванню вміння неупередженої оцінки конфліктної ситуації; коригування власної поведінки у напрямку зниження її конфліктогенності (зняти конфліктність у особистісно емоційній сфері); формування згуртованості конкретного колективу (у разі якщо всі учасники є членами колективу), розвиток умінь і навичок командної взаємодії[3].

Доречно взяти до уваги думки І. Вачкова щодо поліфункціональності тренінгового методу. У його дослідженнях тренінг розглядається як своєрідний метод дресури, у якому за допомогою маніпулятивних прийомів вибудовується потрібна поведінка учасників; як тренування (процес), у результаті якого формуються і відпрацьовуються вміння та навички ефективною поведінки; як форма активного навчання, метою якого є передача знань, а також розвиток умінь та навичок; як умова

для саморозкриття учасників і самостійного пошуку ними способів вирішення власних психологічних проблем [1, с. 18].

Є. Земан визначає наступні функції тренінгу як методу формування конфліктологічної культури та компетентності:

1) збільшення кількості педагогічних засобів, що застосовуються в навчальному процесі;

2) інтерактивний режим форми отримання інформації та знань в;

3) здобуття студентами більшого обсягу знань за короткий термін;

4) здійснення впливу на розвиток професійно важливих якостей, необхідних для управління конфліктом;

5) закріплення теоретичних знань про управління конфліктом в організації на рівні навичок та вмінь в учасників тренінгу [2, с. 60].

Доцільно застосувати тренінг «Педагогічне цілепокладання» з використанням індивідуальних завдань і вправ на постановку й досягнення цілей самоосвіти, складанні програми самоосвітньої роботи (перелік літератури для опрацювання; форми, терміни та передбачувані результати – підготовка звіту або доповіді, опис досвіду тощо). Самоосвітня робота може передбачати також добір педагогічних ситуацій конфліктологічного характеру в науково-методичних джерелах та з власного досвіду, ведення щоденника «Самоосвітній маршрут викладача», що загалом уможливило підвищення рівня аналізу та прогнозу проблем запобігання й вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі, розвиток здатності педагога до реалізації конфліктологічної діяльності[3].

Ефективність тренінгу для провідного викладача та наявних «експертів» - викладачів полягає в тому, що ними весь час здійснювалася рефлексивна діяльність, яка сприяла зростанню їхньої конфліктологічної компетентності у практичному та технологічному компонентах.

Переваги такого «прихованого тренування» полягали в тому, що, по-перше, педагоги зуміли побачити ситуації, що складаються в освітньому середовищі, очима студентів, дізнатися про їхнє бачення тих чи інших обставин.

По-друге, багато викладачів зізнаються, що не можуть перебороти психологічний бар'єр, щоб брати участь у тренінгах разом зі співробітниками-колегами.

Напрямом подальших досліджень бачимо розробку форми тренінгових занять з підвищення конфліктологічної компетентності викладачів, яка б не сприяла виникненню у його учасників психологічних бар'єрів.

Таким чином у профілактичній роботі із запобігання конфліктам доречно використовувати різноманітні види і методи психотерапії, у тому числі й активні методи на кшталт ігрових психотехнік, тренінгових психотехнологій і аутотренінгів, методи групової психотерапії та ін.

Список використаних джерел

1. Вачков И. Основы технологии группового тренинга: учеб, пособ. Москва: Изд-во «Ось-89», 1999. 176 с.
2. Земан Е. Тренинг как метод формирования конфликтологической культуры студентов-менеджеров *Культура народов Причерноморья: наук, журн.*; Кримськ. наук, центр НАН і МОН України, Таврійськ. нац. ун-т ім.В.В. Вернадського. Симферополь, 2012. № 232. С. 57-60.
3. Куценко Тетяна. Розвиток конфліктологічної компетенції вчителя в системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти. URL: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.1.4>
4. Козич І. В. Формування конфліктологічної компетентності соціального педагога в умовах магістратури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Козич Ірина Володимирівна. Запоріжжя, 2008. 254 с
5. Торба Н.Г. Соціально-психологічний тренінг як засіб профілактики конфліктів у педагогічному процесі URL: https://revolution.allbest.ru/psychology/00891261_0.html

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

LABOR MIGRATION IN UKRAINE: CAUSES AND CONSEQUENCES

*Загоруйко Владислав Олександрович,
студент групи E-11, спеціальності «Економіка», НРЗВО «Кам'янець-
Подільський державний інститут»
Науковий керівник: **Гарбарець Ірина Алінійвна,**
в.о. директора ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО
«Кам'янець-Подільський державний інститут»*

Однією з передумов функціонування ринку праці є трудова міграція, процеси якої здавна відомі людству. Проблеми трудової міграції в Україні, що тлумачиться як «пересування особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць України (внутрішня трудова міграція)» [5], з кожним роком стають все більш актуальними, оскільки суттєво впливають на економічний, соціальний та демографічний розвиток країни. У зв'язку із збільшенням зовнішньої (та й активізації внутрішньої) міграції українців упродовж кількох останніх десятиліть в Україні, а відтак, із посиленням впливу трудової міграції на якість робочої сили та зайнятість населення у суспільстві, як на всенациональному, так і на регіональному рівнях, зазначена проблема потребує ретельного та всебічного економічного вивчення та аналізу.

Трудова міграція в Україні традиційно розглядається як економічна проблема суспільства. Тому окремі науковці використовують терміни «трудова міграція» / «економічна міграція» як синонімічні, взаємозамінні. Проте ми вважаємо, що ці поняття нерівнозначні, і підтримуємо думку В.Г. Кравченка, який зауважує, що «<...> ці два поняття можуть охоплювати різні категорії. Термін «трудова міграція» може бути використаний тільки для визначення переміщення з метою працевлаштування, в той час як економічна міграція може вживатися як у вузькому значенні, що включає в себе переміщення з метою працевлаштування, так і в

широкому, що включає в себе виконання інших видів економічної діяльності, наприклад, підприємницької» [3,].

Сьогодні Україна вважається країною-експортером робочої сили як за кордон, так і внутрішньо регіональному переміщенню, що пояснюється активними воєнними діями на території України, які стали руйнівним чинником для економіки і ринку праці.

Вимушене збільшення у березні-квітні 2022 року зовнішніх і внутрішніх міграційних потоків до європейських країн, а також до далекого зарубіжжя, може стати серйозним викликом як для українських мігрантів, так і для країн-реципієнтів. Про це свідчать статистичні дані: з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну вимушена міграція населення всередині країни та за кордон значно активізувалася. За даними аналітичного центру Cedos, який проводить моніторинг впливу війни на переміщення населення всередині країни та за кордон, тільки упродовж першого місяця війни з України виїхали 3,6 млн. людей [1].

Іншим соціальним і гуманітарним викликом розподілові наявної та потенційної робочої сили є внутрішня міграція. За оцінками Міжнародної організації за час активних воєнних дій близько 6,5 млн., населення покинули місце свого постійного проживання і мігрували в межах країни, стали внутрішньо переселеними особами (ВПО). Унаслідок страждає економіка. Тільки за перший місяць повномасштабного вторгнення росії в Україну велика кількість компаній змушена була припинити роботу через бойові дії, а їх працівники змушені були евакуюватися в інші регіони.

За оцінками на основі загальнонаціонального опитування МОМ, проведеного 9–16 березня 2022 року, з різних регіонів у межах України виїхала така кількість людей: 2 344 936 – схід, 1 936 839 – Київ та область, 1 302 022 – північ, 485 829 – південь, 220 243 – центр, 187 854 – захід. Внутрішнє переміщення відбувалося хвилями, залежно від проведення бойових дій у регіоні чи населеному пункті. Згідно з опитуванням МОМ, 48% ВПО в Україні покинули свої домівки з дня початку війни, 45% змушені були виїхати, коли війна досягла їхньої території, а 5% залишили

постійне місце проживання через очікування конфлікту [1]. Дехто змушений виїжджати з 2014 року уже вдруге. Багато областей, районів і міст, які зараз перебувають у зоні бойових дій, стали притулками для внутрішньо переміщених осіб ще з 2014 року.

Через тривалість бойових дій ці підрахунки не є остаточними, адже затримка у часі збільшує ймовірність переїзду ВПО та пошуку постійного житла та місця роботи, за умов втрати власного помешкання. Все це зумовлює зміни структури попиту та пропозиції робочої сили, що стане новим викликом для післявоєнного ринку праці.

Ми переконані, що політика ринку праці має бути двополярною, зосередженою як на внутрішньому, так і на зовнішньому сегментах ВПО. На внутрішньому ринку праці, незважаючи на його суттєві недоліки, дисбаланс та величезні втрати внаслідок війни, необхідно створити умови для розвитку внутрішньої міграції. Звісно, в період відбудови буде внутрішня потреба в робочій силі, що пов'язано з подоланням наслідків руйнування економіки, потребою відбудови міст, підприємств, житла, що вимагатиме переміщення робочої сили. При цьому відбудова буде вимагати нових технологій, а, значить, нових знань та навичок. Тому важливо буде здійснити структурні зміни в економіці разом із відповідними трансформаціями на ринку праці.

Вважаємо за доцільне ще під війни шукати можливості для економічного, соціального відновлення та поновлення зайнятості у областях, не залучених до бойових дій. Необхідно використати потенційні можливості для відродження інституцій, ринків і бізнесу; реконструкції інфраструктури; відновлення довіри та очікування. Під час воєнних дій та в період післявоєнного відновлення зусилля уряду щодо захисту та використання людського капіталу мають бути максимально ефективними. Забезпечення мобільності робочої сили залишається важливим для її залучення до поля зайнятості у період війни та відновлення економіки, що визначає ступінь адаптації до мінливих умов праці та сприяє задоволенню потреб ринку праці у робочій силі.

Отже, для уникнення складнощів, необхідно спочатку поінформувати майбутніх мігрантів про специфіку ринку праці та культурно-історичний контекст країни, що допоможе уникнути багатьох потрясінь у процесі адаптації на новому місці роботи та проживання. [4]

Крім цього, Україна має створити умови для підвищення конкурентоспроможності вітчизняного ринку праці, щоб українці не розвивали ідею постійної роботи за кордоном, а набутий там досвід служив громадянам нашої країни для зміцнення та процвітання. [2]

Список використаних джерел

1. Вимушена міграція і війна в Україні (24 лютого — 24 березня 2022). URL: <https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migracziya-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-24-bereznya-2022/>
2. Іванова Т. Зовнішня трудова міграція в Україні: проблеми та наслідки / Т. Іванова, А. Болуто. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2017. №2(10). С.29-33.
3. Кравченко В. Г. Визначення поняття трудової міграції. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63919/80>
4. Мобільність робочої сили України в умовах воєнної економіки. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=9009>
5. Трудова міграція в Україні. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Трудова_міграція_в_Україні

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗІЇ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Закоморна Анастасія Ігорівна
*студентка 3 курсу спеціальності «Міжнародні відносини
суспільні комунікації та регіональні студії»*
0663149727nasty@gmail.com

*Науковий керівник: канд. політ. наук,
доц. кафедри міжнародних відносин
НУБіП України Грушецький Богдан Павлович*

У сучасному освітньому процесі все частіше постає питання: Як допомогти в навчанні дитині з особливими потребами? Саме інклюзивна освіта дає таку можливість навчання, вона адаптує освітній процес і намагається задовольнити потреби дитини.

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами на основі організації їх навчання у навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Інклюзивна освіта ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, вона виключає будь-яку дискримінацію дітей та забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні комфортні умови для дітей з особливими потребами[4].

Основними принципами інклюзивної освіти є:

- навчання всіх дітей разом, коли це можливо, незважаючи на відмінності, що є між ними;
- навчальні заклади мають визнавати і враховувати всі потреби своїх учнів шляхом узгодження різних видів і темпів навчання;
- забезпечити якісну освіту для всіх шляхом розробки відповідних навчальних планів, прийняття організаційних заходів, розробки стратегії викладання, використання ресурсів, адаптувати методику оцінювання;
- діти з особливими освітніми потребами мають отримувати будь-яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм для забезпечення успішності процесу навчання;
- в якості рівноправних партнерів залучати батьків до освітнього процесу;

- налагоджувати спільну роботу вчителів, батьків та інших фахівців для продуктивної взаємодії з дітьми[4].

Інклюзивна освіта має певні переваги для дітей з особливими освітніми потребами:

- внаслідок спілкування з однолітками покращується моторний, мовний, емоційний та соціальний розвиток дітей;
- відбувається функціональне оволодіння вміннями та навичками;
- навчальний процес зорієнтований на більш розвинуті якості, здібності та інтереси дітей;
- з'являється можливість для дружніх відносин зі здоровими ровесниками та прийняття участі у громадській діяльності;
- інклюзія поєднує систему освіти і систему помочі учням з особливими освітніми потребами;
- діти можуть навчатися у професійних навчальних закладів та вишах[7].

Інклюзивна освіта: законодавчі норми в Україні

Перший проект для соціальної адаптації дітей з особливими потребами у освітньому середовищі запропонували у 2001 році. Саме з цього часу почалося активне обговорення цього питання.

Закон про інклюзивну освіту прийняли у 2017 році. В ньому було прописано права дітей: кожна дитина має право безкоштовно навчатися у будь-якому освітньому закладі, незалежно від наявності групи інвалідності; можливе віддалене чи індивідуальне навчання; психолого-педагогічна, корекційно-розвиткова терапія; зарахування в інклюзивні класи загальноосвітніх навчальних закладів; облаштування навчальних приміщень з урахуванням потреб учнів; підтримка корекційних фахівців; адаптована навчальна програма, форми та методи навчання. Відповідно до закону в інклюзивному класі може навчатися до 30 дітей, троє з яких – з особливими

потребами. Під час навчання з дитиною повинен бути поряд асистент, який буде її підтримувати під час уроків та на перерві. Учні з ООП мають індивідуальний план навчання, до якого включають заняття з корекційними педагогами, психологами, логопедами та іншими спеціалістами[6].

Перші інклюзивні групи в університетах з'явилися після ратифікації конвенції ООН про права людей з інвалідністю у 2009 році. І зараз у більшості українських провідних вишів наявні відповідні умови для навчання.

Інклюзивна освіта в українських університетах регламентується трьома основними документами: закон України «Про освіту»; закон України «Про вищу освіту»; постанова Кабміну «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» від 10 липня 2019.

Згідно цих документів українські університети зобов'язуються забезпечити комфортні умови для навчання всіх студентів з особливими освітніми потребами (ООП), які до них вступають. Для цього створюють безбар'єрне середовище: пандуси, ліфти, маркування поверхів, продубльованих шрифтом Брайля ; розробляють індивідуальний навчальний план; проводять навчання для викладачів, які мають бути готові працювати з різними студентами, проводити анкетування , визначати яка потрібна допомога[3,5].

Найскладнішим є психологічний бар'єр, тому обов'язково має бути психолог. В окремих ЗВО надаються ще й реабілітаційні послуги. Цим займаються ресурсні центри, що фінансуються ці найчастіше самими університетами, а інколи за рахунок благодійних фондів. Нажаль, українські університети ще мають проблеми із доступністю[5].

В залежності від особливих потреб, певним студентам потрібен окремий помічник: якщо погано чує учень - йому надається тьютор, перекладач, що є посередником між викладачем та студентом. В Україні жестова мова ухвалена як державна мова викладання глухих. Зараз в Україні це є проблема, тому що в університетах перекладачів жестової мови ніде не готують. Займаються частково цим

питанням УТОГ (Українське товариство глухих). Тому навчання таких студентів є ускладненим в Україні.

Постає питання: « На які спеціальності вступають діти з інвалідністю?»

На даний момент студенти з ООП мають право вступати на різні факультети безкоштовно. Наприклад, університет «Україна» пропонує 84 спеціальності для вступу. Існує багато прикладів, коли люди з серйозними обмеженнями життєдіяльності стають відомими управлінцями, науковцями, політиками, журналістами. Такі люди є дуже відповідальними, дисциплінованими, надійними на своєму робочому місці.

Починаючи з 1998 року до університету набирають дітей із фізичними й ментальними порушеннями, які найчастіше вступають на факультет «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». За фахової підтримки, можуть опанувати вузьку спеціальність і отримати диплом бакалавра. Також в «Україні» є студенти з розладами аутистичного спектру, студенти із шизофренією. Здебільшого вони вступають на інформаційно-бібліотечну справу. Їх навчання проходить за рахунок фонду соцзахисту інвалідів[1].

У наших нормативних документах про інклюзивну освіту все чудово прописано, але це не завжди відповідає реальності. Не всі університети в Україні мають центри підтримки студентів із інвалідністю, отже вони не є доступними для них; не мають у штаті сурдоперекладачів; відсутня корекційна підтримка студентів з інвалідністю, бо центри реабілітації, інклюзивної освіти обслуговують дітей до 18 років. Відносно інфраструктури для людей із інвалідністю – зміни є, але це потребує часу.

Отже, виникає питання «Чого бракує програмам інклюзії в університетах?»

Фахівці із впровадження інклюзивної освіти запевняють про необхідність розробки індивідуальної програми для кожного студента, враховуючи його особливості, так як, програма університетів може бути складна, а вони ж хочуть дати їм дипломи бакалаврів для подальшого працевлаштування. Центри повинні мати

достатню кількість перекладачів жестової мови, фахівців, які будуть налаштовувати студентів щодо вузької спеціальності і навіть домовлятися із роботодавцями. Всі ці заходи потрібні щоб випустити якісних фахівців справи, які мали можливість працевлаштуватися.

У 2020 році в Україні вже нараховувалось понад 13500 інклюзивних класів, в яких навчались більше 19000 учнів з особливими освітніми потребами. Заклади дошкільної освіти у 2019–2020 навчальному році відвідували понад 4500 дітей з особливими освітніми потребами. У вишах та професійно-технічних навчальних закладах навчалось понад 1300 студентів з особливими потребами[6]. Влітку 2021 року Рада безбар'єрності розробила план заходів на найближчі 2 роки, щоб реалізувати Національну стратегію, яка допоможе створити безбар'єрний простір в Україні. Після втілення цього плану всі інклюзивно-ресурсні центри будуть забезпечені сучасними методиками, щоб проводити комплексну оцінку дітей раннього віку. Усього заплановано 250 проектів, реалізація яких допоможе розвинути інклюзивну освіти в Україні.

Список використаних джерел

1. Анна Шокан « Як працює інклюзія в українських університетах» <https://socportal.info/ua/news/yak-realizuiut-inkliuziiu-v-ukrainskikh-universitetakh/>
2. Ворон М.В., Найда Ю.М. Інклюзивна освіта: українські реалії // «Підручник для директора», видавництво «Плеяди», червень, 2006.
3. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради, 1991, №34, - с. 45 – 48.
4. « Інклюзивна освіта в Україні: основні принципи та цінності » <https://acmc.ua/osnovni-printsipi-ta-tsinnosti-inklyuzivnoyi-osviti/>
5. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І., - К.:2007.- 128с.
6. Катерина Глущенко «Інклюзивна освіта в Україні: засади та розвиток» <https://buki.com.ua/news/inkluzivna-osvita/>

7. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук, К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СОЦІАЛЬНИЙ ЗГУРТОВАНOSTI УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»

Заможський А.Б.

аспірант НПУ ім. М.П.Драгоманова кафедра МІТСКД

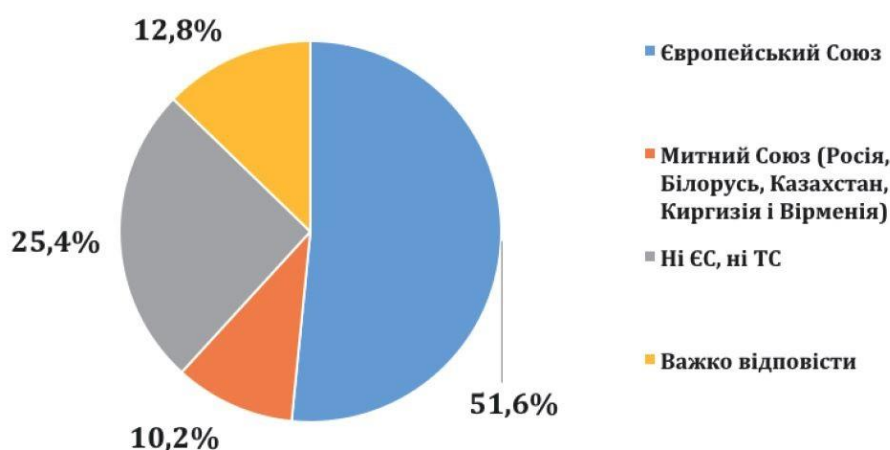
a.b.zamozhskyi@npu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7045-7231>

До 24-го лютого, Україна, дуже повільно, але невпинно йшла в напрямку Європейської спільноти.

Ще у 2017-у році, за даними Всеукраїнського соціологічного дослідження «Українське суспільство та європейські цінності», яке було проведено Інститутом Горшеніна у співпраці з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі, лише близько 50% українців бажали приєднання України до Європейського

І хоча, за даними фокус-групового дослідження Українського інституту

**Соціологічне дослідження
«Українське суспільство та європейські цінності» 2017р.**

майбутнього, проведеного спільно з соціологічною компанією «Нью Імідж Маркетинг Груп» у період з 10 по 15 червня 2021 року - «українці сприймають європейські цінності більше через матеріально-економічні та правові категорії, аніж у духовно-культурному та морально-етичному контексті.»[2] Тож, «для більшості українців вони асоціюються із загальним розумінням соціальної справедливості, порядку та економічного добробуту, а не з інклюзивністю, космополітичністю, відкритістю і толерантністю до інших».[2]

Це має своє пояснення в тому, що українське суспільство зазнало величезних втрат в часи СРСР. Якщо подивитися на пострадянські держави, то пройти шлях реформування держави та суспільства вдалося лише країнам Балтії, а саме: Литві, Латвії та Естонії. Тобто, країнам, в яких ще було покоління, яке пам'ятало що таке жити не по радянських правилах.

Особливістю Соціальної згуртованості, пострадянського суспільства загалом, і українського зокрема, є високий рівень згуртованості на горизонтальному рівні, і

низький на вертикальному. Проблеми довіри та бар'єри спілкування на вертикальному рівні, створюють умови розбрату та нерозуміння, ані проблем, ані вимог, для вирішення проблем які існують.

Не маючи, не те що досвіду, а навіть приблизного уявлення, як воно жити за нормами та правилами цивілізованого світу, пострадянські держави, або повільно реформуються (Україна та Грузія – революція та відкат), або повертаються до диктатури (Росія, Білорусь та інші).

В Україні, де значною мірою, збереглася радянська система державного управління, зміни відбуваються лише під тиском обставин та суспільства. Наприклад, висловлювання міністру економіки Юлії Свириденко :

- 12 травня. «Держава НЕ МАЄ НАМІРУ ВІДМОВЛЯТИСЯ ВІД РЕГУЛЮВАННЯ цін на паливо. ...Таким чином у майбутньому можна буде уникнути дефіциту на ринку»[3]

- 17 травня. «Сьогодні відбулася зустріч з операторами ринку та досягнуто домовленості про те, що уряд ЗУПИНЯЄ ДЕРЖРЕГУЛЮВАННЯ ЦІН на бензин і дизпаливо для того, щоб оператори наситили ринок.»[4]

Широкомасштабне вторгнення військ РФ в Україну, створило нові умови для геть усіх верств населення України.

Можна, умовно поділити українське суспільство таким чином:

- ті, хто пішов у військо та тероборону;
- ті, хто залишився в Україні, удома та ВПО;
- ті, хто поїхав з України.

То, перед ними стають нагальні виклики, а саме:

Для тих, хто поїхав з України.

Виклики	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - Налагодження життя на новому місці - Отримання позитивного досвіду проживання в країнах ЄС - Отримання знань і позитивного досвіду , як функціонує держава побудована на Європейських цінностях 	<ul style="list-style-type: none"> - нові соціальні зв'язки - Привезти в Україну досвід життя в державі, де все організовано не так як в Україні - збільшення кута зору - збільшення кола спілкування - збільшення рівня довіри до волонтерів

Для тих, хто залишився удома та ВПО

Виклики	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - забезпечити функціонування Української економіки - допомога у волонтерських організаціях - зберегти власне життя 	<ul style="list-style-type: none"> - нові соціальні зв'язки - позитивний досвід причетності до суспільно важливої справи - збільшення кута зору - збільшення кола спілкування - збільшення рівня довіри до волонтерів

Для тих, хто у війську та ТРО

Виклики	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - зберегти власне життя - відстояти Україну 	<ul style="list-style-type: none"> - нові соціальні зв'язки - збільшення кута зору - збільшення рівня довіри до товаришів по службі - збільшення кола спілкування - збільшення рівня довіри до волонтерів

Для геть усіх громадян України, ситуація, що склалася, окрім викликів, створює можливості вийти за межі власного кола спілкування та знайти нові соціальні зв'язки. Успішне спілкування з новими людьми, привнесення позитивного Європейського досвіду тими, хто поїхав та повернувся в Україну, успіх тих, хто залишився вдома, та військова перемога – все це запорука розвитку Соціальної Згуртованості Українського суспільства і шлях до нової, успішної України!

Список використаних джерел

1. Всеукраїнське соціологічне дослідження «Українське суспільство та європейські цінності» було проведено Інститутом Горшеніна у співпраці з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі http://fes.kiev.ua/n/cms/fileadmin/upload2/JEvropaiski_cinnosti__tables_and_diagrams_MR_.pdf
2. Український інститут майбутнього «Хто ми? Портрет українців очима українців» <https://uifuture.org/publications/hto-my-portret-ukrayincziv-ochyma-ukrayincziv-2/>
3. <https://mis.dp.ua/news-ua/palyvna-kryza-dobigaye-kinczya-nazvana-czina-napalne-vid-krayin-partneriv/>

4. <https://ua24ua.net/kabmin-prinyal-reshenie-otmenit-regulirovanie-tsen-na-toplivo/>

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ольга Івашина

Студентка IV курсу, спеціальності
028 «Менеджмент соціокультурної діяльності,
НПУ імені М.П. Драгоманова

Науковий керівник: д. пед. н., професор *Любарець В. В.*

У процесі розвитку людства виникають різноманітні локальні культури, кожна, з яких має свої специфічні риси й особливостям. Це є наслідком розходжень у географічних і соціально-історичних умовах існування країн і народів, їхньої відносної відособленості одна від одної. Особливе місце серед локальних культур займають культури етнічні й національні, створюваними окремими племенами, народами, націями. Національна культура - це сукупність символів, вірувань, переконань цінностей, норм, зразків поведінки, які характеризують духовне життя людського співтовариства в тій або іншій країні, державі [3].

Громадські організації прямо або опосередковано переймаються проблемами популяризації історії, організації акцій, проведенням комунікативних та просвітницьких заходів з історичної тематики, наукових та культурних та мистецьких заходів – конференцій, симпозіумів, форумів, фестивалів, конкурсів, концертів, виставок; проведенням громадсько-політичних акцій (мітингів, демонстрацій, зборів, днів пам'яті тощо), націлених на привернення уваги до проблем збереження культурно-історичної спадщини; пошуковою, дослідницько-краєзнавчою роботою,

збереженням історико-культурної спадщини; створенням народних історико-краєзнавчих музеїв; видавничою діяльністю, створенням аудіовізуальної продукції з історичної тематики тощо.

Відповідно до здійснюваних напрямів роботи, громадські організації історичного спрямування можна умовно поділити на наступні групи [1]:

1) організації, які здійснюють пошуково-дослідницьку та пам'яткоохоронну соціокультурна діяльність (Всеукраїнське Товариство «Меморіал» ім. В. Стуса, «Товариство пошуку жертв війни «Пам'ять», УТОПК, Центр розвитку музейної справи, Українська асоціація захисту історичного середовища, Всеукраїнська спілка краєзнавців та інші);

2) організації освітньо-просвітницького спрямування (Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова доба», Всеукраїнське товариство «Просвіта» та інші);

3) організації козацького спрямування (Українське козацтво, Спілка козацьких організацій України та інші);

4) молодіжні організації історичного спрямування (Пласт, Молода Січ, скаутські організації та інші);

5) ветеранські організації (Організація ветеранів України, Всеукраїнське товариство політичних в'язнів – жертв нацизму, Міжнародна українська спілка учасників війни, Українська асоціація «Відлуння війни», Всеукраїнське братерство ОУН-УПА імені Р. Шухевича та інші), які також виконують дослідницькі та просвітницько-виховні функції.

Аналізуючи соціокультурна діяльність організацій пошуково-дослідницького спрямування (Товариство «Меморіал» ім. В. Стуса, «Товариство пошуку жертв війни «Пам'ять», Асоціацію дослідників голодоморів в Україні) маємо відзначити ряд значних досягнень в контексті формування історичної пам'яті нашого народу. Результатами дослідницької роботи Київського «Меморіалу» стали десятки публікацій, віднайдено масу архівних документів. Ця робота вилилась у створення

Музею світської окупації, який має три експозиції: «Забуттю не підлягає. Хроніка комуністичної інквізиції 1917-1991»; «Київський мартиролог»; «Українські Соловки». Музей проводить активну просвітницьку роботу. Експозиція «Забуттю не підлягає» видана в плакатному варіанті і розповсюджена по всіх областях, історичних музеях та переважній більшості РДІ України [6].

Значну дослідницьку роботу проводить «Товариство пошуку жертв війни «Пам'ять», основною метою якого є виявлення та перепоховання жертв воєнних дій періоду Першої та Другої світових воїн, Українсько-польської війни 1918-1919 рр., боротьби УПА 1940-50-х рр. на території Західної України, визвольних змагань, політичних репресій, відновлення та впорядкування меморіальних (військових) цвинтарів, наукове дослідження ходу бойових операцій та конкретних місць боїв тощо [7].

Значний внесок у вивчення трагічних сторінок нашої історії внесла Асоціація дослідників голодоморів в Україні. За час свого існування її активістами видано низку книжок та опубліковано десятки досліджень в періодиці, серед яких варто згадати книги: «Голодомори в Україні. 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947. Злочини проти народу», «Голод 1932-1933 років в Україні: причини та наслідки»; публікації: «Бодай те лихо не верталось», «Ми затялися: полинів не буде...» та кілька інших. Крім того, членами Асоціації та її прихильниками впорядковано десятки цвинтарів, на яких поховані жертви Голодомору, встановлено пам'ятні хрести та знаки.

Активну просвітницьку соціокультурна діяльність здійснює Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова Доба», яка провела ряд заходів, зокрема Всеукраїнський конкурс учнівських пошукових робіт «Слідами історії на тему: «Голодомор в Україні. 1932-33 рр.», конкурс «Назустріч пам'яті» [1]. Подібну соціокультурна діяльність здійснює й Всеукраїнське товариство «Просвіта», яке реалізує курс на висвітлення табуєваних раніше сторінок історії, на відродження української національної культури через видавничу, лекційно-просвітницьку соціокультурна діяльність тощо [2].

Значну дослідницьку та просвітницьку роботу в контексті вивчення та популяризації вітчизняної історико-культурної спадщини здійснює Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (УТОПК) [10]. Товариство виступило засновником і видавцем інформаційно-методичних бюлетенів та журналів: «Пам'ятки України: історія та культура», «Вісник УТОПК», «Київська старовина», «Відлуння віків» та кількох наукових і науково популярних видавничих серій. В межах пам'яткоохоронних програм Товариства проводяться численні публічні та наукові заходи, покликані привернути увагу як офіційних органів, так і широкої громадськості до пам'яткознавчої і пам'яткоохоронної проблематики [9].

Низка юнацьких та молодіжних організацій, таких як Всеукраїнська громадська молодіжна організація Спілка Української Молоді в Україні, Всеукраїнська спілка громадських організацій «Скаути України», національна скаутська організація України – «Пласт», Українське дитячо-юнацьке товариство «СІЧ», Всеукраїнська молодіжна організація «Україна – XXI» та інші, у партнерстві з державними структурами здійснюють реалізацію проектів історичного та меморіального спрямування. Найбільш масовою і активною є організація «Пласт», яка за останній час здійснила значну кількість проектів відповідного спрямування, зокрема варто відзначити проведення ряду всеукраїнських заходів: шести таборів козацького гарту для дітей 11-18 років, двох таборів для дітей віком 6-11 років, інтелектуально-мистецького змагання із народознавства «Орлікіада», гри-квесту «За соборну Україну» приурочену 90-ої річниці акту Злуки, вечору патріотичної пісні присвяченого пам'яті героїв Крут, фестивалю патріотичного слова – «Дух лицарства» [4].

Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту України у співпраці з молодіжними громадськими організаціями реалізує ряд історико-краєзнавчих заходів, спрямованих на залучення української молоді до збереження пам'яток історії та культури, знайомства її з визначними історичними місцями різних регіонів України, зокрема проект «Збережемо й віродимо культурну спадщину України».

Значний вклад у формування історичної пам'яті здійснюють громадські організації козацького спрямування. На сьогодні зареєстровані Всеукраїнські громадських організації українського козацтва та більше тисячі обласних, районних, міських і сільських козацьких утворень: «Українське козацтво» (1991), «Спілка козацьких організацій України» (1999), «Козацтво України» (2001), «Об'єднане козацтво України» (2003) та інші. На сьогодні вони у своїх лавах нараховують близько мільйона осіб [6].

Козацькі організації здійснюють значну меморіальну роботу. Протягом останніх років Українському козацтву вдалося відновити багато старовинних козацьких храмів, серед яких Свято-Георгіївський собор Видубицького монастиря у м. Києві, за його сприяння встановлено пам'ятники гетьманам – Б. Хмельницькому (у м. Одесі), І. Виговському та І. Самойловичу (на Житомирщині), П. Сагайдачному (у м. Києві), І. Мазепі (у м. Галаці, Румунія), полковнику І. Богуну (на Вінниччині), отаману А. Головатому (у м. Одесі) та ін. Українське козацтво неодноразово виступало на захист козацьких святинь у Трахтемирові, Межигір'ї, на о. Хортиця і території Буго-Гардівської паланки (Миколаївщина) тощо. З 1991 р. постійно організовуються кінні походи «Козацькими шляхами». Підписано угоду про співпрацю Українського козацтва з Товариством сприяння обороні України, з яким проведено низку спільних заходів: відзначення річниці битв під Берестечком, Жовтими Водами, Пилявцями, Зборовом, Конотопом, перемоги П. Сагайдачного під Хотинном, заснування Чортомлицької Січі тощо. Розвитку громадських організацій українського козацтва значною мірою сприяла політика Президента України, орієнтована на підтримку цього сегмента громадянського суспільства, підвищенню престижності та авторитету козацького руху [9].

Значний внесок у вивчення і популяризацію вітчизняної історичної спадщини вносять організації краєзнавчого спрямування. Особливо слід відмітити Національну спілку краєзнавців України [5]. Саме з їх ініціативи і за безпосередньою участю здійснюється реалізація Державної програми видання науково-документальної серії

книг «Реабілітовані історією», мета якої – зберегти, відновити й увічнити пам'ять про мільйони невинних жертв радянської тоталітарної системи 20-80 рр. ХХ століття. Всупереч незадовільним умовам фінансування, завдяки співробітництву громадських організацій (Всеукраїнської спілки краєзнавців, Українського історико-просвітницького товариства «Меморіал» ім. В. Стуса та інших) з Інститутом історії України НАН України та Службою безпеки України було виконано значний обсяг роботи у цьому напрямі (на даний момент видано 60 томів). Спілка здійснює також видання „Зводу пам'яток історії та культури України” та іншої історико-краєзнавчої літератури. На жаль, значну частину заходів та видання краєзнавчої літератури Національна спілка краєзнавців України здійснює практично за власний рахунок чи кошти спонсорів, що пов'язано з неналежним рівнем державного фінансування Програми розвитку краєзнавства на період до 2025 р., особливо в останні роки. Ряд інших проблем заважають Національній спілці краєзнавців України виконувати свої статутні завдання, зокрема недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення, відсутність власних приміщень.

«Громадські організації» є досить широким поняттям. Намагання певним чином його обмежити, виходять з необхідності практичної адаптації до певних соціальних, культурних, політичних чи економічних контекстів, в рамках яких і розглядається питання.

Місцевим адміністраціям необхідно розглянути можливість співпраці з громадськими організаціями історичної спрямованості, як складової програм культурного розвитку відповідних регіонів, зокрема шляхом створення громадських рад з культури при обласних Управліннях культури.

Список використаних джерел

1. Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова Доба». URL: <http://www.novadoba.org.ua/>.
2. Всеукраїнське товариство «Просвіта». URL: <http://prosvitanews.org.ua/>.

3. Любарець В. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, дис. ... док. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 504 с.
4. Національна скаутська організація України «Пласт». URL: <http://www.plast.org.ua/>.
5. Національна спілка краєзнавців України. URL: <http://nsku.org.ua>.
6. Сучасне Українське козацтво. Козацькі організації. URL: http://ukrcossacks.at.ua/publ/ukrajinske_kozactvo/1-1-0-28.
7. Товариство «Меморіал» ім. В. Стуса. URL: <http://memorial.kiev.ua/>.
8. Товариство пошуку жертв війни «Пам'ять». URL: <http://www.memoria.com.ua/>.
9. Українське козацтво: Мала енциклопедія. Київ : Генеза; Запоріжжя : Прем'єр, 2002. 568 с.
10. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (УТОПІК). URL: <http://pamjatky.org.ua/>
11. Український фонд соціальних гарантій військовослужбовців та ветеранів Збройних Сил. URL: <http://www.fond-dobrobut.org.ua/patriot.html>.

КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РЕСТОРАННИХ ГОСПОДАРСТВ COMMUNICATION STRATEGIES OF RESTAURANTS

Юлія Кобзєва

студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
us5978605@gmail.com

Науковий керівник: д. пед.н., проф. *Любарець В.В.*

Актуальність та важливість теми полягає в тому, що маркетинг є одним з найважливіших елементів управління та введення бізнесу країни, котрий має прямий

вплив на процеси, що відбуваються на підприємствах України й за її межами, тому діяльність має бути регламентованою та налагодженою за допомогою розробки стратегій керівництва. Комунікаційна стратегія спрямовується на визначення напрямків діяльності, а також формування відповідних повідомлень для цільових аудиторій. Усі кроки, що прописані у стратегії, є важливими для успішного функціонування суб'єктів публічного управління.

У загальному науковому розумінні комунікативну стратегію розуміють як системну комунікацію, яка є необхідною для орієнтування організації на встановлення довгострокових зв'язків з іншими організаціями, з метою досягнення базових організаційних цілей [3, с. 23-29].

Отже, необхідно виокремити основні характеристики комунікаційної стратегії, які відрізняють її від будь-яких інших видів стратегій є такі:

1. комунікаційна стратегія має свою власну мету та чітко визначені типи комунікацій. Для того, щоб реалізувати комунікаційну стратегію на практиці необхідно сформулювати власне для чого вона потрібна, а також визначитись із типом ведення комунікації.

2. комунікаційна стратегія – це завжди зв'язок із громадськістю. В такому випадку комунікаційна стратегія може розглядатися як інструмент для побудови publicrelations, тобто, публічних відносин організації із громадськістю.

3. комунікаційна стратегія може використовуватися у різних сферах діяльності та за різних управлінських ситуацій.

4. наявність різного роду сценаріїв дії. Комунікаційна стратегія є дуже різноплановим інструментом для реалізації поставлених завдань та цілей організації, саме тому, для її практичного застосування завжди застосовується метод сценарного планування. Тобто, комунікаційна стратегія постійно має декілька можливих варіантів розвитку подій.

5. комунікаційний менеджер. Це саме та людина, котра може виконувати роботу із практичною реалізацією комунікаційної стратегії [1].

Також окреслимо функції, які може виконувати «комунікаційна стратегія», то в більшості наукових джерел, представляється саме такий перелік:

1. організація бачення організації (визначення цілей організації, які пов'язані із комунікаційною взаємодією з зовнішнім середовищем);
2. проведення діагностики та аналізу (систематизація, впорядкування та аналіз роботи комунікаційних підрозділів організації);
3. планування використання ресурсів організації (реалізація стратегічних цілей організації із максимальним економічним та продуктивним ефектом);
4. вплив на громадськість (активний вплив на громадськість);
5. підвищення ефективності роботи організації (позитивний вплив на досягнення загальної результативності організації за окремими показниками) [2].

Закордонний досвід впровадження комунікаційних стратегій

Стратегії розвитку ресторанного креативу у кожній з країн світу мають свої особливості, специфіку застосування і типові масштаби щодо їх практичного застосування. Така тенденція обумовлюється тим, що у кожній країні існує своя власна зовнішня та внутрішня загальнодержавна політика, а також, різною кількістю ресурсного забезпечення.

На даний момент українські бренди знайшли для себе шлях до Європи – це франшиза. Причини, через які наші підприємці продають франшизу – це більш високий дохід (франчайзер отримує приблизно 5% від обігу партнерської компанії). Друга причина – це допомагає продавати бренд в Україні. Інвестори можуть помітити заклад за кордоном, якщо він там має успіх, та звернути увагу на цей же заклад, але в Україні.

На сьогоднішній день близько 40 закладів продали свою франшизу.

На зовнішні ринки першим вийшов львівський холдинг «!Fest», про який знають про концептуальні заклади, наприклад: «Криївка», «П'яна вишня», «Львівська майстерня шоколаду». Кілька закладів вже працюють в Азербайджані та у Польщі. Київський бренд здорового фастфуду «Salateria» розширює мережу на території Білорусії. В Словаччині, Австрії, Чехії, Польщі, Білорусії та РФ успішно працюють

заклади «Супкультура», це франшиза київської мережі, що продає близько 20 видів супів у їстівних стаканчиках [4].

У сфері комунікацій та креативного маркетингу Україну можна назвати початківцем, тому що він як окремий та повноцінний напрям, почав розглядатися протягом десятиліття. Для виправлення ситуації необхідно удосконалити та оптимізувати комунікаційні механізми. Треба починати з трансформації підходу самих суб'єктів публічного управління до комунікаційної системи в цілому. Для того, щоб удосконалити процес формування та реалізації комунікаційних стратегій необхідно залучати міжнародний досвід з урахуванням українських особливостей сприйняття.

Список використаних джерел

1. Наукові підходи до визначення сутності поняття комунікаційної стратегії та її основних форм // *Науковий блог*. Національний університет «Острозька академія». 2018. URL: <https://studfile.net/preview/16392568/>
2. Комунікаційна стратегія ДПС: поняття, цілі та основні напрями реалізації // *НДІ фіскальної політики*. URL: <https://www.ndifp.com/1081/#:~:text=Відповідно%2C%20комунікаційна%20стратегія%20–%20це%20системна,досягати%20організаційних%20цілей%20%5B2%5D>
3. Овсянікова, О. Комунікаційна стратегія судової влади: поняття, цілі, основні напрями реалізації // *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 1. С. 23-29. URL: <https://cutt.ly/3HQ8Pea>
4. Асташина, О.В. Коммуникативные стратегии в организации // *Вестник науки и образования Северо-Запада России*. Материалы заочной Международной научно-практической конференции «Инновации в науки и образовании». 2015. Т. 1. № 4. С. 151-156.

**ЗНАЧЕННЯ ІМІДЖУ КОМПАНІЇ У ЇЇ РОЗВИТКУ:
НА ПРИКЛАДІ БРЕНДУ СПОРТИВНОГО ОДЯГУ «ADIDAS»
THE IMPORTANCE OF THE COMPANY'S IMAGE IN ITS DEVELOPMENT:
THE EXAMPLE OF THE SPORTSWEAR BRAND "ADIDAS"**

Валерія Коваленко
студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
yargentvvv@gmail.com

Науковий керівник: к.іст.н., доц. *Родінова Н.Л.*

Актуальність даної теми полягає в тому, що сьогодні іміджмейкери є професійними комунікантами і використовують усі доступні канали комунікації в своїй діяльності. Ця професія нині є необхідною, оскільки імідж є невід'ємною складовою суб'єктів та об'єктів. У XXI ст. все частіше споживачі звертають увагу на екологічну складову придбаних ними речей, а отже сталий розвиток грає ключову роль у формуванні іміджу. На сьогодні, якщо підприємство у сфері моди не підтримує певні екологічні, соціальні та управлінські стандарти, воно ризикує отримати негативні відгуки споживачів. Якщо бренди не братимуть це до уваги, в майбутньому вони не тільки втратять частину ринку, а й змушені будуть його покинути.

У березні 2015 р. компанія Adidas Group представила стратегічний бізнес-план на наступні 5 років. «Створюй нове» – це дороговказ, що формує майбутнє компанії. Вони вірять, що спорт здатний змінювати життя людей. Кожен день вони працюють, щоб надихати людей та робити можливими зміни життя через спорт. До того ж, бренд привніс їх знання про спорт в моду і повсякденний стиль, тому що спорт – це світобачення, спосіб життя. Все, що компанія робить, має витоки у спорті.

Adidas бере активну участь у чотирнадцятій цілі сталого розвитку – збереження морських ресурсів. Для цього був створений бренд - «ADIDAS X PARLEY». «За допомогою спорту ми можемо змінювати життя людей» - основне гасло компанії. Основною стратегією щодо сталого розвитку є «Спорту треба місце»: поле, щоб грати у футбол; океан, щоб займатися серфінгом; гори, щоб подорожувати; стежки, щоб

досліджувати та простір, щоб надихати. Але спортивні майданчики в небезпеці: відсутність способів з переробки сміття, порушення прав людини, фабричні забруднення, скорочення джерел енергії, перенаселення та забруднення океанів.

Структура стратегії сталого розвитку «Спорту треба місце» полягає в тому, що на всіх етапах роботи компанія приділяє увагу нашій планеті: від виробництва, через реалізацію і до активації.

У бренду дуже позитивний зовнішній екологічний імідж завдяки активній участі у стратегії сталого розвитку, адже компанія обрала собі 14 ціль – очищення океанів від сміття. В підтримку цієї цілі компанія організовує як зовнішні, так і внутрішні заходи – проводить благодійні забіги, серед яких всесвітньо відомий «Забіг за океани», співпраця з Sustainable Apparel Coalition, створення бренду з PARLEY, відмова від використання пластику у всіх роздрібних магазинах та офісах компанії, використання екологічно чистих матеріалів для одягу та взуття, в магазинах працівники сортують сировину та беруть участь у прибиранні парків від сміття.

Отже, дослідивши імідж компанії, можна сказати, що підхід до ведення бізнесу та побудові відносин в компанії Adidas ідеально підходить для всесвітньо відомого бренду. Бренд має гарно розвинутий як внутрішній так і зовнішній імідж. Серед внутрішнього іміджу значне місце займають програми, до яких залучаються співробітники у поза робочий час: тренінги, спортивні зустрічі та зустрічі з метою корисної справи, в компанії прозора система виплат та присутні сертифікати за показники. Щодо зовнішнього іміджу: зараз компанія на другому місці серед спортивних брендів, багато колаборацій з відомими зірками, компанія має активну благодійну позицію, крім підтримки 14 цілі сталого розвитку, надає допомогу біженцями, в тому числі й виділила 1 млн євро на допомогу українцям, які були вимушені покинути свої домівки.

Щодо екологічного іміджу обраного бренду можна виокремити наступні досягнення: благодійні забіги, сортування сміття, відмова від пластику та перехід на використання матеріалу, який 100% перероблюється, проведення тренінгів для персоналу по сталому розвитку та багато чого іншого. Отже, бренд «Adidas» є

прикладом ведення екологічного іміджу для всіх світових брендів. Якщо вони й надалі зосередяться на прозорому веденні бізнесу та активному розвитку та просуванню екологічною продукції, вони можуть стати спортивним брендом у світі № 1.

**ТРУДНОЩІ У НАВЧАННІ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ
ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ, ПОРУШЕННЯ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ
ТА РОЗЛААМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ**

**DIFFICULTIES IN EDUCATION AND SOCIALIZATION OF CHILDREN WITH
DEPRIVATION OF MENTAL DEVELOPMENT, DISORDERS OF THE
MUSCULOSKELETAL SYSTEM AND DISORDERS OF THE AUTISTIC
SPECTRUM**

Олександр Козинець

кандидат педагогічних наук, доцент

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ol.kozynets@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6325-4783>

Євгенія Ліндіна

кандидат педагогічних наук, доцент,

Бердянський державний педагогічний університет

evgeniyalyndina.bgpu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4615-6807>

Відповідно до Конституції України, ст.53 «Закону України про освіту», кожен має право на освіту. Кожен. З 2010 року в Україні активно почала розвиватися інклюзивна форма навчання, створюватися нормативно-правова база, відповідні закони, положення, що пояснюють процеси організації інклюзії в закладах освіти,

регламентують забезпечення прав осіб з особливими освітніми потребами (далі — ООП), їхню соціалізацію та інтеграцію, враховуючи потреби кожної особистості [4].

До найбільшої групи дітей з ООП, які найчастіше потребують підтримки та підпадають під інклюзивне навчання належать діти з порушенням зору, з слуху, інтелектуального розвитку, мовлення, опорно-рухового апарату, з затримкою психічного розвитку, з емоційними та поведінковими розладами. І при цьому кожна дитина потребує й має право на врахування її потреб та цінування її особливостей! [1]

Далі зупинимося на висвітленні особливостей деякої категорії дітей.

Затримка психічного розвитку характеризується як межовий стан між нормою та порушенням розвитку дитини, якому властиві негрубі недоліки інтелектуальної та емоційно-вольової сфери, що виявляються у зниженні навчально-пізнавальної діяльності та соціальної адаптації в цілому.

Виділяють чотири основні типи затримки психічного розвитку: конституційно зумовлена форма ЗПР; соматично зумовлена форма ЗПР; психогенно зумовлена форма ЗПР, церебрально-органічна форма ЗПР [5].

Труднощі у навчанні та участі у суспільному житті дітей із ЗПР

- у взаємодії з ровесниками в освітньому середовищі; у прийнятті рішень;
- низький рівень емоційно-вольової сфери,
- відсутність інтересу до навчальної діяльності; часті прояви неадекватної поведінки, що виникають на тлі незначних проблем;
- швидка втомлюваність, розчарування, напади гніву, внаслідок яких виникають конфлікти з оточуючими.

Діти із ЗПР мають порушення сприймання, уваги, пам'яті, мислення, які призводять до труднощів у навчальній діяльності. Вони можуть оволодіти більшістю навичок (притаманних своєму віку), але в повільнішому темпі. Діти із ЗПР мають значні труднощі у сприйманні, розумінні та виконанні завдань, зокрема тих, що пов'язані з формуванням базових навичок (рухових, самообслуговування, навчання, мовлення тощо) [1, 2].

Порушення опорно-рухового апарату можуть носити як вроджений, так і набутий характер. При захворюваннях, що пов'язані ураженням центральної нервової системи, у більшості дітей проявляються схожі проблеми: рухові порушення поєднуються [5].

Наступні труднощі: - архітектурна недоступність закладів освіти та прилеглої території: відсутність пандусів, поручнів, ліфтів, підйомників, достатньо широких дверей, відсутність спеціально облаштованих автобусів, місць для паркування тощо; труднощі пересування, які є наслідком у неспроможності дитини контролювати координацію рухів, силу м'язів;

- особливості мовлення дітей, які часто проявляються у вигляді нерозбірливості висловлювань внаслідок недостатньої рухливості органів артикуляційного апарату (парезів і паралічів), що справляє негативний вплив на якість спілкування;

- специфічний вигляд дитини не лише з точки зору особливостей будови опорно-рухового апарату, а й інших ознак нейромоторного походження: наприклад, наявності мимовільних насильницьких рухів переважно верхніх кінцівок; підвищеної слинотечі, напіввідкритої ротової порожнини, що складає неправдиве враження про рівень розвитку інтелекту і викликає або почуття страху або неприязні у оточуючих;

- діти з труднощами акту ковтання (дисфагія), які не дають змоги самотійно вживати їжу, потребують підтримки з боку дорослих тощо [1, 4].

Порушення мовлення — збірний термін для позначення відхилень від норми, прийнятої в певному мовному середовищі, які повністю чи частково заважають мовленнєвому спілкуванню й обмежують можливості соціальної адаптації людини [2, 3].

З метою визначення стратегій надання психолого-педагогічної допомоги дитині з порушеннями мовлення важливим є розуміння **труднощів** на шляху до успішного опанування дитиною знань, зокрема це:

- застосування жестів та міміки замість слів; неправильна вимова, заміна одного звука на інший, пропуск звука у різній позиції у складі слова;

- словниковий запас є нижчим за той, що відповідає віковій нормі;

- помилки в застосуванні прийменників, займенників, сполучників, а також інших частин мови; недоліки при складанні речень: пропуск слів, неправильний їх порядок у складі речення, використання слів з довгими паузами;

- присутність аналогічних особливостей мовлення у читанні й письмі;

- відсутність бажання у сприйманні вказівок або пояснень щодо правильної вимови; труднощі у сприйманні й розумінні мовлення дитини з боку дорослих та інших дітей; відсутність активної участі у роботі колективу [2].

Розлади аутистичного спектру — загальне порушення розвитку, що має неврологічну природу і характеризується такими групами порушень, як: стійкий дефіцит соціальної комунікації, соціальної взаємодії; труднощі у спілкуванні; стереотипність в поведінці та інтересах тощо [5, 6].

Труднощі у навчанні та участі у суспільному житті дітей розладами аутистичного спектру:

- мислення: труднощі цілеспрямованого розв'язання реальних задач, розуміння розвитку ситуацій у часі, визначення послідовності подій, причин та наслідків, розуміння логіки іншої людини, її уявлень та намірів тощо.

- невміння розмежувати власне «Я» і навколишній світ.

- діти з розладами аутистичного спектру не в змозі активно засвоювати інформацію. Водночас, у ситуації цілковитого контролю над подіями у таких дітей може розвиватися взаємодія оточуючими людьми, стереотипна гра за однією і тією самою схемою, з раннього віку у дітей зазвичай спостерігається хороша механічна пам'ять, яка сприяє збереженню досвіду емоційних переживань.

- нетипова реакція на звичайні звуки, світло, колір або дотик та підвищена чутливість, вразливість під час контакту з іншими людьми, недостатня витривалість у спілкуванні, перенасиченість і болісні переживання навіть у разі приємних контактів із середовищем, рівень інтелекту у людей з аутизмом переважно середній і вище середнього [6].

Список використаних джерел:

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. К. : «Самміт-Книга». 262 с
2. Логопсихологія : навчальний посібник / С. Ю. Конопляста, Т.В. Сак ; за ред. М.К.Шеремет. 2-ге вид., К. : Знання, 2012. 293с.
3. Мартиненко І. Логопсихологія. Курс лекцій : навч. посіб. / І. В. Мартиненко. 2 вид., випр. і допов. К., 2016.116 с.
4. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупаєвої А.А. К.: ТОВ ВПЦ «Літопис –ХХ» 2010. 255с.
5. Синьов М.В., Коберник Г.М. Основи дефектології. Навч. посібник. К. : Вища шк., 1994.143 с.
6. Тарасун В.В. Аутологія: теорія і практика. Підручник. В Тарасун К. : «Вадекс», 2018. 590с.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗІЇ

*Комарницька Віталіна Валентинівна,
студентка спеціальності «Соціальна робота»*

Кучеров Геннадій Геннадійович,

канд. іст. наук

НРЗВО Кам'янець-Подільський державний інститут

(м. Кам'янець-Подільський, Україна)

Інклюзивна освіта відображає одну з найважливіших ідей нашого суспільства – всі діти є його цінними і потрібними членами. В основу інклюзії покладено принцип виключення дискримінації та рівноцінне ставлення до всіх дітей, створення спеціальних умов для тих, хто цього потребує.

Однак на сьогодні більшість проблем, що стосуються інвалідності, пов'язані з дискримінацією. Люди з обмеженими можливостями мають ті ж самі права, що й

люди без таких обмежень, проте їх все одно можуть прямо чи непрямо дискримінувати та виключати зі сфер життя. Люди ігнорують таких осіб, стараються не помічати, відводять погляд, чи навпаки піддати булінгу, як іноді трапляється у навчальних закладах. Це може статися через упередження, проблеми в суспільстві, негативне ставлення до несхожості з іншими тощо. Натомість люди з особливими потребами просто потребують більше уваги до їх нагальних потреб, розуміння та допомоги. Тому, що вони в моральному та матеріальному сенсі вразливіші. Їх необхідно «витягувати» із прірви невпевненості, самотності, закритості від інших. Адже всі: дорослий, підліток, дитина – заслуговують на нормальне й повноцінне життя не менше, ніж інші.

Батьки таких дітей в Україні опиняються перед складним вибором: віддати свою дитину до інклюзивного закладу, відірвавши від кола сім'ї і звичного середовища, або ж залишити навчатися вдома, з любов'ю, підтримкою родини та без кваліфікаційної допомоги.

Здобуття повної освіти і професії є вельми важливим етапом в житті кожної людини. Знання та досвід необхідні нам для того, щоб обрати свій подальший шлях у житті. А для людей з особливими потребами це є ще більш необхідним. Адже набуття ними потрібних навичок дає їм змогу повноцінно адаптуватися у суспільстві, реалізуючи свої кращі якості та здібності. Отримані поза соціумом знання, не дуже допомагають дітям адаптуватися у суспільстві.

Для того, щоб забезпечити дієву модель інклюзивної освіти, потрібно вирішити велику кількість завдань, як от: організація освітнього процесу, який задовольнятиме навчальні потреби усіх учнів освітнього закладу; створення матеріальної бази та розробка системи навчання для учнів з особливими потребами і, звичайно ж, формування позитивного клімату в освітньому закладі та за його межами. І щоб вирішити цю низку питань усім учасникам освітнього процесу потрібно активно взаємодіяти; це стосується як педагогічних працівників, так і усіх без винятку учнів [1].

При проведенні інклюзії всі її учасники повинні брати активну участь і бути зацікавленими в отриманні бажаного результату. Зокрема, навчання в інклюзивних класах є корисним як для звичайних дітей, так і для дітей з інвалідністю, так і для членів їхніх родин тощо. Адже в інклюзивному середовищі в першу чергу звертають увагу на розвиток здібностей і якостей дитини, а не на її проблеми і вади. Беруться до уваги індивідуальні вимоги й інтереси кожної такої дитини. Педагоги інклюзивних класів розбираються в індивідуальних особливостях і потребах своїх учнів та здатні ефективніше сприяти формуванню їхньої особистості. Діти з особливими потребами мають можливість взаємодіяти з іншим колективом, що сприяє соціальному, мовному, емоційному, фізичному розвитку та налагодженню товариських взаємин між членами групи. Завдяки цьому здорові учні, як правило, проявляють чуйність і толерантність до таких дітей, готові прийти їм на допомогу [2].

Ми вважаємо, що діти з особливими потребам повинні отримувати фахову освіту саме у змішаному середовищі, не відірваному від реального життя. Заклад має забезпечити комфортне пересування своєю територією, доступність процесу навчання, а однокласники ставитися до дітей з інвалідністю, як до рівних, і водночас – як до дітей, яким іноді потрібні допомога та підтримка, надаючи посильну допомогу. За таких обставин учні з особливими потребами почуватимуться вільно. У такому колективі мають бути вироблені спільні цінності, відповідальність за освітній процес, атмосфера відкритості, довіри і поваги.

Таким чином, інклюзивні процеси, безумовно, перебувають у розвитку, йдуть наростаючою. Їм надають велику увагу з боку держави. Інклюзивна освіта набуває дедалі ширших масштабів. Проте це ще досить «сира» система, тому вимагає чимало роботи, сил і вкладень. Все це сприятиме розширенню доступності освіти для дітей із особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел:

1. Партнерські відносини "Школа - сім'я". URL: <http://osvita.ua/school/method/1591/>
2. Інклюзивна освіта: ламаємо систему заради людяності. URL: <https://poninkivska-gromada.gov.ua/news/1576590131/>

ДО ПИТАННЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПОДІЛЬСЬКОГО СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО КОЛЕДЖУ (2016-2021 рр.)

Комарніцький О. Б.,
доктор історичних наук, професор,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка;
Комарніцька Л. М.,
кандидат філологічних наук, вчений секретар,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

Важливим напрямком діяльності будь-якого закладу вищої освіти є міжнародна діяльність. До таких закладів належить і Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, який став єдиним коледжем в Україні, який утвердився у вищій освіті. Коледж є інклюзивним центром надання освітніх послуг вищої освіти для всієї України. Підтвердженням цього є той факт, що у ньому навчаються студенти з різних куточків України.

Керівництво закладу, насамперед директор коледжу, кандидат економічних наук М.М. Тріпак, взяло курс на активізацію міжнародних зв'язків закладу. До 2016 р., коли було утворено коледж на базі технікуму-інтернету, ця робота була у зародковому стані (контакти із міжнародними партнерами були епізодичними).

У досліджуваній нами період було укладено низку угод. Наприклад, у 2018 р. підписали угоду з Державним Східноєвропейським університетом в Перемишлі (ректор – др. П.Трефлер) про проведення спільних наукових досліджень, конференцій

та круглих столів, виставок-промоцій та популяризацію в Україні ДСУ в Перемишлі; видання спільних публікацій. Крім того, студенти коледжу мали можливість брати участь в різноманітних зарубіжних програмах обміну та навчання [1]. У 2020 р. підписано стратегічну угоду із Університетом економіки в Бидгощі (Польща), який очолює канцлер Ф. Сікора. Її сторони мали здійснювати співпрацю у таких сферах: забезпечення мобільності студентів та викладачів; ведення спільної дослідної і/або дидактичної роботи; спільне проведення науково-практичних та науково-методичних конференцій; участь у Європейських програмах на партнерських засадах; видавництво підручників, посібників та іншої навчальної і науково-методичної літератури; стажування викладачів; обмін посібниками, письмовими роботами та іншими публікаціями; обмін досвідом в організації дидактичного процесу та навчальними планами подібних сфер освіти; обмін студентами (практики, студентські науково-практичні конференції, тощо); виконання спільних дослідницьких проектів; спільне використання лабораторій; розробка, організація та здійснення програм подвійного дипломування; організація та проведення мовних шкіл; спільна організація та проведення культурних заходів [2].

У контексті міжнародної діяльності варто зазначити, що викладачі коледжу підвищували свій професійний рівень у контексті проходження міжнародного стажування. Так, І. Гуменюк у квітні 2018 р. студіювала у Вищій соціально-економічній школі в Пшеворську (Польща) (навчальний курс «Modern teaching methods in economics on the EU educational market»). З 20 по 31 січня 2020 р. І. Годнюк успішно пройшла міжнародне стажування в Вищій школі бізнесу і підприємництва (м. Островець Свентокшишський, Польща) [3]. У травні того ж року М. Волощук проходила міжнародне стажування в Університеті Економіки в Бидгощі (Польща) (навчальний курс «European and Polish system of higher education: practice, experience, innovative learning methods» («Європейська та польська системи вищої освіти: практика, досвід, інноваційні методи навчання»)) [4]. У тому ж закладі освіти і з цього ж курсу пройшов стажування А. Скрипник. Н. Жилияк у березні-серпні стажувалася в Університеті суспільних наук у м. Лодзь (навчальний курс «Міжнародні проекти:

написання, аплікування, управління та звітність»). У липні-жовтні 2020 р. у Вищій лінгвістичній школі в Ченстохові з курсу «The innovative Methods and Technologies of Teaching: The Newest in the European Educational Practice» (Psychology, Pedagogics) стажувалася Т. Марчак. З 15 грудня 2020 р. по 5 лютого 2021 р. у Школі соціальних і поведінкових наук (м. Глазго, Шотландія) міжнародне стажування з психології з курсу «Методологія міждисциплінарних досліджень у соціальних та поведінкових науках» проходила Л. Комарніцька [5].

Важливим чинником є науково-дослідна та інноваційна діяльність, у контексті якої вчені коледжу співпрацювали із зарубіжними організаціями. 24-25 квітня 2017 р. на базі коледжу було проведено I Міжнародну науково-практичну конференцію «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму», співорганізаторами якої виступили Вроцлавський економічний університет (м. Вроцлав, Польща) та Вища школа економіки і інновацій в Любліні (м. Люблін, Польща). Стратегічною метою проведення цієї конференції стало встановлення інновацій партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту при наданні освітніх послуг здобувачам вищої освіти з числа осіб з інвалідністю. Тема конференції, яка запропонована для обговорення науковцям України та зарубіжжя, обумовлена специфікою освітньої діяльності коледжу, а саме, організація спеціального навчального-реабілітаційного супроводу студентам з особливими освітніми потребами, забезпечення їм доступу до якісної вищої освіти з урахуванням обмежень їх життєдіяльності [6, с. 20]. У наступні роки ця конференція стала традиційною. Проведена конференція стала традиційною. 26-27 квітня 2018 р. у ній брали участь 159 учасників з України, Польщі, Чехії, Словаччини та Грузії. Зарубіжні учасники представляли Економічний університет у Вроцлаві (Польща), Університет Економіки в Бидгощі (Польща), Люблінський католицький університет Івана Павла II (Польща), Південночеський університет в Чеське Будейовіце (Чехія), Технічний університет у Кошице (Словаччина), Батумський державний університет ім. Шота Руставелі (Грузія) [7]. У 2019 р. учасниками конференції був 261 вчений з України та закордону [8]. Четверта

конференція відбулась 21 травня 2020 р. у форматі онлайн. До вітальних слів приєдналися партнери коледжу закордону А. Зелінська, доктор габ., професор Економічного університету у Вроцлаві та Є.Спігарська – доктор, Гданський університет. Окрім вищезазначених співорганізаторів додалася Державна вища Східноєвропейська школа (Перемишль, Польща). У ході конференції обговорювались сучасні проблеми освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму. Надзвичайно актуальним під час конференції, з точки зору розвитку та реформування системи вищої освіти України, було обговорення питань фінансування та особливостей провадження освітніх послуг для осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти Польщі. Ці питання надзвичайно повно розкриті у доповідях науковців закордону А. Зелінської, а також А. Шадзевської та Є. Спігарської [9].

Частина науковців опублікувати свої праці у престижних зарубіжних наукових виданнях. У 2017 р. вони надрукували 7 статей у зарубіжних виданнях, 8 – у наукових виданнях, що індексуються у провідних міжнародних наукометричних базах Scopus, Web of Science, Index Copernicus (крім РИНЦ), 21 – у фахових, 10 – у не фахових; у 2018 р. – відповідно 8 і 12; у 2019 р. – 13 і 11, у 2020 р. – 15 і 17 [10, с. 203].

Чимало сторінок у міжнародну співпрацю вписали студенти. У 2018 р. вони брали участь у польсько-українському проекті «Крок вперед», організованому молодіжною організацією «СТАН» у співпраці з Fundacja Manufaktura Dobrych Pomysłów, м. Огородзінець (Польща). У 2019 р. їх залучали до участі у короткостроковому тритижневому волонтерстві у Польщі в рамках Ночі культури та фестивалю «Схід культури – інші звучання» (опанування проектного менеджменту у сфері культури від провідних люблінських експертів – м. Люблін, Польща) [6, с. 23, 27]. Вагомою є участь студентів у 2019 р. у конкурсі рецензій, ініційованого волонтерами В. Дорудою і С. Бойко з м. Львів та меценатом з США Р. Хеєм, у якому четверо студентів коледжу отримали призові місця та у винагороду отримали десятиденну поїздку до Європи, відвідали, зокрема, міста Братислава та Відень. Студенти Подільського коледжу з числа маломобільних груп брали участь у проектах

міжнародного рівня. Так, І. Боршуляк у 2019 р. стала учасницею школи «Лідерка» (м. Київ), ініційована та реалізована ГО «Боротьба за права» за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES), Агентства США з Міжнародного розвитку (USAID), Міністерства міжнародних справ Канади та британської допомоги від уряду Великої Британії [10, с. 211].

Гордістю реабілітаційно-оздоровчої та спортивної роботи коледжу є вагомі спортивні досягнення й здобутки студентів, частина з яких були учасниками міжнародних змагань. Зокрема, у складі жіночої збірної України з волейболу сидючи вони ставали бронзовими призерками чемпіонату Європи, срібними призерками Міжнародного турніру у Фінляндії «Rajulahti Games» (16-20 січня 2018 р., м. Настола, Фінляндія), посіли 6 місце на чемпіонаті світу (15-22 липня 2018 р., Нідерланди), срібними призерками 5-го щорічного Міжнародного турніру «Dutch tournament zitvolleybal» (21-23 червня 2019 р. м. Ассен, Нідерланди) (Кароліна Дімітрішина, Анастасія Владичинська, Катерина Ільчук) [11; 12; 13].

Список використаних джерел:

1. Договір про співпрацю // Вектор: газета Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу. Кам'янець-Подільський, 2018. 30 квітня. №7. С. 1.
2. Подільський коледж – міжнародний! URL: <https://posek.km.ua/2020/07/novyny/podilskyj-koledzh-mizhnarodnyj>
3. Волощук М. Міжнародне стажування // Вектор. 2020. 31 травня. №30. С. 4.
4. Гуменюк І. Міжнародне стажування викладачів коледжу // Вектор. 2020. 31 червня. №31. С. 2.
5. Міжнародне стажування. URL: <https://posek.km.ua/2021/02/novyny/mizhnarodne-stazhuvannya>
6. Поточний архів Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу. Звіт директора Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу Тріпака Мар'яна

Миколайовича про виконання умов контракту за 2015-2020 рр. 86 арк.

7. Волощук М. II Міжнародна науково-практична конференція “Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму” // Вектор. 2018. 30 квітня. №7. С. 6-7.

8. III Міжнародна науково-практична конференція // Вектор. 2019. 30 квітня. №18. С. 1, 4-6.

9. IV Міжнародна науково-практична конференція // Вектор. 2020. 31 травня. №30. С. 1, 8.

10. Тріпак М. М., Комарніцький О. Б., Скрипник А. Ю., Комарніцька Л. М., Боровисюк Т. В. Віхи зростання: технікум-інтернат, коледж, інститут (1971-2021 рр.): монографія / за заг. ред. О. Б. Комарніцького. Кам'янець-Подільський: ВПЦ Західноукр. нац. ун-ту «Економічна думка», 2021. 464 с.

11. Зустріч спортсменів з директором коледжу // Вектор. 2018. 31 жовтня. №12. С. 1.

12. Вітаємо! // Вектор. 2018. 31 жовтня. №12. С. 1.

13. Кваліфікаційний турнір Паралімпійок з волейболу сидячи // Вектор. 2020. 29 лютого. №27. С. 10.

"ОРГАНІЗАЦІЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТУРИСТІВ З ІТАЛІЇ В РІЗНИХ ТИПАХ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ"

Косенок Анна Євгенівна
студентка IX курсу спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності», 4МСД групи
Науковий керівник:
Кандидат історичних наук, старший викладач
Коваленко Оксана Миколаївна

Дослідження створено тим, що на сучасному етапі сфера готельного господарства набуває швидких темпів розвитку. Щоб встояти на ринку, потрібен пошук нових шляхів поліпшення фінансово-економічного стану. Постійно виникає необхідність знаходити нові варіанти вдосконалення процесу обслуговування, надання послуг та підвищення прибутку. Якість обслуговування – невід’ємна складова ефективності роботи закладу готельного господарства, завдяки якій можливо втримати споживача.

В готельному бізнесі організація, як функція управління, забезпечує впорядкованість технічної, економічної, соціально-психологічної й правової діяльності всіх підприємств готельно-ресторанної сфери, оскільки дозволяє визначити, хто саме повинен виконувати кожне конкретне завдання і які для цього будуть застосовані засоби [25, с.13].

Таким чином, організація готельного господарства це сумлінна координована діяльність людей для досягнення загальної мети. Головна ціль підприємства готельного господарства – надавати послуги проживання, харчування тощо і отримувати максимальний прибуток в довгостроковій перспективі. Організація підприємств готельного господарства – це процес створення структури, яка дає можливість співробітникам ефективно працювати для досягнення мети [20, с. 39].

Процес надання готельних послуг є досить складний, але добре організований і послідовний комплекс дій. Виконання кожного етапу цього комплексу має бути підпорядковано певним правилам, які встановлені законодавчими та іншими нормативно-правовими актами. За невиконання правил надання готельних послуг підприємство гостинності несе відповідальність перед клієнтом. Для організації налагодженого процесу надання послуг, обов'язки персоналу чітко розподілені. Працівники готелю виконують свої обов'язки швидко і оперативно, щоб не доставляти клієнту зайві незручності. Для готельних працівників головне –

забезпечити клієнту високий рівень якості послуг, а, отже, у високий рівень комфорту [11].

Існує п'ять основних типологічних груп, які об'єднують типи готельних підприємств із загальними основними характеристиками. Сюди відносяться ділові готелі, готелі для відпочинку, спеціальні готелі і готелі загального призначення. До даної типології також входять готельні підприємства за формами власності, згідно з якою розрізняють кондомініуми та таймшери.

В світі найбільш поширеними є наступні системи класифікації, як система зірок, система букв, система корон або ключів, балова індійська система.

Готельний комплекс «Хаятт Рідженсі Київ» входить до всесвітньої корпорації Хаятт Інтернешнл, штаб-квартира якої розміщена в Чикаго (США), і яка є світовим лідером в готельному бізнесі. Хаятт Рідженсі Київ п'ятизірковий готель, розташований в самому центрі Києва. Цей сучасний готель зі скляним фасадом нараховує 234 просторі номери люкс.

Готель ділового призначення Хаятт Рідженсі Київ надає основні та додаткові послуги, які можна розділити на кілька основних етапів: інформація про послуги; резервування (бронювання) місць; реалізація послуг; зустріч і проводи туристів; обслуговування під час перебування.

Найголовнішими функціональними приміщеннями готелю «Хаятт Рідженсі Київ» є блок приймально-допоміжних приміщень, блок приміщень житлової групи, блок приміщень харчування, блок приміщень адміністрації, блок підсобних і господарських приміщень, які мають різне функціональне значення для задоволення потреб споживачів готельних послуг.

Пропозиції щодо покращення організації роботи готелю ділового призначення полягають в тому, що ступінь задоволення клієнта визначає сьогодні силу чи слабкість позиції компанії на ринку. Одна з основних умов формування стратегічної переваги готелю «Хаятт Рідженсі Київ» - пропозиція продукту більш високої якості в

порівнянні з конкурентами. І ключовим тут є надання таких послуг, які б задовольняли і навіть перевершували очікування цільових споживачів.

Людський фактор є важливою складовою в діяльності готелю ділового призначення. Саме впровадження програми вдосконалення роботи персоналу готелю сприяє зростанню рівня обслуговування споживачів готельних послуг та збільшує кількість бажаючих відвідати даний заклад.

Найбільш ефективно поєднання особистісного та ділового рівнів в обслуговуванні клієнтів й робить сервіс яскравим і незабутнім, допомагає завоювати лояльність гостей.

Список використаної літератури

1. Артёмова Е. Основы гостеприимства и туризма: Учебное пособие / Е. Артёмова. – Орёл: ОрёлГТУ, 2005. – 104 с.
2. Бойко М., Гопкало А. Організація готельного господарства / М. Бойко, А. Гопкало. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 448 с.
3. Григорьева О. Типология гостиничных предприятий как субъектов коммерческой деятельности [Электронный ресурс] / О. Григорьева. – Режим доступа: <https://docplayer.ru/63369168-Tipologiya-gostinichnyh-predpriyatij-kak-subektov-kommercheskoj-deyatelnosti-annotaciya-osnovnym-elementom-sredstv-razmeshcheniya-yavlyaetsya-gostinica.ht>
4. Дудар Т. Поняття та особливості обслуговування на підприємствах готельно-ресторанного господарства / Т. Дудар // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – 2021. – Вип.103. – С.177–184.
5. Дядечко Л. Економіка туристичного бізнесу / Л. Дяченко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
6. Зорин И. Туристско-терминологический словарь / И. Зорин. – М.: Советский спорт, 2003. – 662 с.

7. Козлов Д. Современная классификация средств размещения / Д. Козлов // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. – № 4. – С. 775–779.
8. Крамаренко М. Типологическая классификация современных гостиниц [Электронный ресурс] / М. Крамаренко. – Режим доступа: <http://mx.ogasa.org.ua/handle/123456789/5334?locale=>
9. Круль Г. Основи готельної справи / Г. Круль. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 367 с.
10. Лук'янов В., Мунін Г. Організація готельно-ресторанного обслуговування / В. Лук'янов, Г. Мунін. – К.: Кондор, 2012. – 344 с.
11. Мальська М., Пандяк І. Готельний бізнес: теорія та практика. Навчальний посібник / М. Мальська, І. Пандяк – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
12. Мунін Г., Змійов А., Зінов'єв Г. та ін. Управління сучасним готельним комплексом / За ред. члена-кор. НАН України, д. е. н., професора С. Дорогунцова. – К. : Ліра-К, 2005. – 520 с.
13. Нечаюк Л. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент / Л. Нечаюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
14. Николайчук В. Маркетинг и менеджмент услуг. Деловой сервис / В. Николайчук. – СПб.: Питер, 2005. – 608 с.
15. Організація готельного господарства: навчально-методичний посібник / О. Коркуна, В. Холявка, А. Демічковський, О. Боратинський, О.Кулик, О. Піхур – Львів : Видавництво «Добра справа», 2019 – 224 с.
16. Роглев Х. Основи готельного менеджменту / Х. Роглев – К.: Кондор, 2005. – 408 с.
17. Сервисная деятельность: Учеб пособие / ред. С. Коробкова. – СПб.: Питер, 2005. – 156 с.
18. Стрижеус Л. Організація як функція готельного менеджменту / Л. Стрижеус // Молодий вчений. – 2014. – №5. – С.13–15.

19. Уніфіковані технології готельних послуг: Навчальний посібник / [за ред. проф. В. Федорченка]. – К.: Вища школа, 2001. – 237 с.
20. Управління сучасним готельним комплексом: Навчальний посібник / за ред. С. Дорогунцова. – К.: Ліра-К, 2005. – 514 с.
21. Ясенюк С. Организация обслуживания потребителей : конспект лекций / С. Ясенюк, И. Семченко. – Белгород : НИУ «БелГУ», 2021. – 102 с.

**РОЛЬ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ У ПОДОЛАННІ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ
THE ROLE OF THE POLITICAL AND MANAGERIAL ELITE IN
OVERCOMING MODERN CHALLENGES**

Костецька Лідія Миколаївна

кандидат наук з державного управління / доктор філософії, доцент
доцент кафедри публічного управління та економіки Таврійського
національного університету імені В.І. Вернадського

lida.kostetska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2830-7891>

Еволюція держав не відбувалася сама собою. Цьому слугували різні поштовхи до змін: війни, кризи, загрози та виклики, внутрішні взаємовідносини тощо. Але людство прийшло до висновку, що саме держава є найкращим осередком для облаштування якісного життя суспільства.

Історично склалося, що суспільний розвиток завжди супроводжувався наявністю вибраної верстви громадян, меншості, яка прагнула до влади, яка брала участь у підготовці та прийнятті найважливіших рішень, своїми діями могла посправжньому вплинути на долю народу та країни загалом. Цей особливий прошарок людей сьогодні називають елітою.

За енциклопедичним словником державного управління еліта позначається як «провідні верстви суспільства загалом або окремих галузей суспільного життя. Залежно від функцій, які виконує еліта у суспільстві, її поділяють на економічну (господарську), духовно-інтелектуальну, політичну, військову, наукову тощо». Політичну еліту зазначене видання трактує як «сукупність осіб, які здійснюють керівництво державою та політичними процесами загалом, виділяються з політичного середовища вищим рівнем розвитку окремих політичних якостей. Політична еліта складається з правлячої еліти та контр-еліти (перебуває в системній опозиції до правлячої верхівки). Правляча еліта, своєю чергою, поділяється на владну еліту (здійснює владу на певному «відрізку» часу) та опозиційну еліту (перебуває в лояльній опозиції та прагне змінити владну еліту шляхом виборів).» [1, с.194].

Із зазначеного, вбачається, що представниками політичної еліти є обрана категорія громадян. А до управлінської еліти, на нашу думку, слід віднести осіб, які займають управлінські посади в органах законодавчої, виконавчої та судової гілок влади і наділені певними владними повноваженнями.

Варто наголосити, що для політико-владної еліти у більшості країн світу і в Україні також головним інтересом залишається монополізація влади. Цей інтерес підштовхує еліту до завоювання права панування над народом, хоча при цьому провокує його недовіру до правлячої еліти, що у результаті спонукає до потреби зміни її самої.

Разом з тим, політико-управлінська еліта, як провідна складова еліти загалом, відіграє чи не найважливішу роль у суспільно-політичному житті.

Політико-управлінська еліта – це домінуючий актор сучасного політичного процесу, володіє найвищим статусом в системі владно-управлінських диспозицій, потребує легітимації своєї політичної діяльності, утворює систему глибоких внутрішніх зв'язків і комунікацій, що дозволяють безпосередньо або опосередковано впливати на сферу владних відносин і політичного управління на різних рівнях. Концентруючи в своїх руках матеріальні і нематеріальні ресурси, зумовлюючи шляхи і форми політичного розвитку, висловлює соціально-політичні інтереси тієї чи іншої

спільноти, продукує певні політичні цінності, а також є суб'єктом підготовки стратегічних рішень і контролює (або впливає на) процес їх прийняття і реалізації.

Політична і політико-управлінська еліти, як учасники державотворчого процесу, між собою тісно пов'язані, мають вагомий вплив на перебіг подій у суспільстві й державі. Хоча останнім часом спостерігається втрата їх позитивних якостей, дисбаланс влади та функцій, втрата ефективності.

Головним викликом і нагальною проблемою сьогодні в Україні, якби це пафосно не звучало, є українізація суспільства. Тому серед першочергових кроків політико-управлінської еліти має бути доведення і донесення українського нарративу, формування україноцентризму. Цьому можуть сприяти, зокрема, навчальні й освітні програми, видавництво науково-популярної літератури та візуального продукту, створення музеїв і пам'ятників тощо з метою викорінення російсько-радянських імперських штампів, очищення від глибокої інтоксикації міфічної російської культури, задля утвердження своєї національної суб'єктності.

У контексті зазначеного слушними є думки Олесі Островської-Люта щодо майбутнього розвитку України. Зокрема, нею порушені деякі проблемні питання, на які варто звернути увагу.

1. Українці мають бути самостійними (самостійно оцінювати світ навколо себе, самостійно створювати рішення) й інтелектуально спроможними.

Будь-якій політичній самостійності передують інтелектуальна та культурна. Беззаперечно, навчання починається з народження. Людина протягом життя завжди чомусь вчиться. При цьому, як зазначив Унсур Аль-Маалі (Кей Кабус) освіта повинна бути істинною, повною, ясною і міцною. Освіта це – процес пошуку знань та інформації, розуміння, накопичення, поширення та використання для власного розвитку та економічного зростання суспільства. Тому в освітній і науковій сферах необхідно створити максимальні умови для підготовки науковців здатних мислити й аргументувати на глибокому рівні, які дозволять їм необмежено у часі займатися дослідженнями. Тобто держава має сприяти формуванню інтелектуального середовища. Адже інтелектуал – це людина, яка, займаючись дослідженнями, добре

знає теорію, критично мислить, спроможна коментувати з позиції сьогодення, висловлюватися публічно щодо суспільних справ. Науково-інтелектуальний рівень, практично-дослідницький (археологія, музейна справа), візуально-популяризаторський (навчальні посібники, енциклопедії, графічні новели, фестивалі, пересувні і стаціонарні виставки тощо) – все це формуватиме інтерес до пізнання справжньої нації – українців.

Так, розвиток інтелектуальної спільноти потребує ресурсів, джерел живлення. Враховуючи війну в Україні, знищену інфраструктуру, існують нагальніші потреби, зокрема відбудова економіки, населених пунктів, промислових підприємств, забезпечення житлом громадян тощо. Разом з тим, буде великим ризиком для країни оминати увагою освіту, культуру, науку, інтелектуальну та культурну спільноту. Бо ці спільноти кристалізують ідеї, які будуть використовувати у політиці, громадському житті, освіті, медіа, бізнесі тощо. Це життєва необхідність, яку не можна втрачати. Адже, не маючи власного, завжди звертаються до чужого.

2. Постійна готовність українського суспільства до оборони своєї держави.

Геополітичне положення України відносно сусідньої держави Російської Федерації, яка в історичному вимірі протягом понад 300 років неодноразово намагалася її колонізувати та має наміри і тепер у XXI столітті знищити український народ і все українське, спонукає бути готовим до захисту територіальної цілісності, суб'єктності, свободи українського народу. Воєнні події під час російсько-української війни довели, що сила саме у згуртованості і єднанні спільнот. Тому Україна обов'язково має бути членом оборонного союзу – НАТО і свою готовність вона довела на полі бою.

Крім того, всі громадяни країни повинні підлягати призову на військову службу, мати відповідні вміння і навички й бути здатними до оборони. Важливо наголосити, що теперішня війна Російської Федерації проти України (2022) демонструє нову організаційну якість українських військових: здатність діяти в децентралізований мережевий спосіб із більшою кількістю прав і повноважень на

нижчих рівнях. Можливо, це могла б бути одна з моделей для побудови інституцій надалі.

3. Трансформування державних інституцій сучасним вимогам.

Зокрема, це позбутися успадкованих від Радянського Союзу державних інституцій, які мають вертикальне підпорядкування, коли вирішення будь-якої проблеми можливе лише на найвищому рівні. Зазвичай поточні проблеми вирішують на рівні щонайменше постанови уряду, а в складнішому випадку – шляхом прийняття нового закону для кожної незначної ситуації. Усе це не відповідає вимогам і функціонуванню сучасного суспільства. Воно очікує горизонтальної швидкої взаємодії і вирішення проблем через велику кількість мереж. Непоодинокі приклади звернень суспільства і бізнесу до державних інституцій свідчать, що намагання вирішити питання по вертикалі влади частіше не вирішується. Як наслідок – величезна недовіра в суспільства до органів влади та політико-управлінської еліти. Очікування людей нівелюються: держава просто не здатна вирішити проблеми, навіть якщо хоче.

Важливим принципом, який перейшов у спадок з радянських часів, і якого потрібно позбутися – це контроль людей чи ідей. Він заснований на недовірі інституції до суспільства і постійного його контролю. Якщо погляди суспільства і держави не співпадають, то громадяни будуть вирішувати виниклі прогалини самостійно. І такі способи подолання – це прямий шлях до корупційних діянь. Крім того, надмірний і передчасний контроль потребує багато ресурсів і не дає потрібних результатів. Прикладом же довіри може бути волонтерська діяльність, яка за всі роки війни з 2014 року до тепер засвідчила, що люди гідні більшої довіри, ніж зараз налаштовані державні інституції.

4. Налагодження комунікацій та підтримка українських громадян в Україні, за її межами та відновлення команд (колективу, структур організації).

Навички віддаленої співпраці допоміг розвинути COVID-19. Всі громадяни знаходилися в Україні, колективи працювали, хоч і віддалено. Зовсім інша ситуація щодо збереження колективу, виконання посадових функціональних обов'язків під час

війни, коли люди, тікаючи від ворожих бомбардувань, вимушені були змінити місце проживання у межах країни або шукати захисту за її кордоном.

Весь світ відгукнувся на підтримку українських громадян-біженців наданням житла, соціальними виплатами, можливістю тимчасово працевлаштуватися, навчатися тощо. Разом з тим, допомоги й підтримки потребують громадяни, які залишилися в Україні у складних умовах, але повинні мати ресурси для проживання за межами своїх регіонів.

Одним із головних викликів для політико-управлінської еліти і держави загалом у воєнний і післявоєнний періоди є мотивація для біженців, щоб повернутися в Україну, створення умов праці для українських громадян, які повернуться із-за кордону, але, які втратили житло і місце роботи у зв'язку з воєнними діями, збереження організацій (підприємств, установ), кадрового складу, налагодження комунікацій, гарантування фінансового забезпечення тощо. При цьому слід враховувати знищену ворогом економіку, відсутність наповнень державного бюджету. Без розвитку економіки війна може закінчитися дуже швидко – відсутність харчування, боєприпасів, пального тощо. Так, є різностороння допомога (кошти, зброя, гуманітарна підтримка тощо) західних партнерів та США, але, пам'ятаємо, що це тимчасово. Тому відбудова власної економіки це запорука вистояти тривалому військовому протистоянню.

Беззаперечно, найважливішим для країни є люди, їх повернення. Хоча, наказове повернення під страхом покарання, як передбачено, зокрема, законопроектом № 7265, призведе до масових звільнень з місць роботи, відтік кадрів.

Так у контексті зазначеного, принцип зневаги й примусу, який властивий тоталітарним режимам, варто було б замінити принципом взаємної турботи: люди турбуються про свою державу і своє суспільство, відбудову економіки, виконуючи функції в небезпечних умовах, а держава як інтерфейс цього суспільства турбується про своїх людей [2].

Підсумовуючи, зазначаємо, що на політико-управлінську еліту покладається ключова роль у подоланні загроз і викликів, які виникають у державі, зокрема, у

воєнний і післявоєнний період. Разом з тим, вона повинна відповідати сучасним викликам та глобалізаційним вимогам сучасного світу.

Список використаних джерел

1. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.

2. Островська-Люта О. Урок війни. Оборона, культура, мережевість та «обмін турботою». Українська правда. 11.05.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/05/11/7345559/> (дата звернення 23.05.2022).

«ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМИ В СФЕРІ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ БІБЛІОТЕК)»

Костирко Владислав
Студент Групи 4МСД
НПУ ім.М.П.Драгоманова

Сучасний світ сьогодні важко уявити собі без реклами. На перший погляд може здатися, що рекламний світ сьогодні – це новий світ. Але насправді реклама існувала з давніх часів, ще до нашої ери.

Реклама має багато завдань і нею користується чимало людей, починаючи з приватної особи, що розміщує маленьке тематичне повідомлення в місцевій газеті, і закінчуючи великою компанією, яка витрачає мільйони на телевізійну рекламу, щоб продавати популярні торговельні марки. Рекламодавцем може бути кожний.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про рекламу» прийнятому у 1996 р., пропонується визначення реклами. Реклама – це інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформувати або

підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес. Виділяють наступні види реклами:

-інформативна; -спонукальна (може ставати порівняльною); -реклама-нагадування.

Інформативна реклама використовується для інформування споживачів про нові продукти з метою створення первісного попиту. Спонукальна реклама використовується для створення в обраного сегмента споживачів попиту на якийсь продукт шляхом переконання споживачів, що рекламований продукт є найкращим з існуючих. Порівняльна реклама здійснює пряме чи непряме порівняння визначеної марки продукту з іншими марками.

Реклама-нагадування нагадує споживачам про існуючі продукти.

Будь-який тип реклами вимагає особливих творчих рішень та індивідуального підходу до використання рекламних засобів. Характерними ознаками успішної рекламної кампанії є: Творчі рішення, які привертають увагу споживача, збуджують його цікавість і, зрештою, спонукають до дії. Ефективність витрат, яка досягається завдяки правильному вибору і застосуванню численних рекламних засобів. Функції реклами: просвітницька; економічна; виховна; політична; соціальна; естетична.

Рекламним засобом вважається будь-який інструмент, за допомогою якого привабливу інформацію про товар або послугу можна довести до відома потенційних споживачів. Засоби рекламного інформування можуть бути будь-якими, залежно від креативної ідеї творців. А певні види рекламного продукту залежать від носія реклами.

Рекламними засобами можуть бути: реклама у ЗМІ, реклама по телебаченню, реклама по радіо та ін. Потрібно вибирати засоби реклами (канали поширення рекламних звернень) таким чином, щоб ефективно досягти уваги цільової аудиторії. Крім того, вибір засобів реклами виробляється таким чином, щоб забезпечити необхідне географічне охоплення споживачів і бажану частоту й форму

подачі матеріалу. Звичайно, реклама повинна інформувати про ціну послуги, його особливості і характеристики.

Про рекламу у бібліотечній справі довгий час всерйоз не говорили, а в практиці роботи популярність мало слово «пропаганда». Ніхто не міг уявити, що така установа, як «бібліотека» намагатиметься впровадити у свою діяльність елементи реклами.

Реклама органічно ввійшла в діяльність кожної бібліотеки, її користувачів, та віддзеркалює не тільки інформаційні ресурси, але й можливості, технології, а також безпосередньо створює імідж бібліотечній установі та її працівникам. Бібліотечна реклама повинна привернути увагу до послуг бібліотеки та її інтелектуальної продукції, зацікавити користувачів і переконати їх скористатись рекламованою послугою, стимулювати використання бібліотечних послуг. Тільки така реклама може забезпечити довіру населення до бібліотеки, слугуватиме засобом управління рішеннями користувачів.

Основними завданнями просування бібліотечних послуг є: формування престижного образу (іміджу) бібліотеки у свідомості населення, спонсорів, представників місцевих органів влади та управління, громадських організацій і т.п.; інформування про нові послуги; збереження популярності існуючих бібліотечних послуг, переконання користувачів затребувати їх; інформування потенційних користувачів про час, місце та умови надання послуг; акцентування уваги потенційних користувачів на специфічних властивостях і користі пропонованих послуг бібліотеки, на безкоштовності основних форм обслуговування і відносно низьких цінах на додаткові послуги. Функції бібліотечної реклами – формування попиту на ресурси, послуги та продукцію бібліотеки та популяризація нових бібліотечно-інформаційних послуг. Реклама покликана дати відомості про споживчі властивості послуг, їх адресності, призначення, умови отримання і використання і т.д.

Мета бібліотечної реклами – підвищити популярність бібліотек і попит на її ресурси та послуги. Основними вимогами до бібліотечної реклами є: широта охоплення реальних і потенційних користувачів; відповідність реклами їх потребам;

інтенсивність і переконливість; постійне оновлення; лаконічність, динамізм, достатність (раціональна фактографічна насиченість); легкість запам'ятовування рекламного повідомлення; дохідливість і оперативність; чіткість, барвистість, виразність; відповідність рівня послуги заявленої рекламі. Можна сказати, що реклама бібліотечної діяльності, безумовно відрізняється від рекламної діяльності виробничого підприємства або торгового комплексу, але незважаючи на це існують певні норми і положення, закріплені у законодавстві про рекламу, які є основоположними для всіх сфер діяльності, в тому числі і бібліотечно-інформаційній. Бібліотечна реклама включає кілька напрямків: інформація про бібліотечну мережу обслуговуючого району з метою орієнтації в ній, про можливості інших бібліотек мережі (наприклад, про отримання необхідних видань по МБА і т.п.); інформація про бібліотеку та її структурні підрозділи (філії, відділи обслуговування і т.п.); інформація про бібліотечний фонд, його склад та структуру; інформація про послуги, які надаються бібліотекою, і про її інтелектуальну продукцію.

Специфіка рекламної діяльності в бібліотечній сфері визначається тим, що реклама одночасно виступає і як елемент маркетингу, і як суттєвий компонент культури.

Рекламна діяльність бібліотеки включає наступні етапи: 1. Постановка завдань рекламної діяльності. 2. Визначення бюджету на рекламу. 3. Створення рекламного повідомлення. 4. Вибір засобів розповсюдження. Виходячи із цього можна виділити рекламу: масову; групову; персональну.

Масова – розрахована на широке коло користувачів та на масове використання ресурсів та послуг бібліотеки.

Групова – орієнтована на певний сегмент споживчого ринку

Персональна – індивідуальна. По відношенню до аудиторії бібліотечна реклама підрозділяється на внутрішньобібліотечну – призначену для її користувачів, і зовнішню, орієнтовану на потенційних користувачів.

За змістом рекламних повідомлень бібліотечну рекламу можна розділити на такі види: адресну та престижну.

Мета адресної – інформувати населення про бібліотеку та її місце розташування. Основною формою такої реклами є вивіска, яка повідомляє, що в будівлі знаходиться бібліотека. Як правило, біля такої вивіски міститься інформація про режим роботи бібліотеки.

Мета престижної – спрямована на створення у користувачів уявлення про бібліотеку як про надійного, висококваліфікованого партнера. Престижна реклама є важливою складовою частиною ще одного напрямку просування послуг-публіситі, тобто діяльність з популяризації бібліотеки, створення популярності про неї та її діяльності, коригування негативних та помилкових уявлень про бібліотеку, її можливості і ресурси. Певні види реклами повинні відображати відмінні особливості запитів не тільки контингенту нинішніх, а також ймовірних або бажаних користувачів.

В наш час реклама відіграє роль інструменту, за допомогою якого читач знає все або майже все про цю установу. Вона відображає не тільки її інформаційні ресурси, але і можливості, технології, створює більш привабливий образ установи. Тому можна без сумніву сказати, що бібліотечна реклама – це стрибок розвитку людства на порозі нового тисячоліття з надання користувачам бібліотеки відомостей про свою діяльність. Наскільки правильно, грамотно і точно подана реклама і залежить кар'єрне зростання співробітників бібліотеки та авторитет установи.

Список використаних джерел

1. Белякова, Л. Вчимося створювати презентацію [Текст] / Л. Белякова // Бібліотека. - 2010. - №5. - С. 42-45.
2. Борисова, О. О. Реклама в бібліотеці [Текст]: учбова допомога / О. О. Борисова. - «ЛИБЕРЕЯ-БИБИНФОРМ», 2005. - 216с.
3. Борисова, О. О. Рекламно-інформаційні технології бібліотечної діяльності [Текст] / О. О. Борисова. - СПб: Професія, 2006. - 320с. - [Серія «Бібліотека»].
4. Борисова, О. О. Технологія стендової реклами в бібліотеці [Текст] / О. О. Борисова // Світ бібліографії. - 2003. - №5. - С. 30-35.

5. Брежнева, В. В. Інформаційне обслуговування: продукти і послуги, що надаються бібліотеками і службами інформаційних підприємств: Учбово-практична допомога [Текст] / В. В. Брежнева, В. А. Мінкіна;
6. Матліна, С. Г. Новая реальність, або Що може реклама [Текст] / С. Г. Матліна // Бібліотека. - 1995. - №3. - С. 18-23.
7. Силеманова, Е. Реклама - не розкіш, а засіб просування [Текст] / Бібліотека. - 2000. - №4.- С.14-16. - [Економіка і ринок].
8. Смірнова, І. В. Реклама в сучасній бібліотеці [Електронний ресурс] / І. В. Смірнова. - Режим доступу: webmaster@vsru.ru.
9. Ученова, В. В. Реклама і масова культура: Служниця або пані? [Текст]: навчань. допомога / В. В. Ученова. - ЮНіТі-ДАНА, 2008. - 248с.

ВИКЛИКИ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Крохмаль Наталія Василівна,
кандидат філософських наук, доцент,
професор кафедри управління,
інформаційно-аналітичної діяльності
та євроінтеграції
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова
nkrohmal73@gmail.com

Повномасштабне вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року поставило на порядок денний питання впорядкування процесів управління освітою у період воєнного стану.

Коригування системи управління освітою ґрунтується на викликах, які поставила війна перед українською системою освіти. Серед них можна виділити такі: внутрішні:

– налагодження освітньої процесу під час воєнного стану, з визначенням специфіки освітньої діяльності для окупованих територій; для територій, де ведуться бойові дії; для територій, де велися бойові дії; для територій, що не були задіяні у бойових діях (наприклад, західна Україна);

– впорядкування питання проведення ЗНО для вступу на бакалаврат, ЄВІ з іноземної мови та ЄВФВ у магістратуру за кількома спеціальностями, що було заплановано вперше у цьому 2022 році;

– велика кількість внутрішньо переміщених осіб, у тому числі дітей, з їх адаптацією та включенням в освітній процес на територіях, куди переселилися, тощо; зовнішні:

– велика кількість біженців з дітьми, що опинилися за кордоном, поставили питання про можливості та необхідність завершення навчального року; отримання документів про освіту (випускники ЗЗСО, ЗПТО та ЗВО); про можливості участі у ЗНО для вступу в українські ЗВО; про перспективи повернення дітей в Україну і їх подальше навчання в закладах освіти; про кількість дітей, що не повернуться в Україну і залишаться на навчання за кордоном тощо.

Проаналізуємо вплив перерахованих викликів на систему управління освітою та зміни, що відбулися в ній.

На рівні держави – питання проведення ЗНО для вступу на бакалаврат, ЄВІ з іноземної мови та ЄВФВ у магістратуру за кількома спеціальностями, що було заплановано вперше у цьому 2022 році, було вирішено через запровадження на цей рік МПТ для вступу на бакалаврат та тест МКТ чи МТНК для вступу у магістратуру. Це було компромісне рішення, яким залишилися невдоволені частина громадськості та учасників освітнього процесу різних рівнів.

Іншим викликом для держави стало питання переміщення з окупованих територій та територій, де ідуть бойові дії ЗВО. Саме це питання показало неспроможність МОН України одразу відреагувати на ситуацію та вжити невідкладних заходів з цього питання. Хоча досвід організації переміщення ЗВО з

окупованих територій в Україні наявний з 2014 року, проте організувати системно цей процес держава одразу не змогла.

Щодо організації освітнього процесу в закладах освіти усіх рівнів у період воєнного стану, можна констатувати, що маючи досвід його проведення з використанням дистанційних технологій чи дистанційно, отриманий у період карантину при коронавірусній пандемії, держава змогла скоригувати освітню діяльність на територіях, що не були задіяні у бойових діях, чи окуповані, а також сформулювати рекомендації та організувати освітню діяльність на окупованих територіях та на територіях, де ведуться чи велися бойові дії. У цьому контексті держава приділяє увагу щодо відновлення навчання на звільнених територіях, відбудови матеріально-технічної бази закладів освіти, що постраждали чи були зруйновані.

До цього треба додати питання захисту прав учасників освітнього процесу, зокрема дітей та педагогічних і науково-педагогічних працівників, зокрема тих, хто залишився в окупації. Наприклад, підтримка педагогів на окупованих територіях, які завершили навчальний рік у системі освіти України, оплата їх праці державою, є для них частиною моральної та психологічної підтримки, доказом того, що держава пам'ятає про них і піклується. Хоча поступовий методичний пресинг з боку країни-агресора включатися у російську систему освіти, змушує освітян на окупованих територіях робити нелегкий вибір щодо своєї подальшої професійної кар'єри.

На рівні регіонів та громад – серед викликів залишається питання безпечної організації проведення МПТ для вступу на бакалаврат та тесту MKT чи MTHK для вступу у магістратуру, особливо на територіях, які були звільнені, чи недалеко від зони бойових дій, а також з урахуванням постійних повітряних тривог по всій території держави.

Іншим нагальним питанням є організація роботи переміщених з окупованих територій ЗВО, зокрема місце розташування, умови організації діяльності та освітнього процесу тощо.

Нагальним, особливо для окупованих регіонів та територій, де проходили чи ідуть бойові дії, стало питання завершення навчального року, оцінювання знань учнів/студентів, підготовка до нового навчального року, відновлення навчання на звільнених територіях тощо. Для місцевої української влади окупованих територій важливим залишається питання підтримки закладів освіти, формування рекомендацій для продовження освітньої діяльності в умовах окупації, збереження кадрового потенціалу педагогічних працівників тощо.

На рівні закладу освіти серед основних викликів залишається питання реалізації державної освітньої політики в умовах воєнного стану, адаптація дітей до воєнних умов, психологічна та моральна підтримка учасників освітнього процесу та ін.

Викликом окремим закладам освіти стане і підготовка до нового навчального року, особливо це стосується ЗВО, у контексті набору на навчання студентів. Адже кількість абітурієнтів, які б бажали здобути вищу освіту в Україні суттєво скоротилася, враховуючи виїзд потенційних абітурієнтів за кордон як біженців та воєнний стан.

Перед закладами освіти, до яких прийшли діти, які є внутрішньо переміщеними особами, постало питання адаптації та інтеграції останніх в навчальний процес, їх всебічна підтримка та допомога.

Окремо треба виділити заклади освіти на окупованих територіях, де завершення навчального року у ЗЗСО відбулося ще на початку травня, а от питання початку нового навчального року викликає дуже багато питань. Це пов'язано з постійним тиском та примусом окупаційної влади перевести навчальний процес в систему освіти росії і відповідно з реально важким вибором кожного закладу освіти разом з його педагогічним колективом, що робити з таким ультиматумом. Вибір нелегкий: або зголоситися на роботу на окупантів і відповідно у майбутньому розпрощатися з педагогічною кар'єрою, але зараз мати роботу та отримувати зарплату, або, з іншого боку, залишитися без роботи, написавши заяву на звільнення, з можливим блокуванням за різних умов (відключення від української банківської системи територій, затримки з зарплатою та ін.) зарплати від української сторони. Такий вибір

для кожного педагога на окупованих територіях дуже важкий, але освітяни його вже зараз роблять.

Узагальнюючи можемо констатувати, що перелік згаданих викликів не остаточний, він буде доповнюватися, змінюватися, але система управління освітою в Україні в умовах воєнного стану намагається реагувати на них, можливо передбачити та врахувати.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ
ORGANIZATION OF INCLUSIVE EDUCATION IN HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS DURING THE WAR: THE PSYCHOLOGICAL
ASPECT**

Кушнір Людмила Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент
викладач кафедри фінансів, обліку і оподаткування ім. С. Юрія
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
e-mail: ljudaljudmila01@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5746-2095>

Кушнір Тетяна Михайлівна

студентка 3 курсу спеціальності 053 «Психологія»
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

Під час війни особи з особливими освітніми потребами постійно перебувають у стані невизначеності. Звуки повітряної тривоги та вибухів, дорога та незнайоме середовище у випадку евакуації – усе це викликає страх, розгубленість і тривогу. Оскільки ці особи мають обмежені можливості швидко реагувати та обробляти інформацію з навколишнього середовища, важливо запроваджувати у навчальний процес кроки підтримки, які допоможуть мінімізувати наслідки психологічної травми.

Першочергова мета викладача закладу інклюзивної освіти – заспокоїти, створити психологічний комфорт, не такою мірою надати знання, як відволікти студентів від тривожних новин та страшних подій, надати можливість спілкування зі своїми викладачами, друзями, одногрупниками. Відтак специфіка викладання полягає в тому, що навчання відбувається в умовах воєнного стану, тому необхідно враховувати психологічний стан студентів, не перевантажувати, відволікати їх на конструктивну діяльність, емоційно підтримувати та надавати якомога більше зворотнього зв'язку, адже так особи з особливими освітніми потребами відчуватимуть свою значущість [1, с. 177].

Позитивним є наявність варіантів організації освітнього процесу (із врахуванням обставин, що склалися, зокрема місце перебування студента, можливості доєднатися до навчання тощо): лекції та практичні заняття онлайн у синхронному режимі; відеозаписи лекцій та занять із можливістю їх перегляду у зручний час, використання матеріалів та ресурсів на інтерактивних освітніх платформах МОН України. Студенти, які тимчасово переїхали з інших міст та не мають можливості навчатися у своєму закладі, за заявою можуть бути зараховані до місцевих закладів освіти.

Також кожен заклад інклюзивної освіти має можливість вносити корективи в організацію освітнього процесу (початок занять, кількість та тривалість уроків тощо). Варто враховувати, що багато викладачів та студентів не зможуть брати участь у навчанні, частина викладачів поєднують роботу з волонтерською діяльністю, захищають нас у складі Збройних сил України, Територіальної оборони [2, с. 148].

Так, наприклад, з метою всебічної підтримки освітяни Кам'янця-Подільського об'єдналися і розпочали реалізацію безкоштовного освітнього Хабу. Викладачі Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» проводить онлайн-навчання на таких курсах: «Основи економіки та організація підприємницької діяльності», «Основи бухгалтерського обліку», «Основи фінансів та банківської справи», «Основи соціальної роботи», «Основи психології». До навчання в Хабі пропонуємо залучати осіб з особливими

освітніми потребами. Переваги в доступності, індивідуальному підході, цінній політиці та обов'язковим отриманням сертифікату про проходження курсів. Навчання – атрибут мирного нормального життя, стабільності, це заспокоює, надає відчуття безпеки.

Отже, під час організації навчання в закладах інклюзивної освіти в умовах воєнного стану, як показує досвід, викладачам слід потурбуватися про забезпечення не тільки свого емоційно-психологічного стану, а й подбати в першу чергу про використання технік подолання тривожності у здобувачів освіти; стабілізувати психологічний стан студентів, за потреби надавати психологічну підтримку; створити зону комфорту, яка асоціювалася б з мирним життям, сприяла усталеному режиму дня, відволікала від тривожних новин; проводити заняття у спрощеній формі та дистанційному форматі, не навантажувати завданнями, не створювати стресових ситуацій; передбачити менше нового академічного матеріалу, натомість більше звернути увагу на актуалізацію вивченого, повторення; включати творчі завдання (такі завдання сприяють нормалізації психологічного стану, студент відволікається), використовувати арт-терапію (запропонувати намалювати ментальну карту до заняття); дати студентам відчуття безпеки, впевненості, що викладачі можуть відповісти на важливі питання (обговорювати події війни спокійно, вислуховувати).

Не зважаючи на складні обставини війни, варто сприяти формуванню у студентів з особливими освітніми потребами реального сприйняття світу, заспокоювати їх, запевняти у тому, що ворог зазнає поразки і незабаром усі повернемося до мирного життя.

Список використаних джерел

1. Шолох, О.А. (2020). Ціннісні аспекти підготовки майбутніх психологів до діяльності в інклюзивному середовищі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки, 6(162). С. 177.
2. Martynchuk, O., Skrypnyk, T., Sofiy,Z., & Bahdanovich Hanssen, N. (2020). Inclusive education in Ukraine: Tension between policy and practice. Dialogues between

Northern and Eastern Europe on the Development of Inclusion: Theoretical and Practical Perspectives. Great Britain : Routledge. P. 148.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

FEATURES OF TRAINING FUTURE SOCIAL WORKERS IN EUROPEAN COUNTRIES

Ладик Валерія Євгенівна
аспірант 3 року навчання
за спеціальністю "Соціальна робота"
НПУ імені М.П. Драгоманова

Наразі соціальні працівники широко затребувані не лише в Україні, але й в Європі. Дедалі більше людей потребує допомоги як психологічної, так і соціальної. Це зумовлено настанням важких часів в Україні: коли українці вимушені захищатися від нападу на нашу країну з боку Російської Федерації, тисячі людей гинуть, втрачають свої сім'ї та житло, вимушені переїхати в більш безпечні місця тощо. У такому разі виникає велика потреба у соціальних працівниках, соціальних педагогах, психологах, медиках, реабілітологах тощо. Європа вимушена запроваджувати значні санкції проти Росії, які пов'язані з повною заборонаю імпорту російських товарів та енергоносіїв до європейських країн, що також не може не позначитися на рівні життя країн ЄС. Людство вимушене пережити складні часи і без допомоги зробити це складно.

До професійної підготовки повинні бути залучені студенти, які мають бажання працювати в соціально-психологічній сфері, відчувають своє покликання у допомозі іншим людям.

До професійної діяльності, у свою чергу, повинні залучатися фахівці із вищою освітою, з наявністю певних професійних та особистісних рис, що визначають

рівень профпригодності до професії соціального працівника, з бажанням працювати та допомагати людям задовольняти базові життєві потреби. Тому в Європі, так само, як і в Україні, великого значення набуває професійна підготовка майбутніх соціальних працівників.

Соціальна робота - це галузь професійної діяльності у сфері "людина-людина", яка потребує наявності та розвитку певних відповідних до професії знань, вмінь, навичок та рівня підготовки.

Фахівець із соціальної роботи - це працівник, який має вищу освіту за спеціальностями "Соціальна робота" або "Соціальна педагогіка", відповідний рівень знань, умінь та навичок, що визначає його профпригодність, професійні та особистісні якості, які дають йому право виконувати професійні обов'язки та високу психологічну готовність для виконання своєї роботи.

Спочатку розглянемо, які вимоги висуваються до соціального працівника в Україні:

1) Компетентність - наявність у спеціаліста відповідних знань, умінь та навичок, які відповідають вимогам посадової інструкції соціального працівника;

2) Професіоналізм - уміння поєднати професійні знання, уміння та навички п'ютівку метою надання певного висновку про стан тієї чи іншої людини або групи людей та прийняття певних рішень щодо вирішення соціальних проблем;

3) Психологічна готовність - мотивація соціального працівника до професійного саморозвитку, самореалізації, бажання виконувати роботу. Також - це володіння сучасними інноваційними технологіями професійної діяльності, що вимагається державними організаціями від соціальних працівників.

4) Уміння керувати власним емоційним станом.

Тепер розглянемо вимоги до підготовки майбутніх соціальних працівників у країнах Європи.

Стосовно Польщі: абітурієнт, який хоче вступити на навчання до університету та отримати пуспеціальність "Соціальний працівник", повинен мати врівноважений емоційний стан, добре ставитися до людей, бути завжди готовим прийти на допомогу,

бути ерудованим, цікавитися проблемами оточуючих. Також претендент на отримання даної спеціальності повинен мати відповідні моральні якості, вміти приймати правильні рішення, знаходити спільну мову з іншими людьми та надавати їм підтримку та бути посередником у вирішенні соціально-психологічних проблем[4].

У Фінляндії підготовка до вступу за спеціальністю "Соціальний працівник" відбувається наступним чином: абітурієнтам пропонуються тести, які визначають їхній рівень оволодіння шкільною програмою, рівень профпридатності до соціальної роботи тощо. При чому дані опитування проводяться в присутності досвідченого соціального працівника та психолога[4].

У Австрії, перед тим, як абітурієнт вступить до вищого навчального закладу, з ним компетентна особа проводить діагностичне інтерв'ю, після якого можна зробити висновок про рівень профпридатності абітурієнта[4].

У Німеччині має значення навіть релігійна позиція абітурієнта[3].

У Великій Британії до спеціальності "Соціальна робота" приймають лише тих абітурієнтів, які мають частковий досвід у даній роботі: доглядав за хворими родичами або друзями, займався волонтерською діяльністю тощо. Навчання в університеті за даним фахом відбувається 3 роки. На першому курсі вивчається багато теоретичних дисциплін, міждисциплінарні зв'язки фахової дисципліни з іншими науками і т.ін. Отже, перший курс є багатим на різні навчальні дисципліни. На другому курсі перевага надається вивченню фахових дисциплін, а на третьому - проходить навчальна практика, де англійські студенти здобувають перший робочий досвід у соціальній сфері[1].

У Франції здобуття вищої освіти за фахом "Соціальна робота" відбувається за декількома рівнями: спочатку студенти проходять допрофесійну підготовку, далі йде 2 цикли. І під час допрофесійної підготовки, і під час першого циклу навчання французькі студенти разом із теорією проходять навчальну практику, після чого вони мають право здійснювати психолого-педагогічну діяльність[2].

Після завершення першого циклу навчання студенти проходять підготовку в ліцензіаті, після чого мають право займати адміністративні та керівні посади у сфері

соціальної роботи або продовжити навчання в магістратурі. І магістратура, і ліцензіат є другим циклом професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

За бажанням, французькі студенти мають право вступити до третього циклу навчання, під час якого вони займаються науково-дослідницькою діяльністю.

У Німеччині, на відміну від системи вищеописаних країн, діє найдовша та найгрунтовніша підготовка майбутніх соціальних працівників: спочатку допрофесійна підготовка у вигляді волонтерської діяльності студентів в різних організаціях, далі 1 рік навчання в професійному училищі, потім в здобуття повної середньої освіти, після чого студенти мають право працювати вихователями в дитячих будинках. Після цього 3-4 роки відбувається навчання для здобуття німецькими студентами рівня бакалаврату і на завершення 1,5 року майбутні соціальні працівники здобувають освіту на рівні магістратури[3].

Список використаних джерел

1. Бартош О.П. До проблеми теоретичної підготовки бакалаврів соціальної роботи у Великій Британії. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2014 √ 5 (288), Ч. I, С. 187-195.;

2. Лещук Г В. Система професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Франції: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. "Теорія в методика професійної освіти". Тернопіль, 2009. 20 с.;

3. Майкл Н. Система професійної підготовки соціальних педагогів у Німеччині. Витоки педагогічної майстерності. 2017. Випуск 19. с. 385-390;

4. Логвиненко Т.О. Використання зарубіжного досвіду в професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів та працівників.

ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ КРЕАТИВНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ІНДУСТРІЙ

PERSONAL IDENTITY IN THE CONTEXT OF CREATIVE AND CULTURAL INDUSTRIES

Лисакова І.В.

доцент кафедри МІТСКД
НПУ імені М.П. Драгоманова
i.v.lysakova@npu.edu.ua

Продукти культурних та креативних індустрій дозволяють визначити певні соціальні, культурні, політичні та інші ознаки, що характеризують як виробника цих продуктів, так і споживача. Так чи інакше вони обидва обирають той продукт, якій відповідає їх уявленням про себе і про світ навколо. Отже, культурний продукт впливає на уявлення людей про певні психологічні й моральні норми, традиції, культурно-історичні умови та повсякденні обставини життя. Д. Хезмондалш в книзі “Креативні індустрії” (2018) писав: “Фільми, телесеріали, музика, відеоігри та багато іншого забезпечують нас зв’язними уявленнями про світ і, тим самим також щось про нього повідомляють. Не менш суттєво, що вони черпають щось і з нашого внутрішнього, приватного життя та допомагають в його створенні, а також в створенні нашого суспільного “я”... Це позначається на відчутті того, хто ми є, що означає бути чоловіком чи жінкою, африканцем чи арабом, канадцем чи нью-йоркцем... Саме тому продукти культурних індустрій – дещо більше, ніж просто спосіб провести час або відволіктися від інших, більш важливих речей”.

Загальний онтологічний аспект ідентичності виходить з положення, що все сутнє тотожне самому собі та всякому іншому сутньому. Власне, це характеристика усезагальності буття, процесів пізнання та мислення, це все те, що з часів Сократа і Платона вивчала філософія. Втім, проблема ідентичності стає все більш гострою, оскільки вона тісно пов’язана з питанням пристосування людини до суспільства, яке швидко змінює свої соціальні орієнтири. Відомий іспанський соціолог та економіст М. Кастельс визнавав процес формування ідентичності центральною проблемою глобалізованого світу.

Ідентичність розглядається як спосіб осягнення індивідуальності та її узгодженості з соціальним порядком, який сконструйований іншими індивідуумами. Отже, в цьому понятті два взаємозумовлених аспекти – соціальний та особистісний, при акценті на роль соціального: адже тільки за умови включеності індивіда в соціальну групу й спілкування з членами цієї групи формується власна особистісна ідентичність. При цьому слід відзначити, що спілкування це відбувається у формі символічної комунікації – вербальної та невербальної. Отже, продукти культурних та креативних індустрій (як їх називає Д. Хезмондалш – культурні тексти) як результат символічної креативності їх творців, є найбільш придатними для процесів формування ідентичності.

Поняття ідентичності зазнало термінологічних метаморфоз, оскільки множинність смислів зумовлена множинністю теоретичних підходів та інтерпретацій. Розрізняють досить велику кількість видів ідентичності: цивілізаційну, регіональну, політичну, статусну, рольову, професійну, корпоративну, культурну, етнічну, історичну, національну, громадянську, патріотичну, територіальну, релігійну, віртуальну, мережеву, вікову, гендерну, статеву, психофізіологічну, тілесну, європейську, азійську, расову та інші.

Вітчизняні сучасні психологи та соціологи визначають ідентичність як багатовимірний процес у людському становленні, який торкається не тільки біологічних, особистісних, соціальних та психологічних, а й культурологічних аспектів. Ідентичність розглядається як модель життя, що дозволяє розрізнити “Я” та оточуючий світ, співвідношення та впорядкування внутрішнього та зовнішнього для людини. В такому ракурсі ідентичність визначається більше через функціональні та процесуальні аспекти.

Однією з таких культурологічних концепцій ідентичності є соціокультурна ідентичність. Вона визначається як ефективне та стійке укорінення людини в соціокультурному середовищі, прийняття культурного буття суспільства, в якому вона знаходиться. О.А. Стасевська (2021) визначає соціокультурну ідентичність як “...уявлення людини про себе та своє місце в суспільстві, ті цінності й поведінкові

моделі, які формуються на підставі ототожнення себе з певним культурним колом і культурними ідеалами” і називає її фундаментальною основою для проекції людини в культурному просторі. Розглядаючи соціокультурну ідентичність з іншого ракурсу, Л.В. Літценберг (2011) додає, що “Процес соціокультурної трансформації в сучасному полікультурному просторі руйнує або значно деформує основні ідентичності, які склалися в суспільстві. Таким чином, соціокультурна ідентичність залишається важливою характеристикою не тільки окремого індивіда, але і всієї соціальної спільності. Адже саме приналежність до певної соціальної спільності і типу культури надає людям впевненість, формує почуття безпеки та соціальної захищеності”.

Сучасна епоха метамодерну (І.С.Добронравова) супроводжується пошуками шляхів збереження спадкоємності в культурі як основи соціокультурної ідентичності. Суперечності соціокультурного розвитку суспільства, невизначеність соціальних домінант, варіативність способів організації соціальних груп, багатоманітність соціальних ролей, вплив різних культурних чинників призводять до “розмивання” культурних устоїв, за допомогою яких індивід визначає себе, свою роль та місце в соціумі. Процеси культурної дифузії посилюють рухливість усіх типів ідентичності, інтенсифікують процес взаємообміну та запозичення. Традиційні форми визначення ідентичності делокалізуються, відриваються від фіксованих просторових та часових координат. Причому рух відбувається “в обидва боки”: прикладом можуть слугувати факти, коли іммігранти не тільки не асімілюються в країні, де перебувають, а навіть намагаються нав’язати свої правила та устої. Але, разом з тим, скерованість на самозбереження, що у великому ступені притаманна саме культурній ідентичності, залишається основою для самозбереження культури, втілюється у всіх її формах, генерує якісну своєрідність культурних феноменів. Тому культурна ідентичність отримує здатність до саморозвитку та самоорганізації.

Людина епохи метамодерну живе у багаточисельних субсистемах та спільнотах з притаманними їм культурними кодами. Ця множинність модусів ідентичності приводить до концепцій “м’якої”, “плинної” або Patchwork-ідентичності

(“лоскутної”). Вона пластична та змінювана, а її структура – багаторівнева. В її основі – фундаментальні культурні цінності, які дозволяють комунікувати з представниками інших спільнот. У зіткненні з різними культурними впливами така ідентичність змінюється шляхом ускладнення, заміни, нашарування чи вибування певних елементів в процесі повсякденної діяльності.

Людину епохи метамодерну характеризує також індивідуальна компетентність, формування власних комбінацій реальності, використання власних психічних, соціальних та матеріальних ресурсів. Втім, є й ”підводні камені”, оскільки за принципової рівнозначності цінностей та свободи їх вибору й зміни, самі вони знецінюються і виникає лише ілюзія їх вибору. Саме з такою аудиторією мають справу культурні та креативні індустрії, які можуть “нав’язати” аудиторії будь-які цінності і перетворити ідентичність на масову. Саме тому важливим елементом конструювання культурної ідентичності є наявність позитивних прикладів, які можуть надавати креативні та культурні індустрії, і які захочеться наслідувати.

Найбільш помітним останнім часом є вплив культурних та креативних індустрій на формування ідентичності місця або регіональної ідентичності. В даному контексті важливим є те, що названі індустрії не обмежені лише культурними сферами діяльності, а являють приклади різноманітних колаборацій та у великому ступені “прив’язані” до місцевої та регіональної культурної оригінальності та специфічних рис життєдільності. Проєкти Українського центру культурних досліджень “Малі міста – великі враження”, програма “Культура і креативні індустрії як основа розумного розвитку малих територій” є лабораторією для того, щоб дізнатися як завдяки спільним зусиллям жителів та місцевої адміністрації, культурних експертів та креативних підприємств об’єднати сили, щоб розбудити певну територію від “сплячки”. На основі місцевої культурної спадщини, історичних пам’ятників, традицій, кухні цілком можливо зробити навіть маленьке місто чи територію більш привабливими як для самих жителів, так і для відвідувачів.

Прикладом може слугувати проєкт “Лабораторія трансформації”, що був здійснений у Жмеринці за співпраці між Goethe-Institut Ukraine. Жителі невеликих

міст України часто розчаровуються і не вірять у можливі зміни в їх житті, вони не пишаються належністю до своєї землі, не розуміють можливостей її розвитку. Тому завжди такі проєкти вимагають не тільки матеріальних ресурсів, а, більшою часткою, спілкування з місцевими мешканцями, обговорення їхніх проблем, залучення їх до творчих ініціатив, що можуть поступово сформувати у них цю ідентичність. В описаному проєкті таке спілкування було складним, оскільки люди або звикли чекати, що хтось поліпшить їхнє життя, або не вірять, що їхні зусилля щось змінять. Підтримка ініціатив та спільна творча діяльність дозволила частині мешканців раптом відкрити для себе зовсім інший погляд на своє місто, через відчутні позитивні зміни в місті почати пишатися ним і своєю причетністю до культурних перетворень. Креативні майстер-класи, толоки задля реновації арт-об'єктів та створення виставок дозволили змінити суспільний простір. Але більш важливим було формування соціокультурної ідентичності через поняття Батьківщини, спільності та солідарності з тими, хто розділяє схожі переконання чи спосіб мислення, намагання співдіяти з ними заради перетворення власного життя на краще.

Отже, культурні та креативні індустрії можуть вносити потужний вклад в розбудову громадянського суспільства країни, й через свій культурний продукт формувати соціокультурну ідентичність громадян, їх відповідальність за майбутнє.

ЕПОХАЛЬНА РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ

Матвеева Дарія Ігорівна,
студентка 3 курсу гуманітарно-педагогічного факультету,
спеціальність «Міжнародні відносини»,
НУБіП України (м. Київ, Україна)
Науковий керівник –
доц. *Кропивко О. М.*

Сучасні глобальні суспільно-політичні зміни викликають значний інтерес до специфіки європейського буття, зокрема до його духовної основи.

Європейські цінності життя — це основоположники новітнього незалежного соціуму. Адже особистий контакт між людьми різного культурного походження за останні роки збільшився, світ став взаємозалежним. Одразу виникає питання: “Чому саме європейські цінності стають все більш актуальними у сучасному соціумі?” Перш за все, Європа постає не стільки географічним поняттям, скільки ціннісним, бо європейські ціннісні стандарти життя, складають основні підвалини вільного та демократичного суспільства, кордони якого не обмежуються географічними ознаками приналежності країн до європейської частини світу. Відомий сучасний дослідник цінностей Г. Хофштеде переконаний, що цінності є ядром культури кожного народу, нації, суспільства, бо саме вони визначають ідеологічні переконання індивідів та мотивацію до вчинків.

До базових загальноєвропейських цінностей відносять: свободу; гідність; правову державу; демократію, громадянськість, толерантність; справедливість. При цьому самі європейці на перші місця в ієрархії цінностей ставлять мир (45 %), права людини (42 %) та повагу до людського життя (41 %).

Права, які мають забезпечити їх реалізацію, унормовані в правовому полі ЄС, зокрема у «Європейській конвенції з прав людини і основоположних свобод», «Європейській соціальній хартії»; «Європейській Хартії регіональних мов або мов меншин»; «Рамковій конвенції про захист національних меншин»; «Хартії фундаментальних прав Європейського Союзу». У Копенгагенських критеріях цінності розглядаються в політичних, економічних та структурних критеріях.

Європейські цінності, формально, є субрегіональними цінностями, які пов'язують із державами-членами ЄС. Європа дала людству світську філософію, християнство в якості світової релігії, релігійну терпимість, толерантність до переконань інших людей та інших цінностей. Таким чином, європейські ідеологічні ціннісні напрямки втілені та втілюються і в Америці, і в Азії, і в Австралії. Стрижнем європейських цінностей виступають ліберальні фундаментальні права. Держава

захищає громадянина від примусового нав'язування певних цінностей, ідеологій, релігійних переконань. Але це не означає, що в такому суспільстві моральні цінності втрачають своє існування. Навпаки, вони стають результатом вільного вибору індивіда, за який останній несе відповідальність.

Європейський Союз є співтовариством цінностей. У статті 6 Договору про ЄС чітко записано: «ЄС заснований на принципах свободи, демократії, поваги прав і основних свобод людини, а також на принципах правової держави; ці принципи розділяють усі держави-члени».

Саме європейські цінності зіграли роль консолідуючого чинника для різних верств сучасного українського суспільства та стали орієнтиром у боротьбі за гідне життя, свободу та незалежність.

Список використаних джерел

1. Цінності об'єднаної Європи. Електронний ресурс: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/European_Values.pdf
2. Гладкий В. В. Основні ознаки європейських цінностей / В.Гладкий// Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: Матер. II Міжнар. наук.-метод. конф. (Суми, 28-29 травня 2021 р.). – 173 с.- С.35
3. Чердніченко А.А. Європейські цінності: теоретичні засади формування /А.Чердніченко // Державне управління та місцеве самоврядування, 2020, вип. 1(44), с. 20-25.

«НАЦІОНАЛЬНІ ТА ПАТРІОТИЧНІ ПОЗИЦІЇ, МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

Матвієнко Олена Валеріївна
доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри педагогіки і методики початкового навчання,
заступник декана з наукової роботи та міжнародних зв'язків
НПУ імені М. П. Драгоманова
o.v.matviyenko@npu.edu.ua

0000-0002-5746-4864

Матвієнко Ірина Андріївна

аспірант, старший викладач кафедри практичної психології,
заступник декана по роботі зі студентами
НПУ імені М.П Драгоманова

i.a.matviienko@npu.edu.ua

0000-0002-0905-078X

Вступ. Повномасштабне вторгнення росії в Україну кардинально змінило життя мільйонів, включно зі студентами, які опинилися в окупації, під обстрілами чи вимушено виїхали зі своїх домівок. На очах яких твориться нова історія вільного українського народу. Надійним фундаментом стає віра в наших воїнів, волонтерів та незламний дух козацького роду кожного українця. Саме зараз, коли кожен надає руку підтримки тим, кому це необхідно, наближає нас до перемоги. Ми – українці! І нас об'єднує любов до жовто-блакитного прапора, людей, які в будь-якому віці, чуючи мотиви "Ой у лузі червона Калина...", наспівують у відповідь гучніше!

Мета статті – розглянути та проаналізувати національно-патріотичне виховання як складову в становленні висококваліфікованого фахівця з чіткою громадянською позицією та поглядами.

Виклад основного матеріалу. Студентська молодь – це наше майбутнє країни. Її сила та надія. Тому вкрай важливим є вчасно дбати не тільки про розвиток розумових та творчих здібностей, але й засвоєння системи загальнолюдських, національно-патріотичних цінностей та понять, що мають становити основу культури у професійній підготовці сучасних здобувачів освіти.

Фундаментом виховного процесу у навчальному закладі лежить система виховних відносин між професорсько-викладацьким складом та молоддю. Де викладачі на власному прикладі формують у молодих людей чіткі національні та

патріотичні позиції, показують, як бути активною людиною у громадському житті та відповідальною за моральне становлення себе як особистості.

Національно-патріотичне виховання пускає своє куріння з формування патріотичних поглядів. Тому вкрай важливим стають знання про минуле і сучасне України. Адже саме вони стають рушійним важилем зародження патріотичної свідомості і служать механізмом, який регулює і спрямовує діяльність особистості. Теоретичні знання – це тільки початок патріотичного виховання, яке обов'язково передбачає втілення їх у вчинок, у практичну діяльність. У процесі діяльності знання перетворюються у переконання, ставлення особистості до минулого і сучасного України, у вміння та готовність діяти (Мірошніченко, 2017).

На Педагогічному факультеті НПУ імені М.П. Драгоманова життя вирує не дивлячись на складні умови в яких ми опинилися. Студенти та професорсько-викладацький склад беруть активну участь у волонтерстві та задіяні в теробороні.

Ми тримаємо зв'язок з кожним студентом. Нам важлива думка наших здобувачів освіти тому майже з перших днів війни функціонує гугл форма. Де студенти залишають свої заявки, а ми маємо можливість організувати освітній процес та враховувати їх пропозиції й зауваження, швидко реагувати та допомагати тим хто знаходиться в групі ризику.

Також за підтримки Студенського парламенту в Telegram функціонують студентські канали «PF_LEO» та «Чат ПФ», активно ведеться Instagram сторінка.

Прагнення до справедливості й миру, любов до рідної землі та свідомо громадянська позиція вкотре згуртували наш колектив і ми із запалом доєдналися до загальнонаціонального марафону єднання. У патріотичному онлайн-флешмобі «Я українець» студенти й викладачі прагнули привернути увагу до краси рідного краю, сприяти утвердженню патріотичних цінностей, переконань і поваги до української культурної та історичної спадщини в суспільній свідомості й особистих почуттях громадян.

За день до повномасштабного вторгнення Студенський парламент факультету запускає флешмоб підтримки. Вони розмістили відеоролики на своїх сторінках у

соцмережах із символікою України разом із хештегом #НІВІЙНІВУКРАЇНІ_ПФ. У відео ролику студенти розказували факти про Україну, перші згадки, цитували видатних діячів.

Не пропустили і 208-у річницю від дня народження Тараса Шевченка. Наші студенти цитували улюблені уривки великого Кобзаря. Тарас Григорович Шевченко – відомий український поет, художник, громадський діяч, який все своє життя любив Україну понад усе. Прикладом Шевченка надихається багато людей, його пророчі слова дають сили новим героям-захисникам: *«Борітеся – поборете! Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля святая!»*

Війна докорінно змінила наше життя, наші цінності. Багатьом, на жаль, довелося покинути свої рідні домівки, багато хто залишився, але всі почали ще більше цінувати свій дім, свою малу та велику Батьківщину.

Творчий патріотичний проєкт Педагогічного факультету «Де би не був, не забуду свій дім» – це проєкт тепла й любові до рідної землі про ті мальовничі краєвиди, які зігрівають серце у ці похмурі дні. Це проєкт про життя, людей, сім'ю та дружбу. Ми спробували зібрати все тепло факультету в один ролик, щоб поділитися ним з кожним хто перегляне.

У цей складний час як ніколи важливо бути в єдності, підтримувати один одного та зберігати традиції нашого народу. Тому в цьому році ми святкували Великдень всією країною, в усіх регіонах України: Києві, Галичині, Криму, на Донбасі, Слобожанщині, Волині, Закарпатті, Поділлі, Полтавщині та місцях проживання українців за межами нашої держави під хештегом #ВеликденьРазом_НПУ_UA.

Пам'ятаючи про щоденний подвиг українських захисників на передодні святкування Великодня наш факультет передав волонтерам пакунки з великоднім хлібом та листами вдячності для наших воїнів.

Успішно стартував флешмоб із хештегом #ДякуюСолдате_ПФ_НПУ. З метою висловити вдячність нашим захисникам. Діти вдячні за те, що вони їх оберігають та дарують надію на світле майбутнє. Зігріймо серце солдата та висловимо їм свою

подяку за сміливість, мужність та стійкість. Ми обов'язково вистоїмо, завдячуючи нашим воїнам.

Студенти кафедри образотворчого мистецтва виконують портрети на замовлення, перераховуючи всю отриману авторську винагороду на користь ЗСУ. Практичні психологи працюють у різних куточках України та допомагають у збереженні психічного здоров'я дітей і дорослих, постраждалих від активних бойових дій російських окупантів. Початківці долучаються до волонтерської роботи, а саме: стають тероборонцями, шукають продукти та ліки, доставляють гуманітарну допомогу, плетуть маскувальні сітки, поселяють жінок і дітей, готують їжу для переселенців та воїнів ЗСУ, допомагають літнім людям, проводять заняття для дітей, збирають теплий одяг для переселенців. Студенти спеціальності дошкільна освіта беруть участь в проєкті «Мамо, я бачу війну». Проєкт спрямований на створення найбільшого та найціннішого у світі маніфест-колажу із дитячих малюнків про війну в Україні, який залишиться назавжди в цифровому просторі за допомогою NFT-технології.

І не дивлячись на складні умови в яких опинилася наша країна, надихаючись прикладом своїх наставників, студенти виконують свій професійний обов'язок, а саме, навчають діток з різних куточків України та наших маленьких переселенців, яким довелося виїхати закордон. Для цього було створено Освітній хаб, який стартував з 28 березня. Пізнавально-розвивальні заняття для дітей дошкільного віку, молодшого шкільного віку та підлітків.

Для найменших було розроблено розклад інтегрованих онлайн-занять, який складався з: розвитку мовлення, логіко-математичний розвиток, малювання, конструювання.

Тематика зустрічей для діток молодшого шкільного віку: українська мова, цікава математика, англійська мова, світ у гармонії (розвивальні заняття для молодших та старших школярів із доброчесності, формування людських цінностей і громадянської позиції та розуміння оточуючих обставин), творчі заняття (простір дитячої творчості та креативності, який є терапією для душі та розуму, організований

фаховими арттерапевтками та практичними психологинями), щоденні руханки, читайка, уроки розвитку критичного мислення, уроки з психологами

Висновки. Опираючись на активну діяльність наших студентів та їх погляди, ми можемо зробити певні висновки.

Патріотичне спрямованість навчально-виховного процесу дає можливість реально впливати на становлення конкретних життєвих та професійних компетентностей молоді, розширює діапазон виявлення здібностей, збільшує можливість особистості зайняти гідне становище у суспільстві та виявити свою свідому патріотичну активність (Мурсамітова & Гарбузюк, 2016).

На молодь впливає панівна картина світу, культурні традиції, соціально-історична ситуація. Загроза з якою зіткнулося все населення нашої країни, залишила чіткий слід в серці кожного українця. Безпека та свобода населення за всіх часів була однією із ключових у суспільстві.

Формування патріотичних поглядів та чіткої громадянської позиції – запорука стабільного розвитку держави, один із чинників її позитивного міжнародного іміджу. Молоде покоління уособлює в собі потенціал кваліфікованих трудових резервів країни, основний інтелектуальний потенціал суспільства та є активним суб'єктом соціального відтворення і рушійною силою подальших соціально-економічних змін та суспільного розвитку держави.

В наших планах багато ідей.

Ми не плануємо зупинятися, а навпаки набираємо обертів.

З Україною в серці, з любов'ю до кожного українця!

Список використаних джерел

Мірошніченко В.І. Патріотичне виховання майбутніх офіцерів-прикордонників у сучасних умовах. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України: тези доповідей науково-практичної конференції* (Харків, 7 квітня 2017 р.). Харків: МВС України, ХНУВС, 2017. С.14–16.

Мурсамітова І.А., Гарбузюк Т.В. Національно-патріотичне виховання як засіб формування соціальних та життєвих компетентностей студентської молоді. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки)*: зб. наук. праць. Старобільськ, 2016. № 6. С.252–259.

БЕЗБАР'ЄРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НА ОБ'ЄКТАХ ЖИВОЇ ПРИРОДИ (ДОСВІД ТА ПОДАЛЬШІ НАМІРИ НА ЙОГО РОЗВИТОК)

BARRIER-FREE ENVIRONMENT ON WILDLIFE OBJECTS (EXPERIENCE AND FURTHER INTENTIONS FOR ITS DEVELOPMENT)

Матяшук Раїса Костянтинівна

Завідувач відділом дендрології та паркознавства кандидат біологічних наук,
старший науковий співробітник, Державна установа «Інститут еволюційної екології
НАН України», raisakiev2015@gmail.com

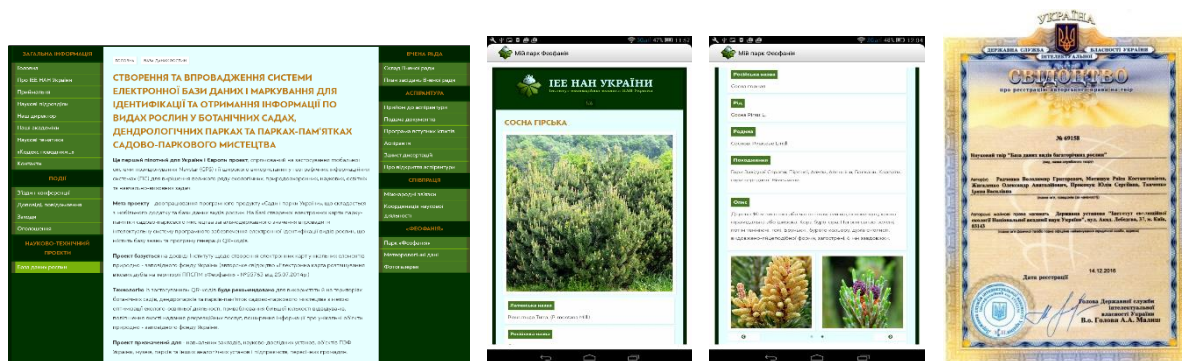
Войтюк Юрій Олександрович

кандидат біологічних наук, доцент кафедри офтальмопедагогіки та
офтальмопсихології факультету спеціальної та інклюзивної освіти, Національний
педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, yuriy_voytyuk@ukr.net

У цивілізованому світі практика ботанічних садів та куточків живої природи для людей з інвалідністю (з хворобами опорно-рухового апарату, зору та ін.) в міських парках поширена давно – від найпершого аптекарського саду в Італії (в м. Падуї) заснованого в 1545 р. Спеціальні маршрути і куточки для людей з порушенням зору тепер є в Угорщині (Будапешт), Румунії (м. Ясси), у Великобританії, Чехії, США, ПАР, на Бермудських островах та ін. Ця практика має не лише естетичне значення, забезпечує можливість «натурального навчання» і знайомства з елементами природи

рідного краю. Ще більш важливою є терапевтична функція природи, значимість якої стала стрімко зростати в епоху посиленого техногенного стресу, набула додаткової цінності в новій реальності, в яку потрапило людство через коронавірусну пандемію, а надалі ставатиме ще більш цінною для повоєнної соціальної і соціально-психологічної реабілітації людей.

Сучасну столицю України прикрашають понад 500 паркових зон, скверів та ботанічних садів. Практику створення тактильних локацій за зразками спеціалізованих або «паравізуальних» садів раніше в Україні відтворювали елементи аптекарських садів при монастирях. Оскільки понад 300 річна історія урочища Феофанія (зараз це парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Феофанія») тісно пов'язана зі сторінками древніх монастирів Києва, то створення на цій території безбар'єрного середовища з використанням сучасних технічних можливостей та інновацій збагачує традиції доступу до природної та культурної спадщини для маломобільних групи населення. На прикладі ППСМ «Феофанія» реалізовано пілотний для України інноваційний проєкт, який дозволяє за допомогою QR-кодів і сучасних засобів мобільного зв'язку отримати інформацію про понад 100 видів рослин, які зустрічаються на території цього об'єкту природно-заповідного фонду України. Тим самим відвідувачам з маломобільних груп населення (особливо дітям) розширюються можливості у пізнанні, вивченні, дослідженні природної спадщини краю, збагачується потенціал інклюзивного навчання з використанням елементів живої природи. Також стає легше зробити оточуюче різноманіття природи невід'ємною частиною повноцінного життя, відпочинку та особистого розвитку людей з інвалідністю (рис. 1).

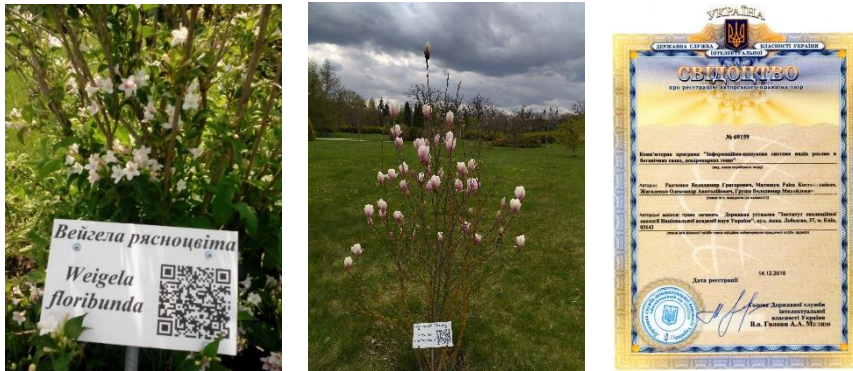

Рисунок 1. Досвід щодо забезпечення безбар'єрного доступу до об'єктів живої природи на прикладі ППСПМ «Феофанія»

У продовження досвіду створення безбар'єрності у забезпеченні повноти сприйняття природи через слухові та тактильні рішення, зроблена спроба відтворення в сучасному дизайні цієї території паравізуальних мінісадів з використанням, зокрема, лікарських та пряно-ароматичних рослин. Локації «тактильного саду» розташовані в зручному доступі для відвідувачів на інвалідних візках, рослини розміщені на висоті легкого сприйняття на дотик для людей з порушеннями зору.

Враховуючи зростаючу актуальність проблем маломобільних груп людей, авторами здійснюється пошук можливостей для максимального використання сучасних технічних можливостей та інновацій для забезпечення цим категоріям рівноцінних можливості для доступу до об'єктів живої природи. Незалежно від функціональних порушень чи комунікативних можливостей люди з інвалідністю мають отримувати всю повноту цієї інформації в різних форматах, зокрема з використанням шрифту Брайля і аудіодискрипції та ін. Створення інклюзивного

середовища на прикладі сучасного об'єкту природно-заповідного фонду України сприятиме активізації просвітницької діяльності, підвищенню якості навчання з біологічних дисциплін, зокрема. Безперешкодний доступ до природи з інтегруванням фізичної, інформаційної та освітньої і соціальної безбар'єрності забезпечить рівні можливості для цих груп населення в отриманні знань, особистих навичок у спілкуванні з природою, задоволенні естетичних потреб, розвитку комунікацій з оточуючим середовищем, а також реалізує терапевтичну значимість природи для соціальної і соціально-психологічної реабілітації людей з інвалідністю.

КУЛЬТУРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ УКРАЇНИ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

CULTURAL IDENTIFICATION OF UKRAINE IN THE TOURISM INDUSTRY

Стефанія Іванівна Мосіюк,

к.е.н., доцент
кафедри готельно – ресторанної справи та туризму НУБІП України
e-mail:4stefani2@gmail.com

Ідентичність народу це належність до нації чи країни , що охарактеризовується культурними традиціями , звичаями та мовою. Ідентичність держави це цілісність національних складових. Розвиток туризму в Україні базується на основних складових ідентифікації. Швидких оборотів в сфері туризму для іноземних споживачів набув креативний туризм.

Саме визначення «креативний туризм» появилось у вжитку не так давно.

Поняття креативний туризм в Україні це є симбіоз бажаного відпочинку, отримання нових вражень та занурення в середовище відмінне від звичного тощо.

Цей вид діяльність спирається на особисту креативність, майстерність і талант та має потенціал до розширення ресурсів і робочих місць шляхом

продукування та використання інтелектуальної власності. Креативні індустрії охоплюють сферу творення та продажу креативних ідей та художніх витворів разом з комерційною, професійною та аматорською (Хокинс 2011, с. 104-139).

Якщо проаналізувати світову індустрію туризму то під креативністю сприймається всі можливі види туристичних послуг, які будуть охоплювати як подорож, експедицію, так і народні ремесла, звичаї, культурну автентичність, активний відпочинок тощо.

Міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко зацентрував увагу на тому, що культура, туризм, креативні індустрії та спадщина – мають величезний економічний потенціал та перспективи: «Зосередившись на їхньому розвитку, впевнений, Україна на шляху до перемог. Як всередині країни, так і за її межами, через просування іміджу держави на світовому рівні» [2].

Україна стає активним конкурентом на міжнародному туристичному ринку. Вона є учасником Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини. За цією Конвенцією нематеріальна культурна спадщина відображена, у таких галузях: усних традиціях та формах вираження, зокрема в мові як носії нематеріальної культурної спадщини; виконавському мистецтві; звичаях, обрядах, святкуваннях; знаннях та практиці, що стосуються природи та всесвіту; знаннях та практиці, що пов'язані з традиційними ремеслами [1].

Україна багата на туристичні ресурси, які можуть виступати як ідентифікація в культурно – пізнавальному, історичному, лікувально - оздоровчому, курортному туризмі тощо. А приналежність до європейської кагорти надає можливість пропонувати, як для внутрішнього туриста так і для іноземного, тури вихідного дня, діловий туризм, гастротуризм чи зелений туризм тощо.

На території нашої держави функціонує більше 3000 закладів оздоровлення та відпочинку, майже півтори тисячі готелів, кемпінгів тощо на загальну кількість 300000 ліжко-місць. Діяльність понад 3000 підприємств пов'язана з обслуговуванням туристів та туристичною діяльністю загалом. За даними Державної служби статистики України протягом 2019 року в Україні було зареєстровано більш ніж 13

мільйонів туристів, з них кількість іноземних туристів складає більш ніж 1 мільйон осіб [3].

Географічне розташування України, історичні особливості її розвитку створило передумови для розбудови однієї з густих та потужних транспортних мереж в Європі та світі. Загальна довжина міжнародних автострад, що пролягають територією України, перевищує 8,600 кілометрів. Тому, найбільш популярним видом транспорту є саме автомобільний (за 2019 рік ним скористались майже 2 мільйона осіб). Пасажиропотік через аеропорти України демонструє одну з найкращих динамік зростання у ЄС. Пасажиропотоки 2019 року зросли на 18,4% та досягли відмітки 24 мільйони людей. На 7% зросли перевезення пасажирів на внутрішніх авіарейсах. Протягом 2020 року прослідковується значне падіння кількості авіап перевезень через пандемію COVID19 у світі[4].

Отже, наша держава має величезний туристичний потенціал для того щоб ідентифікуватися в індустрії туризму на міжнародному ринку як Україна.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини» від 06.03.2008 № 132. Електронний ресурс. Режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69#Text
2. План заходів щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму Електронний ресурс. Режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-plan-zahodiv-shchodo-pidtrimki-sferi-kulturi-ohoroni-kulturnoyi-spadshchini-rozvitku-kreativnih-industrij-ta-turizmu>
3. Сайт Державної служби статистики України. Електронний ресурс. Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. ТУРИЗМ, СПАДЩИНА ТА КРЕАТИВНІСТЬ (ТНС) . Звіт про проведену інвентаризацію ресурсів (активів) спадщини для розвитку креативного туризму та продуктів культури . Електронний ресурс. Режим доступу <http://www.frgn.mk.ua/wp-content/uploads/2021/03/zvitInve.pdf>

ХОСТЕЛИ В СТРУКТУРІ ЗАСОБІВ РОЗМІЩЕННЯ

Інна Мотрич

*студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова*

inessie862@gmail.com

Науковий керівник: д. пед.н., проф. *Любарець В.В.*

Хостели – є перспективним видом ведення бізнесу на теренах України, яке нещодавно вступило до економічної сфери готельно-ресторанних послуг. Свого роду хостел став підвидом готельної інфраструктури, елементом його діяльності, але все ж самобутнім і окремим явищем. Хоча часто слово «хостел» співвідносять до слова «гуртожиток» через їх націленість на спільне проживання, що передбачає спільне користування ванною кімнатою та кухнею протягом не тривалого часу, а також заселення кількох людей до однієї кімнати. Їх популярність серед туристів та подорожуючих криється у бюджетності, а тому й мінімальному оснащенні.

Питанням соціальних аспектів розвитку хостелів у структурі засобів розміщення приділяється значна увага. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічною та інформаційною базою дослідження готельної індустрії та сучасних тенденцій її розвитку є роботи наступних дослідників: П. Пуцентейло (економічні та організаційні особливості готельного господарства), Г. Папірян, Н. Кабушкін (менеджмент готельних підприємств), Г. Круль, А. Чудновський (теоретичні та загально-методичні особливості готельного господарства), Т. Сокол (особливості обслуговування), І. Писаревський (проблемні аспекти ведення готельної справи).

Визначено, що відмінність хостелів від інших засобів розміщення полягає переважно у оренді не кімнати, а спального місця. Також є випадки, коли оплатою за проживання слугує виконання певних робіт, наприклад, прибирання, прання. Часто хостели розміщуються, використовуючи житловий загальний фонд, що в реаліях

українських міст, часто стає причиною конфліктів з мешканцями квартирного будинку.

Досліджуючи завдання відкриття хостелів, визначено основні: створення інфраструктури у сфері міжнародного співробітництва (молодіжних засобів розміщення), забезпечення туристів відносно не дорогим та комфортним місцем для відпочинку, надання можливості молоді подорожувати за кордон для знайомства іншими культурами, відвідування та їх участь у спортивних й культурних заходах, встановлення розуміння між представниками різних культур під час спільного проживання, розширення форм та кількості послуг у сфері міжнародної співпраці через роботу дрібних готельних закладів.

Основна відмінність хостелу від готелю, в тому, що перший часто є гуртожитком. Також діють хостели, в яких можна забронювати окрему кімнату, проте це, здебільшого, є винятком і отже, це вже не хостел, а недорогий мотель. Інколи зустрічаємо хостели, що нагадують гестхаус, коли власники проживають неподалік, а вільні кімнати здають. Хостел на 20-30 ліжок в європейських країнах називають dorm, основні послуги подібних закладів розміщення: hot breakfast, туалетні аксесуари, користування електроприладами та інші засоби затишку, проте за окрему плату.

Сучасний хостел розглядається скоріше як тимчасовий бюджетний нічліг для подорожей в компанії або самотніх туристів, якими, в більшості випадків, є активна молодь з усього світу. Деякі власники вводять навіть віковий ценз для своїх постояльців. Часто хостели називають веселими гуртожитками, в яких люди ділять між собою одну кімнату, знайомляться, проводять час за спілкуванням та розвагами [1].

Отже, бажання оптимізувати видатки на подорожі, збільшення ролі молодіжного туризму стали стимулом до активного розвитку бюджетного сектору розміщення, а саме хостелів. Хостели мають дві основні переваги відносно інших видів розміщення. По-перше, це ціна проживання, яка у кілька разів є меншою, ніж у найдешевших класичних готелях. У більшості класичних хостелів відсутні окремі

номери, проте є кімнати з кількома двоярусними ліжками, спільна ванна кімната, стійка реєстрації та невеличка кухня.

Значна частина хостелів для зручності постояльців, розташовується у районах з гарною розв'язкою громадського транспорту та не далеко від туристичних об'єктів. Їх можна побачити у старовинних будівлях з історичним минулим (Maverick Hostel – Будапешт, Угорщина; Burg Altena – Алтена, Німеччина; St Briavels Hostel – Глостершир, Англія; The Independente Hostel – Лісабон, Португалія; Soul Kitchen – Санкт-Петербург, РФ; Elementary Hostel – Одеса, Україна), а також у сучасних новобудовах (Wombat's City Hostel – Берлін, Німеччина; Generator Hostel – Барселона, Іспанія; Dream Hostel – Тампере, Фінляндія; America del Sur Hostel – Буенос-Айрес, Аргентина). Також користуються популярністю через незвичну обстановку і місце розташування хостели, які відкривають у незвичних місцях. Наведемо приклади подібного розташування: колишні фабрики (Fabrika Hostel & Suites – Тбілісі, Грузія; Kex Hostel – Рейк'явік, Ісландія), в'язниці (The Falu Prison Hostel – Фалун, Швеція; Hostel Celica – Любляна, Словенія; HI-Ottawa Jail Hostel – Оттава, Канада; Prison Hostel – Кароста, Латвія), потяги (Railway Square YHA – Сідней, Австралія; Santos Express – Моссел Бей, ЮАР), літаки (STF Jumbo Stay Stockholm – Аланда, Швеція), кораблі (Laivahostel Borea – Турку, Фінляндія; Hostel on The River Marta – Краків, Польща; Hostelboat Anna Maria II – Амстердам, Нідерланди; The Red Boat Mälaren – Стокгольм, Швеція), маяки (Point Montara – Каліфорнія, США), шахти (Radeka Downunder – Кубер-Педи, Австралія), діючі ферми (Praakli Farm Hostel – Сааремаа, Естонія), в юртах (Orso's Yurt – Улан-Батор, Монголія), розташовані на деревах (Kadir's Tree House – Олімпос, Туреччина) та в печерах (Hostel Yunak Evleri – Каппадокія, Туреччина) тощо [2].

Список використаних джерел

1. Відмінність хостела від готелю. Хостел, готель, мотель, готель – в чому ж різниця? Особливості розміщення в хостелі [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/GHzBKSZ>

2. Зрибнева, І. Маркетингові та соціально-економічні аспекти розвитку костьельного бізнесу в Україні. 2017. [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/cHzBWSU>

SOCIAL COHESION AND WAR CONFLICT

Marja Nesterova,

Doctor of Science in Philosophy, Full Professor,
Professor of the Department of Management
and Innovative Technologies of Social Cultural Activity,
National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine
marja@nesterova.com.ua; <https://orcid.org/0000-0001-6703-7797>

Social cohesion could be considered as a very important parameter of social processes. It is deeply connected with the level of social tension as a result of crisis caused by different reasons. One of the most crucial reason is a war conflict. There are some researches how conflict affects social cohesion. From the one side the impact on social cohesion sets in the economic field - Is it really the case that conflicts might incur high immediate human costs and result in both short- and long-term economic damage. Another side concerns the impact (positive as improvement) on a country's social fabric. Very interesting and substantial approach is a holistic analyze (perspective) of the three main elements of social cohesion – trust, cooperation and identity. It is important to analyze in detail both a vertical and a horizontal dimension of the above elements. There are some different focuses of research – one of the focus is on intrastate conflict and civil war, another focus on armed conflict between states or groups (interstate and non-state conflict). Summarizing the literature review, it mainly indicates that conflict harms social cohesion. In particular, the social trust is negatively affected by the experience of violence. “Research on political trust and social identities is still nascent but also points towards conflict having net negative effects with political trust decreasing and group identities increasing. The literature on cooperation is more mixed with studies finding both support for an increase

and a decrease in cooperative behaviour” [1,1]. The main foundation of social cohesion is trust, represented in processes of communication, social dialogue, other kinds of social relations [3]. And during and after the war conflict we can notice that social tension is growing. To develop the social cohesion, it is necessary to create a holistic, collaborative approach to building a continuum of social cohesion for individuals and communities affected by crisis, in particular, by war conflict. Since the 24th of February, 2022 the Ukrainian society has been dramatically changed by war conflict. In this case of overcoming of societal challenges, the main part is in self-organization of society, all nation. But this process should be supported to prevent it from weakening. In this prevention based on social cohesion development we can presume the leading role of universities. At least, the universities could provide fundamental and practical researches of social cohesion in educational communities, which could quite correctly represent the social models of social cohesion, perspective ways of their implementation and development [4]. Firstly, their function will be in monitoring and evaluation of social cohesion and social tension in educational and social communities [2]. Secondly, their function will be focused on practical steps on social cohesion and social inclusion development. These steps could be started both in the field of teaching and learning, changing of educational programs and communications with students and educators, civic society. It demands the new understanding and enhancement of third mission of universities, which is deeply connected with social cohesion development. The third mission of universities is a strong connection between universities and society, application and engine of social cohesion. Therefore, it's strengthening will be an effective tool in the recovering of economy and civic society both during and after a war conflict. The social trust as a managing parameter of social cohesion will increase and negative social tension will decrease accordingly.

References:

1. Fiedler Ch., Rohles Ch. (2021) Social cohesion after war conflict. A literature review. Deutsches Institut für Entwicklungspolitik (DIE), Bonn <https://doi.org/10.23661/dp7.2021.v1.1>
2. Nesterova M. Intercultural dialogue and social cohesion development vs. social

tension. " The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2019", International Scientific Conference (2019; Kyiv). International Scientific Conference "The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2019", April 23-24, 2019: [Abstracts] / Ed.board: A. Konverskyi [and other]. – Kyiv: Publishing center "Kyiv University", 2019. – p. 235

3. Nesterova, M. & Dielini, M. & Shynkaruk, L. & Yatsenko, O. (2020). Trust as a cognitive base of social cohesion in the university communities. International Journal of Cognitive Research in Science Engineering and Education. 8. 15-23. 10.5937/IJCRSEE2001015N.

4. Nesterova, M. & Dielini, M. & Zamozhskyi, A. (2019). Social cohesion in education: Cognitive research in the university community. International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education. 7., p.19-27..

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА ЯКІСНА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Орос Богдана Василівна

студентка 3 курсу спеціальності «Міжнародні відносини суспільні комунікації та регіональні студії»

bogdana70380@gmail.com

Науковий керівник

Грушецький Богдан Павлович

доц. кафедри міжнародних відносин і суспільних наук НУБіП України

Цілі Сталого Розвитку, були прийняті Організацією Об'єднаних Націй в 2015 році, як універсальний заклик до дій що, розв'язують глобальні проблеми, включаючи бідність, зміну клімату, погіршення стану навколишнього середовища, справедливість, подолання СНІДу та дискримінації жінок і дівчат, захисту планети та забезпечення того, щоб до 2030 року всі люди мали мир і процвітання. Глобальні цілі інтегровані — вони визнають, що дії в одній сфері впливатимуть на результати в інших, і що розвиток має збалансувати соціальну, економічну та екологічну стійкість.

Країни зобов'язалися визначати пріоритетність прогресу для тих, хто найбільше відстає. 17 Цілей Сталого Розвитку на рівні ООН (2015–2030) яким відповідають 169 завдань. Творчий потенціал, технології та фінансові ресурси всього суспільства необхідні для досягнення ЦСР у кожному контексті.

Ціль Сталого Розвитку 4 (ЦСР 4) — «Забезпечити інклюзивну та справедливу якісну освіту та сприяти можливості навчання протягом усього життя для всіх».

ЦСР 4 складається з 10 задач:

Завдання 4.1 Убезпечити, щоб усі дівчата та хлопчики здобули безкоштовну та якісну початкову та середню освіту.

Завдання 4.2 Забезпечити всім дівчатам та хлопчикам доступ до якісного розвитку дітей раннього віку, догляду та дошкільної освіти, щоб вони були готові до початкової освіти.

Завдання 4.3 Зробити рівний доступ для всіх жінок і чоловіків до доступної та якісної технічної, професійно-технічної та вищої освіти, включаючи університети.

Завдання 4.4 Збільшити кількість молоді та дорослих, які мають відповідні навички, включаючи технічні та професійні навички, для працевлаштування, гідної роботи та підприємництва.

Завдання 4.5 Усунути гендерну диспропорцію в освіті та забезпечити рівний доступ до всіх рівнів освіти та професійної підготовки для вразливих верств населення, включаючи осіб з інвалідністю, корінне населення та дітей, які перебувають у вразливих ситуаціях.

Завдання 4.6 Забезпечити, щоб молодь і значна частина дорослих, як чоловіки, так і жінки, досягли грамотності.

Завдання 4.7 Розробити стратегію, щоб усі учні здобули знання та навички, необхідні для сприяння сталому розвитку.

Завдання 4.8 Створення та оновлення інклюзивних та безпечних шкіл.

Завдання 4.9 Розширити стипендії вищої освіти для країн, що розвиваються.

Завдання 4.10 Розширити в усьому світі кількість стипендій, доступних для країн, що розвиваються, зокрема найменш розвинутих країн.

Моніторинг ЦСР 4 у контексті ЄС зосереджується на базовій освіті, вищій освіті, навчанні дорослих та цифрових навичках. Як видно, ЄС досяг значного прогресу у збільшенні участі в дошкільній, базовій та вищій освіті. Проте протягом останніх кількох років прогрес у досягненні цілей щодо участі в навчанні дорослих, які володіють принаймні базовими цифровими навичками, зупинився [1].

Базова освіта охоплює найперші етапи освітнього шляху дитини, починаючи від ранньої освіти до початкової та середньої освіти. Інклюзивна та якісна освіта для всіх, яка усуває шкільну сегрегацію, є важливим елементом сталого розвитку. Таким чином, ЦРТ 4 має на меті забезпечення, щоб усі дівчата та хлопці мали доступ до якісного розвитку в ранньому віці, догляду та дошкільної освіти, щоб вони були готові до початкової освіти. Крім того, забезпечити, щоб усі хлопчики та дівчатка, отримували безкоштовну, справедливу та якісну базову і середню освіту, яка приведе до відповідних та ефективних результатів навчання, а також щоб усі молоді люди володіли грамотністю, обчисленням та відповідними навичками, гідну роботу і підприємництва. Раннє залишення школи пов'язане з безробіттям, соціальним відторгненням, бідністю та погіршенням здоров'я.

Таким чином, в інтересах суспільства в цілому, а також самих окремих людей, щоб кожен здобув освіту та навчання [2]. Таким чином, стратегічні рамки європейського співробітництва в галузі освіти та навчання передбачають зниження частки тих, хто рано залишив навчання до рівня нижче 9 % до 2030 року.

Починаючи з 2002 року, ставка залишивших навчання в ЄС постійно падає, хоча останніми роками повільніше. З часткою в 10,1% у 2020 році ЄС на хорошому шляху до досягнення цілі до 2030 року. Моніторинг 9% цільового показника доповнюється додатковим показником про здобуття щонайменше середньої освіти, що, як правило, вважається мінімальною вимогою для отримання задовільного працевлаштування в сучасній економіці та важливою для повноцінної участі в житті суспільства [3]. Показник, який вимірює частку осіб віком від 20 до 24 років, які мають не менше середньої кваліфікації, показує, що 84,0 % здобули цей рівень освіти у 2020 році [4].

Вчителі є ключем до досягнення всіх цілей ЦСР 4. Це вимагає невідкладної уваги з більш швидким терміном, оскільки розрив справедливості в освіті посилюється через брак і нерівномірний розподіл професійно підготовлених вчителів, особливо в неблагополучних районах. Оскільки вчителі є основною умовою для гарантування якісної освіти, вчителі та вихователі повинні мати повноваження, належним чином наймати й оплачувати, мотивувати, мати професійну кваліфікацію та підтримувати в рамках добре забезпечених ресурсами, ефективних та ефективно керованих систем. усього життя для всіх

Отже, Європейський Союз (ЄС) розглядає Цілі Розвитку Тисячоліття не просто як мету, яку необхідно досягти, а як частину основних цінностей ЄС. Освіта та навчання є ключовими чинниками зростання та створення робочих місць, оскільки вони допомагають покращити працевлаштування, продуктивність, інновації та конкурентоспроможність. У більш широкому сенсі освіта також є передумовою для досягнення багатьох інших Цілей сталого розвитку. Отримання якісної освіти дає можливість людям розірвати коло бідності, що, у свою чергу, сприяє зменшенню нерівності та досягненню гендерної рівності. Освіта також дає людям можливість жити більш здоровим життям і допомагає їм прийняти більш стійкий спосіб життя. Крім того, освіта має вирішальне значення для виховання толерантності та сприяє більш мирному суспільству. Освіта та навчання були ключовими цілями європейської політики протягом багатьох років. Окрім різноманітної політики ЄС, Резолюція Ради про стратегічні рамки європейського співробітництва в галузі освіти та навчання враховує весь спектр систем освіти та підготовки з точки зору навчання протягом усього життя, охоплюючи всі рівні, від базової освіти до вищої освіти та освіти дорослих. При цьому особлива увага приділяється набуттю базових і цифрових навичок.

Список використаної літератури

1. European Commission (2019), Council recommendation of 22 May 2019 on High Quality Early Childhood Education and Care Systems.
2. European Commission (2018), Education and Training Monitor 2018, p. 26.

3. European Commission (2020), Education and Training Monitor 2020, p. 40.
4. Source: Eurostat 2020 data are provisional.
5. European Commission (2019), 2018 and the EU. Striving for social fairness through education, p. 7.
6. Within the EU weighted averages for 2018, Spain's results were excluded for reading.

КІНОМИСТЕЦТВО В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Охрименко Анастасія Сергіївна

Студентка 43М групи

Спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»

nasteyshn2000@gmail.com

науковий керівник

Кочубей Наталія Василівна

доктор філос. наук, професор

НПУ імені М. П. Драгоманова

n.v.kochubey@ua.fm

ORCID ID 0000-0003-3668-7193

Ми спостерігаємо новий етап розвитку української державності. Окрім захисту суверенності нашої країни, активні дії ведуться на культурному фронті, що не можна недооцінювати, адже занепад культурної сфери неминуче призведе до духовної деградації нації. Культурні інституції, які мають змогу наразі функціонувати, окрім волонтерської роботи займаються активним просуванням українського культурного контенту не тільки на території нашої держави, але й за кордоном

Огляд розвитку кіномистецтва та його роль в повномасштабній російсько-українській війні варто розпочати із зауваження про те, що багато діячів культури відмовились від мови держави-терориста й почали спілкуватись виключно

українською мовою та повністю перейшли на вітчизняний контент. Популяризація українського та україномовного контенту насамперед серед громадян нашої країни — перший крок до витіснення контенту держави-терориста.

Український кінематограф наразі є як ніколи актуальним, адже кінострічки досить часто втілювали в собі багатовікову історію боротьби українського народу за волю, його незламний дух та віру в перемогу. Ми бачимо це не в кіно, а навколо себе, в реальному житті.

Підтримка українського контенту зараз особливо відчутна. Наприклад, у травні кінотеатри покажуть одну з найвизначніших стрічок історії українського кіно — «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова. Глядачі побачать стрічку з відреставрованим зображенням та звуком завдяки Національному центру Олександра Довженка [6]. Також, ще однією важливою подією для українського кінематографу під час російсько-української війни є ретроспективний кінофестиваль «Нова українська хвиля» — серія показів та обговорень українських фільмів, знятих після 2014 року. Ініціатива створена мережею кінотеатрів «Планета кіно» та медіа «Gogol media», фільми надані кінодистриб'юторами Arthouse Traffic та FILM.UA Distribution [3].

Окреме місце у кінематографі під час війни займає документалістика. Багато світових та українських авторів документального кіно знімають матеріали про війну в Україні. Серед них Аліна Горлова, Андрій Литвиненко, Ольга Журба, Юрій Грузінов, Ліза Сміт та ін. [1]. Зазначимо, що для українського кінематографу фільмування злочинів росії проти України є надзвичайно важливим, адже дозволить зберегти фактичний матеріал та виведе український кінематограф на світовий рівень, оскільки війна в Україні хвилює увесь цивілізований світ.

Отже, незважаючи на надзвичайно складні обставини український кінематограф продовжує свій розвиток та виходить на зовсім інший рівень. Українські діячі культури та зокрема фахівці кіно простору бачать перед собою такі завдання: протидіяти росії та її наративам, створювати якісний український контент та популяризувати нашу культуру.

Однак, не тільки українське, але й світове культурне середовище активно підтримує нашу країну. Наприклад:

- 1 квітня 2022 року в Анкарі стартував усесвітній благодійний кіномарафон CinemAid Ukraine — серія благодійних показів українських фільмів за кордоном, покликаних зібрати фінансову допомогу для України. Гроші, отримані з придбання квитків, передають на три напрями: у фонд «Повернись живим», на підтримку кіноіндустрії країни під час війни та на допомогу постраждалим від війни режисерам і їхнім родинам [5].

- Ще однією важливою подією для українського кіномистецтва є показ двох українських повнометражних дебютів на Каннському Кінофестивалі. Також фестиваль у Каннах публічно засудив війну, російську агресію щодо України. Офіційній російській делегації цього року заборонено відвідувати кіноогляд [2].

- Окрім цього, Каннський кінофестиваль покаже фільм «Маріуполіс 2» литовського документаліста Мантаса Кведаравічюса, якого було схоплено і вбито російською армією в Маріуполі на початку квітня.

- 21 травня на Marché du Film повністю присвятять Україні. Зокрема, відбудеться індустріальна програма Producers Network, яка щорічно збирає понад 500 кінопрофесіоналів з усього світу.

- Також стало відомо, що 13-й Одеський міжнародний кінофестиваль відбудеться разом з 14-им Міжнародним кінофестивалем у Приштині PriFest у липні 2022 року [4].

Та підтримка з боку європейської спільноти, що ми бачимо зараз, доводить, що український контент є надзвичайно цікавим, якісним та буде розвиватись потужними темпами. Увага світу до нашої культури підштовхує діячів мистецтва створювати нові матеріали, що, своєю чергою, позитивно впливає на загальний культурний рівень нації.

Зважаючи на останні події в житті нашої країни фундаментальні завдання для сучасної кіноіндустрії в Україні вбачаємо у з'ясуванні проблем українського

кінематографу та оновленні законодавства, яке регулює український та світовий кінопростір на території України.

Перспектива також є у фінансуванні українських культурних проєктів та їхньому активному просуванні в міжнародній спільноті. Як зазначалося вище, наразі спостерігається активна підтримка українського контенту з боку інших держав — важливо не втратити її, а навпаки, залучати все більше й більше частин світової спільноти до підтримки українського контенту.

Також можна прогнозувати велику кількість документальних та художніх фільмів про війну в Україні. Зокрема, українська військова документалістика активно розвивається ще з 2014 року, однак з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну — набуває нового значення. Тепер вона посяде провідне місце на кінофестивалях, в лекціях та обговореннях. Військова документалістика тепер формується в зовсім інших умовах — набагато ширших, складніших та об'ємніших.

зрозуміло, що будь-якому російському контенту не може бути місця в українському просторі. Тому стала очевидною потреба в якісному українському кіно, яке вже почало створюватися.

Спрогнозувати подальший розвиток кіномистецтва під час та після перемоги України в російсько-українській війні досить тяжко, однак на нашу думку, контент держави-терориста буде заміщено якісним українським продуктом, який буде надзвичайно популярним не тільки на території нашої незалежної держави, але й у всьому цивілізованому світі.

Список використаних джерел

1. «Вітер перегортає сторінки розкиданих від вибуху підручників»: українські документаліст(к)и про досвід фільмування війни [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://lb.ua/culture/2022/05/11/516221_viter_peregortaie_storinki.html
2. Каннський кінофестиваль: українська участь і сантименти до російського кіно [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://lb.ua/culture/2022/04/22/514238_kanskiy_kinofestival.html

3. Нова українська хвиля [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.gogol.media/filmfestival>
4. Одеський кінофестиваль відбудеться в Косово [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bazilik.media/odeskyj-kinofestyval-vidbudetsia-v-kosovo/>
5. По всьому світу відбудеться кіномарафон на підтримку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bazilik.media/po-vsomu-svitu-vidbudetsia-kinomarafon-na-pidtrymku-ukrainy>
6. «Тіні забутих предків» знову в українському прокаті! [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.gogol.media/article/tini-zabutih-predkiv-znovu-v-ukrayinskomu-prokati>

SMM У ПРОСУВАННІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

SMM IN THE PROMOTION OF EDUCATIONAL SERVICES

Катерина Пирожок

студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
pirozhokea@gmail.com

Науковий керівник: к.іст.н., доц. *Родінова Н.Л.*

Рівень розвитку соціальних мереж майже досяг свого піку, продовжують з'являтися нові соціальні мережі. Останнім часом це дуже розвинена сфера діяльності, з'являється все більше унікальних та не схожих проектів. Звичайно це відбувається після перенасичення загальними мережами "для всіх". Більшість з найпопулярніших соціальних мереж по-своєму унікальні, вони знаходять своїх користувачів і займають своє місце на ринку. Ринок соціальних мереж розширюється кожного дня, і як наслідок підвищується конкуренція між ними. Як і в будь-якій галузі, одним з ключових способів конкурентної боротьби є інновації. У нашому випадку ці інновації проявляються в впровадженні нових функцій соціальних мереж, в якісній рекламі, в

реальних відгуків від користувачів. В соціальних мережах ці функції реалізують самі користувачі завдяки тому, що в інтернет-просторі користувачі своїми запитами допомагають розробникам впроваджувати найактуальніші функції та комфортність пошуку інформації. Окремим пунктом варто виділити персоналізацію соціальних мереж, тобто їх налаштування під кожного користувача. Якщо потенційні відвідувачі-батьки зайшли на сайт школи, то насамперед їх цікавлять актуальні анонси: новини від вчителів, час і дата певного свята, список рекомендованої для читання літератури, вступна кампанія до навчального закладу, запропоноване меню, плани проведення конкурсів та змагань. Хоча ми розуміємо, що кількість запитань, які найчастіше ставлять діти та батьки, є набагато більша. Тому на сайті обов'язково має бути контактна скринька для запитань та пропозицій.

На сьогодні соціальні мережі, онлайн-сайти та загалом інтернет є системою, що охоплює всі сфери нашого життя в світовому масштабі. Це все є базою та інструментом для розвитку економіки, політики і культури, освіти та інших галузей.

SMM (Social Media Marketing) — один зі способів просування своїх послуг, товарів, креативу, реклами та публікацій за допомогою соціальних мереж. Головною метою SMM просування є підвищення популярності бренду, зростання аудиторії, зацікавленості окремим продуктом, постійна комунікація з потенційними та наявними клієнтами, конкурентоздатність.

Завдяки соціальним мережам, будь-яка аудиторія може знайти бажаний продукт, швидко відшукати потрібну послугу та простіше знаходити актуальну інформацію щодо бренду, прайсу на послуги, знайти відгуки та подивитись, як бренд реагує на свої ж промахи. Клієнт може відчутти себе причетним до бренду та згодом можливо стати закоханим в конкретну послугу або товар. Така робота зі споживачами допомагає покращувати сервіс, покращувати продаж та підвищувати коефіцієнт «своїх» постійних клієнтів [4].

В соцмережах існують три основні позиції, на яких тримається SMM просування:

1. якісний, налагоджений під сучасні вимоги контент,

2. постійна присутність в соціальних мережах,
3. робота з негативними відгуками, конкурентами.

SMM просування вважається одним з перспективних методів розкрутки. В якості підтвердження цієї тези наведемо наступні статистичні дані: приблизно 8 годин на тиждень приділяє соціальним мережам середньостатистичний інтернет-користувач; четверть користувачів Інтернету розглядають соціальні мережі як джерело інформації; кількість українських користувачів у Facebook складає понад 8 мільйонів; понад 70% користувачів соцмереж вступають у взаємодію з брендом за допомогою обговорень, опитувань, конкурсів [5]. Тому можемо прийти до висновку, що SMM просування може зіграти вирішальну роль для привернення уваги до бізнесу або до установи.

Саме завдяки SMM просуванню освітні та позашкільні заклади освіти мають змогу будувати довірливе ставлення до своїх установ через правильну взаємодію з батьками та маленькими клієнтами. Подібні освітні заклади знаходяться поряд з іншими закладами на ринку освітніх послуг.

Для цього виду ринку обов'язковими є три компоненти: покупець, продавець і товар. Кожен з них пов'язаний з категоріями попиту, пропозиції і ціни. Через своєрідність товару, цей ринок відноситься до ринку послуг, але тісно пов'язаний і взаємодіє з іншими видами ринку: робочої сили, інформації, товарів тощо.

З найбільш відомих в Україні освітніх центрів розвитку можна назвати:

Малу академію. наук України, Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, Український державний центр позашкільної освіти.

Позашкільні навчально-виховні заклади — загальнодоступні заклади освіти, які дають дітям та юнацтву додаткову освіту, спрямовану на здобуття знань, забезпечують потреби особистості у творчій самореалізації та організації змістовного дозвілля умінь і навичок за інтересами. Серед цих закладів ми бачимо: студії, школи мистецтв, центри дитячої та юнацької творчості, бібліотеки, спортивні школи, оздоровчі заклади тощо [3].

Як йшлося раніше, освітнім центрам розвитку необхідна реклама. Звичайно, можна скористатися найпростішим способом поширення – "сарафаним радіо". Але такий варіант буде мати ряд негативних наслідків. Частині батьків подобається центр творчості дітей та юнацтва «А», дитині також: від кольору шпалер танцювального залу до ставлення педагогів. А є батьки, які будуть упереджено ставитися до гуртків і вимагати тільки золоті медалі та призові місця. Саме в таких випадках і можуть поради не те, що хочуть побачити в підсумку діти і батьки.

Ринок освітніх послуг — це система відносин в ринкових умовах, з приводу купівлі-продажу освітньої послуги, яка стає товаром. Також потрібно мати на увазі, що сама освіта не є об'єктом купівлі-продажів, ми говоримо про освітню послугу, що включає комплекс матеріальних та нематеріальних ресурсів, необхідних для процесу навчання. Ринок освітніх можна розглядати як самостійний елемент та як частину ринку праці [4].

Заклади з метою залучення клієнтів, закріплення позиції на ринку освітніх послуг та підвищення конкурентоспроможності мають застосовувати актуальні маркетингові засоби та інструменти. У будь-якому випадку за правилами реклами в соціальних мережах необхідно визначити цільову аудиторію, на яку буде спрямована реклама закладу. У будь-якої організації є своя аудиторія. В позашкільних закладах освіти є свої маленькі клієнти – діти з трьох років до 18 років. Діти з раннього віку починають тримати в руках телефон, тому варто наповнювати сайт відео або фото з центру з метою зацікавлення дітей та батьків [2].

Після визначення цільової аудиторії конкретизуються основні повідомлення-звернення, до кожної аудиторії потрібно продумати своє звернення, визначити заходи, за допомогою яких можливий вплив на них.

Щоб зрозуміти, як привернути увагу молодих батьків, потрібно довідатись про їх зацікавлення, що ними керує, на що вони звертають увагу, чим хочуть захопити своїх дітей [6]. Необхідним є якісний креатив: це не тільки про гарне фото товару. Це емоції і спроба передати атмосферу радості від отримання послуги. Але товар має відповідати зображенню. Іноді в гонитві за красивим зображенням втрачається

розуміння, що саме рекламують. Як наслідок – нерелевантний трафік, бо люди просто клікали на гарну картинку, а перейшовши за посиланням виявляють, що це не відповідає їхнім очікуванням. Тому дуже важливо надавати достовірну інформацію щодо актуальності освітніх процесів в закладі.

Якісна реклама в соціальних мережах — це насамперед безперервна розмова з клієнтом щодо якості та актуальності закладу. Батьки все більше відвідують веб-сайти і блоги, щоб дізнатися більше про актуальні пропозиції і послуги освітніх закладів.

Зрозуміло, що освітнім центрам розвитку необхідна реклама. Найпопулярнішими мережами в інтернеті є Фейсбук, Інстаграм та Ютуб, але вести сторінку необхідно хоча б з мінімальними знаннями про копірайтинг, про стиль фото та відео, про актуальну інформацію щодо гуртків, про основи педагогіки та психології, про ціни на необхідні для відвідування конкретного гуртка матеріали. Другою складовою є визначення та аналіз ЦА, яку потрібно ставити на перше місце. Найправильніше спочатку врахувати потреби наявних та потенційних споживачів, а також зрозуміти цінності, якими вони живуть. Після цього потрібно скласти повноцінний портрет клієнта для чіткого орієнтиру і правильних дій. Лише такий підхід принесе необхідні результати, а саме реальні відвідування та стрімкий розвиток закладу [1].

Пропозиції дізнатись щось новеньке та інформативне зацікавить батьків, дітей та юнаків набагато більше, ніж нав'язлива реклама.

Список використаних джерел

1. Виховна робота: організаційні форми. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14105/>
2. Фіцула, М.М. Педагогіка. Позашкільні навчально-виховні заклади [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/ОНQ3qfM>
3. Зміст організації виховного процесу в позашкільних закладах. [Електронний ресурс]. 2016. Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/jHQ95I6>

4. Позашкільні навчально-виховні заклади [Електронний ресурс]. 2016. Режим доступу до ресурсу: <https://studfile.net/preview/9385886/page:24/>
5. Організаційні форми виховної роботи Поняття позакласної та позашкільної виховної роботи [Електронний ресурс]. 2016. Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/UHQ98vy>
6. Засоби навчання. Використання комп'ютерної техніки у навчанні. Позашкільні навчально-виховні заклади [Електронний ресурс]. 2016. Режим доступу до ресурсу: <https://cutt.ly/UHQ3rIW>

**РЕАЛІЗАЦІЯ ДОПОМОГИ ГРОМАДИ ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ
ЧЕРЕЗ ВОЛОНТЕРСЬКІ ПРОЄКТИ ГО «МОЛЬФАР»**

**IMPLEMENTATION OF COMMUNITY ASSISTANCE TO DEFENDERS
OF UKRAINE THROUGH VOLUNTEER PROJECTS OF MOLFAR NGO**

Пінаєва Ольга Юрївна
доцент кафедри педагогіки, професійної освіти
та управління освітніми закладами,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
pinolga00@gmail.com

Пінаєв Богдан Олегович
аспірант, Вінницький
національний технічний університет
pinaev.bogdam@gmail.com

Глобальними наслідками розвитку інформаційних технологій у суспільстві стають радикальні соціальні зміни та нові тенденції розвитку ринку надання соціальних послуг у тому числі тим, хто повернувся з війни та мають своє специфічне

бачення того, що відбувається навколо нього. Належна інформація, фізичний та кіберпростір стають єдиним цілим задля вирішення існуючих соціальних проблем [2].

Сучасні служби працевлаштування мають характерні ознаки: коли одночасно вивільняється зайва робоча сила та зростає неповна зайнятість, зберігається досить малий показник офіційного безробіття. Тому часто перспектива відновлення соціального статусу захисника України через працевлаштування та адаптації до нового колективу чи повернення до колишнього колективу, що є одним з механізмів державного впливу на соціальний захист та соціальну адаптацію є сумнівною.

Інші механізми цього впливу, які маємо виявити через аналіз сучасних дослідницьких підходів у сфері соціального захисту та соціальної адаптації учасників бойових дій (УБД). Майже мільйон громадян України відчули на собі тягар російсько-української війни, пов'язаної з агресією РФ та її підтримкою сепаратизму, тому піклування держави про стабілізацію матеріального й духовного стану цих громадян є першочерговою, а методологія цього процесу повинна перебувати в основі досліджень науки.

На наше переконання у процесі соціально-психологічної адаптації, значну роль має «реабілітація», як цілісна система медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних, соціально-побутових заходів, спрямованих на надання особам, нашому випадку УБД, допомоги у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму для досягнення соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство, а також забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації і виробами медичного призначення.

Нині УБД є: військовослужбовці (резервісти, військово-зобов'язані) та працівники ЗСУ, Національної гвардії України, СБУ інших, утворених відповідно до ЗУ військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в АТО/ООС, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах її проведення, а також учасники добровольчих формувань, за умови, що в подальшому такі добровольчі формування

були включені до складу ЗСУ, МВС, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів.

Державне регулювання соціального захисту учасників АТО/ООС полягає у формуванні системи задоволення певних соціальних потреб, зокрема щодо психологічної підтримки, матеріальної допомоги, санаторно-курортного лікуванням, гарантій щодо освіти, здійснення протезування в разі втрати функціональних властивостей кінцівок, забезпечення автотранспортом, пільг у сплаті певних видів послуг, пенсійного забезпечення, забезпечення житлом або земельними ділянками, дотримання трудових прав, зокрема щодо збереження місця роботи й середнього заробітку під час участі в АТО/ООС, та ін. Нормативно-правове регулювання є одним із механізмів державного управління системою соціального захисту та соціальної реадaptaції УБД, який потребує дуже детального вивчення та вдосконалення в зв'язку з соціальною значимістю.

До початку «гібридної війни» в Україні про соціальну адаптацію та реабілітацію говорили лише, як правило у центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та у закладах й управліннях соціального захисту, маючи на увазі проблеми інвалідів. Нині ми маємо досить гостру проблему соціальної адаптації та реабілітації учасників бойових дій, яка виникла через російську агресію та підтримку і провокування РФ сепаратистських рухів на теренах всіх областей України.

Держава має всіма інституціями і механізмами допомагати воїнам повернутися до мирного життя – всім тим, хто пішов її боронити. При цьому найбільша увага має бути приділена тим військовим, хто все ще має бажання повернутись на службу у ЗСУ. Цих УБД потрібно виявляти і «повертати у стрій, служити у військові училища або військкомати, на військові кафедри, школи (викладачі військової підготовки, учителі, вихователі у військових ліцях тощо). Їх досвід участі у бойових діях є цінним для обороноздатності країни, для національно-патріотичного виховання молоді і загалом всієї нації. Українські військові фахівці, що пройшли бойові дії вже мають попит на ринку праці у європейських країнах як фахові інструктори, а в Україні вони часом не знаходять собі роботи. Для багатьох країн, агресивний синдром радянської імперії РФ становить реальну загрозу і їм потрібні досвідчені

фахівці, що пройшли війну. Науковці вважають, що робота з соціальної реабілітації військових та переселенців, що потерпають від ПТСР має бути комплексною, задіяні всі інститути громадянського суспільства та влади, але під координуючим впливом державних органів влади».

Основними напрямками соціальної реабілітації учасників бойових дій є медична та психологічна, соціальна реабілітація. Реабілітаційні заходи з учасниками бойових дій повинні складатись з декількох компонентів таких як медико-психологічна допомога та соціальна підтримка.

Професійна реабілітація військовослужбовців – комплекс заходів, спрямованих на відновлення професійних навичок або перенавчання військовослужбовців, вирішення питань їх працевлаштування.

Екстрена реабілітація військовослужбовців – комплекс заходів щодо своєчасного попередження і швидкого відновлення порушених психосоматичних функцій, спрямованих на підтримку працездатності, відповідної надійності діяльності військовослужбовців і профілактику у них різних захворювань.

Під медичною реабілітацією військовослужбовців розуміють систему заходів, що спрямовані на профілактику патологічних процесів, які призводять до тимчасової втрати боє- та працездатності, і на раннє повернення поранених (в тому числі і інвалідів) в суспільство.

Психологічна реабілітація учасників бойових дій повинна включати в себе систему медико-психологічних заходів, направлених на відновлення емоційної і мотиваційної сфер, досягнення оптимального рівня адаптації особистості і професійних якостей поранених, що забезпечують військово-професійну працездатність.

Громадська організація «Мольфар» займається волонтерською діяльністю, проблемами учасників АТО/ООС, що повернулися з війни і мають питання стосовно пільг, виплат, реабілітації. На базі нашої організації створено інформаційно-довідкову службу, на даний час додаємо напрям з сімейної реабілітації. Ця тема актуальна тому, що за статистикою 80% захисників АТО/ООС після повернення до

дому втрачають свої родини. Вони іноді недотримують уваги з боку родини, змінюється відношення до оточуючих.

Певна частина учасників АТО/ООС при поверненні в родину мають не порозуміння з близькими, змінюється світогляд, менталітет, погляд на життя, виникають складні відносини між чоловіком і дружиною. Великою проблемою є відчуження дітей від батьків, які проходили службу в АТО/ООС в результаті тиску з боку родичів, які не розуміють змінених поглядів ветерана після війни. Це є актуальним не лише у нашому регіоні, а й в цілому по Україні і у країнах, де ведуться локальні військові конфлікти. Тому велику увагу необхідно приділяти сімейній реабілітації ветеранів АТО/ООС.

У 2018 році нами було розроблено соціальний проєкт «Разом з Мольфарми» - спрямований на допомогу родинам ветеранів і захисників АТО/ООС. Мета – допомога родинам ветеранів у вирішенні питань, що стосуються соціальної допомоги у згуртуванні родини, які зазнали психо-травматичний стрес після проходження одним із членів родини АТО/ООС, родинна та суспільна підтримка ветеранів війни. Діти захисників одні з перших, хто страждає від наслідків розладу у родині, їм була приділена особлива увага.

У завдання проєкту входило:

1. Проведення родинних майстер-класів, спортивних змагань, конкурсів, туристичних походів;

2. Вироблення практичних рекомендацій щодо вирішення проблем родинної реабілітації та подальшого надання інформаційної і психологічної підтримки ветеранам АТО/ООС.

3. Співпраця з громадськими організаціями з метою розповсюдження методики практичних рекомендацій з вирішення проблем родинної реабілітації ветеранів та їх родин.

При проведенні майстрів-класів по рукоділлю діти та батьки разом оволодівали навичками роботи з обробки різноманітних матеріалів, створювали завершені роботи, які були використанні у оздоблення інтер'єру власної оселі. Роботи залишатися у родині і

створювати позитивне враження від суспільної праці. Це позитивно впливало на емоційний стан родини. Майстер-класи планували і проводили один раз на місяць з групою 8-10 родин.

Спортивні змагання і туризм, додавали нові враження та емоції від активного досягнення спільної мети і завдання, де необхідно було швидко згуртуватися, виробити спільну тактику, виконувати команди старшого, чітко повторювати вправи, дотримуватися координації у рухах. Дітям дуже подобається активний відпочинок разом з батьками. Тому, це є одним із важливих компонентів у родинній реабілітації. Спортивні заходи проводили один раз на місяць з групою 8-10 родин.

Конкурс малюнку дітей учасників АТО/ООС виявляв позитивні риси батьків, виробляв навичок створення цілісного образу наданої теми. Наші волонтери-психологи оцінювали малюнки і виявляли негативні риси в емоційному стані дитини, з метою допомоги батькам у вирішенні виявлених проблем родини.

При виконанні проекту «Разом з Мольфарами», ми виявляли, що родини згуртовувались навколо спільної мети, підсилювалися і зберігалися родини зв'язки від непорозумінь та негараздів.

Ми спостерігали, як спокій і щастя приходило у кожную родину, яка пройшла страхіття війни, після повернення ветерана, який зазнав пост-травматичний синдром. Наші майстер-класи об'єднували дітей і дорослих, здоровий спосіб життя і позитивне ставлення до спорту оздоровлювало родину захисника України, а творчі конкурси залучали всіх батьків і дітей до вивчення національних традицій України.

Розроблений і апробований проєкт «Разом з Мольфарами» проводитимемо і надалі тому, що проблеми родинної підтримки родин ветеранів АТО/ООС актуальний і нині. Робити щасливими родини – це надалі наша мета і завдання.

Після завершення майстер-класів і заходів було проведене обов'язкове анкетування, де родина поділитися враженням від виконаної роботи. Малюнки продивлялися волонтерами-психологами з метою надання практичних консультацій з виявлених проблем. По завершенню заходів проводиться аналіз ефективності

використання бюджетних коштів, шляхів досягнення поставленої мети, завдань, напрямів та інших результативних показників програми, викладений у формі звіту.

У процесі дослідження проблеми та наслідків ПТСР нами впроваджено соціальний проєкт «Разом з Мольфаром». Він поліпшив якість життя ветеранам війни, які проживають у Вінницькій області, шляхом соціального супроводу, зміцнення міжвідомчого співробітництва та підвищення інформування громадськості.

Проєкт включав: надання послуги «Соціальний супровід» ветерана і родині; проведення інформаційно-просвітницької роботи з попередження травмуючи факторів загострення стресу, попередження, профілактики та ідентифікації випадків ПТСР для родини; проведення заходів, що сприяють реабілітації захисника та його родини.

Також розроблений, створений і продемонстрований по Суспільному телебаченню, соціальних мережах, сайті міської ради і в маршрутних таксі соціальний ролик з реабілітації родини захисника.

Таким чином, нами виявлено спробу надати соціально-психологічну допомогу, оскільки дана категорія ветеранів війни і їх родини виявляється в подвійній дискримінації з боку своєї родини, і з боку суспільства.

Етичною основою соціальної роботи педагога із ветеранами є гуманізм та милосердя, повага до невід'ємних прав людини і громадянина. Відновлення і покращення здоров'я ветерана є для нашої Громадської організації «Мольфар» найвищою винагородою за цю діяльність. Співчуття та повага до життя ветерана є невід'ємною рисою в професії соціального педагога, реабілітолога, психолога. Вони повинні діяти в рамках своєї компетентності, щоб захистити права ветерана.

Список використаних джерел

1. Пінаєва О. Ю., Каплінський В. В. Роль навчальної дисципліни «Етика викладача закладу вищої освіти» у підготовці магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». *Нова педагогічна думка: науково-методичний журнал*. Рівне: РІЦШПО, 2020. №3(10). С 167-172. DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-103-3-167-172>

2. Пінаєва О., Кобилянський О., Заюков І. Рухова активність як детермінанта формування культури самозбереження здоров'я зайнятого населення України. *Педагогіка безпеки: Зб.наук.пр. ВНТУ*, Т. 4, № 2 (2019) С. 21-28. [назва з екрану <https://pedbezpeka.vntu.edu.ua/index.php/pb/article/view/91>]. DOI: <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2019-4-2-112-122>

3. Пінаєва О.Ю., Пінаєв Б.О. Підготовка майбутніх соціальних працівників у сучасних умовах / О. Ю. Пінаєва, Б. О. Пінаєв / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. // Зб. наук. пр. – Вип. 50 / Редкол.: Р.С. Гуревич та ін. – Київ - Вінниця: ТОВ фірма «Планер», - 2018. - 537 с. - С. 346-349. Фахове видання. - 0,4 авт. д.а. (Index Copernicus)

4. Пінаєва О., Кобилянський О., Заюков І. [Інформальна освіта в системі підвищення рівня промислової безпеки зайнятих громадян](#). *Педагогіка безпеки: Зб.наук.пр. ВНТУ*, Т. 3, № 1 (2018) С. 21-28. [назва з екрану pedbezpeka.vntu.edu.ua/index.php/pb/article/view/54]. DOI: [10.31649/2524-1079-2018-3-1](https://doi.org/10.31649/2524-1079-2018-3-1)

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕСІЛЬНИХ СВЯТ ЯК ОДНА З НАЙДАВНІШИХ ТРАДИЦІЙ ЦИГАНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ

Радзевич Юлія Іванівна
студентка III курсу спеціальності «Менеджмент
соціокультурної діяльності», групи 4МСД
Науковий керівник:
Кандидат історичних наук, старший викладач
Коваленко Оксана Миколаївна

Весілля є одним із найважливіших подій у житті людини. Організація самих весільних свят користується неабияким попитом, і приєднання до аспектів організації

даного дійства особливостей традицій та звичаїв зазначеного мною циганського народу, надасть інноваційний вклад у сферу івент-менеджменту з приводу організації спеціальних подій, а саме – весільних церемоній.

Мета дослідження розглянути особливості та технології організації проведення весіль у циганському народі та визначити їх перспективи розвитку.

Реалізація основної мети передбачає вирішення наступних завдань:

- розкрити поняття "весілля" та визначити його значення у циганському народі та соціокультурній сфері в цілому.
- проаналізувати структуру проведення весілля
- визначити головні особливості та технології проведення весіль у циган;
- визначити особливості культурної трансформації весільних свят;
- розглянути перспективи розвитку організації весільних церемоній у циганському народі.
- введення нової ідеї до сфери івент-менеджменту;

Весілля є одним із найважливіших подій у житті людини. Цей захід несе за собою безліч емоцій, вражень, та залишає неабияку пам'ятку у самих молодят та їх гостей. Проте ми всі звикли до наших традиційних українських обрядів. А що ж цікавого та особливого у весільному дійстві є у народу ромської національності? Яке місце традиціям відносять цигани на святі? Що за обряд «гуляючої простині»? І як відбувалися культурні трансформації весільної церемонії та які зміни зазнало свято у сучасних реаліях і яке це має відношення до сучасної івент-індустрії? Як це пов'язано?

Відповіді на всі ці та багато інших не менш цікавих запитань, можна знайти у моїй роботі.

Ця робота, написана на основі різних інформаційних джерел, опираючись як на наукові, так і на художні, у електронному та друкованому вигляді. Оглядаючи саме весільну тематику та все що з нею пов'язане.

З першого розділу я досліджувала теоретичні питання, звертаючись до історичних понять та подій, починаючи із XV століття та закінчуючи сьогоднішнім. Віддаючи перевагу роботам відомих дослідників та етнографів, а саме: Сумцову М., Маховської С., Мандебури О., Шубравської М. та інші. Особисто у мене це викликало неабиякий інтерес, адже розкриття витоків національних обрядів завжди вабить та є актуальним і на сьогоднішній день, саме під час активного розвитку та становлення молодій українській державі.

У першому розділі я оглянула історіографію дослідження, визначила витoki та становлення циганської етнічної меншини. Її підпорядкування новим традиційним внескам із корінним народом, після їх кочування та оселення на теренах України.

Визначила поняття «весілля» та його значення для циганського народу, дізналася, що це дійство виступає одним із головних подій у їхньому житті ще із народження. Переконалася, що традиційні обряди мають велике значення у даній церемонії, незважаючи на статус сім'ї та регіон проживання.

Крім того, для більшого ознайомлення із деякими поняттями, я розглянула і етнічні групи українського населення, саме їх ставлення до церемонії весілля, для того щоб ознайомитися з певними історичними пережитками та визначити їх вплив на сьогоднішній день. На фоні розгляду деяких українських етнічних груп (бойки, лемки, гуцули), ми виділили одну із етнічних меншин, яка мене зацікавила і саме їхнє святкування я розглянула в більш детальнішому вигляді – це цигани. Вони теж є певною етнологічною групою, із специфічними традиціями, які вони переносять із покоління в покоління, при тому не зважаючи на кочовий спосіб життя. Шлюби укладаються між представниками різних етнічних груп, проте з чужинцями – ніколи.

Виходячи з детальнішого опису особливостей проведення весіль у даних групах, можна сміло стверджувати те, що сама церемонія має для них велике значення. Про що свідчать методи, умови та загально обов'язкові правила проведення свята, що, здебільшого, опирається на традиції відповідного етносу.

У другому розділі ми дослідили основні особливості та зокрема сам процес організації весілля у циганському народі. Опираючись на власні спостереження та роботи Белікова О., Зіневич .Н., та інші.

На даному етапі систематично проаналізувала сам процес циганської обрядовості, описала та розкрила багато цікавих народних звичаїв та символіки, дала вичерпну вичерпну характеристику спеціальним весільним термінам ромського народу.

Крім того, на основі своїх досліджень розробила певну систему обрядових дій циганського весілля, куди увійшли всі обрядові дії перед весільного, власне-весільного, та після весільного циклів. До того ж особисто розглянула циганське весілля від початку та до кінця як етнокультурний феномен з усіма обрядами та дійства.

Деякі матеріали для роботи та особливо цього розділу, я брала із розповідей місцевого населення, які проживають у місті Жашків, Черкаської області. Мені випала велика честь отримати первинний матеріал, «із уст в уста», та використати його у своїй роботі.

Третій розділ слугує основною частиною у актуальності даної роботи, адже оглядається саме перспектива розвитку організації та проведення весільного свята. На основі розгляду трансформації весілля та розгляду сучасних тенденцій організації та проведення церемонії. Крім того, я мала можливість отримати практичний досвід організації весілля, на основі цього, виділила важливість всіх етапів дійства, та їх подальше наслідування у роботі. Крім того, дослідила значущість традиційних обрядів, які також мають велике значення у сьогоденні.

Керуючись інформацією, що присутня у всіх розділах, ми чітко можемо назвати ряд виконаних завдань, які допомогли нам в реалізації цієї праці. І це такі як:

1. Розглянули історичні відомості та факти об'єкта нашого дослідження, та довели їх велике значення для сфери соціокультурної діяльності.
2. Поняття «весілля» можна трактувати у різних означеннях та отримувати ряд пояснень. Тому, ми зібрали певну інформацію, на яку орієнтувалися на протязі всієї

роботи задля аналізу та розкриття даного явища. І зійшлися на думці, що сама церемонія, це не просто процес укладання шлюбу, а цілий ритуал, який включає в себе ряд звичаїв та обрядів, які забезпечують щасливе сімейне життя молодят.

3. Виходячи із детального розгляду особливостей проведення весіль у різних етнічних групах, ми визначили, що приєднання врахування народних традицій у шлюбній церемонії, має велике значення і на сьогоднішній день це не полишає свою актуальність і має бути використане у організації та плануванні даного івенту, задля отримання більш насиченого та унікального результату.

4. Ознайомившись детально із обрядом сватання у циган, ми дійшли до висновку, що У даного народу цей ритуал проводився ще із народження немовля. І батьки відразу обирали гідну пару своїй дитині, наперед обговорюючи це з батьками майбутньої нареченої и нареченого. Місце проведення весілля родини обирали заздалегідь, хоч і раніше було прийнято проводити церемонії у власному домі із усіма почестями, проте інноваційні внески торкнулися і циганського народу. Тому деякі родини почали святкувати вже і в закладах із замовленням артистів та музичним супроводом.

5. Розглянувши повну структуру проведення весільних церемоній, ми провели детальний її аналіз і виявили ряд необхідних умов, аспектів, дій аби потім керуватися ними у процесі організації та проведенні даного свята. Під час розкриття та аналізу структури проведення весілля, виділили три головні етапи – це планувальний та підготовчий етап (характеризується організаційно-підготовчими аспектами для майбутнього процесу проведення свята), корекційний етап (виступає як один із найголовніших і найвідповідальніших за переліком ряду необхідних дій задля забезпечення отримання готової, наповненої результативної «картинки» свята) і основний етап (припадає на сам процес проведення свята, який є найвідповідальнішим і закінчується підведенням підсумків та проведенням загального аналізу івенту) .

6. Розкривши сутність циганського народу і визначивши їх основну особливість, а саме це так званий патріотизм до свого романського походження. Ми

виявили і ще ряд основних особливостей саме у процесі проведення весіль у даної етнічної меншини. А саме таких як: по-перше, це дотримання традицій у процесі весільної церемонії, по-друге - велика шана та повага до батьків, що і доводило їхнє цілковите управління над їхніми дітьми, а зокрема над долями. Крім того, це ще возвеличення невинності та сором'язливості у майбутніх наречених та їх підпорядкування релігії.

7. Детально аналізуючи структуру проведення, розглядаючи етапи весілля ми виділили ряд необхідних та загальноприйнятих технологій організації, таких як: визначення послідовності проведення та підготовки до свята, сукупність дій, за використанням обрядів і звичаїв циганського народу, що виступає як головна умова.

8. Ознайомилися із усіма деталями культурної трансформації весільних свят у циганському народі, при тому доводячи їх значимість.

9. Проаналізували сучасні тенденції проведення весільних свят, визначили на основі історичних змін, певні внески у сферу означених церемоній та їх вплив на сьогодення. Дослідили тісний зв'язок минулих обрядів із сучасними, та дізнались із значення.

10. На основі отриманого практичного досвіду, визначили основні етапи підготовки та організації весілля у сучасної молодої пари. Прослідкували всі слабкі та сильні сторони, визначили недоліки, які можуть завадити у якісному проведенні свята.

Отже, в результаті проведених досліджень і виконаних поставлених завдань, ми запровадили нову ідею у сферу івент-менеджменту, а саме до організації весіль, яка полягає у використанні історії, а зокрема культури народу, що базується на традиційних осередках певної етнічної меншини, а у нашому випадку – це циганський народ. Що свідчитиме про інноваційний вклад у сферу організації свят і може послугувати як новий крок до розвитку даного соціокультурного напрямку.

Також, ми визначили, що знання традиційних весільних обрядів, допоможе не лише практикам, але і студентам, майбутнім спеціалістам, працівникам культури в грамотному осмисленні всього того, що відбувається в процесі весільного обряду.

Список використаних джерел

1. Етнічна історія народів Європи [Електронний ресурс] // 53. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/>.
2. Культура цыган [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bestreferat.ru/referat-109212.html>.
3. Цыгане в проблемном поле [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: file://Zinevych_Cyganiproblemnopole.pdf.
4. Сумцов М. Ф. Слобожане / М. Ф. Сумцов – Харків: Союз, 1918. – С. 238.
5. . Україна, держава: Роми [Електронний ресурс] // "Наукова думка". – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://resource.history.org.ua>

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ СПІЛКУВАННЯ З ЦІЛЬОВОЮ АУДИТОРІЄЮ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ЗАКЛАДУ

Ревуцька Анастасія Володимирівна
студентка 4МСД групи спеціальності
028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
науковий керівник
Кочубей Наталія Василівна
доктор філос. наук, професор
НПУ імені М. П. Драгоманова
n.v.kochubey@ua.fm
ORCID ID 0000-0003-3668-7193

Соціальні мережі заповнили увесь світ, більшість комунікації з людьми відбувається саме завдяки соціальним мережам та спеціалізованим додаткам.

Наприклад, у березні 2020 року почався коронавірус, люди не мали змоги бути присутніми на навчанні та роботі, тому всі перейшли на дистанційне спілкування. Понад чотири мільярди людей у світі кожного дня користуються соціальними

мережами. Соціальні мережі та спеціалізовані додатки допомагають нам і на теперішній час, тому що через вторгнення РФ майже все населення України знову перейшло в on-line. Зокрема, серед найпопулярніших соціальних мереж та додатків виділяють такі: Facebook, YouTube, Instagram, TikTok, Classroom, Zoom, Telegram - повідомляє портал The Next Web .

На жовтень 2020 року, у світі було зареєстровано 4,14 мільярда людей у соцмережах. При цьому всього офіційно на Землі мешкає 7,81 мільярда людей. Більш того, щодня до них приєднуються майже два мільйони нових користувачів або 14 нових користувачів щосекунди. Дослідники вияснили, що у середньому люди користуються мережами 15% свого часу, коли не сплять.

Тому необхідно підходити до розгляду соціальних мереж як явища у сучасному суспільстві, вплив якого на життєві процеси відкриває нові можливості для спілкування з аудиторією та її залучення до різноманітних соціальних процесів.

З кожним днем віртуальне середовище все більше поглинає людину, і живе спілкування відходить на другий план. На сьогоднішній день соціальні мережі перетворилися із звичайного засобу комунікації в справжнє багатофункціональне середовище. Це середовище безперервного зв'язку між людьми. Його аудиторія - динамічна, активна, частина населення світу, що розвивається. Воно нараховує мільйони користувачів, які постійно взаємодіють між собою всередині середовища, обмінюються думками, залишають свої відгуки і коментарі, оцінюють і дістають оцінку, знаходяться в пошуку нової інформації, роботи, здійснюють купівлі, отримують нові знання, реалізують свої творчі здібностями. Кожний користувач приходить в цю середу з різними цілями і потребами, він проникає в цей новий світ і починає створювати своє друге віртуальне життя, яке допоможе йому реалізувати можливості, не досяжні в реальності.

Соціальні мережі стрімко впровадилися в наше життя, і вже багато хто з них по кількості користувачів можна порівнювати з населенням країни.

Соціальні мережі - великі майданчики для широкого впливу на аудиторію. Нові комунікаційні технології багато разів посилили можливості впливу на великі групи

людей. Соціальні мережі найбільш привабливе середовище для вивчення фахівців з маркетингу, реклами і PR, які, використовуючи ефективні методи впливу, впливають на людину. Режим online дозволяє аудиторії віртуального середовища оперативно і швидко отримати інформацію.

Розвиток технологій масової комунікації посприяли розширенню поняття «зворотій зв'язок», що означає відгук, реакцію у відповідь на яку-небудь подію. Це дозволило нам говорити про аудиторію як суб'єкта взаємодії. Тобто, взаємодії в мережі розглядаються як суб'єкт-суб'єктні, а саме середовище може розглядатися як складне, мінливе, нелінійне. Нелінійність розуміється як «здатність складної системи впливати на саму себе, тобто здатність до самодії, самовпливу, самовибудовування [1, с. 6].

Розвиток соціальних мереж дав поштовх до їх широкого використання фахівцями різних сфер життя. На даний момент просування в соціальних медіа стало одним з найбільш ефективних маркетингових інструментів. Тому, все більшою популярністю соціальні мережі стали користуватися у керівників компаній, організацій, корпорацій, які визначили, що за допомогою ефективних методів впливу на аудиторію можна залучити як можна більше клієнтів, зробити свій бренд пізнаваним і привабливим.

Розвитком соціальних мереж утверджує переконання, що це не короткочасне явище, а серйозний крок в майбутнє. На даному етапі сучасного суспільства вони стали ефективним інструментом розвитку суспільства, незважаючи на їх порівняно недавнє виникнення.

Список використаних джерел

1. Кочубей Н. В. *Синергетичні концепти в нелінійних соціально-культурних контекстах*. Автореф. дис. ... ступеня д-ра філос. наук: спеціальність 09.00. 09–філософія науки/НВ Кочубей.–К, 2010.–23 с.

МІГРАЦІЙНІ НАСЛІДКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

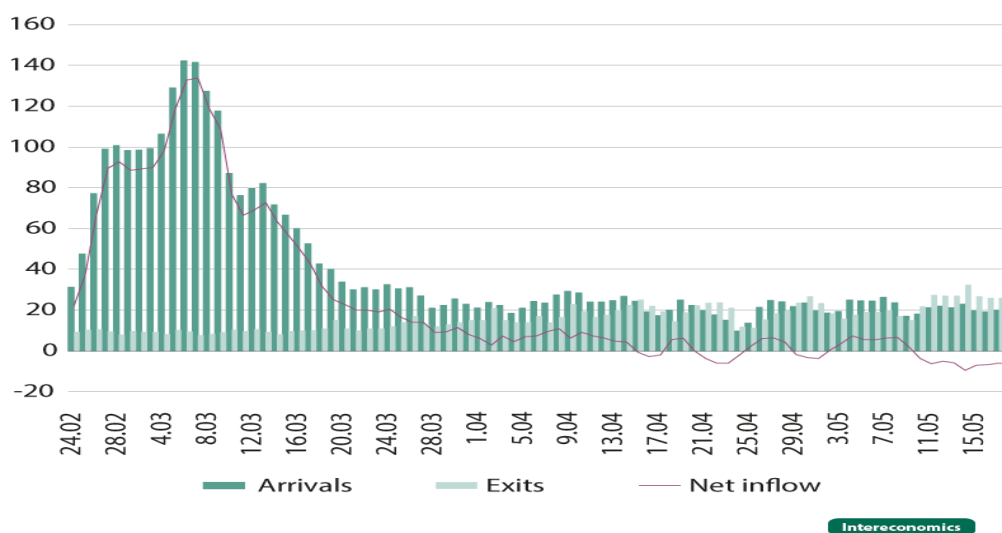
MIGRATION CONSEQUENCES OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Наталія Родінова

к.і.н., доц. кафедри менеджменту та
інноваційних технологій соціокультурної діяльності,
НПУ ім. М.П. Драгоманова
n.l.rodinova@npu.edu.ua
orcid 0000-0002-2259-5573

Аналіз досліджень з питань міграції показує, що означене поняття розглядається у зв'язку з поняттям «національної безпеки». Це, у першу чергу, пов'язано із зацікавленістю кожної країни у забезпеченні національної безпеки, задоволенні й дотриманні своїх національних інтересів, адже неконтрольовані міграційні потоки можуть значно змінити соціально-економічне життя країни, змінити звичний спосіб життя автохтонного населення.

Початок повномасштабного вторгнення РФ в Україну 22 лютого 2022 р. призвело до широкомасштабного переміщення населення. Війна призвела до великої міграції біженців у Європі від часів Другої світової війни. А також війна може призвести до продовольчої кризи, що загрожує 1,4 млрд. людей у світі [1]. За оцінками ООН, більше 14 млн. українців сьогодні покинуло свої домівки [2]. За даними Державної прикордонної служби України було оформлено більше 8,3 млн. осіб, які перетинали кордон країни з державами ЄС та Молдови [3]. Так, наприклад протягом перших двох місяців через українсько-польський кордон перетнуло майже 3,5 млн. воєнних біженців, з яких більше 95% були громадянами України. Малюнок 1 показує масштаб прикордонного руху між Україною та Польщею, показуючи значне збільшення масштабів мобільності протягом перших двох-трьох тижнів після початку війни.

Мал. 1. Щоденний рух на кордоні між Україною та Польщею
(24.02. – 19.05.2022 р.) [4]

Європейський напрямок протягом останніх двадцяти років характеризується високим рівнем залученням мігрантів. Ця тенденція має різні передумови, серед головних є модернізація нормативно-правового забезпечення та ускладнення демографічної ситуації у більшості країн ЄС. Отже, упродовж 2000-2019 рр. було прийнято наступні регуляторні акти: Dublin Convention від 1990 р. (базовий документ регулювання міграції біженців та надання притулку мігрантам), Dublin II Regulation від 2003 р., Directive 2003/86/EU від 2003 р. (щодо упорядкування порядку воз'єднання сім'ї), Directive 2003/109/EU від 2003 р. (щодо статусу громадян третіх країн, які є довгостроковими резидентами), The blue card directive від 2009 р. (щодо спрощення умов переміщення та проживання висококваліфікованих працівників), Directive 2011/98/EU від 2011 р. (визначення порядку отримання дозволу на проживання та працевлаштування мігрантів), Dublin III Regulation № 604/2013 від 2013 р., Directive 2014/36/EU від 2014 р. (щодо регулювання сезонної міграції), The intra-corporate transferees directive 2014/66/EU від 2014 р. (щодо спрощення трудової мобільності та удосконалення перерозподілу працівників міжнародних компаній), Directive (EU) 2016/801 від 2016 р. (спрощення міграції населення, яке є задіяним у науково-дослідній, науковій або навчальній діяльності та спрямована на

удосконалення механізму студентської мобільності) [5]. У зв'язку з військовою агресією проти України рішення Ради ЄС від 04.03.2022 р. активувало Directive 2001/55/EU від 2001 р. щодо надання тимчасового притулку громадянам третіх країн, які змушені масово рятуватися на території ЄС від війни або порушень прав людини. Вже 21.03.2022 р. Єврокомісія ухвалила Рекомендації про застосування Директиви щодо тимчасового притулку. Також було схвалено 10 кроковий план стосовно біженців війни з України [6].

Отже, новий тяжкий етап війни в нашій країні зачепив усі сфери політичного, економічного та суспільного життя. В тому числі, й втеча з зон бойових дій різко змінила міграційну ситуацію у самій Україні, й у багатьох країнах ЄС. Величезних демографічних втрат зазнало українське населення, що примусово було вивезено на територію рф. Так, за даними Української правди на кінець квітня до країни-агресора вивезено понад 1 млн. осіб [7] та 232 тис. дітей [8]. Вплив міграційних процесів на всі сторони життя країни є неоднозначним: залежно від цілей та причин переміщення, міграція може нести як позитивні, так і негативні наслідки. Сьогодні ми можемо спостерігати початок вкрай негативних наслідків відтоку українців у інші країни, оскільки це проявиться у суттєвому дефіциті трудових ресурсів, несприятливій демографічній ситуації в умовах старіння населення. Також ми маємо не забувати, що міграції сьогодні набувають глобального характеру і привносять серйозні наслідки для міжнародної безпеки.

Список використаних джерел

1. Ukraine lifts interest rate to highest in Europe // *BBC News*. 03.06.2022. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bbc.co.uk/news/business-61680382>
2. How many Ukrainians have fled their homes and where have they gone? // *BBC News*. 26.05.2022. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bbc.co.uk/news/world-60555472>
3. Державна прикордонна служба України. Офіційна сторінка Фб. [Електронний ресурс]. URL: <https://goo-gl.me/BAgmr>

4. The War in Ukraine and Migration to Poland: Outlook and Challenges [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/MJYb0Dy>
5. Родінова Н., Шевченко Б. Міграційні загрози сучасного суспільства // *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2021. № 6(22). С. 49-57. URL: <https://goo-gl.me/tOTb3>
6. Українські біженці війни за кордоном. Квітень 2022. // Національний інститут стратегічних досліджень. Офіційна сторінка. [Електронний ресурс]. URL: <https://goo-gl.me/6BKvc>
7. Тищенко, К. У Росії заявили, що вивезли з України вже понад мільйон людей // *Українська правда*. 27 квітня 2022 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/27/7342540/>
8. Загородній, М. Скільки українських дітей депортували окупанти з початку війни – розповіли в ОП // *Українська правда. Життя*. 23 травня 2022 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/05/23/248772/>

«РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ БЕЛЬГІЇ»

Сачек Анна Олексіївна

здобувач вищої освіти Історико-філософського факультету
НПУ імені М.П.Драгоманова, Україна
Науковий керівник:

Нестєрова Мар'я Олександрівна

НПУ імені М.П.Драгоманова, Україна

Бельгія дивовижна країна, а її столиця, Брюссель, - являється столицею Європейського Союзу. Тому, хочу прослідкувати розвиток інклюзивної освіти саме в цій країні.

Згідно думок бельгійських вчених W. Weiss та W. Werdajk, способи здобуття освіти неповносправними дітьми визначалися у Бельгії доволі тривалий час. [4]

Ще в 1960 р. «Законом про освіту» визначалася необхідність створення спеціальних служб психолого-медико-соціального супроводу, за допомогою яких вирішувалися б проблеми з вибором освітнього процесу дітей з особливостями психічного розвитку.

У 1970 року урядом Бельгії був ухвалений «Закон про спеціальну освіту», де було описано основи освіти осіб з обмеженими можливостями саме з правової сторони.

А 9 грудня 1975 р. ООН ухвалила Декларацію про права інвалідів. У ній зазначено, що: "Інваліди, незважаючи на причину, характер і складність їхніх каліцтв або порушень, мають ті ж основні права, що й їхні співгромадяни того ж віку". [2]

І після цього, вже у 1978 році Бельгійський закон його спіткали суттєві зміни, а саме закон визначав основні положення здобуття освіти неповносправними у світлі загального реформування системи освіти, серед яких і право батьків на вибір освітнього закладу для своєї дитини.

За допомогою цього закону було усунено бар'єри між спеціальною та загальною системами загальної освіти, передбачивши експериментально підтверженні моделі спільного навчання дітей з інклюзією разом зі своїми однолітками.

Закон передбачає: безкоштовне обов'язкове навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку (з 6 до 18 років) терміном 12 років, хоча за певних обставин він може бути подовжений; географічну доступність та наявність в кожному районі країни всіх типів спеціальних шкіл.

Особливості впровадження інклюзивної освіти в навчальний процес Бельгії досліджували Г. Гескуере, Дж. Мурс, Г. Пудар та ін. Згідно Закону про освіту в цій країні створені служби психолого-медико-соціального супроводу, що допомагають у вирішенні проблеми вибору «освітнього маршруту» дитини з особливостями розвитку. ПМС центри (Психолого-медико-соціальні центри) надають різну допомогу консультують батьків, надають фахову допомогу дітям, проводять корекційно-розвиткові заняття, медико-соціально-педагогічного обстеження Також допомагає у

визначенні освітнього маршруту дитини з особливими потребами (переведення її з одного закладу до іншого, з нижчого освітнього рівня на вищий), у складанні індивідуальних планів навчання, у проведенні корекційної роботи тощо. ПМС-центри Бельгії функціонують у системі масової та спеціальної освіти .[1]

Можливо через те, що законодавчі освітні акти Бельгії передбачають певну свободу в організації освітніх закладів, країна і має такий прогрес. Різні заклади готові самі організувати і оплачувати особливий спеціалізований навчальний процес дітей з інклюзією. З них можу назвати такі: муніципальні освітні заклади, фінансове забезпечення яких відбувається за рахунок місцевих органів самоврядування; громадські, освітні та приватні заклади, фінансове утримання яких беруть на себе приватні особи та громадські організації, в тому числі і релігійні.

Саме ці служби визначають майбутнє перебування дитини у спеціальних установах, де здобувають освіту 4% усіх дітей шкільного віку. Наразі, у Бельгії функціонують 8 типів спеціальних закладів для різних станів діток: для дітей з легким ступенем розумової відсталості, з середнім і важким, з емоційно-вольовими порушеннями та розладами поведінки, з фізичними розладами, з порушеннями зору та слуху, із соматичними захворюваннями, з труднощами у навчанні. Адміністративні органи несуть повну фінансову та організаційну відповідальність за кожного інтегрованого учня і сприяють задоволенню його особливих потреб.

Тільки уявіть наскільки цей процес організований, що навіть при наданні дитині з порушеннями розвитку можливості навчатися інтегровано всі учасники цього процесу повинні укласти угоду та розробляють індивідуальний навчальний план. Цей план складається з детального опису особливостей і потреб дитини, з визначення додаткової допомоги, яку вона має одержувати (в тому числі, хто її надаватиме, як часто та де саме).

Насьогодні, 95% дітей з інвалідністю ходять у звичайні бельгійські школи. Такого результату вдалося досягти лише за два роки. А в Україні закон про інклюзивну освіту був прийнятий 5 років тому. Але поки лише в школах з'являться асистенти вчителів.

Я вважаю, що нам, міністерству освіти, нашій країні треба брати до уваги позитивний досвід Бельгійського розвитку інклюзивної освіти. Тим паче, що психолого-педагогічного супроводу дітей в умовах інклюзивного навчання є визначальним для системи української інклюзивної освіти і становить сьогодні неабиякий науково-практичний інтерес.

Список використаних джерел

1. Лапін А. В. Огляд зарубіжного досвіду інклюзивної освіти / А. В. Лапін [Електронний ресурс]. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/ooop_2013_4(1)_26%20(1).pdf (дата звернення: 30.05.2019).
2. ООН и инвалиды: первые 50 лет // Официальный сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/russian/esa/social/disabled//chapter4.htm>.
3. ШВЕД, Марія. Основи інклюзивної освіти: підручник. Український католицький університет, 2015.
4. БЫКОВ, Д. А. Обучение детей с ограниченными возможностями в США и Великобритании. Педагогика, 2004, 6: 94-98.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Свердан М.М.

к.е.н., доцент кафедри виробничого
та інвестиційного менеджменту
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
м. Київ, Україна
sverdanof@ukr.net

Соціальна інтеграція є однією з найбільш очевидних, динамічних та впливових тенденцій розвитку сучасної цивілізації. Вона є логічним свідченням закономірного

цивілізаційного поступу людства. Її передумовою є забезпечення соціальної справедливості та рівності всіх верств населення, всіх членів суспільства у доступі до основних соціальних благ, зайнятості та доходах, можливостях формування, розвитку та реалізації свого потенціалу.

Суспільні трансформації останнього століття, формування єдиного інформаційного простору, масштабна міжнародна міграція, демократизація більшості країн спричинили багаторазове зростання значення суспільної довіри. Демократична система влади потребує значно сильнішого взаємозв'язку громадян в інтересах усього суспільства.

Рівень, масштаби та можливості соціальної інтеграції в значній мірі мотивуються чинниками економічного характеру. В цьому контексті суперечність (як теоретична, так і практична) між забезпеченням соціальної справедливості як неодмінної передумови суспільної інтеграції, з одного боку, і ефективності економіки – з другого набуває надзвичайного значення.

Цивілізаційний прогрес визначається не тільки економічними тенденціями. Надзвичайно важливим є й те, за рахунок чого відбувається економічне зростання, і хто користується його результатами: якщо окремі невеликі групи, то майже неминучим є зростання нерівності і бідності; якщо більшість населення, то вигоди отримають практично всі верстви, і плоди економічного зростання будуть розподілені справедливо. Отже, швидке економічне зростання саме по собі не може викоринити нерівність і подолати бідність. Масштабна бідність та глибока нерівність вкрай негативно впливають на можливості економічного зростання. Зазначене істотно порушує процеси соціального розвитку і деформує структуру суспільства, створює перешкоди для соціальної інтеграції та суспільної єдності.

ВПЛИВ КУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Семенов Дмитро Олександрович,
студент спеціальності «Психологія»,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
Кучеров Геннадій Геннадійович,
канд. істор. н., викладач кафедри соціальної роботи, психології та
соціокультурної діяльності імені Т.Сосновської,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
(м. Кам'янець-Подільський, Україна)

Культура виступає найважливішою характеристикою суспільства, його основою. Оскільки культура пронизує всі сфери життя і суспільства, це визначає її високу значимість у змісті та динаміці соціальних змін. Чижиков відзначає неможливість політичних, економічних перетворень у країні без радикальних змін у загальній культурі (Чижиков, с. 228-229). «Рівень культури особистості у соціально-економічній, громадській діяльності являє собою базову основу, на якій розвиваються форми культури, пов'язані з різними видами діяльності в економіко-технологічному процесі, в управлінні, політиці та цивілізаційному процесі» (Чижиков, с. 227). Аналіз процесів соціалізації особистості та соціальних груп поза зв'язком з культурою суспільства більш ніж скрутний. Поняття «соціалізація», будучи широко поширеним у науковій літературі, немає однозначного тлумачення, використовується як соціологією так і педагогікою, психологією, філософією (тобто має міждисциплінарний статус). Однак, так чи інакше, у всіх існуючих трактуваннях процес соціалізації пов'язаний з питаннями взаємодії людини та навколишнього соціального середовища, засвоєння норм та цінностей суспільства. Мудрик зазначає, що численні концепції соціалізації так чи інакше тяжіють до одного з двох підходів: 1) суб'єкт – об'єктний (суспільство, культура – суб'єкт впливу, а людина – його об'єкт); 2) суб'єкт – суб'єктний (людина бере активну участь у процесі своєї соціалізації, впливає на свої життєві обставини і саму себе) (Мудрик, с. 6). Відповідно до першого підходу соціалізація людини розглядається, переважно, як процес адаптації людини до суспільства, формування особистості за допомогою впливу на неї норм та

цінностей тієї культури, в якій здійснюється життєдіяльність. Одним з представників цього підходу є Еге. Дюркгейм. Систему соціальної дійсності, вважав Еге. Дюркгейм, утворюють «соціальні факти». Головною їхньою ознакою є об'єктивна, незалежна від індивіда реальність. Таким чином, Еміль Дюркгейм серед учасників процесу соціалізації (людина – суспільство) пріоритетну роль визнає за суспільством та її культурою. Він розглядає проблему соціалізації з точки зору макросоціології, для якої важливим є виділення соціальних процесів у цілісності, тому увага теорій цього рівня закономірно зосереджено не стільки на людині як суб'єкті своєї долі, скільки на суспільстві, його культурі як суб'єкті впливу на людину. У цьому сенсі людина – продукт суспільства, культури суспільства. Лінтон сприяв поширенню в соціології поняття модальної та нормативної особистості. Нормативна особистість є найповнішим втіленням особистісних характеристик, властивих цій культурі. Це свого роду ідеал особистості, що існує у певній культурі. Модальна особистість є найбільш поширеним типом відхиляються від нормативного типу (ідеалу) варіацій. Глибина та частота відхилень поведінки людини від зразків поведінки свідчить про різного роду деструктивні процеси її соціалізації. Чим нестабільніше суспільство, тим самим статистично переважно у ньому представлено людей, соціальний тип яких співвідноситься з нормативною особистістю. У контексті вивчення проблеми соціалізації цікаві погляди Мертона на адаптацію людини у суспільстві; характер поділу чи нерозподілу індивідом цінностей, запропонованих соціумом; поведінкові реакції людини на ситуацію соціальної аномії, деструктивні процеси у суспільстві. Так, наприклад, він виділив п'ять моделей соціальної адаптації особистості до культурних норм та цінностей суспільства: конформізм, інновація, ритуалізм, ескейпізм, бунт – заколот. Інший представник суб'єкт - об'єктного походження Парсонс розумів соціалізацію як «інтеріалізацію культури суспільства, у якому дитина народилася». Людина засвоює соціальні цінності в процесі спілкування з «значними іншими» та дотримання загальноприйнятих норм стає частиною його мотиваційної структури, потребою (Мудрик, с. 7). Таким чином, з погляду суб'єкта - об'єктного підходу (представленого представниками макросоціології, структурно-

функціонального напрямку соціології), особистість – соціальний тип, що відповідає цій культурі та адаптується в ній. Визначальна що у соціалізації людини належить суспільству і його культуру.

Представники суб'єкт – суб'єктного підходу акцентують свою увагу на тому, що у процесі соціалізації активну роль відіграє не лише суспільство, а й сама людина, здійснює вибір необхідних йому цінностей, що впливає на оточуючих та суспільство загалом через призму свого світогляду. До цього підходу можна віднести мікросоціологічні концепції розвитку особистості, представлені працями Кулі, Міда, Фрейда та ін. Мікросоціологія розглядає проблему особистісного становлення через міжособистісну взаємодію. Так, наприклад, Кулі, який є автором теорії «дзеркального Я» вважав, що особистість формується на основі безлічі взаємодій людини з оточуючими людьми. У процесі цієї взаємодії формується уявлення людини про себе та інших людей, індивідуальне «Я» набуває соціальної якості. Інші люди для людини виступають «дзеркалом», в яке вона дивиться в процесі взаємодії з ними та формує образ свого «Я» на основі сприйняття думок, оцінок оточуючих своєї поведінки. Саме так виникають переконання людини про свою цінність для інших, про свою фізичну привабливість, інтелектуальну, моральну культуру. Мід підкреслював активну роль самого індивіда у його соціалізації. Дві складові людського «Я» перебувають у постійній взаємодії. Вчений зазначав, що у процесі соціалізації важлива роль належить відносинам індивіда з однолітками, що виступають засобом формування самостійної, здатної до співпраці особистості (Бояк с. 90). У своїй теорії З. Фрейд «наголошував на вирішальній ролі раннього дитячого досвіду у розвитку особистості та значення відносин із батьками, за допомогою яких культурні цінності концентруються в особистості. Основними у процесі соціалізації є стадії психосексуального розвитку, у яких відбувається розгортання вроджених властивостей людини, але у конфлікті з вимогами товариства (Бояк с. 90).

Отже, соціалізація є складним процесом взаємодії людини з навколишнім її соціальним середовищем, культурою суспільства, внаслідок якої здійснюється перехід зовнішніх за своєю формою процесів у внутрішні процеси свідомості та

об'єктивізація внутрішнього світу людини у його практичній діяльності. Соціалізація здійснюється протягом всього життя людини і є невід'ємною частиною як культурного розвитку, так і розвитку особистості загалом

Список використаних джерел

1. Бояк Т. Н. Роль культуры в формировании личности: некоторые концепции социализации. Евразийский Союз Ученых (ЕСУ) # 5 (14), 2015 | социологические науки. с. 89-91 URL: <https://kvartiraidoma.ru/uk/construction/rol-kultury-v-socializacii-lichnosti-kratko-kultura-i-lichnost.html>
2. Мудрик А. В. Социализация человека: учеб. пособие для студентов вузов. М., 2004.
3. Чижиков В. М. Социокультурные коммуникации города и села: учеб. пособие. М.: МГУКИ, 2010.

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

THE IMPACT OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES ON THE DEVELOPMENT OF MODERN SOCIETY

Тетяна Іванівна Сергієнко

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)
Email: Sergienko7921@gmail.com

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що сучасне суспільство живе в інформаційному світі, під впливом великої кількості інформації, що постійно

змінюється, впливаючи на свідомість та уявлення людей. Виступаючи складовою всієї людської діяльності інформація здійснює вплив на всі сфери життєдіяльності. Зміни, що відбуваються сьогодні в інформаційному суспільстві, дозволяють говорити про формування нових інформаційно-прив'язаних модальних типів особистості, де знання та мислення підміняються поняттям інформація [5, с. 100]. Це новий тип суспільства, у якому володіння інформацією є рушійною силою будь-яких перетворень та розвитку [4, с. 99]. Відбувається створення глобальної інформаційної інфраструктури, що забезпечує ефективний інформаційний вплив людей та доступ до інформації. При цьому зміни, що відбуваються в даний час, під впливом інформаційних технологій, процесів трансформації суспільного розвитку настільки фундаментальні та глобальні, що крім позитивного впливу, несуть із собою серйозні проблеми, загрози та ризики [2, с. 75].

За допомогою інформації можна дезорієнтувати людей, впливати на політичну діяльність та маніпулювати людською свідомістю [1, с. 244]. В інформаційному суспільстві рівень знань стає головним чинником та джерелом соціальних відмінностей. Також зазначимо, що відбувається комп'ютеризація та інформатизація всіх сфер суспільного виробництва, поява світової мережі комунікаційних зв'язків.

Оскільки інформація виступає складовою всієї людської діяльності, вона здійснює повсюдний вплив попри всі сфери людської життєдіяльності. За останні кілька десятиліть світ повністю змінився, і більшість комунікацій, фінансових трансакцій, інформаційних архівів потрапили до Інтернету [3, с. 244]. Це збільшило їх доступність для третіх осіб у порівнянні з епохою лише матеріальних носіїв, і, відповідно, разом із доступністю підвищилася і вразливість. Інтереси особи і суспільства, виражаються у збереженні інформації чи захисту від деструктивного інформаційного впливу, постійно піддаються загрозам, в основі яких лежить не тільки комерційний, а й психологічний чи ідеологічний інтерес.

Реалії сьогодення свідчать, що під впливом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій відбуваються політичні маніпуляції свідомістю суспільства. Маніпулятивні технології засобів масової комунікації є важливим

інструментом впливу на свідомість як особистості так і суспільства в цілому. Від правильного вибору інформаційного повідомлення, а також комунікаційних каналів, які використовуються для його поширення, залежить ефективність маніпулятивного впливу. Щодо політичного маніпулювання громадською думкою то це серйозна загроза як головним засадам демократичного суспільства, так і особистій інформаційно-психологічній безпеці громадян. Завдяки засобам масової інформації створюються і ефективно використовуються як елементи політичної маніпуляції різноманітні іміджі, образи та стереотипи поведінки [1, с. 14].

Так, війна Російської Федерації проти України з 2014 року носила світоглядний характер та мала за мету підкорити свідомість населення та сформувати за допомогою інформаційних ресурсів певний світогляд за допомогою пропаганди яка заснована на брехні, маніпуляції та підміні понять. Сьогодні інформаційна війна та війна реальна поєднані. Основним структурним елементом у війні є симулякри – образи того, чого не існує в реальності. Першими жертвами інформаційної війни перед вторгненням Росії в Україну стали самі росіяни: пропаганда війни проти України, що насувається, охоплювала майже всі сфери їхнього суспільного та приватного життя. Щодо Російської Федерації, то вся інформаційна стратегія підпорядкована одному плану і одному центру прийняття рішень і діє в поєднанні з іншими факторами: військовою складовою, економічним тиском та енергетичним шантажем. Антиукраїнська пропаганда в російських ЗМІ постійно підтримується і тиражується.

Таким чином, постійний інформаційний тиск дає змогу маніпулювати свідомістю суспільства, що призводить до руйнування ідеологічного опору, типу і стилю правління, підміні національних інтересів і цілей розвитку держави. А для того, щоб вистояти в умовах дезінформації та маніпуляцій, що поширюється через соціальні мережі та інші канали комунікації, кожній країні потрібна консолідація, довіра до влади та масштабна інформаційна політика швидкого реагування з використанням сучасних технологій.

Інформаційні технології сьогодні набули глобального характеру, що створює неможливість як їх регулювання на національному рівні, так і безпомилкового

виявлення джерел загроз. Глобальний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій породив нові інформаційні відносини та організаційні форми в економіці та виробництві, ставши новим джерелом продуктивності праці та активізував процеси формування сучасної глобальної економіки. Стрімкі темпи розвитку інформаційного суспільства неминуче ведуть до створення єдиного світового інформаційного суспільства, в якому будуть акумульовані всі засоби збору, накопичення, обробки та обміну інформацією між суспільством та державами.

Список використаної літератури:

1. Арабаджиєв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Маніпулювання свідомістю суспільства в умовах інформаційної та гібридної війни в Україні. *Гілея: науковий вісник*. К.: «Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 146 (№ 7). Ч. 3. Політичні науки. С.12-15.

2. Арабаджиєв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Особливості розвитку сучасного інформаційного суспільства в Україні в умовах політичної конфліктності. *The 2nd International scientific and practical conference «Scientific achievements of modern society»* (October 9-11, 2019) Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. 2019. С.74-79.

3. Бабарикіна Н.А., Сергієнко Т.І. The state of information and psychological security of personality as a measurement of maturity of civil society. *Modern technologies in the development of economy and human well-being. Edited by Tetyana Nestorenko and Magdalena Gawron-Lapuszek Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts University of Technology, Katowice Monograph 39.* Publishing House of University of Technology, Katowice, 2020. P. 244-251.

4. Воронкова В.Г. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / За ред. д.філософ.н., проф. В. Г.Воронкової; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 282 с.

5. Contemporary Issues of Digital Economy and Society. Series of monographs Katowice School of Technology. Monograph 36. The authors bear full responsible for the

ЦІННОСТІ, ЩО СФОРМУВАЛИ ЄВРОПУ

Сидоренко Ірина Григорівна,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри культурології
Національного університету біоресурсів
і природокористування України, м. Київ
i6988859@gmail.com
ORCID 0000-0002-9478-2984

Коли ми говоримо про Європу, то маємо на увазі цивілізаційну та культурну спільність. В інтелектуальному середовищі дебатують про Європу як про „єдність з незчисленними відмінностями” (М. Боргольте). Відтак, маємо враховувати, що означити європейську цілісність можна лише через поняття „множинності історій”, через релігійне розмаїття у формуванні культурних цінностей.

Український історик Я. Грицак відзначає, що сучасний Європейський Союз через свою демографію стає дедалі поділений, спроби творити спільну європейську ідентичність розбиваються до спротиву локальних еліт [1; 351]. Однак, попри те, що міграційні процеси та політичні події підважують європейську єдність, можемо говорити про існування європейської свідомості та європейського самовизначення, сформованих на основі цінностей, що мають греко-римське та юдео-християнське коріння.

Тут справедливо зауважити, що навіть християнство не представляє універсальної цілісності, але складається з розбіжностей конфесійних традицій. Та попри внутрішній плюралізм, воно виробило загальну ціннісно-нормативну традицію, безпосередньо пов’язану з християнським образом людини. Вершиною

християнських цінностей є людська гідність, оскільки кожна людина створена Богом і відповідати буде перед Богом. Рівна міра відповідальності зрівнює кожну людину у правах і свободах.

Християнське віровчення дало імпульс, і ідея оформилася у політичних та громадянських свободах.

З християнських витоків постає також і принцип толерантності. Починаючи з Середньовіччя мислителі трьох монотеїстичних релігій провадили порівняльні дослідження та дискусії. Переважно вони доходили висновків про зверхність власної релігії над іншими, однак, усвідомлювали релігійні відмінності та розмаїття й закликали до „терпіння”.

Основні компоненти західної ментальності сформувалися на основі спільності досвідів, досягнень, поразок, сорому, традицій та совісті. Єдність творилася у результаті інтелектуальних зусиль із усвідомлення розмаїття. Європа спромоглася на те, аби створити ідентичність, суть якої полягає у єдності як досвіді розбіжностей.

Ідентичності не є сталими, вони конструюються під впливом певних обставин. Говорячи про сучасну європейську ідентичність, маємо на увазі дещо спільне - ціннісні орієнтири, які зобов'язують дотримуватися прав людини та демократії, а також підтримувати відмінності.

Вище наголошувалося на намаганні підірвати європейську єдність. Та, на щастя, можемо говорити про існування європейської свідомості та європейського самовизначення, сформованих: на ідеях свободи та рівності; на напрацюваннях сучасної науки; на капіталістичних формах виробництва; на відділення церкви від держави; на римському праві; на самому понятті справедливості [2; 71].

В основі культурної та релігійної історії Європи лежать декілька джерел. Грецький спадок представлений філософією (із залученням численних досягнень Сходу) та мистецтвом; проте, відкрив його Європі арабський Схід. Інтелектуальним розвитком, вміннями, уявою греки багато в чому завдячили Сходу, у культур якого запозичили знання, міфи, образи, елементи побуту, ремесла. Визначальним для розвитку європейської історії є те, що давньогрецька культура постала на ґрунті

свободи, яка стала тим новим, що греки привнесли у світ. Греки знали монархічну владу, яка у їх незалежних спільнотах була радше номінальною. Вершиною політичного правління грецьких полісів стала демократія. Античний Рим залишив у спадок традиції правового порядку, впорядковану владу, відчуття політичної єдності. У часи панування Риму на основі юдаїзму виникло християнство. Отож, загальна риса визначальних для європейської культури здобутків греко-римської доби полягає у тому, що у них акумульовано різноманітні культурні надбання. Греко-римську традицію узгодження різних за формою та змістом феноменів продовжило Середньовіччя, яке напрацювало досвід співжиття спільнот з різними релігійними ідентичностями.

Європа в її модерному розумінні постала на гуманістичних засадах як територія рівних можливостей та соціальної справедливості. Для європейської етико-правової думки вихідними є свободи та права людини.

Очевидно, що досвід віднаходження спільних ціннісних підстав, які виявилися консолідуючими навіть у релігійно догматичних суспільствах минулого, можливо реалізувати при комунікаційних побудовах у сучасному демократичному європейському просторі. Подолавши релігійні, етнічні суперечності, прийнявши відмінності, поважаючи людську гідність, середньовічні християни, юдеї та мусульмани змогли виробити засади політичного співжиття в Європі.

Список використаних джерел

1. Грицак Ярослав. Клопоти з пам'яттю. *Страсті за Бандерою*: статті та есеї / упоряд. Т.С. Амар, І. Балинський, Я. Грицак. Київ: Грані-Т, 2010. С. 346-357.
2. Губер Вольфганг. Юдео-християнська традиція. *Культурні цінності Європи* / ред. Г. Йонас, К. Віганд; пер. укр. К. Дмитренко, В. Швед. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. С. 67-89.

ДОСТУПНІСТЬ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ МІСТА ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Анна Сокаль

студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
Науковий керівник: к.іст.н., доц. *Родінова Н.Л.*

Одним з невирішених питань українського суспільства є сприйняття та розуміння осіб з особливими потребами. Розвиток інклюзивних практик сьогодні, міжнародний досвід, контакти науковців та практиків є значним кроком уперед у вирішенні даного питання. Ми бачимо важкий історичний шлях, що починався з фізичного винищення, невизнання, ізоляції неповноцінних членів суспільства до необхідності повноправної інтеграції осіб з обмеженими можливостями. Іншими словами, інклюзія сьогодні стає потребою не окремої людини або групи людей, а усього суспільства.

Інфраструктура міста Києва як столиці держави відображає стан суспільства в цілому, адже кожен з нас щоденно має змогу вийти на вулицю, перейти дорогу, користуватися громадським транспортом, вільно дістатися роботи, музею, кінотеатру тощо, проте це саме має бути доступним й для людей, які мають, наприклад, фізичні обмеження у пересуванні. Якість цього середовища визначається тим, наскільки воно є доступним для будь-якого члена суспільства, включаючи маленьких дітей з батьками, літніх людей та людей з особливими потребами. Аналіз питання включеності осіб з особливими потребами до соціокультурного життя українського міста, проведений під час написання аналітичного практикуму, показує основну проблему – недостатній рівень інформаційної й фізичної доступності. Серед головних варто виокремити наступні аспекти, що потребують вдосконалення:

- підвищення рівня доступності послуг та об'єктів культурно-мистецької сфери;
- підвищення доступності та якості соціокультурних заходів;
- інформаційний супровід соціокультурної діяльності;

- проведення соціокультурних заходів, які спрямовані на формування толерантного ставлення суспільства до осіб з особливими потребами.

Також ми наголошуємо, що забезпечення доступності до соціокультурного життя може відбуватися лише шляхом організації і проведення конкретних заходів, що дозволяють пристосовувати середовище до необхідних потреб означеної частини суспільства.

Основними завданнями соціокультурного середовища міста є забезпечення можливості розвитку в різних сферах, доступу до освітнього процесу (дистанційного, очно-дистанційного, очного), доступу до інформації, до культурно-творчого розвитку, а також надання можливості повноцінно оздоровлюватися та проводити своє дозвілля. Для виконання цих завдань, у місті мають бути розташовані заклади відповідного типу, у яких працюватимуть кваліфіковані працівники, які за потреби зможуть надати необхідну інформацію. З одного боку, соціокультурне середовище має бути представлене цінностями, відносинами, символами та предметами, а з іншого – характеризувати культурні норми життєдіяльності суспільства, традиції, етнопсихологічні особливості, що найчастіше реалізуються на рівні спілкування [10].

Існує велика кількість правил, норм, стандартів, які гарантують повноцінне та безперешкодне перебування людей з особливими потребами на вулиці, у різних закладах, у громадському транспорті. Для того, аби потрапити на територію проведення соціокультурної події, людині з інвалідністю потрібно застосувати значні зусилля, особливо, якщо це відбувається без допомоги сторонньої особи. Інвалідність – це соціальна та фізична неспроможність внаслідок обмеження життєдіяльності людини, що викликана порушенням функцій організму, внаслідок чого погіршується стан здоров'я, це призводить до потреб в допомозі та соціальному захисті.

У загальних положеннях Закону України статті 1 йдеться про те, що особи з інвалідністю в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [9].

В Україні діє ряд документів, що гарантують право безперешкодного пересування людей з обмеженими можливостями, та уможливають гарантоване коректне ставлення до цієї категорії людей. Насамперед, це Конвенція ООН про права інвалідів, яка визначає необхідність забезпечення особам з інвалідністю доступності фізичного, соціального, економічного до культурної сфери, охорони здоров'я та освіти, а також інформації та зв'язку [7].

На національному рівні ці норми гарантуються цілою низкою документів, головну роль серед яких відіграють:

- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Закон України «Про будівельні норми»;
- Закон України «Про архітектурну діяльність»;
- Закон України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»;
- Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів України»;
- ДБН В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення» [6].

Також ми можемо говорити про десятки міжнародних та всеукраїнських програм для людей з особливими фізичними потребами в містах. Метою цих програм є: надання особам з інвалідністю можливості брати участь у соціальному та економічному житті, через оволодіння нею відповідних знань, навичок, умінь.

На державному рівні у 2021 р. було визнано потребу у розробці та впровадженні Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р., що спрямована на визначення ключових проблем та формування рішень для їх розв'язання або їх мінімізації. Стратегія орієнтується на провідні документи щодо створення безбар'єрного простору, зокрема Конвенцію про права осіб з інвалідністю, ратифіковану Законом України від 16 грудня 2009 р. № 1767-VI, Європейську соціальну хартію (переглянуту), ратифіковану Законом України від 14 вересня 2006 р. № 137-V, Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, міжнародну ініціативу «Партнерство Біарріц» [5].

Особливо актуальною на сьогоднішній день є програма «Повернення до життя». Вона розроблена для травмованих діючих та звільнених військовослужбовців. Організаторами даної програми є Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея інвалідів України», Офіс Агенції НАТО з підтримки і постачання в Україні (NSPA). Головна ідея програми – це інтеграція та інклюзія. Метою цієї програми є не просто фізична, медична або психологічна підтримка, а надання можливості людям з інвалідністю побачити для себе перспективи у житті [4].

В Києві наразі є тисячі дітей, які потребують допомоги у отриманні освітніх послуг, тому кожного року, починаючи з 2016 р підхід до навчання у загальноосвітніх школах змінюється, відкриваються інклюзивні класи, з'являються можливості для відкриття інклюзивно-ресурсних центрів, які в основному направлені на дітей з інвалідністю. Такі центри використовують сучасні міжнародні методики оцінки розвитку кожного учня, а наявність адаптованої системи навчання в такому центрі лише збільшує кількість бажаючих навчатися [8].

Проект, якому варто приділити особливу увагу має назву «Доступне середовище». Його мета заснована на тому, щоб знаходити та дотримуватися зручних та безпечних рішень, що надаватимуть можливість усім людям комфортно користуватися простором без додаткової допомоги. Завдання полягає у створенні доступного та інклюзивного середовища, зокрема соціокультурного, яке необхідне для маломобільних груп населення. Особливістю даного проекту є схематична демонстрація всіх норм, правил і ідей зі створення або модернізації соціокультурного середовища [2].

Великої популярності за останні десятиріччя набула так звана соціокультурна реабілітація, яка в основному складається з творчого процесу. Під соціокультурною реабілітацією розуміють комплекс умов й заходів, що дозволяють людям з інвалідністю адаптуватися в стандартних соціокультурних обставинах, починаючи від занять посильною працею до ознайомлення з культурними здобутками людства. За потреби також використовують соціокультурну адаптацію людей з особливими

потребами, яка може відбуватися музейними засобами, засобами виставкової діяльності, арт-терапії, яка включає безліч напрямків творчої діяльності [1].

Щодо варіантів доступності місць соціокультурного призначення, варто наголосити, що дану тему потрібно популяризувати, щоб у людей з обмеженими фізичними можливостями з'являлося бажання дізнаватися про нові досягнення технологічні, культурні, мистецькі та ін., брати участь у створенні нових культурних надбань, адже завжди є напрямки для вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Аніщенко, О.О. Соціокультурна реабілітація інвалідів засобами музею [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/article/15> – Заголовок з екрану.

2. ДБН В.2.2-40:2018. Доступне середовище [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mmg.sidaa.org/> – Заголовок з екрану.

3. Дослідження/Київ. Стан та перспективи розвитку інфраструктури регіонів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.fes.kiev.ua>. – Заголовок з екрану.

4. Національна Асамблея інвалідів України. Укрінфом Програма активної реабілітації «Повернення до життя» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshal>. – Заголовок з екрану.

5. Офіційний веб-сайт Містерства розвитку громад та територій України / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року». 2021. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/> – Заголовок з екрану.

6. Українська Гельсінська спілка з прав людини / Забезпечення доступності споруд для людей з інвалідністю. 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://helsinki.org.ua/> – Заголовок з екрану.

7. Українська спілка з прав людини. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://helsinki.org.ua>. – Заголовок з екрану.

8. Універсальний дизайн / Європейський підхід до зайнятості людей з інвалідністю в Україні. 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ud.org.ua/> – Заголовок з екрану.

9. Фастівська районна рада / Київська область // Офіційний портал. Пільги для осіб з особливими потребами. 2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://fastiv-region.gov.ua/> – Заголовок з екрану.

10. Фесенко, Ю. Соціокультурне середовище сучасного міста та його роль у формуванні модерного українського суспільства. 2020. 143 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/> – Заголовок з екрану.

«ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ "ФАНДРЕЙЗИНГ" В ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ»

Сошньова Діана Вячеславівна

студентка II-го курсу

Спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»

НПУ ім. М.П. Драгоманова

Науковий керівник:

доктор філософських наук, професор

Нестерова Марія Олександрівна

Фандрейзинг - відносно новий вид діяльності, який не був раніше притаманним для соціально-економічної реальності нашої країни. Проте, зважаючи на світовий досвід, даний вид діяльності має в Україні значні перспективи. Велика кількість соціально-культурних організацій та невирішених соціальних проблем вимагають нових підходів до пошуку необхідних фінансових, матеріальних та людських ресурсів для реалізації актуальних проектів, спрямованих на гармонізацію суспільних відносин, і покращення якості функціонування організацій неприбуткової сфери.[3]

Фандрейзингом займаються неприбуткові організації: організації освіти (університети, школи, коледжі); організації охорони здоров'я (лікарні, госпіталі); організації культури (музеї, театри, бібліотеки, галереї); науково-дослідницькі інститути і лабораторії; релігійні групи; благодійні фонди тощо.[1]

Фандрейзинг - це двосторонній процес. З одного боку, тут виступає діяльність фандрейзерів, які збирають гроші для підтримки діяльності своєї організації або на проведення якого-небудь заходу. З іншого боку - діяльність донора, що надає соціально-культурним організаціям або ініціативній групі фінансові або інші матеріальні засоби. Цей процес необхідно розглядати як взаємодію, при якому відбувається безпосередній або опосередкований вплив суб'єктів один на одного. У результаті такого контакту повинні відбутися взаємні зміни поведження, діяльності, відносин. Між фандрейзером і спонсором виникають взаємодії, в основі яких лежить причинна залежність. Прохання фандрейзера про підтримку соціального проекту, спрямована на зміну поведження, соціальних установок, очікувань спонсора, викликає в останнього відповідні дії. Залежно від характеру цих дій (підтримка проекту або відмова) міняється поведження, установки фандрейзера. Відомо, що взаємини можуть складатися по двох сценаріях: співробітництво (кооперація) або суперництво (конкуренція). Для фандрейзингової діяльності обирається перший варіант, при якому, кожен з учасників цього процесу просувається до своєї мети, сприяючи й не перешкоджаючи її досягненню.[4]

Крім того, справедливо було б визнати фандрейзинг поняттям в значній мірі збірним, об'єднуючим дуже різні шляхи залучення коштів для існування і розвитку організації. Не зайве буде нагадати, що фандрейзинг - це залучення не тільки фінансів, але ресурсів взагалі в усьому їх різноманітті. Однозначно, чим більше джерел ресурсів, методів і способів їх залучення для життєдіяльності організації, тим стійкіше її розвиток. Диверсифікація цих джерел і методів-способів - запорука незалежності і гарантія від ресурсних криз. Таким чином, стійко успішний фандрейзинг передбачає залучення всього спектру необхідних коштів з максимально

можливо різноманітних джерел і за допомогою всіх доступних прийомів, за винятком, зрозуміло, насильницьких.[5]

Види ресурсів досить різні: людські (робочий час, інтелектуальні та фізичні зусилля); інформаційно-методичні (знання, навички, технології); матеріальні (товарні); послуги та роботи (за допомогою механізмів, що підсилюють і прискорюють людський фактор); фінансові, за які, власне, простіше за все придбати все перераховане в попередніх пунктах.[6]

Джерела ресурсів можна розділити за: типом їх власника (власні або чужі); характером власності (особисті, колективні, корпоративні, загальнонаціональні, загальнолюдські в т.ч. «неприватизована природа»); відношенню до самої організації («ближнє коло» - члени самої організації, їх рідні і близькі й «дальній коло» - інші суб'єкти, що мають відношення до виду або території діяльності організації); територіальною ознакою (будинки, вулиця, район, селище, місто, область і т.д.).[2]

Список використаної літератури:

1. Порадник для неурядових організацій. - Львів: Сполом, 1999. - Т. 1. с
2. Підпригорчук Я. Проблеми ресурсного забезпечення галузей культури в умовах ринкових трансформацій: Збірник наукових статей. - К.: КДІК, 1997. - 298с.
3. Пул Дж.Х. Когда менеджмент приносит деньги. Наставления учреждениям культуры всех стран. - Москва: Классика - XXI, 2003. - 432 с.
4. Саак А.С., Пшеничных Ю.А. Менеджмент в социально-культурном сервисе и туризме. - Санкт- Петербург: Питер, 2007. - 512 с.
5. Современные технологии социально-культурной деятельности: учебное пособие / под ред. Е.И. Григорьевой. - Тамбов, 2002. - 260 с.
6. Соколов А.В. Феномен социально-культурной деятельности. - Санкт- Петербург, 2003. - 118с.

КОМЕРЦІЙНІ ТА НЕКОМЕРЦІЙНІ ІВЕНТИ: ЇХ ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Стеценко Антоніна Володимирівна
Студентка спеціальності МСКД
НПУ ім. М.П. Драгоманова

Наша країна може бути чудовим прикладом для інших країн і ми це бачимо. Незважаючи на всі факти, продовжує дивувати кожного, розвиватися, саморозвиватися і бути унікальною. Україна має креативних, надзвичайно талановитих, здатних робити неймовірні результати людей, які не просто бажають рухатися вперед, отримувати чудові результати та прибутки, але які допомагають розвивати та надавати нові можливості для інших, підносять нашу країну на інший рівень можливостей та досягнень в івент індустрії.

Дуже важливу якість для досягнення мети кожен українець має. Ми вміємо висловлювати свої думки за допомогою івентів. Ми вміємо говорити і демонструвати свої креативні підходи не словом, а просто ділом. Вміємо робити якісно, незвично та як би не було тяжко, все одно досягаємо бажаного результату.

Івент індустрія - не стоїть на місці, а лише набирає все більше оберту в наш час. Тому важливо мати свій унікальний підхід для отримання гарного результату та гарного прибутку. Зараз, щоб досягнути вершин потрібно вміти грамотно донести та креативно максимально організувати всі заходи, яка надає певна івент організація, агенство. Це має бути не просто добре виконана робота, завдання, але це має бути унікальний підхід до кожного хто звернувся за допомогою в організацію.

Особливе значення на мою думку має те, що ці івент заходи організатор робить:

- якісно (викладається на всі 100% процентів і робить навіть більше можливого);
- продумано (все до кожної деталі та сплановано максимально);
- розуміння усіх ризиків та їх усунення (виникнення непрогнозованих питань має бути негайно вирішено без наслідків);

- креативний та незвичний підхід (щоб бути цікавою та конкурентноспроможною організацією).

Насамперед організатор івент заходів має любити свою справу, любити організовувати масштабні заходи, вміти брати досвід з кожної організації заходу та примножувати, розширяти кордони від можливостей до неможливостей.

Не менш головне - це горіти своєю справою і робити її завжди так, ніби від цього залежить твоє життя. Робити так, щоб в івент індустрії тебе знали, як професіонала своєї справи, робити так, щоб інші брали приклад. Робити так, щоб наша країна прославлялася і розвивалася.

Обов'язково для успішності компанії ці якості мають бути. Також не менш важливо мати команду, яка ретельно відібрана і не буде змінюватися в складі довгий час. Команда, яка разом з часом і разом з кожним івент заходом самовдосконалюватиметься, аналізуватиме всі свої помилки та робити все можливе в подальшому для їх усунення.

Кожна людина в команді - це професіонал своєї справи, це командний гравець, який виконує свої функціональні задачі тим самим допомагає досягнути високого результату та розвитку самої івент організації.

Отже, для розвитку подальшого івент індустрії потрібні не тільки креативні спеціалісти та бажання, але й можливості спеціалістам івент-індустрії отримувати нові знання, залучення до програм по обміну досвідами в різних країнах з можливістю потім втілити та реалізувати в Україні та задовільнити потреби сучасного споживача в сфері івент-індустрії.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ» В ІНТЕРНЕТ- ЕНЦИКЛОПЕДІЇ «ВІКІПЕДІЯ»

DEFINITION OF THE CONCEPT OF EUROPEANIZATION IN THE INTERNET-BASED ENCYCLOPEDIA WIKIPEDIA

Стрілець Василь Васильович

в. о. завідувача кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
striletsv@ukr.net

Вагоме місце у загальнодоступній вільній багатомовній онлайн-енциклопедії «Вікіпедія» займає суспільно-політична тематика, яка заслуговує наукового аналізу з огляду на специфіку функціонування цього нового інформаційно-комунікаційного і суспільного феномену. «Вікіпедія» має розглядатися не лише як онлайн-енциклопедія, але, певною мірою, й як прояв так званих нових медіа. В науковій літературі є досить обмеженим коло праць, які стосуються окресленої комплексної проблеми. У медіазнавстві вироблено підхід, згідно з яким статті «Вікіпедії» поділяються на відносно стабільні і контрверсійні в залежності від кількості їх редагувань. Варто враховувати й кількість джерел, залучених до підготовки розміщених у «Вікіпедії» статей, оскільки ця кількість певною мірою корелюється з мірою суспільної зацікавленості відповідною проблематикою.

Загалом статті про європеїзацію містяться в десяти мовних розділах «Вікіпедії» (німецькому, англійському, українському, іспанському, французькому, польському, французькому, китайському, корейському і в'єтнамському).

Найбільшу кількість джерел і правок має стаття на зазначену тему в німецькому мовному розділі (178 редагувань з 2012 р, 17 джерел) де європеїзація визначається як термін, що все частіше використовується в наукових роботах для опису соціально-політичних процесів в Європі у зв'язку європейською інтеграцією. В історичному контексті європеїзація означає експорт європейських цінностей, культурних благ і політичних систем в контексті та в результаті європейського колоніалізму. У

культурному контексті мова йде про втрату сенсу національної ідентичності через появу та асиміляцію європейської ідентичності.

Зазначається, що в політології терміни «європеїзація» та «євроінтеграція» вживалися як синоніми, але з початку 1990-х років вони стали розрізнятися. На відміну від євроінтеграції, європеїзація означає національні реакції на європейські процеси. Проте політичні зміни в країнах-членах ЄС, зумовлені імпульсами з Брюсселя, не обов'язково мають поглиблювати європейську інтеграцію. Отже, європеїзація – це інтерактивний процес, який не лише описує вплив європейської політики на національному рівні, але й включає протилежний напрямок впливу, оскільки національні держави – принаймні опосередковано – відповідальні за європейські процеси та імпульси, що виходять від Європейського Союзу. Разом з тим зазначається, що європеїзація впливає не лише на країни-члени ЄС, а й на потенційних кандидатів на вступ, таких як Туреччина, або на сусідні з ЄС країни.

В англійському мовному розділі (151 редагування з 2005 р, 5 джерел) європеїзація теж трактується в декількох значеннях. У найбільш загальному плані – це процес, в якому умовно неєвропейський суб'єкт (культура, мова, територія чи нація) набуває низку європейських ознак (часто пов'язаних із вестернізацією). Європеїзація також визначається й як зростання європейської континентальної ідентичності або політичного єднання над національними ідентичностями та політикою в окремих державах на континенті. Європеїзація може також стосуватися процесу, завдяки якому політична та економічна динаміка Європейського Союзу стає частиною політики держав-членів ЄС.

Разом з тим, європеїзація відбувається, коли держави-члени ЄС починають впливати на політику Європейського Союзу в певній сфері.

Український мовний розділ «Вікіпедії» у відповідній статті (82 редагування з 2009 р, 7 джерел) трактує європеїзацію насамперед як концептуальну модель європейських студій (науки про походження, становлення, розвиток ЄС), що з'явилася у середині 90-х років минулого століття, коли були застосовані перші спроби проаналізувати вплив європейської інтеграції на інституції (державні

установи) та політику країн членів ЄС та кандидатів на членство. Зазначається, що в сучасній західній політології поняття «європеїзація» використовують переважно для пояснення взаємного процесу відносин між ЄС та його членами, а останнім часом у це поняття вкладається взаємини ЄС з країнами-кандидатами на вступ до цього об'єднання.

У французькому мовному розділі (57 редагувань з 2005 р., 5 джерел) теж відзначається багатозначність поняття «європеїзація». В соціології це поняття використовується як синонім «вестернізації», тобто пов'язаного з колонізацією процесу акультурації. Цей термін також використовується в теорії міжнародних відносин для аналізу проблематики європейської інтеграції. В цьому контексті європеїзація теж має декілька визначень, кожне з яких ґрунтується на різних концепціях європейської інтеграції.

Польський мовний розділ (54 редагування з 2004 р., 5 джерел) містить чи не найбільш узагальнене визначення європеїзації як багатоаспектного процесу, що розвивається з часом, спираючись на складну інтерактивність змінних, в результаті чого виникають диференційовані, взаємозалежні й навіть суперечливі ефекти, що відбуваються в багатьох сферах життя і по-різному інтерпретуються з точки зору окремих галузей і дисциплін.

Широко розкрито термін «європеїзація» в іспанському мовному розділі (46 редагування з 2008 р., 5 джерел). Європеїзацією названо сукупність явищ, пов'язаних зі змінами в рамках процесу культурної асиміляції, в центрі якого є європейська культура як домінуючий зразок (прояв вестернізації). Цей процес означає, що неєвропейська культура сприймає європейське суспільство як культурну та соціальну модель для наслідування. Європеїзація також стосується зростання континентальної ідентичності в самій Європі, яка ширше національних та політичних ідентичностей. За іншим підходом, європеїзація відбувається, коли держави починають впливати на політику Європейського Союзу в певній сфері.

Зауважується, що предметом інтенсивних дебатів є питання: чи буде європеїзація безперервним процесом, який в кінцевому підсумку призведе до

всеохоплюючого європейського уряду, чи, навпаки, ця спроба централізації не зможе подолати стійку національну ідентичність та зростаючий місцевий та регіональний інтерес.

У деяких мовних розділах, зокрема, румунському, згадується ще один прояв європеїзації в контексті євроінтеграційних процесів – горизонтальні зв'язки і взаємовпливи між державами-членами ЄС, що забезпечують взаємозапозичення кращих політичних рішень та практик між державами-членами ЄС. Ця взаємодія здійснюється на основі рекомендацій, які не є обов'язковими, але ґрунтуються на передовому досвіді та взаємному визнанні.

Таким чином, європеїзація в онлайн-енциклопедії «Вікіпедія» визначається в залежності від контексту: і як сприйняття неєвропейськими спільнотами європейських моделей суспільно-політичного та культурного життя, тобто як прояв вестернізації, і як інтерактивні процеси взаємодії між Європейським Союзом і його членами та кандидатами в члени. Прикметно, що серед невеликої кількості мовних розділів «Вікіпедії», в яких висвітлюється це поняття, помітне місце займає український, що є ще одним проявом європейської ідентичності та євроінтеграційних прагнень України.

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL MOTIVATION AIMED TO PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN THE WARTIME

Daria Suprun

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the department of Special Psychology and Medicine,
Faculty of Special and Inclusive Education
National Pedagogical Dragomanov University
E-mail: darya7@ukr.net
[orcid.org/ 0000-0003-4725-094X](https://orcid.org/0000-0003-4725-094X)

Our life was divided into «before the war» and «during the war». Time has stopped. There is no understanding that it is already spring, March. The main feeling of this war is chaos and an absolute misunderstanding what and for what is happening. Because the war seemed absolutely unreal, it seemed absolutely impossible and so absurd, ridiculous that everything that happened on it just caused a feeling of some kind of unreality – you don't believe that this is actually happening in the 21st century

A separate question is children. The contrast between childish joy and war is striking. This is what holds, what inspires hope for a bright and peaceful future, even against the background of uncontrollable anxiety for the safety of their lives.

New standards of support requires a new orientation purposes, principles, content, methods, evaluation obtained knowledge according to defined educational qualification characteristics of specialists, skills to solve typical problems and their application in practice. Thus, the interpenetration of knowledge of methods and theories and their practical application becomes so important. Therefore there is a necessity of forming a new generation of psychologists that can provide expert help for children in wartime.

Intensification of different processes in conditions of war in Ukraine actualizes the problems of specialists' motivation directly involved in the organization and providing the effective functioning of the inclusive support environment. At the same time, as practice shows, we have the need to determine the degree of future specialists' training aimed to work with children in the conditions of war, according to professional and motivational component [4, c. 29]. So, this concept requires a new orientation purposes, principles, content, methods, evaluation obtained knowledge according to defined educational qualification characteristics of specialists, skills to solve typical problems and their application in practice in wartime.

In government documents on national education policy defined priority content ideas of personality education: the ideas of freedom, equality, national and personal dignity; formation of hard work, mutual aid and self-discipline; attitude to life and the lives of others as the highest value. Scientists of the National Pedagogical Dragomanov University gained considerable experience with practical implementation in students' and listeners'

educational process of the theoretical foundations of various education areas [3, c. 59].

Content tasks of education are defined with humanistic position in the «Convention on the Rights of the Child» and «Declaration of Human Rights». Article 29 of that Convention stated that the education of the child shall above all be directed to: development of the personality, talents, mental and physical abilities in full volume; development respect for human rights and fundamental freedoms and the principles enshrined in the UN Charter; development respect for parents, cultural identity, language and national values of the country in which the child is living, the country of origin and for civilizations different from own; preparation of the child for responsible life in a modern society in the spirit of understanding, peace, patience; development of respect for nature.

Expansion of international relations and integration into the European community, the need to find constructive ideas to solve problems of optimization and intensification of professional competencies in wartime – the objective reality. Considering the internationalization of education as an aspect of the global space of higher education, it is necessary to outline the European choice to help in our research: educational values at the global and national levels. Currently we have the opportunity to provide research cooperation between the Faculty of Special and Inclusive Education of National Pedagogical Dragomanov University and relevant faculties of European countries: Sapienza University, Rome, Masaryk University, Brno and Tomas Bata University, Zlin, Czech Republic, The John Paul II Catholic University, Lublin, Poland etc. It should be noted that the integration of universities into global war processes contributes to the renewal of scientific, educational, personal and organizational potential of the Free Economic Zone at the individual, institutional and system levels. Therefore, we now have the opportunity to implement and increase the innovative experience of the European standard, which should be carried out in a rational combination with the innovative experience of Ukrainian scientists-organizers of higher education in the field of modern education in social cohesion, social support in wartime.

Thus, the effective means of forming the key special education specialist's competences are pedagogical technologies that are considered as a combination of teaching

methods through the prism of relevant features of educational results, their effectiveness in determining the quality of mentioned support in wartime.

In conditions of a system of social changes and spiritual values, the economic crisis in the country quality education specialists' training becomes of paramount importance, because psychological doctrine that provides stability, prudence becomes imperative in time of war in all aspects of civilized society.

Reasonable and methodologically justified is professionally directed psychological support of children in the wartime, the ultimate goal of which corresponds to outlined concepts (objectivity activities), stimulates appropriate measures needs to obtain knowledge (motivation activity), leads to accordance training activities for personal use (purposeful activity) and also promotes the comprehension of the actual necessity of professional support (awareness activities) [5, c. 92].

So, our life was really divided into «before the war» and «during the war». But we are strong, we will stand. We must do with even greater force what we do well in peacetime, do our business, do our work, promote the ideas of rational, positive, common sense for the development of a society where is no place for war...

Therefore there is a necessity of forming a new generation of Specialists that can provide expert help by implementing and increasing the innovative experience. We must do with even greater force what we do well in peacetime, do our business, do our work, promote the ideas of rational, positive, common sense for the development of a society where is no place for war...

References

1.Suprun, D. (2017). *Profesiina pidgotovka psykholohiv v galuzi specialnoyi osvity (monographia)*. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Dragomanova. 459p.

2.Suprun, D. (2019). *Modernizatsiia zmistu profesiinoi pidhotovky psykholohiv v haluzi spetsialnoi osvity (monohrafiia)*. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. 440p.

3.Suprun, D. (2018). *Teoriia ta praktyka profesiinoi pidhotovky psykholohiv v haluzi spetsialnoi osvity. (dys.dok. ped. nauk)*. Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova. Kyiv.

4. Suprun, D. (2018). Academic mobility perspective in the context of professional internationalization in the field of special education *DOI 10.31392/NPU-nc.series19.2020.40.13* Kyiv. http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34962/Sheremet_83-89.pdf?sequence=1

5. Suprun, D. (2019). The Future Psychologists' Motivation to Work in the System of Inclusive Education *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)* ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4S, November 2019 <https://www.ijrte.org/wp-content/uploads/papers/v8i4S/D10081184S19.pdf>

6. Suprun, D. (2021) *Psychology of Management*: Kyiv.: NPDU, 345p.

**ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ АСПЕКТІВ НА
ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ**

**THE IMPACT OF SOCIAL AND CULTURAL ASPECTS ON THE
EFFECTIVENESS OF FISCAL POLICY**

Olena Sushkova

PhD (Economics), Associate Professor at the
Department of Customs and Commodity Science

elenasushkova@ukr.net

ORCID 0000-0002-8748-7864

Research on behavioral aspects of the economy has introduced another dimension of studying the impact of certain policy decisions on the behavior of economic agents. For example, in the field of taxation, the impact of cultural, national and personal values on the behavior of taxpayers, their propensity to violate tax legislation, and the use of tax evasion or avoidance schemes is increasingly being studied. But given the complexity of the very

nature of human behavior and its consciousness, the question of the impact of social and cultural aspects on the effectiveness of the state fiscal policy may be subject to more detailed study.

The social and economic behavior of a person, his character and activity of manifestation are influenced by individual and social consciousness. Individual consciousness is a set of knowledge, ideas, views, values and goals in the life of an individual. On the basis of this foundation, human behavior is formed as a result of such forms of manifestation of individual consciousness as self-confidence, sense of duty, conscience, self-analysis, self-esteem, self-criticism, self-control, initiative, self-discipline, etc. On the contrary, the public consciousness absorbs knowledge, theories, ideas and views (political, cultural, etc.) that are inherent in a particular society or all mankind at a certain stage of its development. It should be noted that individual and social consciousness are interrelated, and have an influence on each other, but social consciousness is not the sum of individual consciousness [1].

In their work, Schwartz (1992) and Feldman et al (2015, p. 70) argue that “personal values are an abstract, long-term motivational goal and reflect the principles and beliefs of a person about what matters to him/her in life [2, p. 960]”. Based on their own goals and interests (Feldman, 2015, p. 69), as well as based on individual values, each person chooses their own type of behavior. But Feldman et al. (2015) proved that it is very difficult to determine perfectly the process of forming person’s motives to act in accordance with the norms of law or morality (ethical behavior) or violating the law or principles of morality (unethical behavior) [3]. The only thing that can be stated unequivocally is that in each case people choose the most profitable (in terms of benefits and expenses) for themselves scenario.

As for taxation, paying taxes is an unprofitable scenario for a taxpayer who is contrary to his interests (obtaining and maximizing profits). In this context, James & Alley (2004, p. 29) argue that it is complicated to motivate the taxpayer to pay taxes honestly and to act in accordance with the law [4, p. 165]. In this situation, one of the effective ways is the strengthen the taxpayer’s knowledge that the value of public goods they received is higher

than the amount of taxes paid, or the use of such elements of public consciousness as morality and law to regulate the behavior of economic entities. Based on the thesis that public consciousness is not the sum of individual consciousness, we think that the first option is very difficult to implement, because it requires consideration of the interests, individual goals and motives of each individual taxpayer. In addition, input parameters such as the value of public goods received by the taxpayer (subjective vision) and the value of tax expenditures (depend on many factors) are very individual and can not be summarized or aggregated to any indicator that would meet the interests of all or most taxpayers.

Thus, the only promising way, in our opinion, to motivate taxpayers to pay taxes is to create such legal norms that would provide very unfavorable consequences for each taxpayer as a result of tax evasion or avoidance or to establish in society such moral norms that would condemn illegal behavior and be aimed at increasing social responsibility (tax revenues are one of the key sources of financing public benefits). Thus, in relation to complying with tax obligations (including the possibility of applying schemes of evasion or avoidance), two types of taxpayers behavior can be considered – responsible (eco-consciousness) or irresponsible (non-eco-consciousness).

The concept of "tax culture" is used in the scientific literature to describe the moral and ethical side of the process of taxpayers' compliance with tax legislation. According to the research results of Charles et al., (2013) [5] the hypothesis that there is a significant relationship between tax culture and reducing tax evasion is confirmed at 95% confidence level. The research results of Charles et al., (2013) confirm a significant relationship between Individual factors and reducing tax evasion as well. Hofstede (1980, p. 25) was the first who pay attention to the interconnectivity between national culture and tax culture in relation to tax evasion [6, p. 69]. Feldman (2015) [3], Fischer and Poortinga (2012) [7], Litina and Palivos (2016) [8], and Vauclair et al. (2015) [9] proved that personal values play a key role in motivating individuals to make ethical decisions and behave.

It should also be noted that ethics is not an innate trait of person, and therefore to be ethical, empathy, fairness and integrity toward others, care for the welfare of others, and promotes the interests of others can be learned at any stage of life. But the process of

education of an individual is influenced by the format of social consciousness (complex of social, cultural and other values), which is inherent in this society. This means that fiscal eco-consciousness should be formed in society in a comprehensive way, acting in relation to all segments of the population, both in terms of social status and age. Vehovar, A., Mumel, D., & Hauptman, L. (2018) consider that to address this issue we need to change political, social and cultural mechanisms and our social system by moving towards a more democratic environment [10, p. 44].

A fair tax system can be one of the elements of a democratic environment. Vehovar, A., Mumel, D., & Hauptman, L. (2018) conclude that a person's understanding that the current tax system is fair to them has a significant impact on his/her behavior and decisions as a taxpayer [10, p. 44]. It should be noted that the sense of fairness of the existing tax system in relation to the individual taxpayer depends significantly on the attitude to public authorities, including tax authorities that formed in society. Based on the research results of a number of scientists, it can be argued that the strength of social norms and morality in preventing violations of tax rules depends on the degree of trust and positive attitude towards public authorities.

Thus, we can conclude that in order to effectively implement fiscal policy in the country, in particular in terms of increasing tax revenues to the state budget, it is important to form and increase such individual and public consciousness, in which the behavior of economic entities was aimed at compliance with the rules of taxation established by current legislation. For this, all cultural, social, and, in particular, political mechanisms must be built and function on the basis of a democratic society, which is characterized by a high degree of social responsibility.

References

1. Shcherba, S.P., Zaglada O.A. (2011). Philosophy [textbook], 5th edition. Kondor (Kyiv). 548 p.
2. Javad Ghanbari NEJAD, Mahdi KHEDRI, Mohammad DAHMARDE, Malihe

PANJEKOOBI (2017). Investigating the Impact of Tax Culture on Reducing Tax Evasion: Evidence from Zabol City. *International Journal of Economic Perspectives*, 2017, Volume 11, Issue 4, 956-961.

3. Feldman, G., Manchi Chao M., Farh J. L. & Bardi A. (2015). The motivation and inhibition of breaking rules: Personal values structures predict unethicity. *Journal of Research in Personality*, 59, 69-80. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2015.09.003>

4. Andreas, Savitri E. (2015). The effect of tax socialization, tax knowledge, expediency of tax ID number and service quality on taxpayers' compliance with taxpayers' awareness as mediating variables. *Social and Behavioral Sciences*, 211, 163-169. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.024>

5. Charles, W. Aldred Bame, J. Cullen, D., Martin, K. and Parboteeah, P. (2013), National Culture Andfirm-Level. *Tax Evasion, Journal of Business Research*, 66, pp. 390–396.

6. Richardson, G. (2008). The relationship between culture and tax evasion across countries: Additional evidence and extensions. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 17 (2), 67-78. <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2008.07.002>

7. Fischer, R., & Poortinga, Y. H. (2012). Are cultural values the same as the values of individuals? An examination of similarities in personal, social and cultural value structures. *International Journal of Cross Cultural Management*, 12(2), 157-170. <https://doi.org/10.1177/1470595812439867>

8. Litina, A., & Palivos, T. (2016). Corruption, tax evasion and social values. *Journal of Economic Behaviour & Organization*, 124, 164-177. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2015.09.017>

9. Vauclair, C. M., et al. (2015). What kinds of value motives guide people in their moral attitudes? The role of personal and prescriptive values at the culture level and individual level. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 46(2), 211-228. <https://doi.org/10.1177/0022022114557487>

10. Vehovar, A., Mumel, D., & Hauptman, L. (2018). A conceptual model of the relationship between personal values and personal tax culture regarding the perception of

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Андрій ТИМКІВ

к.е.н., керівник інклюзивного
науково-методичного центру

НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

Олександр РЕШЕТЮК

Студент 3 курсу, групи Е-316

НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

Разом із іншими секторами, що є драйверами економічного розвитку, українська наука сьогодні потребує великої підтримки та значних реформ.

Зруйнована інфраструктура, велика кількість тимчасово-переміщених осіб, зупинка багатьох підприємств, скорочення експортно-імпортних операцій, зростання рівня інфляції призвело до загального падіння ВВП країни більше як на 40%.

Безперечно, у війні на території країни постраждали багато авторитетних закладів вищої освіти, професійно-технічної, загальної та дошкільної освіти. Так, за даними Міністерства освіти і науки України на квітень 2022 року в нашій державі зазнали бомбардувань 928 закладів освіти, 84 з яких зруйновано повністю. Значна кількість освітян та науковців стали тимчасово-переміщеними особами і змушені або виїхати за кордон, або покинути свій напрям діяльності і влаштуватися на інші робочі місця відповідно до вакантних посад на підприємствах в інших регіонах країни.

Але, хочемо звернути вашу увагу, що стан української науки і до 24 лютого 2022 року був у вкрай незадовільному стані. Інколи складалося враження, що українська наука знаходилася поза межами інтересів держави. Про це можна судити із графіку динаміки частки витрат на виконання наукових досліджень і розробок у

ВВП.

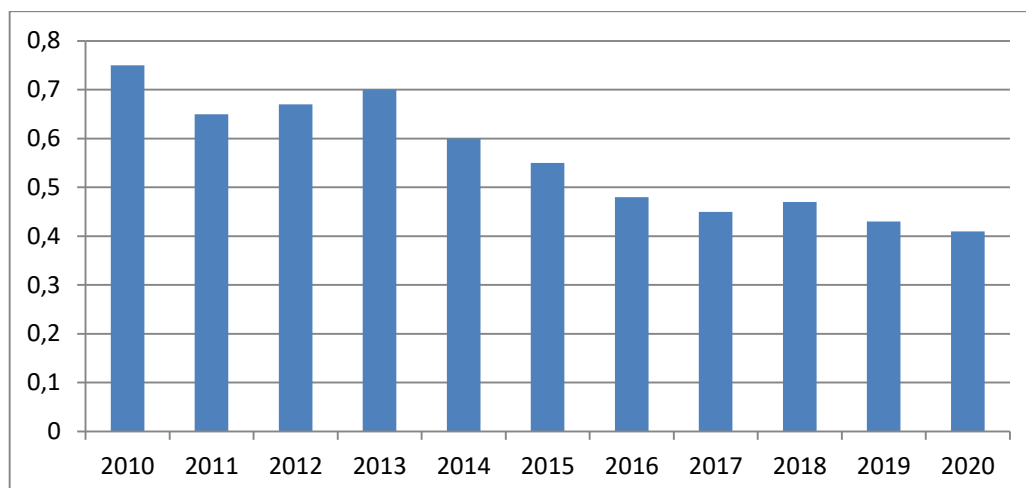

Рис. 1. Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, %[1]

В той час як у провідних європейських країнах частка фінансування наукових досліджень у ВВП країни коливалася від майже 4% до 1%.

Можна стверджувати, що відбувався доволі суб'єктивний процес скорочення потенціалу української науки звичайно ж під впливом доцільності фінансування інших сфер, розвитку соціальних програм, інфраструктурних проектів, коронакризи або звичайних політичних популістських бажань. Наука вважалася сферою інтересів менеджменту закладів освіти, які намагалися практично «вибивати» кошти на її розвиток. Наукові дослідження стали таким собі «хоббі» для тих хто їх проводив, при цьому доволі не дешевим.

У зв'язку із війною, нині ситуація кардинально змінилася і тому, якщо українське суспільство хоче збудувати європейську державу з економікою високих соціальних стандартів, то ставлення держави до багатьох сфер в тому числі і науки повинно кардинально змінитися.

Надзвичайно важливим кроком наукового прориву та економічного становлення країни вважаємо формування стратегії розвитку науки в Україні до 2027 року тобто на найближчі 5 років. При формуванні такого документу повинні враховуватися екзогенні та ендегенні чинники, що впливають на науку.

Цілком очевидним є зміна пріоритетних напрямів розвитку науки в Україні, а отже потребує зміни Закон «Про Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». Ми переконані, що необхідна трансформація пріоритетів повинна виходити із двох фундаментальних принципів: національні інтереси та безпека.

Після визначення пріоритетів розвитку науки та техніки важливим кроком для дієвої реалізації стратегії розвитку науки і техніки безперечно є інфраструктура, що включає у себе розгалужену мережу профільних науково-дослідних установ, станцій, лабораторій, технопарків та технополісів.

У квітні 2021 року Уряд ухвалив «Концепцію державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року». В урядових структурах уже на той час було розуміння того, що стан науки та техніки був вкрай незадовільний, про що зазначено у підставах для прийняття такого документу.

Важливим елементом у реалізації стратегії розвитку науки відіграє кадровий потенціал. Із 2010 року, щорічно відбувається скорочення кількості працівників, які задіяні у виконанні наукових досліджень. У 2020 році їх кількість скоротилася практично у двічі (рис.2).

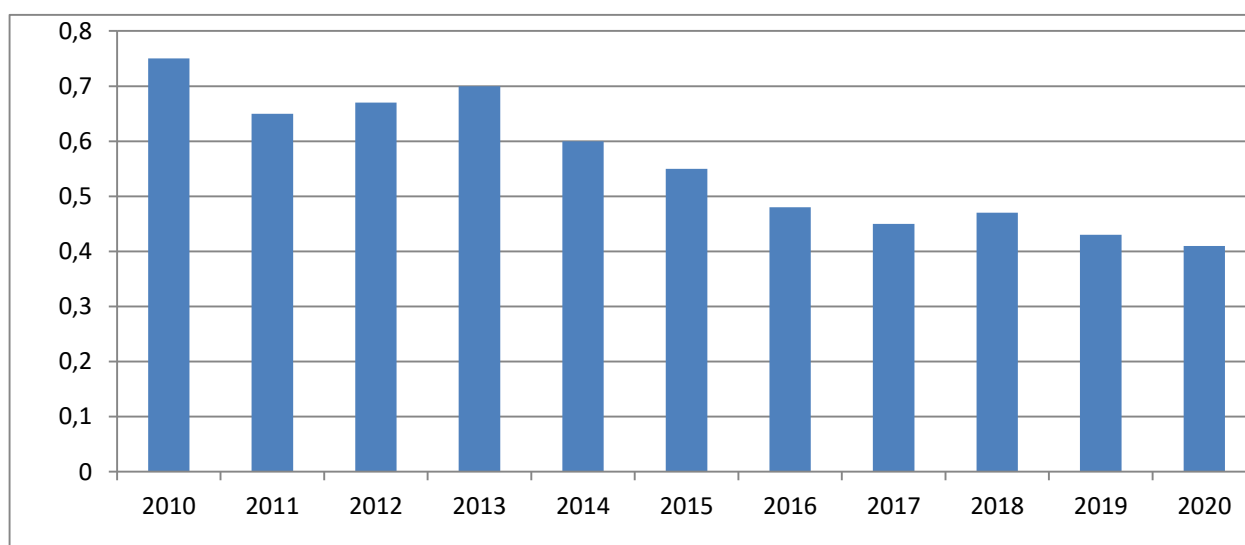

Рис. 2. Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, % [1]

У значній мірі, це пов'язано передусім із скороченням навчального навантаження у закладах вищої освіти, скороченням фінансування науки та інновацій і, як результат зниження рівня оплати праці науково-педагогічних працівників. Скорочення заробітної платі на тлі постійно зростаючих витрат на публікацію результатів наукових досліджень, наукові відрядження, участь у конференціях, міжнародні стажування та інші вимоги, негативно впливають на ставлення суспільства до професії науковця і знижують її популярність серед молоді.

Ключовим елементом у стратегії розвитку науки в Україні, що забезпечить її реалізацію є нормативно-правове забезпечення ефективної інтеграції науки, освіти та економіки. І першим, на наш погляд повинен бути в повній мірі реалізованим та у певних аспектах модернізованим Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» саме в контексті зближення науки та економіки [2].

Перш за все, це повноцінна реалізація статті 48, пункту 2: «Держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України».

Разом з тим, доволі незрозумілим в законі є розмежування поняття вчений та науковий працівник.

У статті 8 Закону зазначено також, що державні комерційні підприємства та казенні підприємства, які належать до наукових установ, звільняються від сплати до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) за результатами своєї фінансово-господарської діяльності та зобов'язані не менш як 50 відсотків чистого прибутку від своєї діяльності спрямовувати на провадження ініціативної наукової і науково-технічної діяльності, фінансування інновацій та розширення власної матеріально-технічної бази.

На сьогодні ми вважаємо, що з метою відновлення інфраструктури необхідно змінити дану статтю і провести градацію за термінами, тобто за результатами функціонування протягом першого року такі установи спрямовують 100 % чистого

прибутку на провадження ініціативної наукової діяльності, і далі протягом наступних 5 років щорічно зменшуючи на 10% досягнувши граничного рівня у 50%.

Потрібно також інтегрувати такі категорії як лабораторія, технопарк та центр колективного користування науковим обладнанням, при цьому такі структури повинні існувати у кожному обласному центрі України, а подекуди навіть у громадах.

Національні наукові центри повинні діяти як складові міністерств та департаментів.

Необхідно значно розширити повноваження регіональних наукових центрів, що наш погляд є зв'язною ланкою між потребами суб'єктів господарювання в регіонах та науковцями. Такі центри повинні існувати як елемент організаційної структури органів місцевого самоврядування.

Таким чином, нині Міністерство освіти і науки України повинно взяти на себе роль координатора розробки стратегії розвитку науки та провадження наукової реформи. Водночас, Мінекономіки країни – повинно стати координатором запитів та мотиватором активності співпраці суб'єктів господарювання з вітчизняною наукою. Саме у точці узгодженості інтересів і виникатиме той науково-технічний потенціал, що стане ефективним драйвером відновлення та економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистика. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

ПСИХОЛОГІЧНІ БАР'ЄРИ У КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЇ З ЛЮДЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Тріпак Мар'ян Миколайович,
в.о.ректора НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»,
к.е.н., професор кафедри інклюзивної економіки,
кібернетики та комп'ютерних наук, доцент,
заслужений працівник освіти України
Волощук Марина Борисівна,
викладач кафедри соціальної роботи, психології
та соціокультурної діяльності імені Т.Сосновської

В сучасній освіті і науці вивчення адаптації в процесі активного використання інформаційно-комунікативних ресурсів стає все більше актуальним.

В період карантинних умов, пов'язаних із Covid – 19, багато проблем виникає у зв'язку з перелаштуванням на дистанційну форму комунікації, обмеженням у “традиційній” комунікації та взаємодії людини у суспільстві, ускладнюється процес соціалізації особистості та виникають бар'єри, в тому числі психологічні.

Умови та природа виникнення бар'єрів у психологічних дослідженнях є неоднозначною. **Бар'єром** вважають - перешкоду у процесі діяльності, поведінки особистості в діяльності.

Бар'єр вивчається в багатьох дослідженнях, але, зазвичай побіжно, серед багатьох інших чинників: утрудненого спілкування, взаємного непорозуміння, труднощів діяльності тощо.

- **Стереотипною є думка, що психологічні бар'єри є виключно психолого-педагогічною проблемою комунікації.**

Питання психологічних бар'єрів, звичайно, розглядається і вивчається психологічними та педагогічними науками і це питання лежить у сфері комунікації, однак, особливості психологічних бар'єрів, рецепції, психології рецепції особистості – на озброєнні у вузьких психологічних наук та у сфері послуг, у тому числі в рекламі, є дієвим у маркетинговій діяльності.

Психологічні бар'єри у спілкуванні виникають непомітно і суб'єктивно, нерідко вони не відчуються самою людиною, але негайно сприймаються оточуючими. В

якості бар'єру може виступати і саме сприйняття партнера, з яким відбувається комунікація, як особи певної *професії*, певної *національності*, *статі*, *віку*, а також *людей, які відрізняються своїми можливостями*.

Слід зазначити, що останнім часом з об'єктивних і суб'єктивних причин відбулася істотна зміна ставлення суспільства до осіб з інвалідністю і оцінка можливостей дітей з інвалідністю.

Усвідомлюється, що психофізичні порушення не заперечують людської сутності, здатності відчувати, переживати, набувати соціального досвіду. Відбулось розуміння того, що кожній дитині необхідно створювати сприятливі умови розвитку, що враховують її індивідуальні освітні потреби і здібності.

Варто відзначити основні види психологічних бар'єрів, які виникають у процесі спілкування людей.

Перше враження вважається одним з бар'єрів, який може сприяти помилковому сприйняттю партнера по спілкуванню. Перше враження, по суті, не завжди буває першим, так як на формування образу впливає і зорова, і слухова пам'ять.

- Виражається в наступному: зовні безпричинно людина починає негативно ставитися до людини в результаті першого враження або через якісь приховані причини. Отже, перше враження може бути відносно адекватним, відповідати рисам характеру, а може бути помилковим. Слід встановити можливі мотиви появи такого ставлення і долати їх.

Бар'єр негативної установки, що був введений в досвід людини кимось з інших людей. Тобто повідомлення негативної інформації про когось, через що і складається негативна установка по відношенню до людини, про яку мало що відомо, адже немає особистого досвіду комунікації та взаємодії з нею.

Бар'єри по відношенню до людей із особливими потребами на соціально-психологічному рівні механізми їх формування та прояву, як наявність наступного:

- негативних стереотипів щодо людини з певними вадами здоров'я;
- високий рівень стигматизації цих категорій населення;

- дискримінаційні тенденції, що проявляються в окремих групах стосовно людей з особливими потребами.

Бар'єр упередженості і безпричинної негативної установки.

Зовні безпричинно людина починає негативно ставитися до людини в результаті першого враження або через якісь приховані причини. Слід встановити можливі мотиви появи такого ставлення і долати їх.

Бар'єр негативної установки, що був введений в досвід людини кимось з інших людей. Тобто повідомили негативну інформацію про когось, через що і складається негативна установка по відношенню до людини, про яку навіть мало що відомо, адже немає особистого досвіду взаємодії з нею.

Бар'єри по відношенню до людей із особливими потребами на соціально-психологічному рівні:

можна виділити механізми їх формування та прояву, як наявність негативних стереотипів щодо людини з певними вадами здоров'я; високий рівень стигматизації цих категорій населення; дискримінаційні тенденції, що проявляються в окремих групах стосовно людей з особливими потребами.

Найбільш важливим, на думку А.В.Драпака, джерелом формування негативного сприймання як суспільного явища є **стигматизація**. В літературних джерелах стигма осмислюється як ознака, що зумовлює певну неповноцінність, відмінність однієї людини від «більшості». Ця характеристика **приписується суспільством** окремим людям, чи групам людей, які відрізняються від основної маси, та передбачає негативне ставлення до них.

На думку дослідника Г.І. Сизко у кожному суспільстві, в залежності від його соціокультурних та етнопсихологічних особливостей формуються **різні типи стигм по відношенню до людей з інвалідністю**, але переважно ця категорія осіб сприймається негативно, суспільство відгороджується від них, вибудовуючи **штучні бар'єри**.

Аналіз концепцій психоаналітичного напрямку показує, що бар'єри інтерпретуються як стан напруги, породжений недостатньо усвідомлюваними

внутрішньоособистісними конфліктами, природа яких криється в системі взаємин людини з оточуючим світом, по-різному задовольняє її базові соціальні потреби.

У даному трактуванні найважливішим механізмом психічної адаптації у важкій ситуації є система «психологічного захисту» особистості, яка будує свої відносини з іншими за допомогою різного роду захисних механізмів.

Негативне ставлення, яке вкоренилось у суспільстві та транлюється через *великі та малі соціальні групи*, стаючи частиною свідомості окремого індивіда, зумовлює специфічне сприйняття людей з інвалідністю, бажання відгородитися від взаємодії та спілкування з ними в процесі повсякденного життя.

Надзвичайно індивідуальний підхід та комплексне дослідження бар'єрів щодо комунікації та взаємодії з особами з інвалідністю **Centers for Disease Control and prevention (CDC)** - Центри контролю та профілактики захворювань.

CDC (*1600 Clifton Road Atlanta, GA 30329-4027 США*) є провідною в країні науково обґрунтованою, керованою даними сервісною організацією, яка захищає здоров'я населення. Понад 70 років ми впроваджуємо науку в дію, щоб допомогти дітям залишатися здоровими, щоб вони могли рости та навчатися; допомагати сім'ям, підприємствам і громадам боротися з хворобами і залишатися сильними; та для охорони здоров'я населення.

CDC комплексно розглядає наступні бар'єри: бар'єри ставлення, комунікаційні бар'єри, фізичні бар'єри, політичні бар'єри, соціальні бар'єри, транспортні бар'єри.

Бар'єри ставлення є найосновнішими і сприяють виникненню інших бар'єрів. Наприклад, деякі люди можуть не усвідомлювати, що труднощі з тим, щоб дістатися до місця або в нього, можуть обмежити людину з інвалідністю від участі в повсякденному житті та спільних повсякденних справах. Приклади бар'єрів ставлення включають:

Комунікаційні бар'єри стикаються людьми з інвалідністю, впливають на слух, розмову, читання, письмо і/або розуміння, і які використовують інші способи спілкування, ніж люди, які не мають цих обмежень. Слухові повідомлення про

здоров'я можуть бути недоступними для людей з порушенням слуху. Наприклад, відео, які не містять субтитрів, усне спілкування без супроводу ручного перекладу (наприклад, американська мова жестів), використання технічної мови, довгих речень і слів з багатьма складами може бути значними перешкодами для розуміння для людей з когнітивними порушеннями .

Фізичні бар'єри – це структурні перешкоди в природних або створених людиною середовищах, які перешкоджають або блокують мобільність (переміщення в навколишньому середовищі) або доступ. Приклади фізичних бар'єрів включають: сходи та бордюри, що заважають людині з обмеженою рухливістю увійти в будівлю або скористатися тротуаром; мамографічне обладнання, яке вимагає від жінки з порушеннями рухливості стояння; і відсутність ваг для людей на інвалідних візках або інших осіб, яким важко піднятися.

Політичні бар'єри часто пов'язані з недостатньою обізнаністю або невиконанням чинних законів і нормативних актів, які вимагають, щоб програми та заходи були доступними для людей з інвалідністю.

Програмні бар'єри обмежують ефективне виконання програм громадського здоров'я чи охорони здоров'я для людей з різними типами порушень.

Соціальні бар'єри пов'язані з умовами, в яких люди народжуються, ростуть, живуть, навчаються, працюють і віком – або соціальними детермінантами здоров'я – які можуть сприяти зниженню функціонування людей з обмеженими можливостями. Ось приклади соціальних бар'єрів:

За даними CDC, у 2017 році було працевлаштовано 35,5% людей з інвалідністю віком від 18 до 64 років, а людей без інвалідності – 76,5%, що приблизно вдвічі більше, ніж людей з інвалідністю. Дорослі віком від 18 років і старші з обмеженими можливостями рідше закінчили середню школу порівняно з однолітками без інвалідності (22,3% проти 10,1%). Люди з інвалідністю частіше мають дохід менше 15 000 доларів США, ніж люди без інвалідності (22,3% проти 7,3%).

Транспортні бар'єри виникають через відсутність належного транспорту, що заважає людині бути незалежною та функціонувати в суспільстві.

Європейський досвід комплексного дослідження бар'єрів дозволяє глибше розглянути дану проблему та сформувавши інструментарій для взаємодії територіальних громад, організацій та соціуму в контексті вирішення питання бар'єрності та створенню безбар'єрного простору, поліпшенню комунікації з особами з інвалідністю, їх сприятливої інтеграції у суспільство, створенню суспільства для всіх – інклюзивного суспільства.

Список використаних джерел

1. Всесвітня організація охорони здоров'я, Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я. Женева: 2001, ВООЗ. с. 214.
2. Сизко Г.І. Психологічні бар'єри при взаємодії з людьми з особливими потребами: причини та шляхи подолання.
3. Хаутенвілл, А. та Боедж, С. (2019). Річний звіт про людей з обмеженими можливостями в Америці: 2018. Дарем, штат Нью-Йорк: Університет Нью-Гемпшира, Інститут інвалідності. Доступно на https://disabilitycompendium.org/sites/default/files/user-uploads/Annual_Report_2018_Accessible_AdobeReaderFriendly.pdf **значок pdf**
4. Центри контролю та профілактики захворювань, Національний центр з вроджених вад та вад розвитку, Відділ розвитку людини та інвалідності. Дані системи даних про інвалідність та здоров'я (DHDS) [онлайн]. [Переглянуто 6 серпня 2019 р.].
5. Всесвітня організація охорони здоров'я; доступно за [адресою https://www.who.int/mediacentre/news/notes/2012/child_disabilities_violence_20120712/en/](https://www.who.int/mediacentre/news/notes/2012/child_disabilities_violence_20120712/en/) **зовнішній значок**

МУЗИЧНІ ФЕСТИВАЛІ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Фанта Іванна Петрівна

студентка групи 4 зМСКД
спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності
ivannafanta584@gmail.com

Науковий керівник:
Кочубей Наталія Василівна
доктор філос. наук, професор
НПУ імені М. П. Драгоманова
n.v.kochubey@ua.fm
ORCID ID 0000-0003-3668-7193

Культурний простір нашої держави дедалі більше розширюється за допомогою різноманітних фестивалів, котрі вирізняються багатством форм і масштабів. Ці культурно-мистецькі заходи відіграють надзвичайно велику роль задля підвищення іміджу нашої країни на платформах різних рівнів. Зокрема потенціал українських фестивалів, котрі наразі виступають важливим елементом у процесі культуротворення нашої держави, демонструє щоразу свою унікальність і неповторність, розширюючи творчі перспективи. Крім того, фестивалі міжнародного рівня дають чудову нагоду Україні заявити про себе усьому світові.

Висока популярність музичних фестивалів зумовлена тим, що вони покликані зберегти етнічні, культурні, релігійні традиції нашого народу, стати своєрідним рятівником багатих мистецьких традицій. Безперечно зростання загальносоціального, культурного значення музичних фестивалів, що неминуче впливає з їх поширення, породжує необхідність наукового дослідження, характеристики, порівняльного аналізу визначення тенденцій розвитку та впровадження конструктивного підходу до їх організації. Саме ці аспекти й становлять актуальність теми бакалаврської роботи: «Порівняльний аналіз музичних фестивалів України».

Фестиваль як форма сучасного мистецтва дає можливість репрезентувати певні ідеї, показувати досягнення в тій чи іншій сфері діяльності, а також сприяє знайомству з ідеями інших митців. Талановитих майстрів, а також отримати професійну оцінку виконаної роботи. Для глядачів це чудовий привід поринути в атмосферу святкового дійства, дізнатися щось нове, познайомитися з цікавими, неординарними особистостями.

Поняття музичного фестивалю можна вивести із самого його визначення. Музичний фестиваль – це масовий захід, свято, демонстрація досягнень професійної або самодіяльної музичної творчості [3]. Основна задача музичного фестивалю – пропаганда різноманітних музичних напрямків, залучення якомога більшої кількості учасників, зокрема молоді, відбір талановитих молодих виконавців, розвиток культурних зав'язків між різними народами тощо.

Фестивалі різних видів мистецтва мають значний соціальний та економічний потенціал, завдяки чому вони не лише набувають популярності й стають більш затребуваними, а також приносять певну вигоду не тільки своїм організаторам, але й цілим регіонам.

Г. Хрома переконана, що «фестиваль як такий є потужним каталізатором креативного, творчого процесу» [5]. Це цілком слушне твердження, оскільки під час таких заходів створюються нові проєкти, виникають новаторські ідеї, а самі учасники фестивального процесу – митці, віртуози, майстри, науковці – мають змогу обмінюватися досвідом, підвищувати свій мистецький рівень, а також заявляють про себе конкретній аудиторії.

Історія виникнення перших фестивалів сягає глибокої давнини. Зародилися вони близько 30 століть тому в Стародавній Греції та Римі, які славилися різноманітними святковими й урочистими дійствами, що влаштовували на честь богів. Ці заходи відрізнялися неабиякою масовістю й мальовничістю, професійною організованістю. Епоха Середньовіччя відзначається розвитком карнавалів, містерій та великої кількості культурно-масових дійств, які організовували у різних країнах тогочасної Європи. Новий час (XVIII – XIX ст.) характеризується розвитком фестивальної творчості. Зокрема перші фестивалі у тому сенсі, в якому ми їх розуміємо зараз, були проведені у Великій Британії. У XX столітті феномен фестивалів набуває інших видовищних, культурних форм, оскільки пов'язується з глобальними політичними змінами, що відбувалися у суспільстві. У цей час розвиваються музичні фестивалі різних напрямків: фестивалі рок- і поп-, фольклорної

й класичної музики тощо. У цей період формується абсолютно новий західноєвропейський культурний простір.

Початок ХХІ століття характеризується стрімким розвитком фестивального мистецтва. За останні десять років проведення великих і малих фестивалів виконавської майстерності міцно увійшло у повсякденний побут сучасного художньо-мистецького життя нашої країни, що суттєво актуалізувало формування нових моделей їх проведення, фінансування, механізмів взаємодії з органами управління культурою, потенційними спонсорами і засобами масової інформації.

Активізація фестивального руху на сучасному етапі розвитку суспільства обумовлена тим, що ця інноваційна форма представлення сучасного мистецтва має ширші можливості у створенні умов для масової комунікації, на відміну від інших форм експонування, наприклад, від традиційних художніх виставок.

Білоруська дослідниця Наталя Бунцевич, аналізуючи фестивальний рух своєї країни рубежу ХХ-ХХІ століття, виділила кілька особливо важливих функцій фестивалів: *просвітницьку функцію; комунікативну; економічну; науково-аналітичну; популяризаторську; виховну; освітню; функцію дозвілля* [2].

Вивчаючи фестиваль як форму міжкультурної комунікації, варто звернути особливу увагу на поліфункціональність даного феномену, завдання якого безпосередньо пов'язані з основними тенденціями соціально-культурного розвитку. Тому закономірно, що у ХХ – на початку ХХІ ст. виникають різні міжнародні організації, що сприяють розвитку фестивального руху у світі.

У сучасному світі величезна кількість фестивальних форматів суттєво ускладнює їхню типологізацію. Науковець О. Меньшиков переконаний: ретроспектива фестивальних заходів дозволяє класифікувати їх у наступні групи: універсальні, котрі охоплюють кілька видів мистецтва; спеціалізовані (по одному виду мистецтва – театральні, кінофестивалі, музичні тощо); монографічні, що присвячені одному автору, драматургу, режисеру; тематичні, які присвячені конкретному жанру, епосі, стилістичному напрямленню тощо; вузькоспеціалізовані – це можуть фестивалі народної, молодіжної, дитячої пісні тощо [4].

Фестиваль – це серія подій, об'єднаних спільною ідеєю, стилем проведення тощо, він має чітку організаційну концепцію та структуру проведення.

Художня концепція фестивалю виникає з урахуванням усіх його різноманітних просторово-часових факторів, традицій та існуючих напрямків і форм художнього життя, має видову, жанрову, тематичну спрямованість, через яку вона реалізується.

Фестиваль має чітку методичну основу. Він має відбутися на найвищому рівні, бути добре спланованим з урахуванням усіх найтонших моментів, адже захід такого масштабу сприймається як візитівка приймаючої сторони, тому права на помилку не має бути. На сьогоднішній день вже сформувалися певні технології, яких слід дотримуватися при проведенні подібних заходів. А саме фестиваль повинен мати чітку будову і структуру: відкриття; конкурсна частина, аби дати усім учасникам творчо висловитися; закриття і гала-концерт – це підсумки, фінал свята.

Планування і реалізація PR-компанії музичного фестивалю визначається наступними аспектами: дослідження музичного ринку фестивалів; визначення аудиторії фестивалю; дослідження причин відвідування аудиторією тих чи інших музичних фестивалів; розроблення стратегії просування фестивалю; тактика планування реалізації стратегії; продумування і планування бюджету; відбір потрібних інструментів. Організація музичного фестивалю спрямована на лобіювання інтересів музичної культури та мистецтва.

Якщо аналізувати музичні фестивалі за географічними особливостями, то доречно підкреслити, що фестивальною столицею у нашій державі є не тільки Київ, нею стають і такі культурні центри як Львів, Харків, Одеса.

Фестивалі в Україні відвідують фольклорні колективи з Австрії, Болгарії, Молдови, Словаччини, Франції, Швеції, Чехії та інших країн світу.

Найбільш яскравими явищами в музичній українській культурі кінця ХХ століття-початку ХХІ ст. стали такі музичні фестивалі, як «Пісенний вернісаж», «Таврійські ігри», «Крок до зірок», «Червона Рута», «Гоголь Фест», «Країну мрій» тощо.

Якщо говорити про демонстрацію музичного та вокального вміння українців на міжнародній арені, то, звичайно, не можна не згадати пісенний конкурс «Євробачення» та чисельні перемоги, які Україна спромоглася здобути.

Розвиток і перспективність фестивалів зумовлюється кількома важливими факторами, на які варто зважати: соціально-економічними й демографічними, політичними, культурно-історичними чинниками.

Географія фестивалів постійно розширюється за рахунок небувалого розмаїття та оригінальності підходу. Перерахувати всі існуючі сьогодні фестивалі видається досить складним завданням, адже їхня кількість зростає з кожним роком.

Фестивальний туризм є важливим складником подієвого туризму. Організація фестивального туризму має низку особливостей. Даний напрямок у туризмі дозволяє вирішувати багато соціально-економічних проблем, властивих не лише для туристичної галузі.

Таким чином, нові тенденції та явища в сучасному мистецтві сприяли тому, що фестивальна тематика набула особливої актуальності й потребує подальших досліджень як у мистецтвознавчому, культурологічному, так і в історіографічному аспектах.

Список використаних джерел

1. Безклубенко С. Д. Мистецтво: терміни та поняття: енциклопедичне видання у 2-х тт. Т. 2 (М-Я) / С. Д. Безклубенко. – Київ: НАМУ, 2011. – 255 с.
2. Лесик А., Бунцевич Н. Фестивалі Карпатського регіону як чинник туристичної привабливості. Проблеми розвитку депресивних регіонів: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. С. 174-177.
3. Ліміна П. Українські музичні фестивалі 2020 року, які неможливо пропустити / Поліна Ліміна // bit.ua. – 2020. URL: <https://bit.ua/2020/01/ukrainian-music-festivals-2020/>
4. Меньшиков, А. М. Фестиваль как социокультурный феномен современного театрального процесса: автореф. дисс. ... канд. искусствоведения: 17. 00. 01 / Александр Михайлович Меньшиков. –М., 2004.

5. Хрома Г. Деякі особливості сучасних молодіжних фестивалів. // Матеріали до українського мистецтвознавства. Збірник наукових праць. Вип. 3, 2003 р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://etno.kyiv.uar.net/vyd/matmyst/2003/N3/Art40.htm>

**ДО ПИТАННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНУ СТІЙКІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ
TO THE ISSUE OF THE PSYCHOLOGICAL RESISTANCE OF STUDENT
YOUTH**

Федорчук В.М.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності
ім. Т. Сосновської НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

vmfedorchuk@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5650-4713>

Федорчук В.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом Кам'янець-
Подільського національного університету імені Івана Огієнка

vicfed@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0560-3471>

Постановка проблеми. Сучасна підготовка майбутніх успішних фахівців передбачає не лише набуття відповідних професійних компетентностей, але й розвиток психічної стійкості, від якої багато в чому залежить розвиток суспільства та країни. Проблема дослідження психологічної стійкості особистості до складних умов життєдіяльності є актуальною, оскільки людина повинна бути готова до невизначеності, кризових явищ, перманентних змін, стресу. Психологічна стійкість може бути основою внутрішньої гармонії та готовності особистості до успішної

діяльності, що залежить від особистісних якостей самоорганізації, саморегуляції, самоконтролю, рівноваженість, емоційної стійкості тощо.

Оволодіваючи майбутньою професією, студенти стикаються з низкою проблем, що зумовлені недостатньою психологічною готовністю до навчання в нових умовах ЗВО: адаптація до нового студентського колективу, науково-педагогічним працівників, руйнування стереотипів та установок, пов'язаних з навчальним процесом (особливо в умовах карантину, воєнного стану, дистанційного навчання), невмінням здійснювати психологічну саморегуляцію власної діяльності та поведінки, відсутності психологічної готовності до подолання перманентних викликів, які супроводжуються соціально, економічно та політичною нестабільністю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Повна адаптація, успішне навчання, адекватна саморегуляція, динамічний особистісний та професійний розвиток студентської молоді можливі в разі психологічної стійкості особистості. Остання відзначається складністю, неоднозначністю, суперечливістю й недостатньою дослідженістю цього психологічного феномена.

Аналіз наукової літератури з проблеми психологічної стійкості дав можливість виділити теоретичну та практичну базу дослідження психологічної стійкості студентів. Так, проблему психічної стійкості майбутніх фахівців розглядають вчені: О.П.Балуцька, Д.Р.Кравцов, Я.О.Овсяннікова, О.Р.Охрименко, Н.П.Сергієнко, В.М.Синишина, О.М.Шелухіна та ін.

Метою дослідження є теоретичний аналіз поняття «психологічна стійкість», а також визначення основних особистісних якостей, що сприятимуть розвитку психічної стійкості студентської молоді.

Виклад основного матеріалу. Психологічна стійкість студентської молоді є інтегральним показником, який уособлює в собі результати її навчання, виховання, саморозвиток, самовдосконалення, а також отриманий життєвий досвід, завдяки активній взаємодії з соціальним середовищем.

Упродовж навчання студентам доводиться стикатися зі складними ситуаціями як під час оволодіння професією чи в особистих стосунках, так і в період

перманентних кризових явищ. Одна із властивостей, яка може допомогти в цих ситуаціях – це психологічна стійкість або відновлюваність (resilience). Термін «резильєнтність», що був запозичений з фізики, – це здатність твердих тіл відновлювати свою форму після механічного тиску. У «психологічному» ж трактуванні резильєнтність означає збереження стабільного рівня психологічної та фізичної діяльності в несприятливих ситуаціях, відсутність стійких порушень та адаптацію до несприятливих змін [4]. Тобто, резильєнтність – це характеристика, яка пояснює, як ми переносимо тиск, і після того як він зникає, повертаємося в нормальний стан.

В сучасних наукових дослідженнях виокремлюють два основні підходи до розуміння поняття резильєнтності: 1) резильєнтність як індивідуальна характеристика (ego-resiliency), риса особистості, що захищає від негараздів життя і виявляється через такі якості, як гнучкість, спритність, винахідливість та міцність характеру, а також здатність адаптуватися до функціонування в різних зовнішніх умовах; 2) резильєнтність як динамічний процес, у якому позитивна адаптація відбувається в умовах негараздів. У цьому розумінні резильєнтність концептуалізується як безперервний, активний процес появи чи розвитку нових сил і ресурсів адаптації та відновлення, який має нерівномірну динаміку в умовах виникнення нових ризиків [1].

Психологічна готовність (стійкість – доповнено нами) до дорослого життя передбачає розвиток особистісних якостей, властивостей, здібностей, потреб, які б дозволили молодій людині реалізувати себе у праці, громадському житті, сім'ї. Критеріями такої готовності є: 1) розвинені потреби в спілкуванні й комунікативні здібності; 2) адекватно сформовані і розвинені потреби та мотиви; 3) розвинена самосвідомість, рефлексія; 4) достатньо сформований і розвинений досвід; 5) сформований характер; 6) розвинений інтелект та мислення; 7) розвинене вміння ефективно використовувати свої психофізіологічні особливості у праці та соціальній взаємодії [2].

Дослідження показали, що здатність ефективно долати стреси безпосередньо сприяє формуванню стійкості. Стійкі люди можуть впоратися з будь-якою стресовою ситуацією, не втрачаючи позитиву та впевненості. Вони, швидше за все, винесуть уроки з травматичних подій, а не будуть уражені ними [4].

Емоційна стійкість – це мистецтво жити, що переплітається з вірою в себе, співчуттям до себе та розширенням меж власного пізнання. Це спосіб, за допомогою якого ми надаємо собі сили сприймати негаразди як «тимчасові» і продовжувати розвиватися через біль і страждання [3]. Психологічна стійкість характеризує нашу здатність справлятися зі скрутою, травмами, трагедіями, загрозами або значними джерелами стресу, такими як проблеми у сім'ї та стосунках, серйозні розлади здоров'я, стреси на роботі або фінансові труднощі. Що більш стійкою є психіка, то краще ми можемо долати ці труднощі, і тим кращі наші шанси відновитися після негараздів і травми [5].

Головними характеристиками психологічної стійкості особистості студента є можливість використання ним своїх позитивних характеристик у нестандартних життєвих обставинах. Такими характеристиками для студентів є: адекватна самооцінка, позитивний емоційний стан, самокорекція поведінки і збереження морально-етичних принципів поведінки у важких ситуаціях, успішність навчальної діяльності.

Американська психологічна асоціація (APA) розробила десять порад (подамо в скороченому вигляді), які можуть зробити власну психіку більш адаптивною та витривалою: 1) створюйте ефективні зв'язки; 2) уникайте схильності сприймати кризи як непереборні проблеми; 3) прийміть те, що зміни є природними і яких неможливо уникнути; 4) рухайтесь до власних –реалістичних – цілей; 5) ухвалюйте рішення, які допоможуть вам зіткнутися з вашими викликами; 6) шукайте можливості для самореалізації; 7) виховуйте позитивне сприйняття себе і своїх можливостей; 8) сприймайте події, орієнтуючись на перспективу і контекст; 9) підтримуйте обнадійливий погляд на життя; 10) піклуйтеся про себе.

Єдиний спосіб впоратися зі складною ситуацією – це прожити та пропрацювати неприємні почуття, аби не боятися їх [4].

Висновки. Отож, формування психологічної стійкості в студентській молоді на етапі професіоналізації можливе за умови належного рівня розвитку у них не лише професійних але й відповідних особистісних якостей. Психологічна стійкість дасть змогу майбутнім фахівцям попереджати виникнення неконтрольованих емоційних станів та успішно долати внутрішні та зовнішні перешкоди на шляху до особистісного і професійного зростання та отримання задоволення від кар'єрного зростання.

Список використаних джерел

1. Адаменко Л.С. Актуальні підходи до проблеми дослідження психічної резильєнтності. *Питання психології: Вісник національного університету оборони України*, 2020, №5. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:5vgELZee0_4J:visnyk.nuou.org.ua/article/download/224471/224687+&cd=13&hl=ru&ct=clnk&gl=ua (дата звернення: 10.05.22)
2. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 112 с.
3. Лисечко М.В. Що таке емоційна стійкість і як її розвинути? URL: <https://kdpu.edu.ua/sotsialno-hromadska-diialnist/psykholohichna-sluzhba/rekomendatsii/18499-shcho-take-emotsiyna-stiykist-i-yak-yiyi-rozvynuty.html> (дата звернення: 10.05.22)
4. Любченко Л. Джерело сили. Що таке психологічна стійкість та як її досягти. URL: <https://life.nv.ua/ukr/blogs/dzherelo-sili-shcho-take-psiologichna-stiykist-ta-yak-jiji-dosyagti-50072053.html> (дата звернення: 10.05.22)
5. Як пройти крізь труднощі і зберегти психічне здоров'я. URL: <https://www.mh4u.in.ua/hochu-diznatysya-bilshe/shho-potribno-zanty-pro-psyhoterapiyu/> (дата звернення: 10.05.22)

"ВПЛИВ СУЧАСНИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ФОРМУВАННЯ НОВИХ ТИПІВ ПОСТКЛАСИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ"

"INFLUENCE OF MODERN CIVILIZATIONAL TENDENCIES ON THE FORMATION OF NEW TYPES OF POSTCLASSICAL UNIVERSITIES"

Шевцова Євгенія Сергіївна,

аспірантка кафедри міжнародних відносин і суспільних наук,
факультет гуманітарно-педагогічний,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України (м. Київ, Україна)
e.shevtsova209@gmail.com

З другої половини ХХ ст. суспільство поступово почало входити у фазу постіндустріалізму та постмодерності. У науковому дискурсі для опису нових тенденцій з'явилися поняття «суспільство знань», «глобалізація» та «віртуальна реальність». Нові суспільні процеси стали початком переходу людства у третє тисячоліття. Якісно нові тенденції проявились у культурі, економіці, політиці, освіті, і супроводжувалися розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, суспільною та інформаційною інтеграцією різних районів світу а також трансформацією старих і формуванням нових типів посткласичних університетів.

Сучасні цивілізаційні тенденції, що вплинули на формування нових типів посткласичних університетів можна охарактеризувати за допомогою таких понять, як «глобалізм», «глобалізація», «глокалізація», які, мають спільні риси, але все ж таки відмінні. Німецький соціолог і політичний філософ У. Бек, розуміє «глобалізм», як витіснення та підміну політичної діяльності світовим ринком [4, 22]. Поняття глобалізму ґрунтується на мінімізації втручання держави у розвиток приватної власності та вільного ринку, а також у формуванні глобальної грошової політики.

Зі схожими тенденціями можна порівняти і «глобалізацію», насамперед, з точки зору економіки. «Глобалізацію» можна охарактеризувати як процес інтеграції господарства, через зближення національних економік, наднаціональне регулювання

процесів, усунення адміністративних та економічних бар'єрів задля вільного переміщення товарів, робочої сили, капіталу, а також технологій і наукових досягнень. Глобалізація створює міжнаціональні зв'язки та простори, зменшує значення локальних культур і сприяє створенню нових видів і форм третіх культур. Таким чином, відбувається формування світового ринку, англійська мова визнається як універсальна мова для наукової комунікації, у сфері бізнесу, господарства, тощо. Поняття «глокалізація» було запропоноване Р. Робертсоном як діалектична єдність між універсалізацією та партикуляцією, між гегемонічною глобальністю та локальністю, що відображена у специфічних, традиційних регіональних відмінностях [3, 29].

І дійсно, у зв'язку з цими поняттями сучасні заклади вищої освіти стають одночасно як творцями глобалізації, її розповсюджувачами, але й відчують на собі й негативні прояви сучасних цивілізаційних тенденцій. Вони все більше сприяють формуванню таких соціальних ролей, які забезпечують пристосування до усталеної суспільної моралі з її нинішніми більш практичними та матеріалістичними ідеалами успішності та особистого розвитку. [2, 326]. При нових викликах часу особлива увага зосереджується на розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та перетворення знань на інформаційний товар, що стає визначальним фактором виробництва та конкурентоспроможності.

Сучасні темпи формування інформаційного суспільства з його новими можливостями призвели до переосмислення розуміння університетів, які класично виступали у ролі трансляторів передових знань. Оскільки сучасне знання активно оцифровується та переноситься у відкриті ресурси, а розповсюдження знань полягає у перекладі їх на мову машин, це зумовлює необхідність закладами вищої освіти формувати у здобувачів навички правильного пошуку, аналізу, узагальнення та засвоєння необхідної інформації, що зовсім змінює роль та концепцію класичних університетів. Довести важливість своєї суспільної ролі вони здатні за рахунок формуванню у здобувачів навичок мислення, аналізу, умозаключень, уміння бути мобільним та сприймати виклики суспільства.

Отже, сучасні суспільства потребують різноманітних моделей для закладів вищої освіти, які б змогли забезпечити реалізацію основних індивідуальних та суспільних потреб та інтересів в інтелектуальному, економічному та культурному розвитку.

Відповідно до стратегії розвитку «Європа–2020» [1] заклади вищої освіти, зокрема університети, мають забезпечити формування нового світогляду на основі цінностей сталого розвитку, критичного та стратегічного мислення; створення «зелених технологій»; посилення міжнародного співробітництва у сфері розвитку та обміну інноваційними методами навчання по програмах, практиці та політиці сталого розвитку.

На формування нових типів навчальних закладів впливає активний розвиток діяльності науково-дослідних лабораторій при великих виробництвах, підприємствах, промислових корпораціях, у державних наукових центрах. У сфері університетської освіти подібна тенденція відобразилася, зокрема, у наданні переваги прикладним дослідженням і зменшенні фінансування гуманітарних наук. У результаті, сьогодні практично втрачено головний гумбольдівський ідеал – Bildung, адже знання, закодоване в інформацію, перестало належати розуму, духу, державі, воно перетворилося на товар. [5, 4].

Отже, зміни, які відбуваються сьогодні та впливають на становлення нових типів закладів вищої освіти зумовлені розгортанням глобалізаційних впливів у політичній, економічній, культурній та суспільній сферах. Найважливішими тенденціями, які трансформують сучасні університети можна назвати глобалізацію, становлення інформаційного суспільства, економіки знань та суспільства знань. У сучасному глобалізованому світі університетом втрачається місія трансляції культури та формування національної ідентичності, що зумовлює його кризу, яку варто трактувати як перехідний етап до нової посткласичної форми. Зміст сучасної кризи проявляється також у втраті університетами монополії на виробництво та розповсюдження знань, що призвело до необхідності пошуку нових джерел

фінансування та підтримки з боку суспільства та бізнесу заради конкурентоспроможності.

Список використаної літератури

1. EUROPE 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth : Communication from the Commission .Brussels, 2010. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC2020>
2. Green A. Education, Globalization and the Nation State. British Journal of Sociology of Education. 1998. Vol. 19, № 4. P. 571-586. URL: <http://www.palgrave.com/page/detail/education,-globalization-and-the-nation-state-andy-green/?K=9780230371132>.
3. Robertson R. Glocalization: Time-Space and Homogeneity-Heterogeneity. Global Modernities. London : Sage Publications, 1995. P. 2–43. URL: http://www.worldhistory.pitt.edu/DissWorkshop2011/documents/rolandrobertson_glocalization.pdf.
4. Бек У. Что такое глобализация? / пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника ; общ. ред. и послесл. А. Филиппова. М.: Прогресс- Традиция, 2001. 304 с.
5. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна /; пер. с фр. Н. А. Шматко. М. : «Институт экспериментальной социологии»; СПб : «АЛЕТЕЙЯ», 1998. 160 с.

ІВЕНТ-ІНДУСТРІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

EVENT INDUSTRY IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

Владислава Шевчук
студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент

На сучасному етапі івент організації, їх діяльність відіграють важливу роль в івент індустрії та мають великі перспективи. У всіх людей є потреба у дозвіллі і з кожним днем вона не зменшується, відбувається більше звернень до послуг компаній, які можуть без труднощів організувати будь-який захід на вищому рівні. Тому для того, щоб зрозуміти, що відбувається на даний момент в івент індустрії та на якій стадії знаходиться її розвиток, які її перспективи, варто зосередити увагу на тенденціях ринку, а також проблемах, які виникають під час реалізації програм та з'ясувати всі особливості цієї сфери для успішного майбутнього функціонування.

Івент індустрія – це обслуговування клієнтів і створення для них неймовірного заходу. З цього можна визначити, що event-менеджмент – це планування і управління проектом, правильний розподіл роботи, і створення перспективних методів для розвитку івент сфери, а також це напрям комунікації в будь-якій сфері бізнесу, оскільки всі підприємства, організації проводять тренінги, семінари, представляють та продають свій продукт, або ж просто святкують якусь подію.

На сьогодні залежно від різних критеріїв існує багато класифікацій заходів, що можуть залежати від способу проведення, мети і завдань заходів. Розглянемо дві головні групи подій.

До першої групи відносяться розважальні події, серед яких: масові, приватні та внутрішньокорпоративні заходи.

1. Масові заходи: свята в торгових точках, вечірки, концерти, міські свята (День міста), спортивні заходи, презентації, календарні свята (Новий Рік, День Святого Валентина).

2. Приватні заходи: весілля, календарні свята, дитячі свята.

3. Корпоративні внутрішні свята (ювілей компанії, день юриста/ медика /бухгалтера тощо), календарні свята.

Друга група ділових заходів включає ділові та корпоративні заходи, спонсоринг.

1. Корпоративні заходи: team-building, зустрічі з діловими партнерами, тренінги.

2. Ділові заходи: виставки, «круглі столи», презентації, конференції, прес-тури, прес-конференції.

3. Спонсоринг або партнерство: підбір заходу для спонсорства. Це вкладання грошей, надання послуг на умовах поширення реклами.

Івент-планування складається з багатьох процесів або ж проектів, які переплітаються між собою. Планування складається з багатьох процесів: визначення цілей і завдань, розробка концепції, вибір локації, організація роботи персоналу, час і темп виконання проекту, вибір постачальників, визначення необхідних техніки і послуг, створення бюджету, розробка і затвердження сценарію.

Івент агентства, як частина сфери послуг, використовують різні канали просування. Звісно, що до най витратніших каналів належать ТБ та радіо, їх використовують для масштабних заходів. Поштова розсилка є популярним та ефективним каналом, за допомогою якого можна проводити нагадування про себе аудиторії. Залучення преси, як найефективнішого каналу, є виправданим при популяризації подій індустріального характеру. Інтернет є найменш витратним і найбільш результативним каналом на сьогодні.

З 2005 р. ми можемо говорити про інтенсивну появу нових компаній. Проте з 2009 р. відбулося й зниження активності агентств після приходу кризи до України. Фінансової кризи зазнали банківська сфера, будівельні фірми та інші організації та сектори, тому це спричинило зменшення агентств в декілька разів та скороченню робочих місць. Тому на ринку залишилися майже всі ті, хто займався діловими заходами і хто зміг на той час створити свій імідж, професійну команду.

Великим наступним ударом для розвитку івент індустрії став початок пандемії коронавірусу з 2019 р. Кількість заходів різко впала, чим спричинило не актуальність даної сфери. Тому майже все проводилося онлайн – 90% становили зустрічі через

екрани телефонів, ноутбуків і лише 10% офлайн. Якщо порівняти з 2018 р., то результати абсолютно дзеркальними, 95% заходів проводилися лише вживу. За інформацією експертів, збитки інвент індустрії у 2019-2020 рр. сягнули близько 1 млрд. грн. За різкого скорочення кількості подій унаслідок карантину з ринку відійшли також і професійні кадри, які вимушені роботу в інших галузях.

Івент індустрія зазнала краху і в 2022 р. Після вторгнення РФ в Україну івент агенства зіткнулись з мінімальним попитом. Війна змусила зупинити діяльність на час воєнного стану, а багато агенств взагалі закрились та не будуть відновлювати свою діяльність після війни. Попри все ряд заходів відбувається, мистецтву є місце і в такі важкі часи, проте всі події відбуваються виключно для підтримки емоційного стану українців та допомоги ЗСУ для подальшої оборони кордонів. І заробіток від цього агенства не отримують, оскільки все відбувається на волонтерських засадах, тобто всі витрати організатори беруть на себе, а зібрані кошти передаються захисникам.

Проте і є певні фактори, які не дають рухатись далі, тим самим стають перешкодами для розвитку індустрії: не достатня кількість спеціальностей з івент-менеджменту у ЗВО, нестача кваліфікованого персоналу, відсутність об'єднань компаній з надання івент-послуг, недостатній рівень знань в сфері сучасного івенту, частково бачимо й неготовність українців до впровадження креативних рішень. Також зауважимо, що зарубіжні країни є більш обізнані у івент сфері, оскільки займаються організацією заходів набагато довше ніж наші фахівці. Тому наші івент-агентства беруть нові знання та досвід завдяки зарубіжним івент-компаніям, які є базою та прикладом.

Сьогодні найуспішніші світові агенства розміщені в США, Чикаго, Нью-Йорку: AGENCYEA, BraveProductions, ChicagoEventManager, Cievents. Їхні доходи перевищують \$ 1 млн., вони працюють з відомими брендами та компаніями, існують на ринку більше 20 років, об'єднують найкращих спеціалістів.

Івент-агенції Cievents є однією з найкращих у світі. Cievents – почала свою роботу з 1986 р., є з перших компаній, яка розвивала івент менеджмент. Сьогодні має

мережу агенцій в різних країнах і містах світу: Торонто, Лондоні, Сіднеї, Сан-Франциско. Cievents допомагають організовувати зустрічі відомим компаніям і мають свій стиль у створенні дизайнів. Генеральний директор Наталія Сіман організовує курси і тренінги для інших організацій. Так, українські агенції беруть участь в онлайн-курсах, а за можливості відвідують Нью-Йорк і наживо спілкуються з найкращими організаторами Cievents. Такий тур зарубіжна компанія проводить декілька разів на рік і допомагає малим агентствам розібрати основні помилки, дає важливі поради для зростання, а найважливіше – змінює бачення про івент індустрію.

Як приклад згадаємо про роботу українського івент агентства LIONCOM, яке 12 років створює незабутні святкові заходи, надихає та запалює своєю роботою. Проекти, що реалізуються агентством можуть бути різних напрямків, серед яких:

1. івент-маркетинг (святкове відкриття, розіграш призів, старт продажу, презентація, автограф-сесія);

2. бізнес-заходи (бізнес-форум і конгрес, конференція та семінар, тренінгова програма, презентація, майстер клас);

3. корпоративні заходи (корпоратив, новий рік, тимбілдинг, професійне свято, день народження компанії);

4. WOW-заходи (фестиваль, день міста, міжнародна конференція, День Поля).

Серед нових напрямків, які івент агенції можуть реалізувати, можемо назвати таку діяльність як нетворкінг. Її суть полягає в бізнес-середовищі, де потрібні зв'язки і контакти часто є основоположними для укладення вигідної угоди або для успішного партнерства. Нова тенденція «Граємо по-новому: фестивалізація і червона кнопка для спікерів» швидко набирає обертів, відвідувачі конференцій тепер хочуть контролювати програму заходу, самостійно підбирати для себе сесії. Більш того, учасники очікують, що реакція з боку організаторів на їхні відгуки про захід буде швидко почута і виправлена. У перспективі це перетворить конференції в гладіаторські бої, де нудних спікерів з водянистими доповідями будуть виганяти з залів.

Отже, перспективами розвитку івент агентств є перехід на новий рівень, покращення якості послуг, поява нових послуг, збільшення кількості агентств на ринку. Найважливішими способами, які допоможуть вирішити проблеми для подальшого розвитку івент агентств є: створення спеціальностей у ЗВО, залучення до занять практиків, отримання порад від зарубіжних агенцій і прийняття нових тенденцій, готовність змінювати стереотипне мислення.

Список використаних джерел

1. Івент-індустрія в Україні: проблеми, перспективи, можливості [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://www.work.ua/ru/articles/career/1245/>.
2. Івент – менеджмент або як зробити подію [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://toplutsk.com/articles-article_1594.html.
3. Норіцина, Н.І. Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку івент-індустрії в Україні: Підручник / Н.І. Норіцина. К.: МАУП, 2003.
4. Оценка эффективности PR. [Электронный ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.sgraph.ru/Media_analysis/PR_measurement_and_evaluation/
5. Фактори успіху в івенті [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.eventnn.ru/articles/item/3/3229/>.
6. Хальцбаур, У. Event-менеджмент / У. Хальцбаур, Э. Йеттингер, Б. Кнаузе, Р. Мозер, М. Целлер; [пер.снем. Т. Фоминой]. М.: Эксмо, 2010. С. 384.

КРЕАТИВНІ МАРКЕТИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

CREATIVE MARKETING TECHNOLOGIES IN THE HOTEL INDUSTRY

Тайса Шелемба

студентка IV курсу, спеціальності 028 Менеджмент
соціокультурної діяльності, НПУ ім. М.П. Драгоманова
thetayashelemba@gmail.com

Науковий керівник: д. пед.н., проф. *Любарець В.В.*

Сучасний готельний ринок характеризується значними змінами, які відбулися після спалаху епідемії Covid-19 у 2020 році та поставили під загрозу роботу як готелів, так і ресторанів. Кожне готельне підприємство зіткнулось із кризою та пошуком шляхів виживання на ринку. Для кожного готельного підприємства використання сучасних технологій є одним з прогресивних та ефективних шляхів розвитку. Пошук хороших рішень для вибору інструментів цифрового маркетингу та їх застосування в маркетинговій діяльності готельної індустрії створює основу для актуальності подальших дій.

Вважаємо за потрібне уточнити термін «креативна реклама», що має під собою це значення та як використовується у готельному господарстві.

Креативна реклама – це сучасний маркетинговий термін, що має два поняття: «реклама» і «креативність». Слово «креатив» походить від латинського «creatio» та означає «творіння». Загалом творчість – це прийняття індивідуальних рішень, створення концепцій, створення творчих ідей. Одним із основних способів досягнення креативною рекламою цільової аудиторії є спроба справити враження на споживача, пропонуючи нетрадиційні, яскраві та оригінальні рішення [1, с. 15].

Реклама відіграє важливу роль у формуванні нових цінностей та настроїв у періоди активної соціальної трансформації. Саме такий час переживає людство у зв'язку з пандемією COVID-19. Змінюється все – традиційний спосіб життя і усталені звички.

У зв'язку з пандемією та карантинними обмеженнями люди почали частіше звертатися до соціальних мереж за оновленнями, інформацією та порадами. Тому зросла важливість реклами в соціальних мережах, яка не лише поширює інформацію про здоров'я, а й має здатність змінити ставлення населення до вірусу та заходів безпеки в умовах пандемії.

Перш за все, основним завданням реклами є просування товарів, привернення уваги широкої аудиторії, досягнення мети продажу товару або поширення своїх ідей

і послуг, щоб досягти мети, якої хоче досягти рекламодавець. Мета реклами – підштовхнути аудиторію запам'ятати продукцію, яку вони рекламують. Щоб виділитися в однотипних продуктах і рекламі, багато рекламодавців не соромляться грати морально і законодавчо, і стимулюють сенсорний інстинкт аудиторії.

Щоб задовольнити мінливі вимоги ринку та виділитися серед конкурентів, необхідно мати можливість регулярно адаптувати свої стратегії. Стратегія маркетингу готелю повинна бути динамічною, змінюватися залежно від сезону, року та тенденцій ринку. Оптимальна стратегія готельного маркетингу є одним із найважливіших способів привернути увагу потенційних гостей і дати їм підстави обрати готель серед конкурентів завдяки унікальній пропозиції [2].

Тому проаналізовано рекламну стратегію готельних підприємств на прикладі готелів міста Києва та виділення основних тенденцій та недоліків з рекламних стратегій.

Отже, для аналізу нами обрано наступні готельні підприємства:

1. «President hotel Kyiv» [3];
2. Державне підприємство «Готельний комплекс «Київ» [4];
3. «Парк-готель Голосіїво» [5].

У готельного господарства «President hotel Kyiv» є офіційний сайт та представництва в соціальних мережах, таких як: «Instagram», «Facebook» та «Youtube», що засвідчує те, що цільовою аудиторією є клієнти різного віку. Офіційний сайт містить корисну інформацію, є можливість віртуального туру по готельному господарству, окремий розділ інформує про антиковідні заходи.

«Готельний комплекс «Київ»»: наявність офіційного сайту та представленість в соціальних мережах «Instagram», «Facebook», цільова аудиторія – це клієнти різного віку. Також відзначимо низьку активність закладу на офіційних сторінках в соціальних мережах, на яких представлено інформацію щодо можливості бронювання номерів та наявні знижки. Офіційний сайт потребує доопрацювання інформації про дотримання карантинних заходів та створення функціонального зворотного зв'язку.

У готельного господарства «Парк-готелю Голосіїво» відсутні офіційні представництва в соціальних мережах «Instagram», «Facebook» та «Youtube», що є свідченням не використання сучасних засобів та інструментів маркетингу; останні оновлення на сайті свідчать про низьку активність, він потребує значних доопрацювань, наприклад, у напрямку дотримання карантинних заходів та додання можливості зворотного зв'язку.

Основні проблеми рекламної складової діяльності готельних підприємств та господарств міста Києва є:

1. недостатнє використання соціальних мереж як основних сучасних маркетингових каналів передачі рекламної інформації;
2. недостатнє висвітлення інформації щодо дотримання карантинних обмежень та необхідних заходів;
3. необхідність доопрацювання офіційних веб-сайтів, звернення уваги на оновлення інформації, додання функції зворотного зв'язку.

Для того аби покращити рекламну складову діяльності готельних підприємств та господарств міста Києва, важливо дотримуватися наступних рекомендацій:

– використовувати засоби ремаркетингу, тому що цей спосіб допомагає залучити людей під час перегляду готельного підприємства. Для того аби заохочувати клієнтів і щоб вони повертались, можна, таким чином пропонувати знижки тим, хто відвідує сайт готелю.

– акцентувати увагу на ставленні до безпеки; повідомляти про заходи гігієни та безпеки, які вживаються закладом, на домашній сторінці веб-сайту, у соціальних мережах, під час бронювання та у спілкуванні перед поселенням;

– забезпечити гнучку політику скасування бронювання;

– використовувати дані веб-сайту та, наприклад, Google Analytics, щоб зрозуміти, які демографічні групи найбільш зацікавлені у бронюванні, проживанні та отриманні готельних послуг;

– не нехтувати наповненням веб-сайту, що є основою будь-якої дієвої стратегії онлайн-маркетингу.

Таким чином, сучасний ринок постійно потребує нових ідей. Отже, креативність у рекламі – це активна діяльність, спрямована на досягнення конкретних результатів і створення бажаного іміджу послуги з використанням актуальних елементів мистецтва.

На основі аналізу закладів готельної сфери м. Києва, а саме: «President hotel Kyiv», Державне підприємство «Готельний комплекс «Київ», «Парк-готель Голосіїво» було виділено основні тенденції та недоліки їх рекламних стратегій, запропоновано рекомендації з покращення. З'ясовано, що перші 2 заклади мають представлення у соціальних мережах, що дозволяє залучати клієнтів різного віку, третій не використовує цю платформу для зв'язку з клієнтами та у якості поширення інформації про свої послуги.

Підсумовуючи, можемо зазначити, щоб залучати нових клієнтів, потрібно їх заохочувати, тому ми показали приклади рекомендацій щодо покращення рекламної складової, завдяки чому готельні підприємства під час карантинних умов, зможуть не лише отримувати нових клієнтів, але й нагадуватимуть про себе постійним клієнтам.

Список використаних джерел

1. Страшинська Л.В. Маркетинг готельного і ресторанного господарства. К.: НУХТ, 2011. 89 с.
2. Рябенька М.О., Постова В.В. Формування комплексної стратегії маркетингу готельних послуг// *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8819> (дата звернення: 11.02.2022).
3. Офіційний сайт «PresidenthotelKyiv». URL: <https://presidenthotel.com.ua/> (дата звернення: 11.02.2022).
4. Офіційний сайт «Готель Київ». URL: <https://hotel-kyiv.kyiv.ua/> (дата звернення: 11.02.2022).
5. Офіційний сайт «Парк-готель Голосіїво». URL: <https://hotelgolosievo.com/> (дата звернення: 11.02.2022).

Матеріали публікуються в авторській редакції. Організатори не несуть відповідальності за достовірність наданої інформації та можуть не поділяти думку авторів.

Захід проводився за підтримки Європейської Комісії. Виступи (публікації) відображають точку зору лише авторів і Комісія не може відповідати за будь-яке використання інформації, яка тут міститься.

The European Commission's support for the production of this event (publication) does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

«В ПОДОЛАННІ СОЦІАЛЬНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ВИКЛИКІВ: ЄВРОПА РАЗОМ З УКРАЇНОЮ»

для студентів, здобувачів, молодих вчених, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів,
представників професійних спільнот та громадянського суспільства

м. Київ, 18-19 травня 2022 року

Підписано до друку 29.06.2022 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Умов.друк.арк. 16,62. Облік.видав.арк. 13,02

Зам. № 031

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9

Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.

(044) 239-30-26.